

מצמח
תקנת
תורה

עם
ביאור משולב

תורה ח'
ליקו"מ תנינא

להביך פשט מאמריו ז"ל בבהירות
לבאר הקדמותיו ועומק דבריו בפשיטות
כולל הערות והארות הנצרכים להבנת הפשט

יו"ל לכלל לומדי תורה הזמנית
אייד תשפ"ו

יצא לאור ע"י

כל הזכויות שמורות

להערות והארות פנו לאימעיל: oir19448@gmail.com

או בפקס: 02-58238282

נודעו רבי יהושע, ונגער רבי אליעזר. נגער רבי אליעזר - זה בחינת כלליות בן בתלמיד, כי צריך לכלל בן בתלמיד, להראות לבחינת בן בחינת ההשגה של התלמיד, כדי שיהיה לו יראה כנ"ל, וזהו: ונגער רבי אליעזר, הינו שרפי אליעזר, שהוא בחינת בן, בחינת שנה כנ"ל, נכלל בבחינת תלמיד, שהשגתו בחינת געור כנ"ל:

אמר לו: מה זה, יהושע - מה דיקא, זה בחינת השגה של בחינת בן, שהוא בחינת מה כנ"ל. זה בחינת כלליות תלמיד בן, כי התלמיד צריך שיהיה נכלל בבחינת בן, שהוא בחינת מה, כדי שיהיה לו יראה כנ"ל. וזה (דברים ט): מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה. מה דיקא, כי צריך שיהיה נכלל בבחינת מה, כדי שיהיה לו יראה כנ"ל. וזה: מה זה, יהושע - הינו שרפי אליעזר הביא את רבי יהושע לבחינת השגה של מה, כדי שיהיה רבי יהושע, שהוא בחינת תלמיד, נכלל בן כנ"ל:

מפני מה נודעו. **אמר** לו: מאור גדול ראיתי בים - שראה אור גדול בים החכמה. **אמר** לו: שפא עיניו של לוי'תן ראית וכו' - לוי'תן זה בחינת מלכות, בחינת: לוי'תן זה יצרת לשחק בו, כלם אלקיך ישברון וכו', כנ"ל. הינו, שהשיב לו, שראה עיניו של לוי'תן, דהינו מה שבחינת מלכות מלקט ומקבץ כל הבטחונות של כל פאי עולם, שכלם עיניהם תלויות ומצפין על פרנסה, ומלכות, בחינת לוי'תן, מקבץ כל אלו הבטחונות, ונכנס עמיהם לים החכמה לקבל משם פרנסה. ועל-ידי-זה נודעו רבי יהושע, כי נפל עליו יראה, מחמת שנכנס בים החכמה, ששם נתגלה בחינת מלכות, שפא לקבל פרנסה, שנה בחינת עיניו של לוי'תן, כנ"ל, ועל-ידי-זה נופל יראה, כי מלכות הוא מקור היראה, כנ"ל:

וזה: ויהי מקץ שנתים ימים ופרעה חלם וכו'. **שנתים ימים** - זה בחינת תקופות הימים, תקופות השנים הנ"ל, שהם בחינת עולם הבא, שהוא יום שכלו ארך, שהוא למעלה מהזמן, ששם סדר הזמנים הוא בחינת מקיפים כנ"ל, שהם כל התענוגים והשעשועים של עולם הבא כנ"ל. ופרעה זה בחינת יובל, כמובא בזהר (ויגש דף ר"ג), דכל נהורין אתפרעין ואתגלגין מנה: (השאר לא באר) וזה בחינת קבורת משה, שהוא בחינת המקיפים, שהם סמונים מעין כל. וזה: עליונים נדמה להם למטה ותחתונים נדמה להם למעלה, הנאמר בקבורת משה, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (סו"ט ד), זה בחינת כל הנ"ל, בחינת: כי כל בשמים ובארץ; שצריך הצדיק שזוכה לאלו המקיפים הנ"ל שיהיה לו בחינת כל, כנ"ל, להראות לעליונים שהם למטה, שאינם יודעים כלל בידיעתו יתברך, בחינת: מה חמית וכו'; ולהפך, תחתונים נדמה להם למעלה, כי הם משיגים שפלא כל הארץ כבודו, בחינת: ואראה את ה':

עוד יש בזה דברים נעלמים הרבה, ולא באר רק קצת, קצת ראשי-פרקים. כי משה רבנו היה ענו (במדבר י"ג), וענהו

גדולה מכלם, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (ע"ז כ"ג), ויש עוד צרוף של הנבנה, שהוא מרמו בפסוק (דברים ל"ד): ויהושע בן נון מלא רוח חכמה כי סמך משה את ידיו עליו, בסופר-תבות יש צרוף חנוכה, כי בזה הפסוק מרמו כל הבחינות של המאמר הנ"ל: "מלא" זה בחינת: ומלאו את הארץ, המבאר לעיל, וכן "רוח חכמה" - כי סמך משה ידיו וכו', כל זה מבאר לעיל בפאמר הנ"ל. גם בענין היראה, כי יש חמש גבורות, שהם חמש אימות, שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (שבת ע"ג), ויש אלה וארבע מאות וחמש גבורות, המובא בזהר הקדוש (במדבר דף קל"ו), שנכללים הגבורות זה בזה עד אלה וארבע מאות וחמש. וכל אלו הדברים לא באר כלל, כי אלו הדברים נאמרו וכו':

התורה הזאת מדברת מכל העשר ספירות שפע הכתר, חכמה ובינה, ידים, גם יראה. גם אמרו רבותינו זכרונם לברכה (כתובות צ"ג): המונע הלכה מפי תלמיד, כאלו מונע ממנו חסד, ופורק ממנו יראת-שמים. גם בן ותלמיד - בן, איתא בזהר הקדוש (יהו"דף ע"ג): מה שמו, דא חכמה; מה שם בנו, דא תפארת. תלמידים, הם למודי ה', דא נצח הוד. כל, דא יסוד, ומלכות הנ"ל. ראה, היא איברים הפנימיים. ויש ספירות שמדבר מהם כמה פעמים. (אשרי אונים שכך שומעות. אשרי העם שככה לו וכו').

ח

תקעו בחדש שופר בפסח ליום חגנו, כי חק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב: (תהלים פ"א)

א אף-על-פי שתוכחה הוא דבר גדול, ומטל על כל אחד מישראל להוכיח את חברו, כשרואה בו שאינו מתנהג כשורה, כמו שכתוב (ויקרא י"ג): הוכח תוכיח את עמיתך, אף-על-פי-כן לאו כל אדם ראוי להוכיח, כמו שאמר רבי עקיבא (ס' ערכין ט"ו): תמה אני, אם יש בדור הזה מי שיכול להוכיח. ואם רבי עקיבא אמר זאת בדורו, כל-שפן בדור הזה של עכשו:

כי כשהמוכיח אינו ראוי להוכיח, אזי לא די שאינו מועיל בתוכחתו, אף גם הוא מבאיש ריח של הנשמות השומעים תוכחתו, כי על-ידי תוכחתו הוא מעורר הריח רע של המעשים רעים ומדות רעות של האנשים שהוא מוכיחם. כמו כשמונה איזה דבר שיש לו ריח שאינו טוב, כל זמן שאין מזוין אותו הדבר, אין מרגישין הריח רע, אבל כשמתחילין להזיז אותו הדבר, אזי מעוררין הריח רע; כמו-כן על-ידי תוכחה של מי שאינו ראוי להוכיח, על-ידי-זה מזוין ומעוררין הריח רע של המעשים רעים ומדות רעות של האנשים שמוכיחם, ועל-יכן הוא מבאיש ריחם, ועל-ידי-זה הוא מחליש את הנשמות שלהם, ועל-ידי-זה נפסק השפע מכל העולמות התלויים באלו הנשמות. כי עקר יניקת הנשמה הוא מהריח, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (ברכות כ"ג): מנין שמכרכין על הריח? שנאמר: כל הנשמה תהלל יה. איזהו דבר שהנשמה נהנית ממנו, ולא הגוף? הוי אומר: זה הריח.

(א) כ"ה הנוסח בע"י.

כנ"ל. וזהו בחינת: מושכין עליו חוט של חסד, הנאמר במוכיח הראוי, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (תמיד כה): המוכיח את חברו לשם שמים, מושכין עליו חוט של חסד, שנאמר: מוכיח אדם אחרי חן ימצא. כי חוט של חסד זה בחינת שנקלע ונשור ונעשה חוט מהנימין, שעל אלו הנימין (שקורין ספריים) יתנגן הנגון והשיר הזה של לעתיד, שהם ע"ב נימין, כנגד שם י"ק יק"ו יקו"ק, שהוא בחינת שיר פשוט כפול וכו', כמובא בתקונים (תי"א), שהוא עולה בלו ע"ב, ועל אלו הנימין יתנגן השיר הזה שלעתיד בשיחודש את עולמו, בבחינת (תהלים פט): עולם חסד יבנה, שאז יתער שיר פשוט וכו'. וזהו בחינת חוט של חסד הנ"ל, הנאמר במוכיח הראוי, הינו בחינת החוט הנעשה מהנימין הנ"ל, שעליהם יתנגן השיר הזה בשיחודש העולם, בחינת: עולם חסד יבנה, כנ"ל. וזהו: מושכין עליו חוט של חסד - זה בחינת התמשכה, שמושכין ופושטין את הנימין כדי לנגן עליהם שיר הנ"ל. נמצא, שעלידי קול המוכיח הראוי, הוא נותן ריח טוב בהנשמות, כנ"ל:

ב אף לבוא לזה, לבחינת קול הנ"ל, הוא עלידי תפלה. כי עקר התפלה היא רחמים ותחנונים (כמבואר בפ"ב דאבות), ועקר הרחמים תלוי בדעת, כמו שכתוב (ישעיה יא): לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי, כי מלאה הארץ דעה את ה' פנים לים מכסים. כי לעתיד יגדל הדעת, ואז לא יהיה שום הזק ואכזריות, כי יתפשט הרחמנות עלידי הדעת, כי עקר הרחמים תלוי בדעת. ולפעמים, בשהפטר אחרא יונקת מן הרחמנות, אזי הם ממושכין לעצמן הרחמנות, ואזי נתמעט הרחמנות אצלנו, ואפלו מעט הרחמנות שנשארו הוא בבחינת אכזריות, כי עלידי שהם יונקים מן הרחמנות, נתקלקל הרחמנות ונעשה אכזריות, כי רחמי רשעים אכזרי (משלי יב), ועליכן גם מעט הרחמנות הנשארו אצלנו הוא בבחינת אכזריות, כי נתקלקל עלידי שהם יונקים מן הרחמנות, חס ושלום, כנ"ל. וזה בחינת (איכה ד): גם תנים חלצו שר - זה בחינת רחמנות דסטר אחרא, בחינת: פשוד משדי (ישעיה יג); כי שדי הוא בחינת רחמנות דקדושה, בבחינת (בראשית מט): ואל שדי יתן לכם רחמים, שהוא בחינת תפלה, שהוא שדוד המערכות. ועלידי שר משדי, בחינת הרחמנות דסטר אחרא, בחינת: גם תנים חלצו שר - עלידי זה: בת עמי לאכור, כי עלידי זה שהם יונקים מן הרחמנות, עלידי זה גם מעט הרחמנות הנשארו אצלנו נפגם ונעשה אכזריות, נפגם הדעת, בבחינת: כל הפועם, חקמתו מסתלקת מפניו (פסחים טו); ואזי נקטן הדעת, ונעשה בבחינת מחין דקטנות, ואזי הם יונקים, חס ושלום, מפגם הדעת, בבחינת (בראשית ג): ותנחש היה ערום; הינו דעת דסטר אחרא, שיונק עלידי נפילת הדעת דקדושה, שנפגם עלידי אכזריות וכעס, כנ"ל. ומזה בא, חס ושלום, תאות נאוף, כי המוח הוא מחצה פרוסה בפני תאוה זו, כי אין אדם עובר עברה אלא אם כן נכנס בו ריח שמות (פסחים ג); אבל בשתמוח והדעת שלם, הוא מגן בפני התאוה הזאת.

ועליכן עלידי זה המוכיח, שהוא מבאיש ריחם, עלידי זה נחלשת הנשמה, שניקתה מהריח כנ"ל, וממילא נפסק השפע מכל העולמות התלויים בהם. אבל בשהמוכיח ראוי להוכיח, אזי אדרבא, הוא מוסיף ונותן ריח טוב בהנשמות עלידי תוכחתו, כי התוכחה צריכה להיות בבחינת התוכחה של משה, שהוכיח את ישראל על מעשה העגל, שעלידי תוכחתו נתן בהם ריח טוב, בבחינת (שיר השירים א): נרדי נתן ריחו, הנאמר על מעשה העגל. עוב לא נאמר, אלא נתן, כמו שפרש רש"י שם וכמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה בגמרא (שבת פח):. כי עלידי תוכחה של משה על מעשה העגל הוסיף ונתן בהם ריח טוב, שהוא בחינת מזונא דנשמתא. כי עקר יניקת הנשמה היא מהריח כנ"ל, כי עלידי קול המוכיח שהוא ראוי, עלידי זה הוא נותן ריח טוב בהנשמות, שהוא בחינת מזונא דנשמתא כנ"ל. כי יש מזונא דנשמתא ומזונא דגופא (ג), ועלידי מזונא דגופא נחלש מזונא דנשמתא, כי עלידי מזונא דגופא, דהינו עלידי אכילה ושתיה, עלידי זה מגדילין את בחינת עקב דסטר אחרא, בבחינת (תהלים מט): אוכל לחמי הגדיל עלי עקב. כי עלידי האכילה נתחזקין העקבים והרגלין, בבחינת (שבת קנב): דק בכפי ותשפח בנגרי. ואז, כשנתגדל, חס ושלום, עקב דסטר אחרא, עלידי זה נחלש, חס ושלום, בחינת עקב דקדושה, שהוא בחינת (משלי כב): עקב ענוה יראת ה', שהיא בחינת ריח, בבחינת (ישעיה יא): וריחו ביראת ה', שהוא מזונא דנשמתא. והתקון לזה הוא עלידי בחינת קול, כי בחינת קול הוא משקה את הגן, ששם גדלים כל הריחות והיראות, בבחינת (בראשית ג): ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. נהר היוצא מעדן וכו' - זה בחינת קול, בבחינת (תהלים צג): נשאו נהרות קולם; וזה בחינת (בראשית ג): את קולך שמעתי בגן ואירא, כי זה הקול משקה את הגן, שעלידי זה גדלים שם כל הריחות, שהם בחינת יראה כנ"ל, שזהו בחינת מזונא דנשמתא כנ"ל, כי עלידי זה הקול נכנע בחינת עקב דסטר אחרא, כי זה הקול הוא בחינת (שם כו): הקל קול יעקב; ועליכן זכה יעקב לבחינת הריח, בבחינת (שם): ראה ריח בני בריח שדה, הנאמר ביעקב, והוא מכניע עקב דסטר אחרא, בבחינת (שם כח): וידו אוחת בעקב עשו. וזה הקול הוא בחינת קול המוכיח הראוי, בבחינת (ישעיה נח): הרם בשופר קולך והגד לעמי פשעם וכו'; כי המוכיח, שרוצה להוכיח את ישראל ולהגיד להם פשעם וחטאתם, הוא צריך לזה הקול, כדי שלא יבאיש ריחם עלידי שמעורר עוונותיהם כנ"ל. עליכן צריך לזה הקול, כי עלידי זה הקול הוא מוסיף ונותן בהם ריח טוב, כי עלידי זה הקול גדלים כל הריחות, כי זה הקול משקה את הגן וכו' כנ"ל. וזהו: הרם בשופר קולך - בשופר דיקא, כי זה הקול המשקה את הגן, שהוא בחינת: ונהר יוצא מעדן, הוא בחינת קול הנגון של השיר שיתער לעתיד, בשיחודש את עולמו, שהוא בחינת שיר פשוט, כפול, משלש, מרבע. וזהו בשופר - ראשיתבות: פשוט, כפול, שלוש, רבוע - שהוא בחינת השיר שלעתיד, שהוא בחינת הקול המשקה את הגן, שעלידי זה הקול דיקא הוא יכול להוכיח. וזהו: הרם בשופר קולך - בשופר דיקא,

(ב) תקו"ו תקון כא.

התפלה של הפעל-ב"ח הנ"ל, היא יורדת בקרב ממש, כי עלידה הוא מוציא ומקיא עצמות חיותו ממש, מקרב ומבטנו, בחינת מבטנו יורישנו אל, כנ"ל. וזה בחינת (שם עד): אתה פוררת בעוד ים, שפרת ראשי תנינים על המים; כי עלידי מטה עז הנ"ל הוא משבר ראשי תנינים על המים, הינו הסטרא-אחרא והנחש, שהיתה יונקת מן הרחמנות והדעת, שהיא בחינת: פמים לים מכסים, בחינת: והנחש היה ערום, כנ"ל. ועלידי מטה עז הנ"ל, הינו התפלה של הפעל-ב"ח, בחינת פינחס, עלידידה הוא מוציא קדשת הדעת והתפלות שבלע, ומשבר ראשי תנינים על המים כנ"ל, כי התפלה של הפעל-ב"ח, שהיא בבחינת דין, ובחינת: ועמד פינחס ויפלל - היא עומדת בבית הפליעה של הנחש, ועלידידה הוא מכרח להקיא ולהוציא הכל כנ"ל. וזהו צרוף ויפלל - ראשיתבות: והשליך לפני פרעה יהי לתנין (שמות ט); כי צריכין להשליך מטה עז, שהיא בחינת התפלה הנ"ל, להתנין, בבחינת: והשליך לפני פרעה יהי לתנין; שמשליכין בכונה המטה עז לפני הסטרא-אחרא כדי שיהיה להתנין, הינו כדי שיבלע התנין את התפלה הזאת, כי עלידידה מוציאין ממנו כל הקדשות שבלע, כי היא עומדת בבית הפליעה שלו כנ"ל:

וזה בחינת: וישמע יתרו - מה שמועה שמע ובא? קריעת ים-סוף ומלחמת עמלק (ובחים קטו). כי עמלק טמא את ישראל בפגם תאות נאוף, כמו שכתוב (דברים כח): אשר קרד בדרך, בחינת מקרה-לילה, חס ושלום, שבא עלידי בחינת עמלק, כי עמלק יונק מבחינת הדעת, בבחינת (במדבר כד): ראשית גוים עמלק, שזה בחינת: והנחש היה ערום כנ"ל, שעלידידה בא, חס ושלום, טמאת התאוה הזאת כנ"ל, וזה בחינת מלחמת עמלק. והתקון לזה הוא בחינת קריעת ים-סוף, בחינת: אתה פוררת בעוד ים, שפרת ראשי תנינים על המים; הינו בחינת מטה עז הנ"ל, שעלידידה מוציאין ממנו מימי הדעת שבלע מן הקדשה כנ"ל. ועלידידה: וישמע יתרו, הינו בחינת גרים, כי עלידי מטה עז הנ"ל, שהוא בחינת קריעת ים-סוף, בחינת אתה פוררת בעוד ים וכו', שהוא מתקן ומכניע מלחמת עמלק כנ"ל, עלידידה געשין גרים, בחינת וישמע יתרו, כי מוציאין ממנו גם עצמות חיותו, שהוא בחינת גרים כנ"ל:

ד וזה בחינת רעמים. כי עלידי גרים שגעשין עלידי מטה עז הנ"ל, עלידי שהסטרא-אחרא מכרחת להחזיר כל הקדשה שבלעה, עם עצמות חיותה כנ"ל, עלידידה נתרבה ונתגדל כבודו יתברך בבחינת (תהלים צ): הכו לה' משפחות עמים, הכו לה' כבוד ועז. וזה בחינת רעמים, בבחינת (שם כט): אל הכבוד הרעים, ה' על מים רבים. מים רבים, זה בחינת מימי הדעת, בחינת (ישעיה יא): כי מלאה הארץ דעה את ה' פמים לים מכסים; הינו בחינת מימי הדעת, שיוצאין מן הסטרא-אחרא וחוזרין אל הקדשה, שעלידידה געשין גרים, ונתגדל כבודו יתברך, שזהו בחינת רעמים, בחינת: אל הכבוד הרעים, כי הרעש והפרסום שנתפרסם כבודו יתברך עלידי הגרים, זה בחינת רעמים, שהם קול רעש גדול. כי אמרו רבותינו זכרונם לברכה (ברכות נט): מאי רעמים? עני דשפכי מיא להרדי. עני דשפכי מיא, זה בחינת הסטרא-אחרא, שהיא בחינת

כי יש שלשה מחין, וכל אחד ואחד הוא בחינת מחצה פרוסה בפני זאת התאוה; ומאלו השלשה מחין נמשך שלשה מיני רחמנות, כי יש שלשה מיני רחמנות, בבחינת מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה על פסוק (בראשית כא): אם תשקר לי ולניני ולנכדי - עד כאן רחמי האב על הבן (ב"ר ודא פ' גר, והובא בפרש"י שם), שהם בחינת שלשה מיני רחמנות, והם נמשכין משלשה מחין, כי מה הבן - ממח האב (תיקון יח). וזה בחינת שלש תפלות ביום, כי כל תפלה ותפלה הוא בחינת מח מיוחד מאלו השלשה מחין, שהם בחינת שלשה מיני רחמנות התלויים במח, כי עקר התפלה היא רחמים ותחנונים כנ"ל, ועליכן כשהדעת נפגם, חס ושלום, כנ"ל, מזה בא, חס ושלום, תאות נאוף כנ"ל, ואזי, בשנפגם הרחמנות והדעת, אזי אי אפשר להתפלל בבחינת רחמים ותחנונים, ואז התפלה בבחינת דין, וכשהתפלה בבחינת דין, אז הסטרא-אחרא בולעת את התפלה, חס ושלום, כי עקר יניקת הסטרא-אחרא היא מבחינת דינים, שהם מחין דקטנות, בחינת אלקים, פידוע, ועליכן הם נאחזין, חס ושלום, בתפלה זו שהיא בחינת דין, ובולעין אותה, חס ושלום:

ג ואזי, כשהתפלה בבחינת דין, אז צריכין פעל כח גדול, שיוכל להתפלל תפלה בבחינת דין. כמו פינחס בעת שקנא על מעשה זמרי, כמו שכתוב (תהלים ק): ועמד פינחס ויפלל; ודרשו רבותינו זכרונם לברכה (סנהדרין מד): שעשה פלילות עם קונו; הינו תפלה בבחינת דין, כי קנא על מעשה זמרי, שהוא בחינת (אויב א): כי היא זמה והוא עזן פלילים; הינו שהוא עוזן שצריכין לזה תפלה בבחינת דין, שהוא בחינת פלילים, בחינת: ועמד פינחס ויפלל. כי כשיש פגם תאות נאוף, חס ושלום, שאז התפלה בבחינת דין, והסטרא-אחרא בולעת אותה, חס ושלום, אז צריכין פעל כח גדול, שיתפלל תפלה בבחינת דין, כמו בעת שהיה מעשה זמרי, שהצדק פינחס להתפלל תפלה בבחינת דין:

כי בשזה הפעל-ב"ח מתפלל תפלה בבחינת דין, ואזי הסטרא-אחרא רוצה לבלע אותה, כי היא בולעת תמיד התפלות שהם בבחינת דין כנ"ל, ואזי, כשהיא רוצה לבלע זאת התפלה של הפעל-ב"ח, שהיא בבחינת דין, אזי זאת התפלה היא עומדת בבית הפליעה שלו, בבחינת (שם מא): בצוארו ילון עז; הינו התפלה של הפעל-ב"ח הנ"ל, שהוא בחינת מטה עז, היא עומדת לו בצוארו, בבית הפליעה שלו, ואזי הוא מכרח לתן הקאות, הינו שהסטרא-אחרא מכרח להקיא ולהוציא כל הקדשות של הדעת והרחמנות והתפלות שבלע, בבחינת (שם ס): חיל בלע ויקאנו. ולא די שהוא מקיא ומוציא כל הקדשה שבלע, אף גם הוא מכרח להקיא ולהוציא עצמות החיות שלו ממש, בבחינת: מבטנו יורישנו אל; הינו שמוציא ומקיא עצמות חיותו ממש:

וזהו בחינת גרים שמתגירין, שהם היו תחלה מעצמות הסטרא-אחרא ממש, ועכשו חוזרין אל הקדשה, כי הסטרא-אחרא מכרח להקיא ולהוציא עצם חיותו ממש, שזהו בחינת גרים כנ"ל: וזה בחינת (תהלים ק): מטה עזך ישלח ה' מציון רדה בקרב איביך. בקרב דיקא, בחינת: מבטנו יורישנו אל, כי מטה עז, הינו

והביאותים אל הר קדשי, ושמתים בבית תפלת, עולותיהם וזבחייהם. וכשנתפריץ העוונות, זה בחינה שהעננים כלים והולכים, בבחינת (שם מד): מחיתי כעב פשעיד וכענן חטאתיך וכו'; ואזי הוא בחינת זריחת השמש, שמשם הרפואה, כי עקר החולאת היא בחינת העוון, שהוא בחינת ענן וחשך, שמחשיך אור השמש, שהוא בחינת רפואה; וכשנסלח העוון, הוא בחינת שהענן פלה, ואז השמש זורחת, ואזי פא רפואה פנ"ל. וכל זה פא עלידי התפלה, שהיא מכפרת עוונות פנ"ל:

ועקר התפלה, שעלידה נסלח העוון ונצולין מהחולאת, הוא פא עלידי שנתוסף שכן מישראל, כי כל מה שנתוסף שכן מישראל, נתרבה ונתגדל התפלה במאד מאד. וזה בחינת הקבוץ של ישראל, כי כל מה שנתקבצין ונתרביץ ביותר נפשות ישראל ביחד, נתרבה ונתגדל ביותר מאד מאד בית התפלה, כי שלש אבנים בונות ששה בתים, ארבע אבנים בונות עשרים וארבעה בתים, חמש - מאה ועשרים בתים וכו', עד שאין הפה יכול לדבר, והלב לחשב, פדאיתא בספר יצירה. נמצא, שכל מה שנתוסף אכן אחת, נתרביץ הבתים ביותר מאד מאד ככפלי כפלים פנ"ל. והנפשות הם בחינת אבנים, בבחינת (איכה ד): תשתפכנה אבני קדש וכו', והבתים זה בחינת: כי ביתי בית תפלה. נמצא, שכל מה שנתוסף ונתרבה נפש אחת להקבוץ של ישראל, נתרבה ונתגדל מאד בית התפלה, כי עכשו, כשנתוסף עוד נפש אחד להקבוץ, נעשין צרופים אחרים חדשים הרבה מאד מאד כפלי כפלים פמה וכמה פעמים פנ"ל, ועליפן כשנתוסף שכן מישראל, כגון במקום שדורים שם יהודים, כשנתוסף עליהם עוד שכן מישראל, אזי נתרבה ונתגדל התפלה במאד מאד, כי נתוסף נפש אחת להקבוץ פנ"ל. ועלידי רבוי התפלה, עלידידה סליחת העוון, שהוא בחינת רפואה פנ"ל:

וזה בחינת (ישעיה טז): וכל יאמר שכן חליתי; כי עלידי שנתוסף שכן, עלידידה נצולין מהחולאת פנ"ל, כי העם היושב בה נשוא עון - כי עלידי השכן נתרבה התפלה, ואזי הוא בחינת נשיאות עון פנ"ל, ועלידידה פא רפואה, ונתבטל החולאת פנ"ל: [נדע, שלפעמים הוא בחינת נשוא-עון עלידי הקבוץ פנ"ל, ולפעמים הוא בחינת, חס ושלום (שם טז): אכן חלינו הוא נשא; כי כשאין בני הקבוץ זכאים, אזי אין זכאים לבחינת נשוא-עון, ואז הצדיק מוכרח לקבל על עצמו יסורין בשביל ישראל, ואין נצולים מחולאת רק העולם, אכל לא הצדיק, חס ושלום, כי הוא מקבל יסורים בשביל ישראל, בחינת: אכן חלינו וכו'; אבל פשהם זכאים ותפלתם הגונה, אזי הוא בחינת: העם היושב בה נשוא עון, ואז נצול גם הצדיק מחולאת, בבחינת: וכל יאמר שכן חליתי, העם היושב בה נשוא עון, פנ"ל]:

ז ועלידי התפשטות הנבואה, עלידידה נתברר ונתתקן בחינת פח המדמה, בבחינת (הושע י): וכיד הנביאים אדמה; כי עקר תקון וברור המדמה הוא כשהוא ביד הנביאים, וכשנתתקן המדמה, עלידידה נתתקן האמונה האמתית דקדשה, ונתבטל אמונות פזביות.

(איכה ג): סבת בענן לך מעבר תפלה, הינו הקלפות המעכבים את התפלה - בשחוזרים ושופכים מימי הדעת שבלעו, זה בחינת: עניי דשפכי מיא; ואז נתגלה כבודו יתברך, בבחינת: וכבוד ה' נראה בענן (שמות טז), וזהו בחינת רעמים פנ"ל. ועליפן צרופ גרים הוא ראשייתבות: רעם גבורתו מי יתפונן (איוב כ), כי גרים הם בבחינת רעמים פנ"ל:

ה ועלידי התגלות הכבוד, עלידידה פא התפשטות הנבואה. כי הנבואה פאה מבחינת שרשי נפשות ישראל, שהם בחינת שבעים נפש, בבחינת (דברים ג): כשבעים נפש ירדו אבותיך - ראשייתבות נביא. ושרש הנפשות הוא בחינת כבוד, בבחינת (בראשית מט): בסדם אל תבא נפשי, ובקהלם אל תחד כבודי. ועליפן עלידי התגלות הכבוד, שהוא בחינת שרש הנפשות, עלידידה פא התפשטות הנבואה:

וזה בחינת (שבת צג): אין הנבואה שורה אלא על חכם, גבור ועשיר; כי כל בחינות אלו הם בבחינת כבוד, שמשם נמשך הנבואה. חכם - בבחינת (משלי ג): כבוד חכמים ינחלו. גבור - בבחינת (תהלים כד): מי זה מלך הכבוד, ה' עזו וגבור. עשיר - בבחינת (בראשית לא): ומאשר לאבינו עשה את כל הכבוד הזה:

וזה בחינת (ברכות ג): אזי לי שהתרכתי את ביתי, ושרפתי את היכלי, והגליתי את בני לבין אמות העולם. התרכתי את ביתי - זה בחינת פגם התפלה, כמו שכתוב (ישעיה נ): כי ביתי בית תפלה. ושרפתי את היכלי - זה בחינת פגם הכבוד, בחינת (תהלים כט): ובהיכלו בלו אומר כבוד. והגליתי את בני - זה בחינת בטול הנבואה, שבאה מנפשות בני-ישראל, בחינת: כשבעים נפש ירדו אבותיך מצרימה. כי גלות בני-ישראל הוא בחינת בטול הנבואה, שבאה מנפשותם פנ"ל:

ו וזה בחינת רפואה, כי כל בחינות הנ"ל הם בחינת רפואה. כי התגלות הכבוד הנ"ל זה בחינת זריחת השמש, בבחינת (ישעיה ט): וכבוד ה' עליך זרח; ועלידי זריחת השמש פא רפואה, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (ב"ב טז): אדלי יומא אדלי קצירי, כמו שכתוב (מלאכי ג): וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא. כי רוח-נבואה שנתפשט עלידי התגלות הכבוד, זה בחינת הרפואה הבאה עלידי זריחת השמש, בבחינת (משלי יח): רוח איש יכלכל מחלהו. ועקר התגלות הכבוד הוא עלידי התפלה הנ"ל, שעלידה העננים, שהם הסמרא-אחרא והקלפות, כלים והולכים, ואז נעשין גרים, ונתגלה הכבוד פנ"ל:

וזה בחינת סליחת העוון, שבא עלידי רבוי התפלות, שעלידידה השמש זורחת, שעלידה פא רפואה. כי העון הוא בחינת ענן, שמחשיך אור השמש, כי טבע העוונות הם בחינת חשך, כמו שכתוב (ישעיה כט): והיה במחשך מעשיהם; וזה בחינת החולאת, כי עקר החולאת פאה מעוונות, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (שבת נה): אין יסורין בלא עון, שנאמר: ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עונם; כי העוונות הם בחינת עננים, שמחשיכים אור השמש, שעלידה הרפואה, ועלידי התפלה נתפריץ העוונות, כי התפלה מכפרת, כי היא במקום קרבן (ג), כמו שכתוב (ישעיה נ):

המדמה, ועל־ידי־זה נתתקן האמונה כנ"ל. אבל בלא בחינת נבואה אין המדמה ברור ומתקן, ואזי המדמה מערב ומבלבל את האדם באמונות כוזבות. וזה בחינת זהמת הנחש, פי ערוב ובלבול המדמה, שמערב ומבלבל באמונות כוזבות, זה בחינת זהמת הנחש, פי כל המנחשים והקוסמים, כלם הם על־ידי פח המדמה שאינו מברר ומתקן, שמערב ומבלבל אותם באמונות כוזבות של שמות ושקר, שהם זהמת הנחש. ועל־כן ישראל שעמדו על הר סיני, פסקה והמתן (שבת קמ"ו), פי שם זכו כלם לנבואה, על־ידי משה רבנו, רבן של כל הנביאים, שהיה מנהיג האמתי שלהם, ועל־ידי־זה נתברר ונתתקן המדמה אצלם, וזכו לאמונה שלמה בה', ועל־כן פסקה והמתן, זהמת הנחש, שהוא אמונות כוזבות, כי זכו לשלמות אמונה הישרה דקדשה על־ידי ברור המדמה, שזכו על־ידי רוח־נבואה כנ"ל:

וזה בחינת ה' דהששי, הנאמר במעשה בראשית, כמו שכתוב: ויהי ערב ויהי בקר יום הששי, ודרשו רבותינו זכרונם לברכה (שבת פח), שכל העולם היה תלוי עד ששה בסיון, שקבלו ישראל את התורה. פי עקר חדוש העולם, דהינו לידע שהעולם מחדש והשם יתברך ברא את העולם ברצונו, הוא תלוי באמונה, פי על־ידי שכל אי אפשר להבין חדוש העולם, ועל־כן האפיקורסים כופרים בזה, מחמת שאי אפשר להבין זאת בשכל, פי עקר חדוש העולם הוא רק על־ידי אמונה, פי אנו מאמינים בה' שהוא יתברך ברא את העולם מחדש, פי באמת חדוש העולם היה על־ידי בחינת אמונה, כמו שכתוב (תהלים ז): וכל מעשהו באמונה. נמצא שעקר חדוש העולם תלוי באמונה, ועל־כן היה העולם תלוי עד קבלת התורה, פי אז זכו לאמונה שלמה, על־ידי רוח־נבואה כנ"ל, ועל־כן אז דיקא נתגלה חדוש העולם, פי עקר חדוש העולם תלוי באמונה, כנ"ל:

ט ועל־ידי אמונה יהיה חדוש העולם לעתיד. פי התקצוץ החסדים, שעל־ידם יהיה חדוש העולם, בבחינות (תהלים פט): פי אמרתי עולם חסד יבנה, הוא על־ידי אמונה, בבחינת (שם צב): להגיד בבקר חסדך ואמונתך בלילות. אמונתך בלילות - זה בחינת האמונה, שהיא תלויה בכל המדמה, שהוא בחינת לילה, בחינת חלום לילה (ט), שבא על־ידי המדמה. ועל־ידי־זה: להגיד בבקר חסדך, הינו בחינת חסד הנ"ל, שעל־ידו יהיה חדוש העולם לעתיד כנ"ל. וזה בחינת (איכה ג): חדשים לבקרים רבה אמונתך. רבה אמונתך - הינו אמונה, על־ידי־זה יהיה חדוש העולם, בחינת: חדשים לבקרים, בחינת: להגיד בבקר חסדך וכו', כנ"ל:

י וכשיהיה חדוש העולם לעתיד, אז יתנהג העולם על־ידי נפלאות, הינו על־ידי השגחה לבד, שהיא בחינת נפלאות, שלא בדרך הטבע. פי חדוש העולם לעתיד הוא בבחינת ארץ־ישראל, פי עקר ארץ־ישראל הוא על־ידי בחינת (תהלים קיא): פח מעשיו הגיד לעמו וכו', כמו שפרש רש"י על פסוק: בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ, ופרש רש"י שבשביל זה פתח ב'בראשית', משום פח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים, כדי שלא יאמרו אמות העולם: לסטים אתם וכו', על־כן פתח ב'בראשית', פי הוא יתברך בראוה וכו'.

פי עקר האמונה תלויה בכל המדמה, פי במה שהשכל מבין אין שיק אמונה, ועקר אמונה היא רק במקום שהשכל נפסק ואינו מבין הדבר בשכלו, שם צריכין אמונה, וכשאינו מבין הדבר בשכלו, אזי נשאר רק בבחינת פח המדמה, ושם צריכין אמונה. נמצא, שעקר האמונה היא בבחינת המדמה, ועל־כן על־ידי התפשטות הנבואה, שעל־ידי־זה נתברר ונתתקן המדמה, על־ידי זה נתתקן האמונה האמתית דקדשה כנ"ל. פי יש עשרה מדרגות בנבואה (ט), והם כנגד עשרת הדברות, שהם בחינת עשרה מדרגות של נבואה, כמו שכתוב (דברים ה): פנים בפנים דבר ה' עמכם. דבר ה' זו נבואה, כמו שדרשו רבותינו זכרונם לברכה (שבת קלח). ועל־כן על־ידי נבואה, שהוא בחינת עשרה מדרגות, בחינת עשרת הדברות, זוכין לאמונה בהשם יתברך, להאמין שהכל ברא ה' בעשרה מאמרות. נמצא, שעקר תקון האמונה הקדושה היא על־ידי בחינת רוח־נבואה:

ח ועל־כן צריכין לחפש ולבקש מאד אחרי מנהיג אמתי להתקרב אליו, פי כל מנהיג ומנהיג יש לו בחינת רוח־נבואה, וגם עכשו, שבטלה הנבואה, אף־על־פי־כן בהכרח שיהיה להמנהיג בחינת (כמדבר יד): רוח אחרת, מה שאין נמצא בשאר ההמון, שעל־ידי־זה זכה להיות מנהיג, פי בלא זה, מפני מה יזכה זה דיקא להיות מנהיג, ולא אחר. אך באמת כל מנהיג ומנהיג של ישראל יש לו בחינת רוח אחרת, פי המנהיג הוא בחינת (כמדבר כ): איש אשר רוח בו, אשר יוציאם ואשר יביאם; פי המנהיג המוציא והמביא את ישראל, בודאי יש לו בחינת רוח אחרת, אשר מחמת זה נעשה הוא דיקא מנהיג לישראל. וזה הרוח אחרת שיש להמנהיג, הוא בחינת רוח־הקדש, רוח־נבואה. אף־על־פי שעכשו אין נמצא רוח־נבואה, רוח־הקדש ממש, אף־על־פי־כן בודאי יש לו בחינת רוח אחרת, הנמשך מן הקדשה, מה שאין נמצא בשאר ההמון, שזהו גם־כן בחינת רוח־הקדש, אף־על־פי שאינו רוח־הקדש ממש לידע עתידות, אף־על־פי־כן הוא בבחינת רוח־הקדש, רוח־נבואה:

ועל־ידי בחינת הרוח־הקדש שיש להמנהיג האמתי, שהוא בחינת רוח־נבואה, על־ידי־זה כל המתקרבים אליו נתחזק ונתתקן אצלם האמונה האמתית דקדשה, פי כל מי שזוכה להתקרב למנהיג האמתי, על־ידי התקרבותו אליו נתתקן ונתברר אצלו בחינת המדמה, על־ידי בחינת הרוח־נבואה של המנהיג, פי עקר תקון המדמה הוא על־ידי בחינת רוח־נבואה כנ"ל, ועל־ידי תקון המדמה נתתקן ונתברר האמונה הקדושה כנ"ל, על־כן כל המתקרבים למנהיג אמתי זוכין לאמונה ישרה דקדשה:

אבל באמת צריכין לחפש ולבקש מאד מאד אחר מנהיג אמתי בזה, וצריך לבקש מאד מהשם יתברך, שיזכה להתקרב למנהיג אמתי, כדי שיזכה לאמונה אמתית בשלמות, פי בשמתקרבין, חס ושלום, למנהיג של שקר, על־ידי־זה באין, חס ושלום, לאמונות כוזבות, פי מנהיג של שקר הוא בחינת נביא השקר, בחינת (מלכים א כב): רוח שקר; ועל־ידי־זה אדרבא, נתקלקל המדמה, ובאים לאמונות כוזבות, פי עקר תקון האמונה היא על־ידי בחינת רוח־נבואה שיש להמנהיג אמתי, שעל־ידי־זה נתברר

(ד) עין מ"ר קד-לך פרשה מד. (ה) איוב לג.

יא וזה בחינת ראשי השנה, כי בראשי השנה או התפלה בבחינת דין ומשפט, כי המשפט לאלקים הוא (ט), ועל ידי זה מוציאים כל החיות של הסטרא אחרא, שינק מדעת ומתפלות ישראל. וזה בחינת (תהלים פא): כי חק לישראל הוא, משפט לאלקי יעקב. חק לשנא דמוזנא, כמו שדרשו רבותינו זכרונם לברכה על פסוק זה (ביצה טו), הינו שמוציאים כל המזון והחיות מהסטרא אחרא, כי הוא מכרח להוציא ולהקיא הכל על ידי בחינת משפט לאלקי יעקב, הינו על ידי התפלה שהיא בבחינת דין ומשפט, שהיא בבחינת מטה עז, שעל ידי זה הוא מקיא כל הקדשה שבלע מן הדעת ומתפלות ישראל כנ"ל. וזה בחינת תשרי, בחינת: אתה פוררת בעוד ים, שפרת ראשי תנינים על המים (תהלים עד). ים שפרת ראשי תנינים - ראשי תבות הוא צרף תשרי:

ואז, בשמחור קדשת הדעת שבלע, אז הדעת והמח בשלמות. וזהו בחינת ראשי השנה, ראש דיקא, בחינת תקון הראש והמח על ידי מטה עז הנ"ל. וכשמוציאים מהסטרא אחרא מה שבלע, אז מוציאים גם עצמות חיות, שהוא בחינת גרים. וזהו בחינת תשרי, בחינת (שמות כג): ואתם ידעתם את נפש הגר כי גרים הייתם וכו' - ספירת תבות "תשרי". ועל ידי גרים נתגלה הכבוד, ונתפשט הנבואה, ונתתקן האמונה הקדושה, ונתפטר אמונות פזיזות. וזה בחינת תקיעה, תרועה, שברים. תקיעה זה בחינת התגלות הכבוד, בבחינת (ישעיה כב): ותקעתיו יחד במקום נאמן, והיה לכפא כבוד. תרועה זה בחינת רוח נבואה, בבחינת (במדבר כג): ה' אלקי עמו ותרועת מלך בן, ותרועמו: ושכינת מלכיהון בהון; הינו השראת השכינה, בחינת נבואה. שברים זה בחינת פטול אמונות פזיזות, בבחינת (שמות כג): שבר תשבר מצבותיהם (כמובא בתקון יח, ובתקון כא), הינו בחינת פטול אמונות פזיזות ותקון האמונה הקדושה, בחינת (תהלים קמח): עיני כל אליך ישרו. ועל ידי אמונה זוכין לחדוש העולם, וזה בחינת תשרי, כי בתשרי נברא העולם (ר"ה י), וחדוש העולם יהיה בבחינת ארץ ישראל, בחינת השגחה, וזה בחינת ראשי השנה, בבחינת: תמיד עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה וכו'. ואז יתער שיר חדש כנ"ל, וזה בחינת תשרי, בבחינת (ש"ה ד): תבואי תשורי מראש אמנה:

יב וזה בחינת הראה. בשמחור הראה בשלמות, נמצאים בה כל הבחינות הנ"ל, כי זה הבעל-בח הנ"ל, שמתפלל תפלה בבחינת דין, שעל ידי זה מוציא כל הקדשה מהסטרא אחרא, בחינת: ויעמד פיגחם ויפלל, הוא בחינת ציר נאמן לשולחיו, כי הוא מוסר נפשו בשביל ישראל. וזה בחינת הראה, בבחינת (משלי כה): בצנת שלג ביום קציר בן ציר נאמן לשולחיו; וצנה וקרירות הוא בחינת הראה, כי הראה מקרר חמימות הגוף, כי אלמלא בנפי ראה דנשבין על לבא, הוי לבא אוקיד כל גופא (תקון יח, דף כו):

שלמות הדעת הנ"ל היא בבחינת הראה, כי עקר הדעת והמחין הוא על ידי שמנונית הגוף. כי השכל דולק כמו נר על ידי שמנונית הגוף, והראה היא מעלה שמנונית הגוף אל המח על ידי הנשימה של הראה. גם על ידי הנשימה נתקנים כל השמנונית של הגוף, שעל ידי זה עקר קיום השכל.

נמצא, שעקר ארץ ישראל הוא על ידי כח מעשיו, על ידי שידועין שהשם יתברך ברא את העולם. ולעתיד יחדש הקדוש ברוך הוא את כל העולם בלו בבחינה זו של ארץ ישראל, כי אז יתגלה שהשם יתברך ברא הכל, ואז יחדש כל העולם בלו בבחינת ארץ ישראל. ועקר קדשת ארץ ישראל הוא, ששם הוא השגחתו יתברך תמיד, בבחינת (דברים יא): תמיד עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה; ולעתיד, שיחדש את כל העולם בלו בבחינת ארץ ישראל כנ"ל, אז יתנהג כל העולם בלו על ידי השגחה לבר, כמו ארץ ישראל, ואז יתפטר הטבע לגמרי, ויתנהג העולם על ידי השגחה לבר, שהוא בחינת נפלאות, שלא כדרך הטבע. ואז יתער שיר חדש, בחינת (תהלים צח): שירו לה' שיר חדש, כי נפלאות עשה; הינו השיר שיתער לעתיד, שהוא נגון של השגחה, בחינת נפלאות, כי אז יתנהג העולם על ידי השגחה ונפלאות:

כי יש נגון של בחינת דרך הטבע, וזה בחינת (שם יט): השמים מספרים כבוד אל, ומעשי ידיו מגיד הרקיע; שהוא בחינת הנגון והשיר של דרך הטבע, של תכונות השמים, הינו בחינת השירים ותשבות שמשבחין להשם יתברך על ההנהגה של עכשו, שמנהיג העולם בדרך הטבע; אבל לעתיד יתער שיר חדש של בחינת נפלאות, בחינת השגחה, כי אז יהיה ההנהגה על ידי השגחה לבר. ושיר החדש הזה שיתער לעתיד, הוא בחינת שיר פשוט, כפול, משלש, מרבע, שעולה ע"ב, בחינת חסד, שעל ידו יהיה חדוש העולם לעתיד, בחינת: עולם חסד יבנה. ושיר הזה הוא בחינת קול הנ"ל, שהוא משקה את הגן, שעל ידי קול הזה יכולין להזכיה, בבחינת: הרם בשפר קולך והגד וכו', כנ"ל:

נמצא, שעל ידי תפלה זוכין לבחינת הנ"ל, שעל ידי זה באין לבחינת קול הנ"ל, שעל ידי זה יכולין להזכיה כנ"ל, כי על ידי תפלה הנ"ל נעשין גרים, ונתגלה הכבוד, ועל ידי זה נתפשט הנבואה, ועל ידי נבואה זוכין לאמונה, ועל ידי אמונה יהיה חדוש העולם לעתיד, וחדוש העולם הוא בבחינת ארץ ישראל, הינו בבחינת השגחה כמו ארץ ישראל, ואז יתער השיר של השגחה ונפלאות, ושיר הזה הוא בחינת קול הנ"ל:

וזה בחינת: וירא מנוחה פי טוב ואת הארץ כי נעמה, ויט שכמו לסבל, ויהי למס עובד (בראשית מט). מנוחה זה בחינת נבואה, כמו שכתוב בברוך בן גרית (ירמיה מה): ומנוחה לא מצאתי - זו נבואה, כמו שדרשו רבותינו זכרונם לברכה (מכילתא פ' בא, ורובא בפירש"י טו). ואת הארץ - הינו ארץ ישראל. ויט שכמו לסבל - זה בחינת נגון, בחינת שיר חדש הנ"ל, בחינת: בפתח ישאו; ודרשו רבותינו זכרונם לברכה (ערכין יא): אין ישאו אלא לשון שירה, שנאמר: שאו זמרה ותנו תף; ועל ידי הנגון, בחינת שיר חדש, על ידי זה נתתקן הריח כנ"ל, שהוא בחינת משיח, בחינת (איכה ד): ריח אפינו משיח ה'. וזהו: ויהי למס עובד - זה בחינת משיח, כמו שכתוב (רות ד): ברוך ה' אשר לא השבית לך גאל וכו' ותקראה שמו עובד. וזה בחינת למס - בחינת מסמוס, שממסמסין בדבר שיש לו ריח, כדי שיהיה הריח גורף, כי על ידי בחינת הנ"ל נתתקן הריח, שהוא בחינת משיח כנ"ל:

(1) דברים א.

לקוטי

תקעו תוכחה ח

מוחר"ן תנינא

ונקבונה, ונחת עלה אצנארה. בעא למשלפה, משכונה שנה להאי ניסא ולהאי ניסא. משה כמה הוי, עשר אמין. שקל נרנא פת עשר אמין, ושור עשר אמין, ומחיה בקרסלה, וקמלה (ברכות נד):

כי עוג היה אחיותו בימיו, כמובא (והר חקת, דף קפד), והיה יונק מבחינת הדעת דקדשה, פי מספרא דימינא מחא חורא בכספא (תקן ע, דף קח), ועליבן רצה להתגבר על ישראל. וזה שאמר: מחנה ישראל כמה הוי, תלתא פרסי:

מחנה ישראל - זה בחינת קדשת המחנה של ישראל, בחינת (דברים כג): והיה מחנה קדוש. ועקר קדשת מחנה ישראל הוא עלידי שמירה מתאות נאוף, מבחינת מקרה-לילה, חס ושלום, כמו שכתוב שם בפרשה. ועקר השמירה מתאנה זו הוא עלידי בחינות תלתא פרסי, הינו תלת מחין, שכל אחד ואחד הוא מחצה פרוסה בפני תאנה זו כנ"ל. וזהו: מחנה ישראל כמה הוי, תלתא פרסי - הינו עקר הקדשה של מחנה ישראל, שיהיו קדושים מתאנה זו, ממקרה-לילה, חס ושלום, הוא עלידי בחינת תלתא פרסי, הינו תלת מחין, שהם מחצה פרוסה בפני התאנה התיא כנ"ל:

אזיל ואעקר טורא פת תלתא פרסי, ואשדי עליהו. טורא זה בחינת התפלה, בבחינת: והביאותים אל הר קדשי, ושמוחתים בבית תפלתני. וזהו: פת תלתא פרסי, פי התפלה נמשכת גם-כן משלש המחין, שהם בחינת מחצות פרוסות, שמשם נמשך שלשה מיני רחמנות, שהם בחינות שלש תפלות פיוס כנ"ל, הינו שהספרא-אחרא, שיש לה יניקה מן הדעת, חס ושלום, בחינת עוג, היא רוצה לעקר, חס ושלום, תפלות ישראל, להמשיכם אליהם ולבלעם, חס ושלום, כנ"ל. וזהו שאמר: ואשדי עליהו, פי עקר רצונו הוא רק להמשיך אליו תפלות ישראל להתאחו בהם, אבל אחר-כך, כשהם אצל, חס ושלום, אזי מרצה לחזר ולהשליכם על ישראל, פי מאחר שכבר ינק מהם, אזי אף-על-פי שהוא מעצמו מחזיר ומשליכם לישראל, עדין הם פגומים עלידי שיש לו יניקה מהם, פי רחמי רשעים אכזרי כנ"ל, ועליבן כשהוא יונק, חס ושלום, מהרחמנות ומתפלות ישראל, אף-על-פי שהוא נותנם מעצמו לישראל, אף-על-פיריבן הם פגומים עלידי אחיותו בהם כנ"ל. וזה שאמר: ואשדי עליהו, פי אחר-כך שיעקרום ויבלעם, חס ושלום, הוא רוצה לחזר ולהשליכם לישראל, פי כבר הם פגומים עלידו כנ"ל. [פי מאחר שהספרא-אחרא לא נכנעת, רק מעצמה היא מחזרת לישראל, עליבן הם פגומים; אבל כשמוציאין מפנו בעל פרחו, עלידי מטה עז כנ"ל, אזי הספרא-אחרא נכנעת לגמרי, ואז חוזר הכל אל הקדשה בשלמות, והבן - נראה לי]:

אזיל עקר טורא פת תלתא פרסי ואותבה ברישה - הינו שהתגבר ועקר תפלות ישראל, שהם בחינת טורא פת תלתא פרסי כנ"ל. ואותבה ברישה - שהמשיך התפלות, שהם בחינות דעת ורחמים, לתוך הראש והמח שלו, שזה בחינת: והנחש היה ערום, כנ"ל.

ועליבן נקראין המחין גשמה, בבחינת (אייב לב): ונשמת שדי תבינם; פי עקר המח והדעת - עלידי הנשימה כנ"ל. וזה בחינת (משלי ט): נר ה' גשמת אדם, פי השכל הוא נר דולק עלידי השמנונית שבגוף, שמתקמין ועולין אל המח עלידי הנשימה של הראה; נמצא, שעקר קיום הדעת - עלידי הראה: **גרים הנ"ל** זה בחינת: הכל נחת הכל סלק, הנאמר בהראה, כמובא (בת"ו ת"י סט, דף צו), פי יש הכלים בעולם, שהם בחינת (ירמיה י, נא): הכל המה מעשה תעתעים, הינו הכלי עולם של שמות. וכשמקבלין אלו הכלים ומכניסין אותם בתוך תורה ותפלה, ונעשה מהם הכלים דקדשה, זה בחינת גרים, פי מהכל מעשה תעתועים נעשה הכל דקדשה של תורה ותפלה, שזה הוא בחינת גרים. וזה בחינת: הכל נחת הכל סלק, הנאמר בהראה, שמקבלת הכל ומוציאה הכל, הינו בחינת גרים, הנעשין עלידי שמקבלין הכלים של העולם, שהם בחינת: הכל המה מעשה תעתעים, ומעלין אותן לבחינת הכל דקדשה עלידי תורה ותפלה כנ"ל:

התגלות הכבוד הנ"ל זה בחינת (משלי א): כפר את ה' מהונך - אל תקרי מהונך, אלא מגרוךך (י), והגרון יוצא מהראה:

התפשטות הנבואה הנ"ל, זה בחינת הרוח של פנפי ראה, שהוא בחינת רוח-נבואה, בחינת (שמואל ב, כג): רוח ה' דבר בי:

תקוין המדמה הוא בבחינת הראה, פי שנה ודמיון הוא תלוי בהראה, פי עקר שנה ודמיון הוא עלידי קר ולח, ועליבן בעת הגשמים או נופל שנה על האדם, והראה היא קר ולח, שעלידיה בא שנה ודמיון, הינו הדמיונות הפאין לאדם בעת השנה, שזה בחינת פח המדמה:

חדוש העולם בבחינת הראה, זה בחינת (תהלים קד): תשלח רוחך ויפראו ותחדש פני אדמה, בחינת הרוח של פנפי ראה. והחדוש העולם הוא בבחינת השגחה, בחינת ארץ-ישראל, וזה בחינת הראה, בבחינת מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (חולין טז): למה נקרא שמה ראה? שמאירת את העינים - זה בחינת: תמיד עיני ה' אלקוד בה וכו', הנאמר בארץ-ישראל, שהוא בחינת השגחה כנ"ל. נגון ושיר חדש הנ"ל בבחינת הראה, זה בחינת: קרא בגרון אל תחשך, כשפר הרם קולך; והגרון הוא הראה כנ"ל, ושם הוא בחינת הנגון כנ"ל, שהוא בחינת כשפר וכו' כנ"ל:

תקוין הריח והיראה, שהוא מוונא דנשמתא, שנתתקן עלידי כל בחינות הנ"ל, הוא בבחינת הראה, פי צרוף הראה הוא סופי-תבות: ה' רועי לא אחסר (תהלים טז), ה' רועי לא אחסר, זה בחינת מוונא דנשמתא, וזהו: לא אחסר - בחינת (שם לד): פי אין מחסור ליראיו, הינו בחינת יראה, שהיא בחינת ריח, שהוא מוונא דנשמתא כנ"ל:

וזה פרוש מאמר רבותינו זכרונם לברכה על עוג מלך הפשן: אמר: מחנה ישראל כמה הוי, תלתא פרסי. אזיל ואעקר טורא פת תלתא פרסי, ואשדי עליהו. עקר טורא פת תלתא פרסי, ואותבה ארישה. איתי עלה קומצא

(1) עיין משלי ג' בתנה ברשי" שם. וכן הובא בבאה"ט או"ח ס' נג בשם הפסיקתא. אמנם בפסיקתא עצמה איתא ממה שחנך אם נתן לך קול ערב וכו'.

וזהו בחינת שופר, בחינת הרם כשפר קולך כנ"ל. והדר מפרש איך זוכין על-ידי התגלות הכבוד, שהוא בחינת תקעו, לבחינת חדוש העולם, בחינת שיר חדש, שהוא בחינת בחדש שופר - וזהו: בפסח ליום חגנו. בפסח - זה בחינת נבואה, בחינת (בראשית ה'): המכסה אני מאברהם אשר אני עושה, שנה בחינת נבואה, בחינת (עמוס א'): כי לא יעשה ה' אלקים דבר כי אם גלה סודו אל עבדיו הנביאים. ליום חגנו - הוא ראש-השנה, זה בחינת אמונה, שנתתקן על-ידי תקון פח המדמה, שהוא בחינת חג, בבחינת (ישעיה מ"ד): ובמחוגה יתארהו. יתארהו - הינו תארים ושכחים, שהם בחינת פח המדמה, כי כל התארים והשכחים שאנו מדמין אותו יתברך, הם בבחינת המדמה, כי בפנימיות השכל הוא יתברך מפשט לגמרי מכל השכחים והתארים. נמצא, שכל השכחים והתארים הם בבחינת המדמה. ועלין כשהמדמה מברר ומתקן, או יכולים לסדר שכחים ותארים לו יתברך, כי פשטין המדמה מתקן, אזי אין יודעים כלל לתאר אותו יתברך בכוכל בשכחים ותארים, כי כל השכחים והתארים הם בבחינת המדמה כנ"ל. וזה בחינת חג, בחינת: ובמחוגה יתארהו. ועל-ידי זה נתתקן האמונה, שהיא בחינת ראש-השנה, כי עקר ראש-השנה, שאז הוא חדוש העולם, כי פתשרי נברא העולם, הוא תלוי באמונה כנ"ל:

וזה: בפסח ליום חגנו - כי עקר תקון המדמה והאמונה היא על-ידי נבואה כנ"ל, ועלין ראש-השנה, שהוא בחינת אמונה, עקר ראש-השנה תלוי בסיון, שהוא קבלת התורה, שעל-ידי זה נתתקן האמונה כנ"ל. ועל-ידי תקון המדמה והאמונה, שנתתקן על-ידי נבואה, בחינת: בפסח ליום חגנו - על-ידי זה זוכין לבחינת חדוש העולם, בחינת שיר חדש הנ"ל, שהוא בחינת בחדש שופר. וכל זה נמשך מבחינת התגלות הכבוד, בחינת תקעו כנ"ל, כי על-ידי התגלות הכבוד זוכין להתפשטות הנבואה וכו' כנ"ל. וכלל כל הבחינות האלו נעשין על-ידי בחינת: כי חק לישראל הוא משפט לאלחי יעקב, שהוא בחינת משה עז הנ"ל, כנ"ל, שעל-ידי זה נעשין כל הבחינות הנ"ל, כנ"ל:

ט

אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ולכו: (יחזקאל א)

איתא בתקוני זהר (תיקון י"ג דף כח): פלהו ערקין דלפא מתנהגין בתר רוחא, הדא הוא דכתיב: אל אשר יהיה הרוח ללכת וכו'. דהינו הרוח היוצא מפני הראה, כי אלמלא כנפי ראה הנשכין על לפא, הוי לפא אוקיד כל גופא (שם בת"י). כי על-ידי הרוח מכבין הנר ומדליקין הנר, כנראה בחוש, שלפעמים נכבה הנר על-ידי הרוח המנשב, ולפעמים מדליקין הנר שנכבה על-ידי הרוח שמנשבין בו, כי כבוי הנר הוא על-ידי שנופל על הנר עפרוריות, ונפרדין חלקי האש שיש בו מיסוד האש, ואינם יכולים לבער, ועל-פן פשמנפחין בו, אזי הרוח מנפח מן הנר העפרוריות, ועל-ידי זה חוזרים ונתחפרים ונתקשרים חלקי האש, ומתחילין לדלק. [וכן לפעמים מכבין הנר על-ידי הרוח, שמנפח ומפריד האש מהנר].

איתי קומצא - זהו בחינות התפלה של הבעל-בחי, שהיא בבחינת קמוץ ודין, בחינות מטה עז הנ"ל. ונקבוקה - זה בחינת: נקבת במטיו ראש פרוו (הבקות ב). כי על-ידי התפלה, שהיא בבחינת קמוץ ודין של הבעל פח הנ"ל, שהוא בבחינת מטה עז, על-ידי משברין ומכניעין אותו כנ"ל. כי היא עומדת בבית-הבליעה שלו, בבחינת: בצוארו ילין עז. וזהו: ונחת אצנארה - שהיא עומדת בצוארו, בבחינת: בצוארו ילין עז, כנ"ל. וזהו: בעא למשלפה - כי הוא מכרח להוציא ולהקיא כל הקדשות של התפלות והדעת שבלע, בבחינת: חיל בלע וקאנו כנ"ל. וזהו: משכונה שנה וכו' - כי לא די שהוא מקיא ומוציא קדשת תפלת ישראל וכו', אף גם מבטנו יורישנו אל; הינו שמכרח להוציא עצמות חיותו ממש, שנהו בחינת גרים. וזהו בחינת: משכונה שנה, בחינת: מעיו עשת שן (ש"ה ח), הינו שמכרח להוציא עצמות חיותו מתוך קרבו ומעיו, בבחינת: מבטנו יורישנו אל, בחינת: רדה בקרב אויביך, כנ"ל. משה פמה הוי, עשר אמין - משה הוא בחינת נבואה, כי משה רבן של כל הנביאים. וזה בחינת עשר אמין, בחינת עשרה מדרגות של נבואה. כי על-ידי מטה עז הנ"ל, שעל-ידי נתגלה הכבוד כנ"ל, על-ידי זה זוכין לנבואה כנ"ל. שקל נרנא בת עשר אמין - נרנא זה בחינת כלי-מלאכה של מעשה בראשית, וזהו: בת עשר אמין - בחינת עשרה מאמרות שבהם נברא העולם, שהם בחינת כלי-מלאכה של מעשה בראשית, כי על-ידי נבואה זוכין לאמונה, שהיא בחינת עשרה מאמרות, שהם כלי מלאכה של מעשה בראשית, כי על-ידי אמונה מאמינים בחדוש העולם, שהשם יתברך ברא הכל בעשרה מאמרות כנ"ל. ועל-ידי אמונה זוכין לחדוש העולם שלעתיד, ואז יתער שיר חדש הנ"ל:

וזהו: ושור עשר אמין - זה בחינת השיר שלעתיד, שהוא שיר פשוט וכו', שהוא יוד אותיות, בחינת עשר אמין. וזהו: ושור - זה בחינת (שרהשירם ב): מדלג על ההרים, מקפץ על הגבעות. הרים וגבעות הם בחינת ריחות, בבחינת (שם ד): אלך לי אל הר המור ואל גבעת הלבונה; הינו הריחות הגדלים בגן על-ידי קול הנגון שהוא משקה את הגן כנ"ל. וזה בחינת: מדלג על ההרים מקפץ וכו' - זה בחינת הנגון הנ"ל, שעל-ידי גדלים הריחות, שהם בחינת הרים וגבעות. וזהו: מדלג וכו' - זה בחינת המדות של הנגון, שקורין "מאסין", שהם נעשין על-ידי דלוג וקפיצה על הנימין שבפנור. וזהו בחינת ושור עשר אמין, הינו בחינת הנגון הנ"ל, שהוא בחינת: מדלג על ההרים וכו' כנ"ל, כי על-ידי בחינות הנ"ל זוכין לזה הנגון. וזה הנגון הוא בחינת הקול הנ"ל, בחינת קול יעקב, שהוא מכניע עקב דסטרא-אחרא, וזהו: ומתיה בקרסלה וקמלה - שהכה והכניע עקב דסטרא-אחרא על-ידי בחינת קול הנגון הנ"ל, שהוא בחינת קול יעקב, שהוא מכניע עקב דסטרא-אחרא, בבחינת: וידו אוחות בעקב עשו, כנ"ל: וזה פרוש: תקעו בחדש שופר. תקעו - זה בחינת התגלות הכבוד, בחינת: ותקעתי יתד במקום נאמן, והיה לכסא כבוד. בחדש - זה בחינת חדוש העולם, בחינת שיר חדש הנ"ל.

הקדמה

זה עתה החלו רבים מאנשי שלומינו היקרים הע"י, בלימוד התורה הזמנית 'תורה ח' תנינא' - המאמר האחרון שגילה רביה"ק הננמ"ח זיע"א בימי חייו, אשר בו גילה דעתו וצוואתו בענין הנהגתו לדורות, וגודל כוחו הנפלא להוציא נפש כל חי משיני הס"מ, ולבטל כח הסט"א עד שתקיא כל יניקתה וחיותה, ויחזרו כל נשמות ישראל המושלכים מחוץ לקדושה לכור מחצבתם.

במאמר זה גילה רבינו כח תורתו ועצותיו, המשמיעים אל הנשמה שיר חדש ונעים המשיב את הנפש בשבעה משיבי טעם, בשמעה את קולו של בעל התפילה העומד ומוכיחם באהבה עזה, והופך עוונותיהם לזכויות, להשביע את נשמותיהם במזון צח ולגלות כבודם כבראשונה.

מאמר זה ככלל מאמריו הקדושים בנויים כמגדל נפלא אשר עולים בו ממדריגה למדריגה בזה אחר זה, עד שסובבים את צריח המגדל לגלות מראה תבניתו, ושוב יורדים וחוזרים חלילה אל תחתיתו כדי להבין היקף ועוצם תכלית המגדל, בפרט במאמר זה אשר רבו בו הפרטים מאוד מאוד, ויש מן העינינים החוזרים על עצמם בכמה וכמה אופנים, עד שמתגלים קשרי כוונת דבריו הקדושים, כאשר כמה וכמה מושגים חדשים ויסודיים מתבררים ומתלבנים לאורך המאמר.

אין צורך להכביר במילים אודות סדרי לימוד תורתו ודרכי לימוד השגתו, כאשר כבר נתבררו הדברים בארוכה ע"י טובי אנ"ש, בכמה וכמה חיבורים נפלאים שיצאו לאור במהלך השנים ונתחברו בהם הקדמות ופרקי מבוא ערוכים, ללמד בני יהודה קשת, איך לצעוד באור תורתו ולהבינם על בוריים כראוי, כמו כן כבר דשו ביה רבים כ"א לפי ענינו והרגשתו בדרך לימוד הספה"ק ליקוטי מוהר"ן, עד שכבר נסללו דרכים ונתיבים במים העזים המפכים ממעינו הקדוש ז"ל, הנובע ומשקה את כל העולם כולו, וכל אחד ואחד עומד אצל בארו ושואב בכלי מחו לפי השגת ידיעתו והבנתו, ולפי יגיעת חיפושו אחר אורו הזורת.

במאמרים האחרונים נתפרסמו קונטרסים אלו, הבנויים כביאור משולב בתוך דברי התורה ומשובצים בהערות וקשרים רבים, כאשר מטרת הביאור הוא לבאר "הבנת פשיטות דבריו בעומק", כדי לבסס את ידיעת התורה בפשט הדברים לאשורם, טרם יבוא הלומד לחידוד ופלפול וסלסול דבריו, כאשר דבר זה נצרך לכל באי שער עירו כידוע, כי אין דרך ומוצא בדברי רבינו ז"ל,

לבוא אל הקודש פנימה טרם הבנת פשיטות הדברים בבהירות להבין כל תיבה ותיבה, כל שלב ושלב, וכל דיבור ודיבור בשלימות.

אמנם אין ספק כי גם להבנת 'פשט' דבריו נצרך עיון ודקדוק רב כידוע, אשר כל זה אינו אלא כיגיעה וטירחא הנצרכת לקליטת ותפיסת דבריו, אשר באה מתוך אמונת המחפש בדברי רבו, להרגיש רצון כוונתו ומגמתו בסדר דבריו, כאשר רק לאחר ביסוס והעמדת ההבנה ייפתחו מעיינות תהום רבה וארובות החלונות המסתעפים ומתפתחים בתורתו הקדושה, ולכן נמנענו מלהיכנס לענינים המסתעפים מתוך דבריו, ובנקודות המצריכים הפשט וניתוח עד להבהרת הענין, ומהם אשר באו בקצרה בציונים והערות או בנספחים הנלווים.

תיתי ליה למכון 'עיינות ותהומות', אשר גם כעת שוב יזמו את כתיבת ועריכת הביאור, והניפו ידם בקודש להדרו ולכללו, בהגהה וניפוי אחר ניפוי, ולא חסכו כל און והון למען יצא דבר נאה ומתוקן מתח"י.

קובעים ברכה לעצמם, מכון 'תמימי דרך' בהנהלת הרה"ח ר' בנימין ויצהנדלר שליט"א, הידועים במפעלותיהם הברוכים והמסועפים למען כלליות אנ"ש הוגי התורה הזמנית, אשר יזמו ומימנו את הדפסת הקונטרסים, לגלות הסגולה לעם סגולה המשתוקקים להתענג על פשט דבריו בבהירות, להבין דבר דבור אל אופניו בסדר שלבי הגילוי והתיקון המתבארים באריכות דבריו, והשקיעו ממון רב להוציא לאור עולם דבר שלם ומתוקן, תהי משכורתם שלימה מאת ד' ונאמן הוא בעל השדה להמציא להם כדי חלקם.

עיקרי הביאור ויסודותיו מבוססים על 'יסודות ההבנה' אשר נוצקו על ידי דו"ז הגה"ח רבי משה קרמר שליט"א, המהוים בסיס איתן להבנת 'פשט' התורה ביסודיות כדי להעמיד עליו את בנין המאמר כולו, כאשר בסייעתא דשמיא נערכו הדברים לכדי ביאור ערוך ומסודר, ובמקומות רבים השלמתי ע"פ הבנת כלליות הדברים, כמו כן במקומות בהם נסתעפו הדברים וכיו"ב יגעתי וטרחתי כפי מסת ידי להניח לפני הלומד את ביאור הענין לאשורו ע"פ מפרשי התורה ותורף הבנת דבריו, כמו"כ נוספו הערות ותוספת רבות ע"פ צורך ביאור מושגי המאמר, וכן הושם דגש מיוחד על ביאור חלק קשרי המאמר באופן פשוט המועיל להבנת מהלך דבריו, [הנספחים שצוינו בהערות עדיין לא הובאו לדפוס מחמת דוחק הזמן, ועוד חזון למועד אי"ה].

יבואו המתענגים להתענג בו, יבואו המתבהרים להתבהר בו, יבואו המעיינים להתבסס בו, יבואו המסלסלים להתייחד בו, יבואו שעריו ברינה כל הבא אל אהלו הקדוש לחפש אחר נשמת קדשו בספרו הקדוש כאשר ציונו באזהרתו הגדולה.

אייר תשפ"ו

צבי קרמר

תקעו תוכחה^א

תקעו בחדש שופר בכסא ליום חגנו, כי חק לישראל
הוא משפט לאלקי יעקב (תהלים פ"א)^ב

- א -

יבאר כלליות ענין התוכחה

^א אף על פי שתוכחה^ד הוא דבר גדול^ה כמבואר הרבה בדברי חז"ל על מעלת

הערות והוספות

יהושע לא הוכיח את ישראל אלא סמוך למיתה וכן שמואל שנא' (ש"א יב) הנני ענו בי וכן דוד את שלמה בנו'. ע"כ.

ובחיי"מ (מג) וזאת התורה היא התורה האחרונה של ימי חיי הקדושים. וְשֶׁמֶדְבַּר מְעַנֵּן תּוֹכְחָהּ, כִּי עֵקֶר הַתּוֹכְחָה שֶׁל גְּדוּלֵי הַצְּדִיקִים הִיא סְמוּךְ לְמִיתָתָם כְּמוֹ שֶׁפָּרַשׁ רַש"י גַּל פְּסוּק: "אֵלֶּה הַדְּבָרִים" וְכוּ'. גַּם שָׁם מְדַבֵּר מְעַנֵּן מְלַקְמֵת עוֹג וְכוּ' שֶׁזֶה בְּחִינַת אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דְּבַר מֹשֶׁה וְכוּ' אַחֲרֵי הִפְתּוּ אֵת סִיחוֹן וְאֵת עוֹג וְכוּ'. ובפל"ח (אות יא) "נאמר אצל משה רבינו ע"ה (דברים א) אלה הדברים אשר דיבר משה וכו' אחרי הכותו את סיחון וכו' ואת עוג וכו' ורז"ל דרשו על זה (דברים רבה ג"ד) לפי שהן דברי תוכחות מלמד שלא הוכיחן אלא סמוך למיתה וכו', וכן יהושע וכן שמואל וכן דוד וכו' ובכל ימי הקיץ הקודם לזה היה מצפה מאד על ענין הקיבוץ שיתקבצו אליו ז"ל שם על ראש השנה".

ד. אמנם רבינו אמר תורה זו טרם הסתלקותו, וזו היתה ענין התוכחה באותו

א. מאמר תקעו תוכחה סימן ח' נאמר בראש השנה תקע"א (חיי"מ נט), מאמר זה הינו המאמר האחרון בימי חייו הקדושים אשר קבלוה כצוואה קדושה כמבואר בכתבי התלמידים, כמו"כ על מסירות נפשו של רבינו ז"ל במסירת תורה זו וכלל השתלשלות הדברים באותו היום, ראה חיי"מ ריט, ימי מוהרנ"ת נב - גג, פל"ח אות א'.

ב. פסוק זה יתבאר בסוף המאמר כדרכו בכ"מ.

ג. טרם הסתלקותו קיים רבינו ז"ל בנפשו, מה שאמרו חז"ל, כי הצדיקים קודם הסתלקותם מוכיחים את בני ישראל, וכדברי רש"י (דברים א, ג) "מלמד שלא הוכיחן אלא סמוך למיתה ממי למד מיעקב שלא הוכיח את בניו אלא סמוך למיתה, אמר ראובן בני אני אומר לך מפני מה לא הוכחתך כל השנים הללו כדי שלא תניחני ותלך ותדבק בעשו אחי, ומפני ד' דברים אין מוכיחין את האדם אלא סמוך למיתה כדי שלא יהא מוכיחו וחוזר ומוכיחו ושלא יהא חבירו רואהו ומתבייש ממנו וכו' כדאי' בספרי, וכן

וחובת התוכחה^ה, וגם על פי דיני התורה, מִפְּלַעַל עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, לְהוֹכִיחַ אֶת חֵבְרוֹ כְּשֵׁרוּאָהּ בּוֹ שְׂאִינוֹ מִתְּנַהֵג בְּשׁוֹרְהוֹ, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (ויקרא י"ט) "הוֹכִיחַ תּוֹכִיחַ אֶת עַמִּיתְךָ"^י, אַף עַל פִּי כֵן לָאוּ כָּל אָדָם רָאוּי לְהוֹכִיחַ כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבִּי עֲקִיבָא (כ"ה הגירסא בע"י) (ערכין טז:): תָּמִיד אֲנִי, אִם נִשְׁ בְּדוֹר הַנֶּה מִי שֶׁיִּכּוֹל לְהוֹכִיחַ [מבלי שישא עליו המוכיח חטא, על ידי שיהיו פניו של החוטא משתנין (רש"י שם) פ"ח]^ט וְאִם רַבִּי עֲקִיבָא אָמַר זֹאת בְּדוֹרוֹ, כָּל שֶׁכֵּן בְּדוֹר הַנֶּה שֶׁל עַכְשָׁיו.

יבאר מדוע צריך שיהיה 'ראוי' להוכיח

כי בְּשֶׁהֲמוֹכִיחַ אֵינוֹ רָאוּי לְהוֹכִיחַ, אֲזַי לֹא דִי שְׂאִינוֹ מוֹעִיל בְּתוֹכְחָתוֹ לְהַחזירו

הערות והוספות

- עבירה היא הצלת נפשו וגופו.
- ח. כי מאחר שתלתה תורה מצוות התוכחה בתנאי זה, כמאמר הכתוב 'הוכח תוכיח את עמיתך - ולא תשא עליו חטא', לכן מי שאינו 'ראוי' להוכיח, היינו שאין יכול קיים תנאי זה, אין עליו חובת מצוה זו.
- ט. יש לחדד כוונתו, כי בוודאי שמצוות תוכחה אשר באה להפריש את חברו מן האיסור, כגון כשרואה בו עובר או נכשל בחטא ובא להזהירו על כך, בודאי כאו"א מחויב בזה גם אם אינו ראוי כלל, [רק יוכיח באופן האמור בפוסקים מבלי לבזותו וכו' אלא ילמדו את האסור והמותר כמבואר היטב פרטי הענין בזה בפוסקים],
- רק כוונת רבינו היא כשבא לייסר את האדם על עוונותיו שכבר עבר בהם, ובא להוכיחו שיתקן מעשיו ודרכיו, אשר לאו כל אחד ראוי לכך.
- וכידוע דעת הבעש"ט ז"ל על המגידים שהיו בדורו, אשר בתוכחתם קלקלו יותר ממה שתיקנו.
- הזמן כמבואר בהערה הקודמת, אך תחילה ידבר באופן כללי מיסוד מעלת וסדר התוכחה שציותה תורה על כאו"א.
- ה. כי מלבד מה שנצטוינו בזה מן התורה כדבריו בסמוך, מצאנו במאמרי חז"ל הפלגות נוראות בגודל ענין התוכחה, בחובת התוכחה ובעונש מניעת התוכחה, כדוגמת מה שאמרו חז"ל (ערכין טז:): אמרו: "עד היכן תוכחה [אדם חייב להוכיח את חברו]. רב אמר עד הכאה [עד שיקצוף זה, ויכה את המוכיח] שמואל אמר עד קללה [שיקלל את המוכיח], ורב יוחנן אמר עד נזיפה", וכן מה שהרבו במצוות התוכחה ואמרו (ב"מ לב) הוכח תוכיח אפילו מאה פעמים, וכן מובא בדבריהם על אלו שאינם מוכיחים שנתפסים בעוון החוטאים, ואכמ"ל.
- ו. לשון החינוך מצוה רלט.
- ז. ובמנחת חינוך (רלט, ו) כתב כי יש בזה חיובים נוספים: מצוות לא תעשה: "לא תעמוד על דם רעך" ומצוות עשה: "והשבתו", דמרבינן מיניה חיוב השבת אבידה באבידת גופו, והצלתו מעשיית

למוטב, אף גם הוא מבאיש (-מסריח) ריח של הנשמות השומעים תוכחתו, כי על ידי תוכחתו הוא מעורר הריח רע של המעשים רעים ומדות רעות של האנשים שהוא מוכיחם, מאחר שמזכיר את חטאיו, הוא מעורר הריח רע של אותו החטא, ואף שהחטא יש בו ריח רע מעצם מהותו, מ"מ הוא מתעורר ומתגבר שוב על האדם ע"י התוכחה, כי כמו כשמוח איזה דבר שיש לו ריח שאינו טוב^א, כל זמן שאין מזוין אותו הדבר, אין מרגישין הריח רע, אבל כשמתחילין להזיז אותו הדבר, אזי מעוררין הריח רע, כמו כן על ידי תוכחה של מי שאינו ראוי להוכיח על ידי זה מזוין ומעוררין הריח רע של המעשים רעים ומדות רעות של האנשים שמוכיחם, ועל כן הוא מבאיש ריחם, וגם מעורר עליהם קטרוג למעלה יב.

הערות והוספות

יבואר מיד בסמוך בתוך דבריו.
יא. נקט לשון זה ולא אמר דבר שיש לו 'ריח רע', מאחר שבאר לבאר ענין זה גופא, שלפעמים אין מרגישים את הריח 'רע' שבו, אף שריחו 'אינו טוב'.

יב. פשטות כוונתו היא על התגברות העבירה והנסיון, והקטרוג המתעורר מכך, אך פנימיות כוונתו היא גם על המרה שחורה המתגברת על האדם כתוצאה מעוונותיו, כי כאשר הוא נזכר בחטאיו הוא נופל לעצבות נוראה הגוררת אחריה חטאים נוספים רח"ל, ולכן ע"י שמעורר בו שוב הריח הנורא הוא מבאיש שוב את נשמתו בעצבות ומרה שחורה.

ולכן צריך האדם לזהר גם כשמוכיח את עצמו ועורך את חשבון מעשיו, לבלי להוכיח את עצמו באופן שאינו ראוי ח"ו, וראה ליקוטי הלכות (ציצית ה) מש"כ בה.

יג. וזה שסיים הכתוב הנ"ל, "הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא, שלא יפגם בהתוכחה, שעל-ידי-זה מעורר ומנשא עליו חס ושלום, הריח רע של החטאים שהם

י. ריח הנשמות: קומת האדם [לבוש הנשמה] מורכבת מרמ"ח איברים, איברים אלו שהם לבושי הנשמה מכוונים נגד רמ"ח מצוות עשה, כשנשמתו שומעת לקול ד', ומקיימת את רמ"ח מצוות עשה, אזי איבריו מקבלים ריח טוב, כמובא בזוהר עה"פ לריח שמניך טובים "לריח גימטריא רמ"ח, שהם רמ"ח מצוות שיש לכל אחד מהם ריח טוב", כמו"כ להיפך, העוונות יש בהם ריח רע, והם מולידים בחוטא ריח נורא, וכדברי חז"ל בלשונם בכ"מ 'סרחו' או 'סרח' וכיו"ב.

ריח רע זה הם הבגדים הצואים המוזכרים בכל מקום, הנעשים לבושים אל הנשמה על ידי חטאיו של האדם, וכדברי מוהרנ"ת (ליקו"ה ציצית ה, ז) "על כן על ידי העבירות ח"ו נעשים בגדים צואים ח"ו ובגדים צואים זה בחינת ריח רע של המעשים רעים שהריח נמשך בהבגדים דייקא, כי כפי עבודתו של אדם כן הלבושים שלו לטוב או להיפך, ועיקר הוא הריח כנ"ל שעל ידי מעשים רעים ח"ו הלבושין שלו מעלין ריח רע, בחינת בגדים צואים".

ומה שנקט בלשונו ענין 'הנשמות' דייקא,

וכיון שנבאש ריחם, על ידי זה הוא מחליש את הנשמות שלהם כפי שיתבאר בסמוך, ועל ידי זה שנחלשים נשמותיהם, נפסק השפע מכף העולמות התלויים באלו הנשמות כי בכל נשמה תלויים כו"כ עולמות, וכיון שהוא מבאיש ריחו ומעורר עליו קטרוג ח"ו, הרי הוא מפסיק שפע נשמה זו וכל התלויים בה^ד, ולכן הנשמה נחלשת ע"י המוכיח שאינו ראוי, פי עקר יניקת הנשמה הוא מהריח, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (ברכות מ"ג): מנין שמברכין על הריח, שנאמר: "כל הנשמה תהלל יה" איזהו דבר שהנשמה נהנית ממנו ולא הגוף, הוי אומר: זה הריח, הרי כי כח יניקת הנשמה היא מן הריח^{טו}, ועל כן, על ידי זה המוכיח, שהוא מבאיש ריחם על ידי זה נחלשת הנשמה שיניקתה מהריח כנ"ל, וממילא נפסק השפע מכף העולמות התלויים בהם.

אבל בשהמוכיח ראוי להוכיח אזי אדרבא, הוא מוסיף ונותן ריח טוב בהנשמות שישבו בתשובה שלימה עד שיתהפכו עוונותיהם לזכויות^{טז} על ידי

הערות והוספות

תוספת ה'ריח טוב' היינו המצוות המתווספות באדם ע"י התשובה ששב מאהבה על ידי תוכחה של המוכיח הראוי.

ובזה נבין מה שיש להבין לכאורה בדבריו שאין המשל דומה כ"כ לנמשל, כי במשל ה'דבר שאין בו ריח טוב' הרי הוא מנענע את הלכלוך בעצמו וכאן הוא לכאורה מנענע ומזיז את האדם שישוב בתשובה, אך בזה תבין כי גם כאן המוכיח מנענע את העוון בעצמו להפכו לזכות ע"י תוכחתו והרי הוא ממש כמשל הנ"ל. (וראה מש"כ בסוף המאמר בפסוק מדלג על ההרים בהערות). [ובהל' מאכלי עכו"ם (ב, ח) מבאר ביותר פשט המתקה והפיכה זו, כי זה הקול יוצא מן השופר כמבואר לקמן בסמוך, שהוא בחינת בינה - עלמא דאתי, ששם באור הבינה הוא המתקת הדינים בשרשם נמצא כי העוון בעצמו נמתק ונתהפך, ודו"ק].

וראה בליקו"ה (נט"ו, ה, קה) מה שמבאר

סטרא דמותא, בחינת (שבת נה) אין מיתה בלא חטא, בחינת ולא ישאו עליו חטא ומתו" (ליקו"ה כבוד רבו ות"ח ג, יב).

יד. כי גם נשמה כזו אשר חטאה ונפלה למקום שנפלה ח"ו, תלויים בה כמה וכמה 'עולמות' ו'נשמות' נוספות המצפים לשפע המגיע דרך נשמה זו, כי זו מעלת נשמה הישראלית החצובה ממקור טהור.

טו. אמנם שם מיירי מריח גשמי שהגוף מריח בו, אך שורש הריח הגשמי הוא הריח העליון, הריח הרוחני, אשר הוא שורש הריח הגשמי המשתלשל ממנו למטה. אשר הוא סיבת השם האמיתי, והריח העליון הוא מקור יניקת הנשמה למעלה, רק שממנה נשתלשל ריח גשמי שנקרא 'ריח' ע"ש שרשו, ע"ש הריח העליון.

טז. כמבואר הרבה בליקו"ה (וכגון בהל' ציצית ה, ז, ספר תורה ב, ט, ביהכ"נ ו, יח, ועוד הרבה), כי

תּוֹכַחְתּוֹ¹, כִּי הַתּוֹכַחָה צְרִיכָה לְהִיזֵת בְּבַחֲיַנַת הַתּוֹכַחָה שֶׁל מוֹשֶׁה י"ח, שֶׁהוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל עַל מַעֲשֵׂה הַעֲגֹל, שֶׁעַל יְדֵי תּוֹכַחְתּוֹ נָתַן בָּהֶם מַחֲדָשׁ רֵיחַ מוֹבֵט בְּבַחֲיַנַת (שִׁיר הַשִּׁירִים א) "נִרְדֵּי נָתַן רֵיחוֹ", הַנֶּאֱמָר עַל מַעֲשֵׂה הַעֲגֹל, אֲשֶׁר עַל יְדוֹ הַתּוֹפּוֹג הַרֵיחַ הַטּוֹב שֶׁל מִתֵּן תּוֹרָה, וּמִכָּל מְקוֹם 'עֲזָב' רֵיחוֹ לֹא נֶאֱמָר אֲלֵא 'נָתַן'², כְּמוֹ שֶׁפִּרְשׁ רַש"י שֵׁם [-וּלְשׁוֹן חֲבֵה כְּתַב הַכְּתוּב נָתַן רֵיחוֹ וְלֹא כְּתַב הַבְּאִישׁ אוֹ הַסְּרִיחַ לְפִי שְׁדַבֵּר הַכְּתוּב בְּלִשׁוֹן נְקִיָּה], וְכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנוֹם לְבְּרָכָה בְּגִמְרָא (שְׁבֵת פח): [-אִמַּר רַב וְעַדִּין חֲבִיבוֹתָא הִיא גַבְנָה, דְּכַתִּיב נָתַן וְלֹא כְּתַב הַסְּרִיחַ], כִּי עַל יְדֵי תּוֹכַחָה שֶׁל מוֹשֶׁה כ"א עַל מַעֲשֵׂה הַעֲגֹל הוֹסִיף

 הערות והוספות

כ. "שהמובן מכותלי דבריו הקדושים, שגם בהתורה הזאת המשיך תיקון הסמיכה לתלמידו מורינו ר' נתן ז"ל, ושעל ידו המשיך קצת מהארץ קול התוכחה והמוסר לנפשו"ת ישראל, באופן שלא יחליש את דעתם ונשמתם, כי עוד יוסיף לחזקם ולאמצם, וליתן בהם ריח טוב, שעל זה יסובב בהכתוב [ומאמר חז"ל], "נרדי נתן ריחו", עזב לא נאמר-אלא נתן" (ביאור"ל אות יט).

כא. לכאורה יש להבין, כי הרי פסוק זה המובא בדבריו - נרדי נתן ריחו - אינו מתוכחתו של משה כלל, כי משה הוכיחם על חטא העגל בתחילת פרשת דברים, כשאמר לבני ישראל 'ודי זהב' כמו שפירש"י שם, אלא כוונת רבינו היא כפי שאמרו חז"ל כי משה אמר להקב"ה: ודי זהב אמרי דבי ר' ינאי כך אמר משה לפני הקב"ה רבוננו של עולם בשביל כסף וזהב שהשפעת להם לישראל עד שאמרו די הוא גרם שעשו את העגל (ברכות ל:), ומשה התפלל תפילה בבחינת דין, ובתפילה זו עצמה לימד עליהם זכות, וע"י תפילתו של משה במה שלמד זכות על עם ישראל, ענה ואמר הקב"ה 'נרדי נתן ריחו', כי הוא הביא עליהם זכות זה, ואכן בגמרא (שם) נאמר מנין שחזר הקדוש ברוך הוא והודה לו למשה שנאמר (הושע ב,

בענין ה'ריח טוב', כי הוא ענין רצון והתשוקקות, בחינת יראה מופלגת, בבחינת והריחו ביראת ד', אשר עי"ז דייקא נתהפכים העוונות לזכויות עי"ש.

יז. כי המוכיח הראוי מעורר אותם בבחינת תשובה מאהבה, כי הוא מראה לכל אחד ואחד גודל מעלתו, עד שהאדם שואל את עצמו, איך חטאתי ופשעתי בעוונות כאלה רח"ל, ולכן אדרבא, ע"י תוכחה זו דייקא הוא מתעורר להתדבק מחדש בבוראו על ידי שמתעורר בו כח ריח נשמתו הטהורה.

יח. וכמבואר בליקו"ה, כי עיקר תוכחה זו אשר על ידה מוכיח אחרים, ואשר רק על ידה יכול להוכיח את עצמו, היא על ידי שמעורר נקודות טובות המבואר בארוכה בס' רפ"ב (ראה ציצית ה, ז).

יט. כי בזמן מתן תורה נתמלא כל העולם כולו בריח טוב, וכדבריהם (שבת פח) ואמר רבי יהושע בן לוי: מאי דכתיב (שיר השירים ה, ג) לְחִינּוֹ כְּעָרוֹגַת הַבֶּשֶׂם - כל דבור ודבור שיצא מפי הקדוש ברוך הוא נתמלא כל העולם כולו בְּשִׁמְיִם, וכיון שחטאו בחטא העגל הוסר ריח עליון זה, ומשרע"ה ע"י תוכחתו נתן בהם מחדש ריח טוב להתעורר לתשובה שלימה.

וְנָתַן בָּהֶם רֵיחַ טוֹב, שְׂרִיחַ טוֹב הוּא בְּחִינַת מְזוּנָא דְנִשְׁמָתָא כִּי עֶקֶר יְנִיקַת הַנְּשָׁמָה הִיא מִהָרִיחַ כַּנִּי.⁵

יבאר כי על ידי 'קול' המוכיח מתעורר ריח טוב בנשמות ישראל

כִּי עַל יְדֵי 'קוֹל' הַמּוֹכִיחַ שֶׁהוּא רָאוּי, עַל יְדֵי זֶה ה'קוֹל', הוּא נֹתֵן רֵיחַ טוֹב בְּהַנְּשָׁמוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת מְזוּנָא דְנִשְׁמָתָא כַּנִּי,⁵ כִּאֲשֶׁר יִתְבָּאֵר:

יבאר כי יש ב' בחינות שהם זלע"ז - מזונא דגופא ומזונא דנשמתא

כִּי יֵשׁ מְזוּנָא דְנִשְׁמָתָא - מִצּוּוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים הַמְזִינִים אֶת הַנִּשְׁמָה וְלַעֲוֹמֹתָם, יֵשׁ מְזוּנָא דְגוּפָא - אֲכִילָה וּשְׂתִיָּה הַמְזִינִים אֶת הַגּוּף (תק"ז כ"א), וְעַל יְדֵי שֶׁנִּשְׁקַע הָאָדָם בַּהֲנֵאת מְזוּנָא דְגוּפָא, נִחְלָשׁ מְזוּנָא דְנִשְׁמָתָא - כַּח אֹר וּחִיּוֹת הַנִּשְׁמָה,, כִּי עַל יְדֵי מְזוּנָא דְגוּפָא, דְּהִינּוּ עַל יְדֵי אֲכִילָה וּשְׂתִיָּה מִתּוֹךְ תַּאוּה, עַל יְדֵי זֶה מִגְדִּילִין אֶת בְּחִינַת עֵקֶב דְּסַמְרָא אַחֲרָא - רַגְלֵי הַטּוֹמָאָה^{כב}, בְּבְחִינַת (תהלים מ"א) "אוֹכֵל לֶחֶמוֹ, עִי"ז הַגְּדִיל וּחִיּוֹק עֲלֵי עֵקֶב"^{כג}, כִּי עַל יְדֵי הָאֲכִילָה

הערות והוספות

וְנִשְׁמָע, ולכאורה ב' הפירושים הם הפוכים, אך לפי"ד הם ענין אחד כי דייקא ע"י תוכחתו נתן בהם ריח טוב כנ"ל.

כב. הוא כינוי לעיקר כח הטומאה היונקת מן הרגלין כידוע בכ"מ.

כג. דבר ברור הוא כי אכילה דקדושה, כגון אכילת שבת, או כל אכילתן של ישראל בקדושה וטהרה אינו בכלל מזונא דגופא, כי כאשר האדם אוכל מתוך ציווי התורה ולקיים גופו לעבוד את בוראו, הרי כל אכילתו היא בבחינת מזונא דנשמתא, אלא כוונתו לאכילה גסה הנאכלת מתוך רעבון תאוני ח"ו. (ע"פ ליקו"ה, (מאכלי עכו"ם ב, ב) וז"ל: וְהִנֵּה הַכָּלֵל, שְׁעַל-יְדֵי מְזוּנָא דְגוּפָא, נִחְלָשׁ מְזוּנָא דְנִשְׁמָתָא. וְאִם כֵּן לְכַאוּרָה תְּמוּהָ; אִיךְ הִתֵּר לָנוּ לְאָכֵל, הֲלֵא עַל-יְדֵי מְזוּנָא דְגוּפָא

י) וכסף הרביתי להם וזהב עשו לבעל, כי משה פעל בתפלתו כרצונו, ואדרבא ע"י תוכחתו עורר עליהם שפע ע"י הריח הטוב שנתעורר מלמעלה, היפך הקטרוג שהיה יכול להתעורר מזה ח"ו, נמצא כי ע"י תוכחתו של משה נעשה בחינת נרדי נתן ריחו.

ובזוהר (שמות טז): איתא: [תרגום] דְּבָר אַחַר עַד שֶׁהִמְלִךְ בְּמִסְבּו - בְּעוֹד שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הָיָה נֹתֵן תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, שְׁכָתוֹב (שמות לד) וַיְהִי שֶׁשָּׁם עִם ה' אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה לָחֵם לֹא אָכַל וְגו'. בְּעוֹד שֶׁהָיָה פוֹתֵב תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, הוֹצִיאוּ רִיחָם הַטּוֹב, וְאָמְרוּ אֵלָה אֵלֶהִיךָ יִשְׂרָאֵל, דְּבָר אַחַר עַד שֶׁהִמְלִךְ בְּמִסְבּו - בְּעוֹד שֶׁהָיָה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹרֵד עַל הַר סִינַי לְתַת תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל. נְרַדִּי נָתַן רִיחוֹ - שְׁכָתוֹב נִגְעָשָׁה

נתחזקין העקבים והרגלין, בבחינת (שבת קנב) דק בכפי ותשפח בנגרי - אכול הרבה ותמצא האכילה בפסיעותיך שיחזק כחך (רש"י), הרי כי כח האכילה מגדיל ומחזק כח העקבים והרגלין^{כז}, וכאשר אכילתו אינה בקדושה ח"ו, אז, כשנתגדל חס ושלום עי"ז עקב דסטרא אחרא, על ידי זה נחלש חס ושלום בחינת עקב דקדושה - רגלי הקדושה, שהוא בחינת (משלי כ"ב): "עקב ענוה יראת ה'", הרי כי העקב רגלין הם בחינת היראה, שהיא בחינת ריח בבחינת מה שנאמר על משיח (ישעיה י"א) "והריחו ביראת ה" שיהיה בו כח הריח מתוך יראתו^{כח}, הרי כי היראה היא בחינת 'ריח', שהריח הוא מזונא דנשמתא כנ"ל כו כז.

סיכום:

- א. הנשמה ניזונת מן הריח / הגוף ניזון מן האכילה ושתיה לשם תאוה.
- ב. על ידי אכילה ושתיה לשם תאוה מגדיל את רגלי הטומאה [-גאוה] / ע"י זה נחלשים רגלי הקדושה - עקב ענוה / יראה / ריח / מזון הנשמה.
- ג. כעת יבאר איך מעוררים שוב רגלי הקדושה / יראה / הריח הטוב / מזונא דנשמתא^{כח}.

הערות והוספות

זה מתבאר עפ"י המשך המאמר, ואין כאן מקומו.

כו. ענין זה מתבאר ביותר ע"פ הנאמר לעיל במאמר כי מרחמם ינהגם, כי היראה מאירה בעת האכילה דייקא, ולכן יראה זו המעוררת ריח טוב היא בבחינת אכילה דקדושה, בחינת מזונא דנשמתא, אך אכילה בלא יראה, היא בבחינת מזונא דגופא, בחינת אוכל לחמי הגדיל עלי עקב.

כז. ואכן בעת אמירת מאמר זה קיים רבינו בעצמו ענין התוכחה, כאשר הוכיח את אחד מאנ"ש על ענין אכילה ושתיה - מזונא דגופא, כמובא מעשה בזה בליל אותו ר"ה האחרון עמד אחד והכין לעצמו חלה עם דבש וגער בו רבינו הק' "אזוי ווי די קינדער חלה מיט האניג" (ראה ב"איה"ל אות ה).

[עוד ראה בתוכחתו של משה שנקט לשון והאכילו והשקהו בגמ' ברכות שם, ועי' בזה].

כח. לכאורה צ"ע, כי בתחילת דבריו נראה

נחלש מזונא דנשמתא, חס ושלום?! אך באמת ישראל קדושים כל אכילתם, אפלו מאכל הגוף שלהם, הוא בחינת מזונא דנשמתא, כי הם מקדישים עצמן באכילתם לאכל בקדושה ובטהרה ומברכין על כל דבר תחלה וסוף שהוא בחינת הקול קול יעקב, שעל-ידי-זה מקניעין עקב דסטרא אחרא ואזי כל אכילתם ושתיתם הוא בבחינת מזונא דנשמתא, וראה גם שלוחין ה, לג מש"כ בזה, ועיין בדבריו המופלאים בהל' נט"י ד' המבאר בארוכה סדר האכילה על פי תיקוני מאמר זה).

כד. כי האכילה דקדושה מחזקת כח הקדושה, וכדברי רבינו (קמא רעז) כי על ידי אכילת שבת מחזק כח הרגלין דקדושה בבחינת אם תשיב משבת רגליך, עיי"ש, וכן להיפך ח"ו, כי בכל פעם לפי מעלת האכילה, כך מתחזקים העקבים והרגלין.

כה. וראה רש"י שם שפירש מלשון רוח, וגם

יבאר איך מתקנים כח מזונא דנשמתא

וְהַתְּקוּן לְזֶה – לַקְּלִקוּל הִירָאָה – רִיחַ – מִזוּן הַנִּשְׁמָה, הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת 'קוּל' כט, כִּי בְּחִינַת קוּל הוּא מִשְׁקָה אֶת הַגֶּן, שְׁשֵׁם גְּדָלִים בְּלֵ הַרְיחוֹת וְהִירָאוֹת – כִּי הַגֶּן הוּא מְקוּם גִּידוּל הַבְּשָׂמִים וְהַפְּרָחִים, וְהַנְהָר מִשְׁקָה וּמַגְדֵּל רִיחַ זֶה, בְּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית ב): "וְנִהְרָ יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן", כִּי 'נְהָר' הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן וְכוּ', זֶה בְּחִינַת קוּל בְּבְחִינַת (תְּהִלִּים צ"ג): "נִשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם" [הִשּׁוּטְפִים כְּנֵהרוֹת, נִשְׂאוּ קוֹלָם וְהִמְיוֹן (רש"י)] הִרִי כִּי יֵצֵאת שְׂטָף הַנְהָר הוּא בְּבְחִינַת קוּל.

וְקוּלֵי זֶה הַמַּגְדֵּל אֶת הַרִיחַ – מִזוּן הַנִּשְׁמָה, מְכַנִּיעַ כַּח מִזוּנָא דְגוּפָא – אֲכִילָה וְשִׁתְיָה שְׂאִינָה כְּרָאוּי, וְזֶה בְּחִינַת מָה שֶׁנֶּאֱמַר לְאַחַר שֶׁאֲכַל אָדָם הָרָאוֹן מֵעֵץ הַדַּעַת, וּפְגָם בְּבְחִינַת מִזוּנָא דְנִשְׁמָתָא ע"י שֶׁהַגְּבִיר כַּח מִזוּנָא דְגוּפָא, וְהִיא הַקְּב"ה מוֹכִיחוֹ וּמַעוּרָר בּוֹ הַרִיחַ הַטּוֹב וְשָׂלוּ, אִיכָה? ל"א עֲנֵה

הערות והוספות

מגדיל עקב דסט"א ומחליש כח היראה שהיא מזונא דנשמתא.

כט. מהות ענין קול זה יתבאר מיד בסמוך.

ל. תוספת העמקה בהבנת פשטות הכתוב, במה שהיה הנהר יוצא מעדן להשקות את הגן, כי אדה"ר קודם החטא היה משכנו בתוך הגן כנאמר בפסוק, וכבר המשיך לשם תיקון טרם קלקולו, ועל היטב ביאורה"ל סוף אות ב'.

לא. וז"ש לו הקב"ה בלשון זה: 'איכה? היכן אתה בעולם? הרי אתה יציר כפי, חלקי וחבלי, מה לך עם החטא הנורא הזה, הרי אין החטא שייך אליך כלל כלל, הרי נקודתך הפנימית זכה צחה ונקיה, ותוכחה כזו מעוררת באדם תשובה אמיתית מתוך אהבה וכיסופים ובושה וכלימה לפני מלך המלכים.

ואלו דברי מוהרנ"ת (ימי מוהרנ"ת ט) טובו ורחמי ש'ל רבנו זכרוננו לברכה שהיו בלי

כי הריח רע מתעורר ע"י המוכיח שאינו כראוי, וכאן נראה מדבריו כי ע"י תאות אכילה ושתייה מחליש כח היראה שהוא בחינת הריח טוב - מזונא דנשמתא.

אלא ביאור הענין הוא, עפ"י המובא בדבריו (קמא, סב) כי אכילה ושתייה הם ראשי התאוות, בחי' שרי פרעה כמובא שם, ולכן יראתו של האדם נמדדת באכילתו ושתייתו שהם עיקר עניני הגוף, וכמובא דבריו כמה פעמים על היראה שאצל שולחנו של אדם, אשר היא הכלי והמודד העיקרי לתאוותיו ומצבו של האדם, וזה ביאור דבריו כאן, כי המוכיח שאינו כראוי מעורר באדם ריח רע, היינו שמעורר בו את תאוותיו, כי כאשר מדבר מחסרונותיו של האדם, לא די שאינו מועיל לו להחזירו למוטב, אלא אף מזכיר ומבעבע בו מחדש את תאוותיו, וע"י שמתגברים בו מאוויו הוא נופל לתאוות האכילה ושתייה שהם ראשי התאוות, וע"ז

אדה"ר ואמר (בראשית ג): "אֵת קֶלֶךְ שָׁמַעְתִּי בְּגֶן – וְעִי'ז וְאִירָא" כִּי זֶה הַקּוֹל מְשַׁקֵּה אֵת הַגֶּן שְׁעַל יְדֵי זֶה גְדֵלִים שָׁם כָּל הַרְיחוֹת לִב שֶׁהֵם בְּחִינַת יְרָאָה בְּנ"ל, כִּי לֵאחֵר שִׁשְׁמַע קוֹלוֹ הַמוֹכִיחַ שֶׁל הַקַּב"ה, חֲזוּרָה אֵלָיו יִרְאֵתוּ שְׁזָהוּ בְּחִינַת מְזוֹנָא דְנִשְׁמָתָא בְּנ"ל, וְכוּיִן שִׁשְׁמַע אֵת קוֹלוֹ בְּגֶן, עִי'ז וְאִירָא, כִּי עַל יְדֵי זֶה הַקּוֹל' נִכְנַע בְּחִינַת עֵקֶב דְסַמְרָא אַחֲרָא, כִּי זֶה הַקּוֹל' הוּא בְּחִינַת (שם כ"ז) "תִּקַּף קוֹל יַעֲקֹב [-לְשׁוֹן עֵקֶב], כִּי עַל יְדוֹ מִגְדֵּל וּמַחְזֵק הַעֲקָבִים וְרַגְלֵי דְקְדוּשָׁה, וְכוּיִן שֶׁבְחִינַת יַעֲקֹב הוּא חִיזוּק כַּח הַנִּשְׁמָה, עַל בֶּן זָכָה יַעֲקֹב לְבְּחִינַת הַרְיֵחַ שֶׁהַנִּשְׁמָה נִהְיֵת מִמֶּנּוּ, בְּבְּחִינַת: (שם) "רָאָה רֵיחַ בְּנֵי כְּרִיחַ שְׂדֵה" הַנֶּאֱמָר בְּיַעֲקֹב לִג, וְכוּיִן שֶׁמִּתְחַזְקִין הַרְגְּלֵי דְקְדוּשָׁה, עִי'ז הוּא מְבַנֵּי עֵקֶב דְסַמְרָא אַחֲרָא הַמֵּתַגְבֵּר עִי'ז מְזוֹנָא דְגוֹפָא, בְּבְּחִינַת (שם כ"ה) "וְיָדוֹ שֶׁל יַעֲקֹב אוֹחֶזֶת בְּעֵקֶב עֵשׂוֹ" לְהַכְנִיעוֹ תַּחְתּוֹ וּלְבַטֵּל כַּחוֹ לֵד לָהּ.

כעת יבאר מהות 'קול' זה, המכניע בחינת מזונא דגופא ומעורר בחינת מזונא דנשמתא

וְזֶה הַקּוֹל' הַמְגֵּדֵל אֵת הַרְיֵחַ, הוּא בְּחִינַת קוֹל הַמוֹכִיחַ הַרְאֵוִי, כִּי כַח הַמוֹכִיחַ תְּלוּי ב'קוֹל' הַתּוֹכְחָה, בְּבְּחִינַת מַה שֶׁנֶּאֱמָר אֲצֵל הַנְּבִיא הַמוֹכִיחַ (ישעיה נ"ח): "הֵרֵם בְּשׁוֹפָר קוֹלְךָ וְהִגַּד לְעַמִּי פִּשְׁעֵם" וְכוּ', כִּי לְכַאוּרָה תְּמוּהָ, מְדוּעַ צְרִיךְ לְהוֹכִיחַ עַל יְדֵי הַרְמַת קוֹלוֹ דִּיִּיקָא, אֲלֵא בֵּא לְלַמַּד כִּי הַמוֹכִיחַ שְׂרוּצָה לְהוֹכִיחַ

הערות והוספות

סעודתו של עשו שאמר יקום אבי ויאכל מציד בנו כמבואר בכתובים.

לד. נמצא כי בתיבת יעקב מרומזים ב' בחינות, ענין ההכנעה בבחינת כי ידו אוחזת ב'יעקב' עשו, וענין הגדלת עקב דקדושה שהוא מידת יעקב בחינת קול קול יעקב כמבואר.

לה. הוצאתי מדברי מוהרנ"ת ז"ל שבכוונתו הקדושה מענין מזונא דנשמתא הנ"ל, שאף על פי שלא נזכה לזה עד לעתיד, בהנהגת העולם שלא כדרך הטבע כמוב"פ, אבל גם היום מוכרח על כל פנים לטהר ולקדש את

שעור, והשמאל הִיָּה דוֹחָה מְעַט וּבִימִין הִיָּה מְקַרֵּב הַרְבֵּה וְגַם הַדְחִיָּה וְהַתְרַחֲקוֹת הִיָּה בְּעֵצְמוֹ הַתְקַרְבוֹת וְנִפְלָא לָמִי שִׁחְפָּץ וְחִשָּׁק בְּאֵמֶת, וּמִסִּיִּים בְּזֶה הַלְשׁוֹן: וְגַם עֲדִין הוּא נוֹהֵג כְּךָ...

לב. אפשר לומר שזה סוד מה שאמרו רז"ל (ירושלמי יומא פ"ד ה"ה) שהקול יפה לבשמים. (פל"ח אות ג).

לג. כי כל הכנעת יעקב את עשו וקניית הבכורה היה ע"י אכילה גסה של עשו בהלעטת העדשים, וכן ברכת הריח שקרא עליו אביו היה בעת אשר הגיש לו מטעמים דקדושה בבחינת מזונא דנשמתא, הפך

את ישראל וְהַהֲגִיד לָהֶם פְּשָׁעֵם וְחַטָּאתֵם הוא צָרִיךְ לָזֶה 'הקול' המעורר ריח טוב ומחזק כח הנשמות, כְּדֵי שְׁלֹא יבֹאִישׁ רִיחָם עַל יְדֵי שְׁמֵעוֹרֵר עֲוֹנוֹתֵיהֶם כַּנִּי"ל, עַל כֵּן צָרִיךְ לָזֶה הַקּוֹל כִּי עַל יְדֵי זֶה הַקּוֹל הוּא מוֹסִיף וְנוֹתֵן בָּהֶם רִיחַ טוֹב כִּי עַל יְדֵי זֶה הַקּוֹל גְּדֹלִים כָּל הַרְיחוֹת כִּי זֶה הַקּוֹל מְשַׁקֵּה אֶת הַגֶּן וְכו' כַּנִּי"ל.

סיכום:

- א. הנשמה ניזונת מן היראה – ריח / הגוף ניזון מן האכילה ושניה לשם תאוה.
- ב. על ידי אכילה ושניה לשם תאוה מגדיל את רגלי הטומאה [-גאוה] / ע"י זה נחלשים רגלי הקדושה – עקב ענוה – יראה – ריח – מזון הנשמה.
- ג. תיקון כח הנשמה הוא על ידי בחינת 'קול' שמשקה את הגן המגדל את הריח הטוב.
- ד. 'קול' זה הוא קולו של המוכיח הראוי, שע"י תוכחתו מעורר ריח טוב בנשמות ישראל.

כעת יוסיף לבאר ענין נוסף המתגלה בקולו של המוכיח הראוי

וְזֶהוּ שֶׁאֵמֵר הַכְּתוּב אֵל הַמוֹכִיחַ הַרְאוּי, "הָרֵם בְּשׁוֹפָר" קוֹלְךָ, נִקֵּט לְשׁוֹן בְּשׁוֹפָר דִּיקָא, כִּי זֶה הַקּוֹל הַמְשַׁקֵּה אֶת הַגֶּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת 'וְנִהַר יֵצֵא מֵעֵדֶן', הוּא בְּחִינַת קוֹל הַנְּגוֹן שֶׁל הַשִּׁיר שִׁיתְעַר [-שיתעורר] לְעֵתִיד בְּשִׁיחְדֵּשׁ הַקֶּב"ה אֶת עוֹלָמוֹ [-לעתיד לבוא כאשר יחדש הקב"ה את מציאות העולם להיות העולם נקי ומבורר מכל חטא ורכב, הוא יתחדש ויטהר ע"י שיר נעים שיושר על ידו] שְׁשִׁיר זֶה הוּא בְּחִינַת שִׁיר הַמִּתְנַגֵּן בְּאוֹפֵן פְּשׁוּט, וְכַפּוֹל, וּמְשַׁלֵּשׁ וּמְרַבֵּעַ [-תחילה מנגנים פעם אחת, ושוב מנגנים וחוזרין וכופלין מתחילתו וכן משלשין ומרבעין, כאשר יתבאר ענינו בסמוך] וְקוֹלוֹ שֶׁל הַמוֹכִיחַ הַרְאוּי הוּא בְּחִינַת נִיגוֹן נוֹרָא זֶה, וְזֶהוּ: 'בְּשׁוֹפָר' רָאִשֵׁי תְבוֹת: פְּשׁוּט, כְּפּוֹל, שְׁלֹשׁ, רְבֹעַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשִּׁיר שֶׁלְעֵתִיד, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַקּוֹל הַמְשַׁקֵּה אֶת הַגֶּן, שְׁעַל יְדֵי זֶה הַקּוֹל דִּיקָא הוּא יְכוֹל לְהוֹכִיחַ בְּשׁוֹפָר דִּיקָא, כַּנִּי"ל, כִּי שִׁיר זֶה יִטְהַר לְעֵתִיד אֶת הָעוֹלָם לְהִיטוֹ נָקִי וּמְבוֹרֵר, וְהַמוֹכִיחַ הַרְאוּי בְּרִצּוֹתוֹ לְנִקּוֹת וּלְטַהַר אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל מוֹכִיחַ אוֹתָם בְּקוֹל הַשִּׁיר הַזֶּה, לְחַזֵּק וּלְטַהַר נִשְׁמוֹתֵיהֶם כְּרָאוּי.

הערות והוספות

אכילתו [בקול יעקב] המוב"פ, ולא כעשו, הקדושים שהזהיר מאוד על זה (ביאור"ל אות ד).
[הלעיטני נא], כמבואר משאר דבריו לו. ראה ליקו"ה פריה ורביה ג, ל.

וקול הניגון הזה, זהו בחינת 'מוֹשְׁכֵינ עֲלֵיו חוּט' שֶׁל חֶסֶד' הַנֶּאֱמָר בְּמוֹכֵיחַ הַרְאוּי, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנָם לְבִרְכָה (תְּמִיד כח) הַמוֹכֵיחַ אֶת הַבְּרוּ לְשֵׁם שָׁמַיִם [-שְׁמוֹכֵיח אֹתוֹ כְּרַאוּי], מוֹשְׁכֵינ עֲלֵיו חוּט' שֶׁל חֶסֶד, שֶׁנֶּאֱמָר: "מוֹכֵיחַ אָדָם, אַחֲרֵי חֵן יִמְצֵא" [-'מוֹכֵיח אָדָם וגו': על עבירות שבידו ומפרישו מהם, 'אחרי חן': - לאחר זמן, חן ימצא בעיניו יותר ממחליק לשון (רש"י)], ודרשו חז"ל מפסוק זה כי על המוכיח הראוי נמשך חן וחסד, כי המוכיח הראוי זוכה לקול הניגון הנ"ל שהוא בחינת 'חוט של חסד', כִּי 'חוּט' שֶׁל חֶסֶד' זֶה בְּחִינַת שְׁנִקְלַע וְנִשְׁזָר [-נטוה] וְנִעֲשֶׂה חוּט מִהַנִּימִין, [-ע"י קליעת ושזירת כו"כ נימין דקים, נעשה החוט], שֶׁעַל אֵלּוֹ הַנִּימִין [שְׁקוֹרִין 'סְטְרִינְעֵס' - מיתרים] יִתְנַגֵּן הַנְּגוֹן וְהַשִּׁיר הַזֶּה שֶׁל לְעֲתִיד, שֶׁע"י כָּל שְׁלֵבֵי הַנִּיגוֹן הֵם נִקְלָעִים וְנִשְׁזָרִים יחד במספר ע"ב (72) נִימִין, כְּגִיד שֵׁם 'י' [-פשוט (10)], וְחוֹזְרִין לְכַפּוֹל מִן הַי' 'י'ק' [-כפול (15)], וְשׁוֹב מִשְׁלֵשִׁין מִתְחִילַת הַשֵּׁם 'י'קו"י' [-משולש (21)], וְשׁוֹב מִרְבַּעִים מִתְחִילַת הַשֵּׁם 'י'קו"ק' [-מרובע (26)] $26=10+15+21+26$ - גִּימַט' חֶסֶד' שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁיר פְּשׁוּט כְּפּוֹל וְכוּ' כְּמוֹבָא בְּתִקּוּנִים ^{לז} (תְּקוּן כ"א), שֶׁהוּא עוֹלָה בְּלֹ ע"ב לַח, לֹט וְעַל מִסְפַּר אֵלּוֹ הַנִּימִין יִתְנַגֵּן הַשִּׁיר הַזֶּה שֶׁלְעֲתִיד כְּשִׁיחַדֵּשׁ אֶת עוֹלָמוֹ בְּבְחִינַת (תְּהִלִּים פ"ט) "עוֹלָם חֶסֶד יִבְנֶה", שֶׁאֵז יִתְעַר שִׁיר פְּשׁוּט וְכוּ' הַעוֹלָה בְּגִימַט' חֶסֶד, שֶׁעַל יְדֵי נִיגוֹן הַחֶסֶד (ע"ב נִימִין), יִבְנֶה הָעוֹלָם מִחֲדָשׁ.

 הערות והוספות

לז. והוא ענין שם באחוריים / בריבוע המבוא בספרים כי יש בשמות אופן שנקרא ריבוע, היינו שבכל אות חוזר להתחלתו. היינו דרך משל, הוי"ה בריבוע הוא כזה: י, יה, יה"ו, יהו"ה. שד"י - ש, ש"ד, שד"י. וכן שארי שמות כנ"ל. זה נקרא ריבוע, והוא מורה על בחינת דין, ונקרא שם אחוריים כשהוא בריבוע, [ובזה כלו לגם ענין 'גימטריא ריבוע, אך הוא ענין נוסף בערך החשבון כמובא], ושם זה הוא חשבון שם ע"ב שהוא הניגון של חסד כמובא שם בתיקונים.

לח. והוא סוד עשרה מיני נגינה, כי מספר האותיות של שם זה אשר במילואו הם י

אותיות, הוא הניגון שיתנגן לעתיד הכלול מכל העשרה מיני נגינה, ואכהמ"ל בזה.

לט. לכאורה צ"ע כי הרי שם אחוריים הוא בבחינת דין וגבורה ואיך יבוא לרמז על ענין החסד, אך מקשרי דבריו נראה כי אדרבא, כמו ענין התוכחה של המוכיח הראוי, אשר בוודאי התוכחה עצמה היא הזכרת החטאים וייסור החוטא בבחינת גבורה ודין, שמייסרו ומזהירו על חטאיו, אך המוכיח הראוי ממתיק ומורה לו דרך תשובה ומעורר בו ריח טוב דייקא על ידי תוכחה זו, והוא ממש ענין זה אשר דווקא משם באחוריים נמתק ונקלע ונשזר חוט של חסד ע"י המוכיח הראוי.

וזהו בחינת חוט של חסד הנ"ל, הנאמר במוכין הראוי, כי קול התוכחה הוא בחינת ניגון זה, הינו בחינת החוט הנעשה ונשזר מכל הנימין הנ"ל יחד, שעליהם יתנגן השיר הזה פשיהיה חדוש העולם, בחינת "עולם חסד ויבנה" פנ"ל, וזהו: מה שנקטו בלשונם: 'מושכין' עליו חוט של חסד, כי מושכין זה בחינת ההמושכה, שמושכין ופושטין [-מותחין] את הנימין כדי לנגן עליהם שיר הנ"ל כי א"א לנגן על הכלי כראוי, אם לא ימשוך ויפשוט תחילה את הנימין², וכך יתפרשו דבריהם: כל המוכיח את חבריו לשם שמים – המוכיח הראוי, מה היא פעולת תוכחתו, 'מושכין עליו חוט של חסד' – כי הוא מושך על הנימין הניגון שיתער לעתיד שהוא קול המוכיח הראוי אשר על ידו הוא מעורר הריח טוב.

נמצא שעל ידי קול המוכיח הראוי הוא נותן ריח טוב בהנשמות פנ"ל.

סיכום שלבי התורה

✧ התוכחה היא דבר גדול וחיוב המוטל על כאו"א ✧ לאו כל אחד ראוי להוכיח כי יוכל לעורר ע"י ריח רע של החוטא ✧ המוכיח הראוי מעורר הריח הטוב ✧ ריח טוב זה מתעורר ע"י בחינת קול ✧ קול זה הוא הניגון שיתער לעתיד כשיחדש את עולמו ✧ כדי לזכות לקול זה צריך שיהיו בו הבחינות המבוארים לקמן ✧

לאחר הנחת יסוד הדברים על נוחו של המוכיח הראוי, נעת יתחיל לבאר באורך סדר התשלשלות הדברים איך זוכה הצדיק לבחינה זו, עד שיחזור לתחילת הענין לקמן באות י'.

- ב בא -

אך לבוא לזה, לבחינת קול הנ"ל הוא על ידי תפלה, ועד אות י' יתבאר איך באין ע"י כל אלו הבחינות לבחינת קול הנ"ל.

הערות והוספות

מ. הבנה נוספת מתבארת מתוך קשרי דבריו, כי ניגון זה אשר יתעורר בעת שיחדש את עולמו, הוא פעולת הצדיק בהוכיחו את בני ישראל, כי הנפש הישראלית בחטאיה היא כעולם מקולקל ושביר, והצדיק מחדש את עולמו ע"י קולו הנעים אשר מתנגן בו ניגון שהוא מתוק ובכך הוא הופך את נשמתו ומחדש את

עולמו, ועל המתקרב ליטול את בחירתו, אם להתרפא אצל הרופא אשר ישים טלאי על מכתו, או להתענג על זיו אורו של זה הצדיק המהפך את נשמתו, ומחדש את עולמו, ועושה ממנו צירופים חדשים לגמרי, בנין חדש של אותיות.

מא. הקדמה נחוצה לכלליות המשך המאמר: ישנם מאמרים בהם רבינו מדבר על דברים

תחילה יבאר עיקר מהות התפילה

כי עקר מהות ותכלית התפילה היא לעורר רחמים ותחנונים אצל השם יתברך, ולכן גם צורת התפילה היא באופן כזה, שלא יתבע בחזקה אלא יתפלל כעני ורש המבקש צרכיו בתחנונים, (פמבאר פפרק ב' דאבות), ועקר הרחמים תלוי בדעת כמו שכתוב (ישעיה י"א) על העתיד, אשר אז תתנהג הבריאה כולה ברחמנות מופלאה ו"לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי, כי מלאה הארץ דעה את ה' פמים לים מכסים", כי לעתיד יגדל הדעת, ואז לא יהיה שום חוק ואכזריות, כי יתפשט הרחמנות על ידי הדעת, כי עקר הרחמים תלוי בדעת.

יבאר כי לפעמים הרחמנות מתמעטת ומתקלקלת

ולפעמים^{מב}, כשהפטרן אחר מתגברת באכזריותה, היא יונקת מן הרחמנות

הערות והוספות

מובן ממילא, כי כל אחד ואחד לפי התקשרותו והתבטלותו לזה הצדיק, הוא זוכה יותר ויותר לקיים בלבו ולהשלים נשמתו בבחינות אלו.

[ולמעלה בגוף הביאור נצעד לאור ביאור פשיטות הדברים במאמר זה המדבר מעבודת הצדיק].

מב. זה לשון ספר הקנה (ד"ה סוד הלכות טריפות): "מחבלים ומיסרים נאצלו משבעים שרים, יש מהם נאחזים מצד הדין הקשה וכל מושלים בגזירות הדבר במדינה מצד הרחמים מכים בלא מות כי אין ארס במכתם, ומצד הדין מכים וממיתים כי כולם מלאים ארס השורף והממית ויעף אלי אחד מן השרפים כן דנים בחיות ובבהמות ובעופות ובאדם ובכל אשר נשמה באפו וכן דנין באילנות ובכל צומח" והמשך דבריו: "ולפעמים מכים ברחמנות וכו'...", וראה שם

הנראים כעבודות פשוטות, אך לאחר ההתבוננות נראה כי רק הצדיקים מסוגלים לכך, מאידך, ישנם מאמרים אשר נראה כי מדבר רק מעבודת הצדיק ובהתבוננות נראה שהיו שייך לכאו"א.

יסוד הענין הוא כך: הצדיק הוא אחד מתוך שישים רבוא נשמות ישראל, והוא מחויב במה שכל אחד מישראל מחויב, ומוטלים עליו כל חיובי התורה ומצוותיה, רק שהצדיק זוכה למה שזוכה ע"י מעלתו ועידון צחצוח נשמתו וכו', ולכן בוודאי, שלימות עיקר העבודה של כל הבחינות המובאים במאמרים אלו וכגון במאמר זה על תוכחה ועל תפילה בבחינת דין, מדבר מעבודת הצדיק, אבל כל אחד ואחד הרי מחויב במצוות אלו, וכגון מצוות התוכחה שבוודאי היא מצוות עשה שחלה על כאו"א ולכן בוודאי בבחינת מסוימת, היא שייכת לכאו"א.

כדי שיוכלו להתאכזר גם באופן של רחמנות רח"ל מג, וְאִזִּי הֵם מִמְּשִׁיכֵינִי
 לְעֵצְמוֹן מִידַת הַרְחֻמָּנוּת וְאִזִּי נִתְמַעַט הַרְחֻמָּנוּת אֲצִלָּנוּ, כִּי עַל יְדֵי יִנְיָקָתָם
 מִן הַרְחֻמָּנוּת, אֵין אֲנִשִּׁים מֵרַחֲמִים כ"כ, וְאֲפֹלוּ מְעַט הַרְחֻמָּנוּת שֶׁנִּשְׁאַר
 אֲצִלָּנוּ הוּא נַעֲשֶׂה בְּבְחִינַת אֲכֻזְרִיּוּת, בִּי עַל יְדֵי שֶׁהֵם יוֹנְקִים מִן הַרְחֻמָּנוּת
 שִׁלָּנוּ, נִתְקַלְקַל הַרְחֻמָּנוּת וְנַעֲשֶׂה אֲכֻזְרִיּוּת, בִּי רַחֲמָנוּת זֶה שֶׁהֵם יוֹנְקֵי מִן
 הַקְּדוּשָׁה, מִשְׁמַשֵּׁת אֲצִלָּם לֵאכֻזְרִיּוּת, כִּמוּ שִׁכְתוּב "רַחֲמֵי רְשָׁעִים אֲכֻזְרִי"
 (מְשַׁלִּי י"ב), וְמֵאַחַר שֶׁהֵרַחֲמָנוּת שִׁינְקוּ נִהְפַכְתָּ לֵאכֻזְרִיּוּת, עַל כֵּן גַּם מְעַט
 הַרְחֻמָּנוּת הַנִּשְׁאַר אֲצִלָּנוּ הוּא נִתְקַלְקַל וְנַעֲשֶׂה בְּבְחִינַת אֲכֻזְרִיּוּת, וְאֵין הַרְחֻמָּנוּת
 אֲמִיתִית וּמְזוּקָת כ"כ כִּבְתַּחֲלִילָה, בִּי נִתְקַלְקַל עַל יְדֵי שֶׁהֵם יוֹנְקִים מִן הַרְחֻמָּנוּת
 חֶסֶד וְשָׁלוֹם בְּנ"ל מד.

וְקַלְקוּל הַרְחֻמָּנוּת זֶה בְּחִינַת (אֵיכָה ד) "גַּם תִּנְיָם חָלְצוּ שָׂד" [גַּם הִנְחַשׁ אַעֲפ"י
 שֶׁאֲכֻזְרֵי הוּא, חִלְצוּ שָׂד: כִּשְׂרֹאָה אֶת בְּנוֹ בֵּא מֵרַחֲוֹק רַעֲב, הוּא מִנִּיקוּ

הַעֲרוֹת וְהוֹסְפוֹת

מה שרוצים להשכיל את ישראל, וכן כל
 דרכי הסטרא אחרא הכל על ידי התלבשו"ת
 תחלה ברחמנות ובאמת (משלי י"ב) רחמי
 רשעים אכזרי, כי הם בוודאי כוונתם רק
 להרע חס ושלום" (פ"ח אות כ).

זוהי עיקר מטרת יניקתם, להסתיך
 האכזריות על ידי לבושי רחמנות.

מד. מקשרי המאמר מובן, כי כשעומד האדם
 להתפלל לבקש רחמים ותחנונים, הוא
 מתקשה להתפלל כי הם יונקים מתפילתו,
 ולכן קשה לו לאדם מאד להתפלל, כי
 הסט"א עומדת ויונק את הרחמנות שהיא
 מהות התפילה, ולכן תפילתו היא מתוך
 כבידות ואינה שגורה בפיו כראוי.

כי עצם התפילה עצמה יש בה תענוג
 נפלא, כבן המתרפק על אביו, כתינוק הרץ
 לקראת אמו, רק כאשר הרחמנות אשר
 בתפילתו של האדם נפגמת ע"י יניקתם
 רח"ל, הוא מאבד תחושת רחמנות זו ולכן
 אין מרגיש טעם בתפילתו.

עוד דברים נפלאים בסוד הלכות טריפות
 המבוארים עפ"י עניני המאמר.

מג. "והנה רואין בחוש שדרך אלו
 האפיקורסים הרוצים להתעות את ישראל
 לדעתם הרעה של כפירות ואפיקורסות חס
 ושלום, אזי בתחלה אינם מגלים רשעתם כל
 כך, כי יודעים קדושת ישראל שהם מאמינים
 בני מאמינים, על כן תחלת דבריהם מתחילין
 מבחינת רחמנות, שיש להם רחמנות על
 ישראל ורוצים להכניס בהם גם השכלה
 טבעית להיות מלומדים בלשונות העכו"ם
 ובקיאים בטבעי העולם והנהגותיו וכו',
 ומכנים זאת רק בשם רחמנות שאומרים
 להם בפירוש שרצונם שיחזיקו באמונת
 ישראל בתכלית השלימות רק שיהיו
 מלומדים גם בעניינים אלו לטובתם ולהבדיל
 כמו שבקדושה עיקר הרחמנות על האדם
 הוא להאיר לו הדעת האמתית שזה בחינת
 (תהלים מ"א) אשרי משכיל אל דל וכמבואר
 במאמר כי מרחמם ינהגם סימן ז' כמו כן
 זה לעומת זה מכנין הם גם כן בשם רחמנות

(רש"י), זה בחינת רחמנות דסטרָא אַחַרָא, הרי כי גם אצל הסט"א האכזריים יש בחינת רחמנות, רק שהיא בבחינת: "כֶּשֶׁד מִשְׁדֵּי" (ישעיה י"ג) מה, כי הסט"א החולצת ש"ד, שודד"ת וגוזלת ממידת הרחמנות – שד"י מו, כִּי 'שְׂדֵי' הוּא בְּחִינַת רַחֲמָנוֹת דְּקִדְשָׁה בְּבַחֲיִנַת (בראשית מ"ג) "וְאֵל 'שְׂדֵי' יִתֵּן לָכֶם רַחֲמִים מִזֵּ" שְׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה אֲשֶׁר מִמֶּנָּה יוֹנֵקֵת הַסְט"א כִּנ"ל, וְגַם הַתְּפִלָּה הַיָּא בְּחִינַת שְׂדֵי, שְׁהוּא 'שְׂדוֹד' [-ניצוח ותגבורת על] הַמַּעֲרָכוֹת^{מח} הַנְּעִשָׂה עַל יְדֵי תְּפִילַת רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים, וְעַל יְדֵי "שְׂד" - רַחֲמָנוֹת / שוֹד וּבִיזוֹת הַסְט"א, שְׁשׁוֹדְדִין מִשְׁדֵּי", בְּחִינַת הַרְחָמָנוֹת דְּסַטְרָא אַחַרָא בְּחִינַת גַּם תַּנִּים חֲלָצוּ שְׂד מִט, עַל יְדֵי זֶה גַם הַרַחֲמָנוֹת שֶׁל 'בֵּת עַמִּי, נַעֲשֵׂה לָאֲבוֹר', כִּי עַל יְדֵי זֶה שְׁהֵם יוֹנֵקִים מִן הַרְחָמָנוֹת עַל יְדֵי זֶה גַם מַעֲט הַרְחָמָנוֹת הַנִּשְׁאָר אֲצִלְנוּ, נַפְגָּם וְנַעֲשֵׂה אֲבוֹרִיּוֹת כִּנ"ל.

יבאר כי ע"י קלקול הרחמנות בא תאות ניאוף

וְעַל יְדֵי זֶה שְׁנַתְּקַלְמָל הַרְחָמָנוֹת וְנַעֲשֵׂה אֲבוֹרִיּוֹת נַפְגָּם הַדַּעַת, בְּבַחֲיִנַת כָּל הַכּוֹעֵם חֲכָמָתוֹ מִסְתַּלְקֵת מִמֶּנּוּ (פסחים טו:), וְכִיוֹן שֶׁהַרַחֲמָנוֹת מִתְּקַלְקֵל לַכַּעַס וְאֲכֻזְרִיּוֹת^י, אֲזִי נִקְטָן הַדַּעַת וְנַעֲשֵׂה בְּבַחֲיִנַת מַחֲזֵן דְּקַטְנוֹת^{יא}, כִּי עֵיקַר הַרַחֲמִים

הערות והוספות

מה. כיום השוד והביזה אשר יבוא מאת הקב"ה על בבל (רש"י).
 מו. [והיא חולצת ומוציאה אותיות ש"ד משד"י].
 מז. מקשרי המאמר מתבאר דבר מופלא, כי שם שד"י אף שהוא מורה על ענין הרחמים כמאמר הכתוב המובא למעלה, מ"מ עיקר ענינו הוא בבחינת הדין והצמצום, כי אדרבא התוכחה שהיא בחינת הדין, מלאה רחמים אמיתיים לעורר ריח טוב כמבואר למעלה.
 מח. ראה רמב"ן עה"פ ואל שדי (שם) מה שכתב בביאור לשון זה.
 מט. בדבר הכתוב גם תנים וכו', שאף על פי שמבאר בו ענין הרחמנות דסטרָא אחרא

מה. כיום השוד והביזה אשר יבוא מאת הקב"ה על בבל (רש"י).

מו. [והיא חולצת ומוציאה אותיות ש"ד משד"י].

מז. מקשרי המאמר מתבאר דבר מופלא, כי שם שד"י אף שהוא מורה על ענין הרחמים כמאמר הכתוב המובא למעלה, מ"מ עיקר ענינו הוא בבחינת הדין והצמצום, כי אדרבא התוכחה שהיא בחינת הדין, מלאה רחמים אמיתיים לעורר ריח טוב כמבואר למעלה.

מח. ראה רמב"ן עה"פ ואל שדי (שם) מה שכתב בביאור לשון זה.

מט. בדבר הכתוב גם תנים וכו', שאף על פי שמבאר בו ענין הרחמנות דסטרָא אחרא

נ. אף כי הכעס והאכזריות אינם שוים ממש בעינים, מ"מ שניהם הם מבחינת קלקול הרחמנות.

נא. מה שכתב רבינו ז"ל בְּהַתּוֹרָה 'תְּקַעוּ' הַנִּל, שְׁעַקֵּר תְּאֹת נְאוּף שְׁהוּא כָּלֵל כָּל הַחֲטָאִים רַחֲמָנָא לְצִלוֹ, נִמְשָׁךְ רַק מִמַּחֲזֵן דְּקַטְנוֹת וְכוּ', עַנְן שָׁם, כִּי הַבַּעַל דְּבַר מִתְּגַבֵּר עֲלָיו עַד שֶׁמְפִילוֹ לְבַחֲיִנַת מַחֲזֵן דְּקַטְנוֹת חֵס וְשְׁלוֹם, דְּהֵינּוּ שְׁנִקְטָן מַחוּ וְנַחֲלַשׁ דַּעַתוֹ עַד שְׁאִינוּ יוֹדְעֵי מַכּוּחַ, וְנִדְמָה לוֹ שְׁאִי אֶפְשָׁר

תלוי בדעת כנ"ל, ואזי הם ממשיכים ויונקים חם ושלום מפגם הדעת, בבחינת (בראשית ג) "והנחש הנה ערום" [-חכם וערמומי], הינו דעת דספרא אחרא שיש בו על ידי שיונק על ידי נפילת הדעת דקדשה שפגם על ידי אכזריות וכעם כנ"ל.

ומזה [-מפגם הדעת] בא חם ושלום תאזות נאוף כי שוב הדעת נפגמת ומתקלקלת ע"י יניקת הסט"א מן הדעת, כי המוח הוא מחצה פרוסה בפני תאזה זו¹¹, כי אין אדם עובר עברה אלא אם בן נכנס בו רוח שטות, (סוטה ג. 12) אכל כשהמוח והדעת שלם, הוא מגן בפני התאזה הזאת¹², כי יש שלשה מחין [-חכמה בינה דעת¹³] וכל אחד ואחד הוא בחינת מחצה פרוסה בפני זאת התאזה¹⁴, שע"י שיש בו בחינה מן המוחין, הוא שומר עצמו בקדושה כראוי¹⁵.

ומאלו השלשה מחין, נמשך שלשה מיני רחמנות כי הרחמים תלוי בדעת כנ"ל, וכיון שיש ג' בחינות בדעת, נמשכים ותלויים בה ג' מיני רחמנות, כי יש שלשה מיני רחמנות, בבחינת מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה על פסוק שאמר אבימלך לאברהם שיעשה חסד עמו ועם זרעו, (בראשית כ"א)

הערות והוספות

נה. ראה בליקו"ה (הל' קריאת התורה ו' בסופו) שמבאר כי הם אלו הג' מוחין, ושם מבאר

כי העיקר הוא המח השלישי שהוא בחינת דעת, [וכן המאמר בכלליות דברי המאמר מכונים המוחין בשם 'דעת'].

נו. ויתן אלהים חכמה לשלמה וגו' כחול אשר על שפת הים: ר' לוי אמר: מה חול גדר לים, אף חכמתו גדרה לשלמה (מדרש רבה מלכים ה, א).

נד. וגם בגשמיות ברא הקב"ה מחיצות בפני העין שהם ריסי ועפעפי העיניים השומרים על עיני האדם, וגם מחצות הבתים אשר האדם צריך להיות נסתר בהם ברוב העתים כדי לשמור עצמו מהיזק העיניים (ליקו"ה שותפים בקרקע ד, ד).

לו לעמד כנגד תאזה זאת (ליקו"ה ברכת הריח ד, א).

נב. כבר מנח כ"ל בדינו, שמי שהוא חכם אמת קצת אינו נחשב אצלו זאת התאזה לשום נסיון וכו' רק שטות ונשגועון ואינו נחשב לו לנסיון כ"ל (קמא, עב).

נג. ואכן, דרוש זה נדרש בגמרא שם מן הפסוק איש איש כי תשטה אשתו, הנאמר על תאות ניאוף.

נד. וכדברי הרמב"ם הנודעים (איסורי ביאה, כב, כא) גדולה מכל זאת אמרו, יפנה עצמו ומחשבתו לדברי תורה וירחיב דעתו בחכמה, שאין מחשבת עריות מתגברת אלא בלב פנוי מן החכמה.

"אם תִּשְׁקַר לִי וְלִנְיָי וְלִנְכֹדִי" [-לי לבני ולנכדי], ודרשו רז"ל שביקש רחמים רק עד ג' דורות, כי עַד כָּאן רַחֲמֵי הָאֵב על הַבֵּן (בראשית רבה, וי"א פ"א נד והובא בפרש"י שם) שְׁהֵם בְּחֵינַת שְׁלֵשָׁה מֵינֵי רַחֲמָנוּת, וְהֵם בְּחֵינַת שׁוֹנוֹת בְּדִרְגַת הַרַחֲמָנוּת על עצמו ועל בניו, כי בְּחֵינַת הַרַחֲמָנוּת נִמְשָׁכִין מִשְׁלֵשָׁה מִחִין הַנ"ל, שֶׁהִמּוּחִין הֵם בְּחֵינַת בָּנִים, כִּי מִחַ הַבֵּן מִמִּחַ הָאֵב (תקון י"ח), ולכן, לפי קִרְבַּת הַבֵּן אֵל הָאֵב, כֵּךְ הִיא בְּחֵינַת הַרַחֲמָנוּת.

וְג' בְּחֵינַת מוּחִין / רַחֲמָנוּת אֵלוּ, זֶה בְּחֵינַת שְׁלֵשׁ תְּפִלּוֹת בַּיּוֹם, כִּי כָל תְּפִלָּה וְתְפִלָּה הוּא בְּחֵינַת מִחַ מִיְחָד מֵאֵלוּ הַשְּׁלֵשָׁה מוּחִין, שְׁהֵם בְּחֵינַת שְׁלֵשָׁה מֵינֵי רַחֲמָנוּת הַתְּלוּיִים בְּמִחַ, כִּי עֵקֶר הַתְּפִלָּה הִיא רַחֲמִים וְתַחֲנוּגִים, וְהַרַחֲמִים תְּלוּי בְּדַעַת כְּנ"ל נ"ח.

וְעַל כֵּן בְּשִׁהְדַעַת נִפְגָּם חֵם וְשָׁלוֹם ע"י הַתְּגַבְרוֹת הָאֲכֹזְרוֹת ע"י יְנִיקַת הַסֵּט"א מִן הַרַחֲמָנוּת כְּנ"ל, מִזֶּה בָּא חֵם וְשָׁלוֹם תְּאֵוֹת נְאוּף כְּנ"ל נ"ט.

הערות והוספות

נח. תוספת ביאור בקשרי המאמר: ג' הפגמים הנעשים ע"י הסט"א הם, יניקת ופגם התפילה, יניקת ופגם הרחמנות, יניקת ופגם הדעת, וכאן ביאר כל כי אלו מקבילים בבחינותיהם והם בחינת שלשה חלקי החכמה, שלש תפילות, וג' מיני רחמנות.

נט. ביאור ענין זה לעובדא ולמעשה מתבאר באופן אחד בדברי מוהרנ"ת (קריאת התורה ו ב), כי בכל דור ודור הסט"א יונקת מן הרחמנות והדעת, היינו שהיא יונקת מן התורה, כי התורה היא הדעת הניתנה לנו מתוך רחמנות כמו שאנו אומרים 'חמלה גדולה ויתרה חמלת עלינו', ורחמנות / דעת זו של התורה היא עיקר הדעת והמוחין הפרוסים בפני התאוה, וכמאמרם ז"ל 'בראתי יצה"ר בראתי לו תורה תבלין'.

נח. תוספת ביאור בקשרי המאמר: ג' הפגמים הנעשים ע"י הסט"א הם, יניקת ופגם התפילה, יניקת ופגם הרחמנות, יניקת ופגם הדעת, וכאן ביאר כל כי אלו מקבילים בבחינותיהם והם בחינת שלשה חלקי החכמה, שלש תפילות, וג' מיני רחמנות.

נט. ביאור ענין זה לעובדא ולמעשה מתבאר באופן אחד בדברי מוהרנ"ת (קריאת התורה ו ב), כי בכל דור ודור הסט"א יונקת מן הרחמנות והדעת, היינו שהיא יונקת מן התורה, כי התורה היא הדעת הניתנה לנו מתוך רחמנות כמו שאנו אומרים 'חמלה גדולה ויתרה חמלת עלינו', ורחמנות / דעת זו של התורה היא עיקר הדעת והמוחין הפרוסים בפני התאוה, וכמאמרם ז"ל 'בראתי יצה"ר בראתי לו תורה תבלין'.

ולכן הסט"א יונקת מן הרחמנות / דעת התורה הקדושה "שזהו מה שאנו רואים שהם חותרים להכניס זרה בבית ה'. להכניס

וכל זה כלול בדיבור הקדוש הזה שכתב אדמו"ר ז"ל שלפעמים הם יונקים

יבאר כי כאשר הרחמנות מתקלקלת אי אפשר להתפלל בבחינת רחמים

וְאִזִּי בְּשִׁנְפָנָם הִרְחַמְנוּת וְהִדְעַת, אִזִּי אֵי אֶפְשָׁר לְהִתְפַּלֵּל בְּבַחֲיַנַּת רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים, וְאִזִּי הִתְפַּלָּה הִיא בְּבַחֲיַנַּת דִּין - שאִינוּ מִבְּקֵשׁ מִתּוֹךְ רַחֲמִים, אֲלֵא מִתְרַעַם וְתוֹבֵעַ וְטוֹעֵן וּמְטִיחַ דְּבָרִים ח"ו^ס, וּכְשֶׁהִתְפַּלָּה בְּבַחֲיַנַּת דִּין, אִזִּי הִסְטָרָא אַחֲרָא לֹא דִי שִׁיּוּנְקַת מִן הִרְחַמְנוּת וּמִן הִדְעַת כִּנ"ל, אֲלֵא הִיא בּוֹלְעַת אֶת הִתְפַּלָּה בְּקִרְבָּה חָס וְשָׁלוֹם, כִּי בִזָּה גְדוּל כּוּחָה שְׂתוּכַל לְבִלּוֹעַ אֶת הִתְפִּילָה עֲצָמָה מִמֶּשׁ, כִּי עֶקֶר יִנְיַקַת הִסְטָרָא אַחֲרָא הִיא מִבְּחִינַת דִּינִים שֶׁהֵם מוֹחִין דְּקִטְנוּת, שְׂמוּחִין דְּקִטְנוּת הֵם בְּחִינַת אֱלֻקִּים כִּידוּעַ -] כִּי מוֹחִין דְּגִדְלוּת הוּא בְּבַחֲיַנַּת שֵׁם הוִי"ה וּמוֹחִין דְּקִטְנוּת הֵם בְּבַחֲיַנַּת שֵׁם אֱלֻקִּים]. וְעַל כֵּן הֵם נִאֲחָזִין חָס וְשָׁלוֹם בְּתְפִלָּה זֹו שֶׁהִיא בְּחִינַת דִּין וּבּוֹלְעִין אוֹתָהּ חָס וְשָׁלוֹם.

הערות והוספות

ונתקלקל התפלה ח"ו, עכ"ד דבריו שם, וראה פ"ח אות כ'.

ס. תוספת ביאור הנצרך להבנת ענין תפילה בבחינת דין המתבאר כאן בענין קלקול התפילה, ולקמן אות ג' בענין תפילה בבחינת דין שה'בעל כח' מתפלל: תפילה בבחינת דין היא תפילה כזו שאינה בקשת רחמים גרידא, וכגון מה שכתב מוהרנ"ת (ציצית ה, י) כדוגמא לתפילה זו, בענין הבקשות שאנו מבקשים בעת הקינות על חורבן בית המקדש: 'איה קנאתך', 'למה תתענו ד' מדרכיך' 'המאוס מאסת את יהודה' 'למה לנצח תשכחינו' וכיו"ב, ותפילה כזו בבחינת דין היא תפילה מתוקנת כאשר היא יוצאת מפי ה'בעל כח' כדלהלן או ע"י ההתקשרות אליו כמבואר בליקו"ה, אך כאשר התפילה של האדם מתקלקלת ח"ו אזי אינו יכול להתפלל תפילה בבחינת רחמים, ולכן אינו יכול להתפלל אלא תפילה בבחינת דין, וכיון שאין בכוחו להתפלל תפילה כזו, לכן הוא מטיח דברים כלפי מעלה ח"ו ומתרעם כלפי מידותיו, וזהו קלקול התפילה אשר נעשה ע"י יניקת הסט"א.

מהרחמנות. כי כך מורגל בלשונם הטמא ומובא בספריהם הרעים שהם רוצים רק באמת, כי יש להם רחמנות על נערי בני ישראל ורוצים להדריכם בדרך ישרה על פי פירושי התורה שלהם לשאול ולאבדון וכו' רחמנא ליצלן. וזה הקלקול מצוי בכל דור בכמה בחינות שונות כי תיכף אחר מתן תורה קודם שירד משה מן ההר נתקבצו על אהרן לעשות להם את העגל שאמרו גם כן שהוא מצד הרחמנות שלהם כמובן בפרשה שם שאמרו קום עשה לנו אלהים כי זה משה האיש לא ידענו מה היה לו, שדבריהם אלו בוטים כמדקירות חרב. שמתקבצים בקיבוץ גדול לפקח על תקנת ההמון ומרחמים עליהם ומבקשים להם מי שילך לפניהם להדריכם בדרך שהם רוצים כמו שכתוב שם אשר ילכו לפנינו. וכן הוא בכל דור ודור בפרט בדור הזה כמובן למי שבקי קצת דבריהם ודרכיהם הרעים שאומרים בפיהם וממלאים בידיהם להדפיס ספרים על זה, וכל זה הוא בחינת הנ"ל מה שכתוב לעיל שלפעמים הם יונקים מהרחמנות וכו' ועל ידי זה בא תאות ניאוף

סיכום שלבי התורה

✧ התוכחה היא דבר גדול וחיוב המוטל על כאו"א ✧ לאו כל אחד ראוי להוכיח כי יוכל לעורר ע"י ריח רע של החוטא ✧ המוכיח הראוי מעורר הריח הטוב ✧ ריח טוב זה מתעורר ע"י בחינת קול ✧ קול זה הוא הניגון שיתער לעתיד כשיחדש את עולמו ✧ כדי לזכות לקול זה צריך שיהיו בו הבחינות המבוארים לקמן ✧

סדר שלבי הבנין: איך זוכה הצדיק לקול המוכיח הראוי' - קול הניגון שיתער לעתיד:

עיקר התפילה היא בבחינת רחמים ✧ לפעמים הרחמנות מתמעטת ומתקלקלת ע"י יניקת הסט"א ✧ מזה בא תאוות ניאוף ✧ אזי אי אפשר להתפלל בבחינת רחמים ✧ כאשר מתפללים תפילה בבחינת דין הסט"א בולעת את התפילה ח"ו ✧

- ג -

 יבאר כי כשהתפילה בבחינת דין צריכין בעל 'כח גדול'

וְאִזְּ כִּשְׁתַּתְּפִלָּה בְּבַחֲנֵינָת דִּין שֶׁהִסְט"א נֶאֱחָזֵת בֵּהּ וּבֹלַעַת אֶת הַתְּפִלָּה, אִזְּ צָרִיכִין צָדִיק כִּזֶּה שֶׁהוּא בְּעַל כַּח^{כו} גְּדוֹל לְהִלָּחֵם עִם הַסְט"א, שְׂיֻכַּל לְהַתְּפִלָּה תְּפִלָּה בְּבַחֲנֵינָת דִּין - אֲשֶׁר יֵשׁ בּוֹ כַח לְטַעוֹן טַעֲנָה שֶׁל דִּין וְתַבִּיעָה כִּלְפֵי מַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁיִּנְחָם בְּעַת שְׁקִנְיָא עַל מַעֲשֵׂה זְמָרִי, שֶׁעַל יְדוֹ הִתְגַּבְּרָה תְּאוֹת נִיאוּף, וְאִזְּ לֹא יִכְלוּ לְהַתְּפַלֵּל תְּפִלָּה שֶׁל רַחֲמִים כִּנ"ל, עַמַּד פִּנְחָס וְהַתְּפַלֵּל תְּפִלָּה בְּבַחֲנֵינָת דִּין כְּמוֹ שְׁכַתּוּב (תְּהִלִּים ק"ו) "וַיַּעֲמֵד פִּנְחָס וַיִּפְלֵל" וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנוֹם לְבָרְכָהּ (סְנֵהֲדָרִין פב): שְׁעֵשֶׂה פְּלִילוֹת עִם קוֹנּוֹ - שֶׁהִיא טוֹעֵן בְּדִין כִּלְפֵי מַעְלָה, וְאָמַר לַפָּנּוּ: רַב־שׁ"ע עַל אֱלוֹ יִפְלוּ כ"ד אֵלֶּף מִיִּשְׂרָאֵל?, הֵינּוּ תְּפִלָּה בְּבַחֲנֵינָת דִּין, כִּי הוּא הִיא צָרִיךְ לְהַתְּפַלֵּל תְּפִלָּה כִּזוֹ דִּיִּקָּא, כִּי קִנְיָא עַל מַעֲשֵׂה זְמָרִי, שֶׁהוּא הִתְגַּבְּרוֹת תְּאוֹת נִיאוּף הִנ"ל, בְּבַחֲנֵינָת (אִיּוֹב ל"א) "כִּי הוּא זְמָה וְהוּא עוֹן פְּלִילִים" [כִּי הִזִּימָה הִיא עוֹן פְּלִילִי' (מִפְרָשִׁים)], הֵינּוּ שֶׁהוּא עוֹן שְׁצָרִיכִין לָזֶה תְּפִלָּה בְּבַחֲנֵינָת דִּין שֶׁהוּא בְּבַחֲנֵינָת פְּלִילִים, בְּבַחֲנֵינָת: וַיַּעֲמֵד

הערות והוספות

תפילה של דין, לתוך קרב הסט"א, עד שנראה שנטרף ונבלע ח"ו ועי"ז דייקא היתה הגאולה על ידו כמ"ש פקוד יפקוד וכו' והעליתם את עצמותי וכו' וכידוע מחז"ל, עד שגם נקרע היום בזכותו כדברי חז"ל מה ראה ארונו של יוסף, כי הוא בחינת קריעת ים סוף שהיא תפילה בבחינת דין כמבואר להלן.

סא. מדברי מוהרנ"ת (ערלה ג, ח) נראה, כי עיקר 'כחו' של הבעל 'כח' הוא, במה שנשלם גופו בקדושת הברית וכבש את יצרו בכח גדול, שהוא שלימות הדעת הפך התאוה שנעשה ע"י גגם הדעת כנ"ל, ובזה ביאר שם ענין יוסף הצדיק שהוא היה 'בעל כח' שכבש את יצרו, ולכן נמכר וירד למצרים בבחינת

פְּנָחִים וַיִּפְּלֵל^{סב} כִּי בְּשֵׁישׁ פָּגַם תְּאֵוֹת נְאוּף חֵם וְשָׁלוֹם, שָׂאזְ הַתְּפִלָּה בְּבַחֲיַנַּת דִּין וְהַסְטְרָא אַחֲרָא בּוֹלְעַת אוֹתָהּ חֵם וְשָׁלוֹם, אִזְ צְרִיכִין בְּעַל כַּח גְּדוּל שְׂנֵיתֵפִלֵּל תְּפִלָּה בְּבַחֲיַנַּת דִּין, כְּמוֹ בְּעַת שֶׁהִיא מַעֲשֶׂה זְמָרִי שֶׁהַצֶּרֶךְ פִּינָחִים לְהַתְּפִלֵּל תְּפִלָּה בְּבַחֲיַנַּת דִּין^{סג}.

יבאר איך פועל ה'בעל כח' על ידי תפילתו בבחינת דין

ותפילתו של ה'בעל כח גדול', מועילה אף כאשר היא בבחינת דין, כִּי בְּשֵׁה הַבְּעַל כַּח מוֹתְפִלֵּל תְּפִלָּה בְּבַחֲיַנַּת דִּין, וְאִזְ הַסְטְרָא אַחֲרָא נֶאֱחָזֶת בַּתְּפִלָּה כְּזוֹ וְהִיא רוֹצֶה לְבַלֵּעַ אוֹתָהּ, כִּי הִיא בּוֹלְעַת תְּמִיד הַתְּפִלּוֹת שֶׁהֵם בְּבַחֲיַנַּת דִּין, כִּי עֵיקַר יִנְיָקָתָם הִיא מִבַּחֲיַנַּת דִּין כְּנ"ל, וְאִזְ כִּשְׁהִיא רוֹצֶה לְבַלֵּעַ זֹאת הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבְּעַל כַּח שֶׁהִיא בְּבַחֲיַנַּת דִּין, אִזְ מִחֲמַת מַעֲלַת גּוֹדֵל קְדוּשַׁת תְּפִלְתּוֹ שֶׁל הַבְּעַל כַּח, זֹאת הַתְּפִלָּה הִיא עוֹמְדַת בְּבֵית הַבְּלִיַּעַה שֶׁלֹּא וְאִינָה נִכְנַסֶת וְנִבְלַעַת אֶל תּוֹכּוֹ וְאֶל קְרִבּוֹ, בְּבַחֲיַנַּת (שם מ"א) "בְּצוּאָרוֹ יִלֵּין עֵז" [הַגְּבוּרָה תִּלְּיִן וְתִשְׁכּוֹן בְּצוּאָרוֹ (רש"י)] הֵינּוּ, הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבְּעַל כַּח הֵנ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת מִטָּה עֵז - תְּפִלָּה שֶׁל גְּבוּרָה וְדִין^{סד}, הִיא עוֹמְדַת לֹא לִסְט"א בְּצוּאָרוֹ דֵּהֵינּוּ בְּבֵית הַבְּלִיַּעַה שֶׁלֹּא^{סה}, וְעֵינֵי פוֹעֵל הַבְּעַל כַּח בַּתְּפִלְתּוֹ לִבְטֹל כַּח

הערות והוספות

אשר תפילתו היא כולה רחמים גדולים ונפלאים, וז"ש, אלמלא חוני אתה, כי באמת אי אפשר לדבר כך, אבל מה אעשה שהוא במעלה כזו שיכול להתפלל תפילה כזו.

סג. ומקשרי המאמר יובן מאוד מה שעמד משה 'והתפלל' בתוך 'תוכחתו', תפילה של טענה ודין כלפי המקום, כאשר הוכיח את ישראל על מעשה עגל באמרו לבני ישראל 'ודי זהב', עמד ואמר משה לפני הקב"ה רבונו של עולם בשביל כסף זהב שהשפעת להם לישראל עד שאמרו די הוא גרם שעשו את העגל (ברכות לב).

סד. כי מטה היא בחינת תפילה (קמא ט) ועוז הוא בחינת חוזק וגבורה.

סה. כי זה כחו של הצדיק הגדול, אשר

סב. כי הבעל כח מתפלל תפילה של דין מתוך רחמנות, כי כפי שתוכחתו היא כולה רחמנות, כך גם תפילתו בבחינת דין היא מתוך רחמנות גדולה על עם ישראל, ואכן כך מצאנו אצל פנחס אשר קנאותו ותקיפותו היתה כולה רחמנות על טהרת ישראל ועל נפשות ישראל שנתפסו בחטאים נוראים כאלו, ובספרים מובא עה"פ ויקח רמח בידו, כי רמח הוא אותיות רח"ם, המורה על רחמנותו הגדולה של פנחס.

עוד יומתק בזה, מה שאמרו חז"ל אצל חוני המעגל, אשר התפלל תפילה בבחינת דין עד שאמרו עליו אלמלא חוני אתה וכו', אבל מה אעשה שאתה כבן המתחטא לפני המקום, כי אדרבא התפילות שהיא בבחינת דין הרי הוא כבן המחטא (ראה שיחות הר"ן ה)

ויניקת הסט"א, כי אָזוי, כשהתפילה חונקת את הסט"א בבית הבליעה שלו, הוא מְכַרַח לְתוֹן הַקָּאוֹת מחמת חניקת בית הבליעה שלו. הֵינּוּ שְׁהַפְטָרָא אַחְרָא מְכַרַח לְהַקְיָא וְלְהוֹצִיא כָּל הַקְדָּשׁוֹת שֶׁל הַדַּעַת וְהַרְחָמְנוֹת וְהַתְפִּילוֹת שֶׁבְּלַע, בְּבַחֲנֵית (שם כ) "חיל' בְּלַע וַיִּקְאָנוּ^{טו} – כי על ידי שבלע תפילתו של הבעל 'כח' בבחינת איש 'חיל', עי"ז הוא מקיא מתוכו כל מה שבלע^{טו}.

יוסף לבאר ענין נוסף שנעשה ע"י תפילתו של ה'בעל כח'

וְלֹא דִי שְׁהוּא מְקִיא וּמוֹצִיא כָּל הַקְדָּשָׁה שֶׁבְּלַע מִן הַדַּעַת וְהַרְחָמְנוֹת וְהַתְפִּילוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל כִּנ"ל, אַף גַּם הוּא מְכַרַח לְהַקְיָא וְלְהוֹצִיא עֲצָמוֹת הַחַיּוֹת שֶׁלֹּו מִמֶּשׁ – עצם כח הטומאה שנטע בו הקב"ה^{סח}, כי גם זה יוצא ומתבטל ע"י תפילתו של הבעל כח בְּבַחֲנֵית "מִבְּטָנוּ יוֹרִישָׁנוּ אֵל" [לא די שמקיא את שבלע אלא מבטן עצמו יוריש ויוציא (מפרשים)] הֵינּוּ שְׁמוֹצִיא וּמְקִיא עֲצָמוֹת חַיּוֹת מִמֶּשׁ^{טז}, וְעֲצָמוֹת חַיּוֹת שֶׁמְקִיא וּמוֹצִיא, זֶהוּ בְּחֵינֵית גְּרִים שְׁמוֹתֵיגִירִין

הערות והוספות

להחיותם מחדש כי הם מותשים ועייפים מכל מה שהחריבה ושיממה הסט"א בנפשותיהם, וזה נעשה ע"י התוכחה שמעורר בהם ריח טוב ומחיה אותם מחדש להתקרב אל השם יתברך באמת (ליקו"ה).

סח. כי זה לעומת זה עשה האלוקים, ולכן יש בטומאה כח עצמי, רק שהיא תמיד יונקת 'חיות' מן הקדושה, אך גם עצם כוחה היא מקיאה ומוציאה על ידי תפילתו של הבעל כח וכמבואר היטב בזוהר ענין ידוע זה (ח"א קסג. רד:).

סט. וגם בזה יש בחינות הרבה, כי לפי גודל הכנעתה כך הוא מקיאה יותר ויותר מעצמות חיותה, וראה בליקו"ה (הל' גניבה ד, ה) מה שמבאר ענין תשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה "כפי מה שְׁמוֹתֵיגִירֵת בְּיֹתֵר, כְּמוֹ כֵן הִיא צְרִיכָה אַחַר כֵּף לְחַזֵּר וְלְהוֹסִיף מֵעֲצָמוֹת חַיּוֹתָהּ יֹתֵר וְיֹתֵר כְּשֶׁמוֹצִיאֵין מִמֶּנָּה הַגְּבִיבָה

הוא בעצמו בבחינת התפילה כמ"ש ואני תפילה, והוא בעצמו יורד לתוך צוואר הסט"א כדי לחנוק את צוארה ולגרום לה להקאה זו, ורק הוא בקדושתו יכול לרדת לכרך גדול שברומי להילחם משם עם הסט"א בעצמו, כמבואר באריכות בדבריו בכ"מ ובליקו"ה (ראה ערלה ג, ה, תולעים ז, ציצית ה, כד, ועוד).

סז. מקשרי המאמר מובן כי הוא ענין האכילה שבלע בבחינת מזונא דגופא, וצריך להוציא ולהקיא מה שבלע בבחינת אוכל לחמי שעיי"ז הגדיל עלי עקב, והוא ע"י מזונא דנשמתא שבולע את הצדיק / התפילה בעצמה שדייקא עי"ז הוא נכנע ומגביר כח הנשמה ומעורר בו ריח טוב (וראה ביאור"ל אות ט).

סז. מקשרי המאמר יובן, כי גם כעת לאחר שהסט"א מקיאה את מה שבלעה, צריך

שְׁהֵם נִפְלוּ לַגַּמְרֵי אֶל מִקּוּם הַטּוּמָאָה וְהָיוּ תַחֲלָה מַעֲצָמוֹת הַסְּטָרָא אַחֲרָא מִמָּשׁ, וְעַכְשָׁיו 'חֲזוּרִין' נִשְׁמוּתֵיהֶם וְשִׁבִים אֶל הַקְּדוּשָׁה עַל יְדֵי תַפִּילתּוֹ שֶׁל ה'בֶּעַל כַּח', כִּי הַסְּטָרָא אַחֲרָא מְכַרַח לְהַקִּיא וּלְהוֹצִיא עֲצָם חֵיוֹתוֹ מִמָּשׁ שְׁזָהוּ בְּחֵינַת גְּרִים כַּנ"ל.

וגרִים אֵלוֹ הַמִּתְגַּיְרִין ע"י תַפִּילתּוֹ שֶׁל הֶבְעַל כַּח, זֶהוּ בְּחֵינַת (תְּהִלִּים ק"י) "מִיָּה עֲזָרָה יִשְׁלַח ה' מִצִּיּוֹן יְדָה בְּקֶרֶב אֵיבֹיֵךְ", [-ה' יִשְׁלַח מִצִּיּוֹן אֶת מִטָּה שְׁבָהם תִּרְדֶּה בְּקֶרֶב אוֹיְבֶיךָ (מִפְרָשִׁים)] כִּי הַמִּטָּה עוֹז פּוֹעֵל וּמִנְצַח אֶת הַסְּטָרָא 'בְּקֶרֶב' דִּיקָא – בַּפְּנִימִיּוֹת קֶרְבּוֹ, בְּחֵינַת "מִבְּטָנוּ יוֹרִישָׁנוּ אֱלֹהִים", כִּי מִיָּה עֲזָרָה הֵינּוּ הַתְּפִלָּה שֶׁל הֶבְעַל כַּח הַנ"ל הִיא יוֹרְדֶת בְּקֶרְבּוֹ מִמָּשׁ, כִּי עַל יְדָה הוּא מוֹצִיא וּמְקִיא עֲצָמוֹת חֵיוֹתוֹ מִמָּשׁ מִקֶּרְבּוֹ וּמִבְּטָנוּ בְּחֵינַת מִבְּטָנוּ יוֹרִישָׁנוּ אֱלֹהִים כַּנ"ל.

וב' בַּחֲנִינוֹת אֵלוֹ, הַקָּאֵת הַקְּדוּשׁוֹת שֶׁבִּלְע וְהַקָּאֵת עֲצָם חֵיוֹתָהּ, זֶה בְּחֵינַת (שָׁם ע"ד) "אַתָּה פּוֹרְרֶת בְּעֲזָרְךָ יָם שְׁבַרְתְּ רְאִשֵׁי תַנִּינִים עַל הַמַּיִם" [- הַנֶּאֱמָר עַל קְרִיעַת יָם סוֹף וְטַבִּיעַת הַמַּצְרִים] כִּי עַל יְדֵי מִיָּה עֲזָרָה – תַפִּילתּוֹ שֶׁל הֶבְעַל כַּח הַנ"ל – פּוֹרְרַת 'בְּעוֹזְךָ' – מִטָּה 'עוֹז', עֵי"ז הוּא מְשַׁבֵּר רְאִשֵׁי

הַעֲרוֹת וְהוֹסְפוֹת

וְהֵם נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל הַחוּטָאִים רַח"ל, אֲשֶׁר הַקְּלִיפּוֹת נֶאֱחָזִים בָּהֶם בְּכָל מִינֵי אוֹפְנִים ח"ו, אֲךָ יִשְׁנֵם נִשְׁמוֹת הַעֲשׂוֹקוֹת לַגַּמְרֵי בְּתוֹךְ הַטּוּמָאָה וְנִפְלוּ לַמִּקּוּם שֶׁנִּפְלוּ לַגַּמְרֵי עַד שֶׁנִּהְיָתָם לַעֲצָם מִצִּיּוֹת בְּנִין הַסְּטָרָא רַח"ל, וְהֵם נִשְׁמוֹת הַגְּרִים כַּמְבוֹאֵר בַּחז"ל כִּי נִשְׁמוֹתֵיהֶם שֶׁל הַגְּרִים עִמְדוּ בַּמַּעֲמָד הַרְסִינִי, וְלֹכֵן לֹא אִמְרוּ גוֹי שֶׁנִּתְגַּיֵּר אֲלֵא גַר שֶׁנִּתְגַּיֵּר.

נִשְׁמוֹת אֵלוֹ שֶׁל הַגְּרִים גַּם נִחְשָׁבִים כ'חֲזוּרִין' אֶל הַקְּדוּשָׁה, אֲלֵא שְׂכִידֵי הַוּוֹצִיאִים צָרִיךְ שֶׁתִּקְיָא הַסְּטָרָא עֲצָם חֵיוֹתָהּ מִמָּשׁ, מֵאַחַר שֶׁנִּשְׁמוֹת אֵלוֹ נִתְעוּ וְנִדְחוּ לַגַּמְרֵי מִקְּדוּשַׁת יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁנִּהְפְּכוּ לַחֲלֵק מִבְּנֵי הַטּוּמָאָה רַח"ל (ע"פ לִיקוּוֹה פל"ח וּבִיאוּה"ל, וַיִּשׁ לַהֲאִירֶךְ בּוֹזָה הַרְבֵּה - רֵאָה נִסְפָּחִים).

שְׁזָהוּ בְּחֵינַת תְּשֻׁלוּמֵי ד' וְהַ קְשֻׁטְבַּח וּמְכַר, כִּי אֲזַי אֵין דִּי לוֹ בְּתִשְׁלוּמֵי כְּפָל, כִּי צָרִיךְ לְהוֹסִיף יוֹתֵר וְיוֹתֵר מִעֲצָמוֹת חֵיוֹתוֹ עַד ד' וְה' מִחֲמַת שְׁרָצָה לְבָלַע הַקְּדוּשָׁה יוֹתֵר וְיוֹתֵר עַל כֵּן צָרִיךְ לְהוֹסִיף וּלְהוֹצִיא עֲצָמוֹת חֵיוֹתוֹ יוֹתֵר וְיוֹתֵר כִּי זֶהוּ בְּחֵינַת עֵת אֲשֶׁר שֶׁלֹּט הָאֲדָם בְּאֲדָם לָרַע לוֹ, כַּמּוּבָן. כִּי כָּל מֵה שְׁרוּצָה הָאֲדָם הַבְּלִיַּעַל לְשֶׁלֹּט בְּאֲדָם דְּקָדְשָׁה יוֹתֵר וְיוֹתֵר נִתְהַפֵּךְ עָלָיו לָרַע לוֹ כִּי מוֹצִיאִין מִמֶּנּוּ עֲצָמוֹת חֵיוֹתוֹ יוֹתֵר וְיוֹתֵר.

ע. בִּיאור ב' הַקְּדוּשׁוֹת שֶׁהַסְּטָרָא בּוֹלַע קְדוּשַׁת יִשְׂרָאֵל וְנִשְׁמוֹת הַגְּרִים: הַסְּטָרָא אַחֲרָא נֶאֱחָזֵת תְּמִיד וְיוֹנֵקֵת מִן הַקְּדוּשָׁה בְּכָל פַּעַם וּפַעַם כַּפִּי כּוּחָהּ וְכַפִּי חֲלִישׁוֹת וְחֲטָאֵי הָאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי, יִשְׁנֵם נִשְׁמוֹת שֶׁהַקְּלִיפָה נֶאֱחָזֵת בָּהֶם לְטַמְאוּתָם לְהַפִּילֵם וּלְהַכְשִׁילֵם

תנינים – משבר ומבטל כח הסט"א, 'על המים', הינו בשביל ה'מים', כי הפטרא אחרא והנחש שהיתה יונקת מן הרחמנות והדעת, שהדעת היא בחינת 'מים', כמאמר הכתוב: ומלאה הארץ 'דעה' את ד' "במים לים מכסים" והסט"א יונק ממנה בבחינת "והנחש היה ערום" בדעת כנ"ל, ועל ידי מטה עז הנ"ל הינו התפלה של המעל פח בחינת פינחס, על ידי זה הוא תחילה מוציא קדשת הדעת והתפלות שבלע בבחינת 'אתה פוררת בעוך ים' – שמפרר ומבטל כחו, וגם משבר ראשי תנינים ע"י שמקיא ומוציא עצם חיותו על המים בשביל שינקו ממימי הדעת כנ"ל, כי התפלה של המעל פח שהיא בבחינת דין בבחינת "וינמד פינחס ויפלו" היא עומדת בבית הבליעה של הנחש, ועל ידי זה הוא מכרח לקיא ולהוציא הכל כנ"ל.

ומה שמשליכין את התפילה אל תוך הסט"א כדי שתקיא עי"ז את מה שבלעה, זהו צרוף [-ר"ת], מה שנאמר בתפילתו של פינחס: ויפלו" – ראשי תבות ו'השליך לפני פרעה יהי לתנין' (שמות ד') כי צריכין להשליך מטה עז שהיא בחינת התפלה הנ"ל לתנין שיאחו ויבלע את תפילתו, בבחינת "והשליך לפני פרעה את התפילה שיהי לתנין", שמשליכין בכונה המטה עז לפני הפטרא אחרא כדי שהיה לתנין, הינו כדי שיבלע התנין את התפלה הזאת, כי דייקא על ידי זה שמשליכין את התפילה בכונה תחילה, מוציאין ממנו כל הקדשות שבלע, כי היא עומדת בבית הבליעה שאלו כנ"ל עב עג.

הערות והוספות

להשליך ה'מטה עוז' לפני פרעה ולהתפלל תפילה בבחינת דין כדי שתקיא הסט"א עצם חיותה ולהוציאם ממצרים, ובפל"ח (אות ד') האריך בזה בדברים נפלאים, וז"ל: נראה לעניות דעתי דרוצה לומר, כי ידוע שגלות מצרים היה על חטא עץ הדעת שהיה על ידי שינק הנחש מן הרחמנות והדעת שזה בחינת (בראשית א) והנחש היה ערום שמה בא חס ושלוש תאוות ניאוף, שזה בחינת מה שאמרו רז"ל (עין ילקוט ראובני בראשית לט:): על אדם הראשון עצמו שפגם בזה שלא

עא. כי פרעה מכונה בשם תנין, כמאמר הכתוב (יחזקאל כט, א) פה אמר אדני יהוה הנני גלית פרעה מלך מצרים התנים הגדול הרבץ בתוך יאריו אשר אמר לי יארי ואני עשיתני.

עב. ויתבאר בזה פשיטות סיפור הכתוב, אשר ענין זה נאמר למשה בעת שהיה צריך לגאול את ישראל ממצרים, שהיו בלועים בתוך הסט"א ממש, בבחינת לקחת לו גוי 'מקרב' גוי, בחינת רדה בקרב אויבך, וכדי להוציא נשמותיהם משם היה צריך משה

וגרים אלו שמתגייירין ע"י הקאת הסט"א, זה בחינת גירותו של יתרו, כמו שאמרו חז"ל עה"פ: "וישמע יתרו" מה שמועה שמע ובא: קריעת ים סוף ומלחמת עמלק (זבחים קטז), כי בזה מרומז סיבת ודרך התגירותו, פי עמלק מוא את ישראל בפנים תאות נאוף כמו שכתוב (דברים כ"ה) "אשר קרד' בדרך" [-לשון קרי וטומאה (רש"י)] בחינת מקרה לילה חס ושלום, שבא על ידי בחינת עמלק פי פגם תאוה זו באה על ידי יניקת הדעת והרחמנות כנ"ל, ועמלק יונק מבחינת הדעת, כפי שנאמר: (במדבר כ"ד) "ראשית גוים עמלק", שיונק מן הדעת שבראש ע"י, שניקת דעת זו, זה בחינת "והנחש היה ערום" בדעת כנ"ל ע"י, שעל ידי זה היניקה בא חס ושלום ממאת התאוה הזאת כנ"ל ע"י

הערות והוספות

וכו". ועל-ידי-זה זכה אהרן אחר כך לקהנה, פי על-ידי התפלה, בבחינת דין של הבעל פה, על-ידי-זה מוציאין את כל החיות וכל הקדשות וכל הדעת והחסד שבלעה הסטרא אחרא. ואז חוזר הדעת והחסד אל הקדשה ונשלם הדעת והחסד דקדשה שהוא בחינת כהן וכו' [שהוא בחינת דעת כמו שנאמר כי שפתי כהן ישמרו דעת, וכמבואר שם] (ליקו"ה דברים היוצאים מן החי ב, ג).

עד. גם ראשית היא בחינת חכמה כידוע (א, קמא), כי הוא יונק מן החכמה והדעת כנ"ל.

עה. ואכן בעת שנלחם שאול עם העמלקים עמד עמלק וינק מן הרחמנות כמ"ש ויחמול שאול והעם על אגג, שזה בחינת מה שהסטרא אחרא ינקה מבחינת הרחמנות, עד שעל ידי זה נפגם הרחמנות ונעשה אכזריות (שזה בחינת מה שדרשו רז"ל (ילקוט שמעוני שם) על ענין זה בעצמו כל המרחם על אכזרים לבסוף נתאכזר וכו'), ועל ידי זה בעצמו מתגבר ביותר קליפת עמלק שיונק מבחינת הדעת (פל"ח אות לה, וראה מש"כ שם רמז נפלא בענין קריעת ים סוף ומלחמת עמלק ומלחמתו של שאול).

עו. וראה רש"י על התורה עה"פ והנחש היה

המתין בזווג עד שבת וכו', וכן אחר כך באו שדים וחממו אותו וכו' כמו שאמרו רז"ל, ואחר כך גבר הפגם הזה מאד בפרט בדור המבול וכו' וגלות מצרים היה לתקן את הדורות ההם כמבואר בכתבי האריז"ל, והתיקון היה על ידי בחינת התפלה בבחינת דין שזה בחינת מטה עוזו של משה רבינו ע"ה וזה שציוה עליו השם יתברך להשליך המטה לפני פרעה ויהיה נעשה ממנו נחש ותנין, לרמז שהנחש בלע את התפלה בבחינת דין ואחר כך נחזר הנחש למטה, ויבלע מטה אהרן את מטותם, לרמז שזו התפלה בבחינת דין תעמוד בצווארם עד שיהיו מוכרחים להחזיר כל הקדושות שבלעו וכו' וכן אחר כך בקריעת ים סוף שאז היה גמר הכנעת מצרים היה גם כן על ידי בחינת המטה עוז בחינת (תהלים ע"ד) אתה פוררת בעוז ים וכו', וכן אצל מלחמת עמלק נאמר (שמות י"ז) ומטה האלקים בידי וכו' וזה (שמות י"ח) וישמע יתרו ששמע קריעת ים סוף ומלחמת עמלק וכו' ונתגיייר, כי על ידי זה נעשין גרים. ע"כ. (וראה ליקו"ה יו"ט ג, ג).

עג. זה הפסוק נאמר על אהרן, כמו שכתוב שם, "ואמרת אל אהרן קח את מטף והשליך

סיכום שלבי התורה

✧ התוכחה היא דבר גדול וחיוב המוטל על כאו"א ✧ לאו כל אחד ראוי להוכיח כי יוכל לעורר ע"י ריח רע של החוטא ✧ המוכיח הראוי מעורר הריח הטוב ✧ ריח טוב זה מתעורר ע"י בחינת קול ✧ קול זה הוא הניגון שיתער לעתיד כשיחדש את עולמו ✧ כדי לזכות לקול זה צריך שיהיו בו הבחינות המבוארים לקמן ✧

סדר שלבי הבנין: איך זוכה הצדיק לקול המוכיח הראוי - קול הניגון שיתער לעתיד:

עיקר התפילה היא בבחינת רחמים ✧ לפעמים הרחמנות מתמעטת ומתקלקלת ע"י יניקת הסט"א ✧ מזה בא תאוות ניאוף ✧ אזי אי אפשר להתפלל בבחינת רחמים ✧ כאשר מתפללים תפילה בבחינת דין הסט"א בולעת את התפילה ח"ו ✧ לכן צריכין בעל כח גדול שיוכל להתפלל תפילה כזו ✧ כאשר הבעל כח מתפלל את תפילתו היא עומדת בגרון הסט"א והיא מוכרחת להקיא את מה שבלעה ✧ לא זו בלבד, אלא היא גם מקיאה ומוציאה את עצמות חיותה אשר מזה נעשין גרים ✧

- ד -

יבאר כי ע"י הגרים שמתגיירים מתגדל כבוד ד' בבחינת רעמים

ואלו הגרים המתגייירין ע"י תפילתו של ה'בעל כח', זה בחינת רעמים, כי על ידי גרים שנעשין על ידי מטה עז הנ"ל, על ידי שהפטר א אחרא מכרחת להחזיר כל הקדשה שבלעה עם עצמות חיותה כנ"ל, על ידי זה שאלו הגרים חוזרין אל הקדושה גתרבה ונתגדל כבודו ותברך, בבחינת (תהלים צ"ו) "הבו לה' משפחות עמים" - כאשר משפחות העכו"ם באים ומתקרבים אל ד', אזי 'הבו לה' כבוד ועז' פ"א וְהתגלות הכבוד ע"י שהסט"א מקיאה את הקדושות והדעת שבלעה זה בחינת רעמים כדכתיב (שם כ"ט) "אל ה'כבוד' הרעים, וזה נעשה ע"י בחינת ה' על מים רבים", כי מים רבים זה בחינת מימי הדעת, בחינת מש"כ (ישעיה י"א) "כי מלאה הארץ דעה את ה' פנים לים מכסים" [שיתרבה הדעת בעולם כריבוי המים אשר בים], הינו בחינת ריבוי ומילוי

הערות והוספות

התורה המבואר לקמן, שהיה ע"י ריבוי הכבוד שנעשה ע"י יתרו, ועל כל פרשיות מתן תורה כתובים בפרשת 'תרו' כי על ידו היה עיקר קבלת התורה.

פא. נרמז בזה גם כי תפילתו של ה'בעל כח' היא בבחינת מטה עוז'.

בכל פעם אל קיאה גם לאחר שהכניעו אותה וכמבואר לעיל באת ג' בהערות.

פ. ומקשרי המאמר מבאר מוהרנ"ת (בית הכנסת ו, יא) כי ע"י ששמע יתרו המופתים שהמשיך משה ע"י מטה עוז כנ"ל, עי"ז בא יתרו ונתגייר כמוב"פ, אשר עי"ז היה קבלת

העולם במימי הדעת, שנעשה על ידי שיוצאין כל הקדושות והנשמות מן הפטרא אחרא וחוזרין אל הקדשה^{פב}, שעל ידי זה נעשין גרים כנ"ל, ועל ידי גירותם של אלו הגרים הבאים לחסות בצל השכינה, נתגדל כבודו יתברך^{פג}, שהתגדלות והתגלות כבודו זהו בחינת רעמים, בחינת "אל הכבוד הרעים" [-ד' על מים רבים], היינו, כי כבודו של הקב"ה מתגדל בבחינת 'הרעים', על ידי מים רבים – נשמות הגרים, היוצאים מן הסט"א ע"י תפילתו של הבעל כח בבחינת דין.

ואלו הגרים הם בחינת רעמים, כי הרעש והפרסום שנתפרסם כבודו יתברך על ידי שבאים הגרים האלו וחוזרין אל הקדושה ומייחדים שמו בעולם, זה בחינת רעמים שהם קול רעש גדול [כמ"ש 'קול רעמך בגלגל', 'מן קול רעמך יחפזון'], וקול הרעש של הרעמין נעשה ע"י בחינת אלו הגרים, כי אמרו רבותינו ז"ל (ברכות נט) מאי רעמים – האיך נעשין הרעמים? על ידי ענני דשפכי מיא, להדדי – שהעננים שופכים וממלאים מים זה לזה, 'ענני דשפכי מיא', זה בחינת הפטרא אחרא שהיא בחינת (איכה ג) "ספת בענן קר מעבר תפלה" [-הענן סוכך ומבדיל בין התפילה ובין הקב"ה (מפרשים)] היינו הקלפות המעכבים את התפלה, היינו התגברות ויניקת הסט"א מן הרחמנות עד שאין יכולין להתפלל כנ"ל, ואזי ה'בעל כח' מתפלל תפילה בבחינת דין עד שהוא עומד בצואר הענן עד שהוא מקיא ו'שופך' את מימיו, ואזי כשחוזרים ושופכים מימי הדעת שפלו, זה בחינת 'ענני דשפכי מיא', וכיון שהם מקיאים עצם חיותם, לכן העננים – הסט"א עצמה, הם עצמם משמיעים קול רעם חזק ע"י אלו הגרים^{פד}.

העדות והוספות

יתרו: עתה דעתי כי גדול ה' מכל האלהים, כדן אסתלק ואתקור שמא דקדשא-בריך-הוא. נמצא, זהו כבודו, כשבני-אדם שהם מחוץ לקדשה מקרבין את עצמן לפנים מהקדשה, הו גרים שמגרינו, הו בעלי-תשובה, שגם הם היו מבחוץ, וכשמקרבין ומכניסים אותם לפנים – זהו כבודו: (קמא, יד).

פד. ואכן כך ראינו אצל יתרו (ראה הערה קודמת מהזוהר), כי יתרו לא הניח עבודה זרה

פב. גם נרמז בזה כי על ידי שמרבה עליהם מים, על ידי תפילתו בבחינת דין, שכביכול משקה אותם מים רבים שיש להם לאחוז ולינוק מהם, ע"ז דייקא היא מקיאהו מוציאה את מימי הדעת מקרבה.

פג. כי זה עקר כבודו, כמובא בזהר: בשעתא דשאר עכו"ם אתנו ואודן לקדשא-בריך-הוא, כדן אסתלק ואתקור שמא דקדשא-בריך-הוא עלא ותתא, כמו גבי יתרו: בשעתא דאמר

וְאִזּוּ נִתְגַּלְגַּל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי ה'עֲנָן' בַּעֲצֻמוֹ^פ, בְּבַחֲיִינַת "וְכָבוֹד ה' נִרְאָה בְּעָנָן" (שְׁמוֹת ט"ז) כִּי לְאַחַר הַכְּנַעַת הַסַּט"א / הָעֲנָן, הוּא בַּעֲצֻמוֹ מֵרָאה וּמִגְדִּיל כְּבוֹד ד' וְזֶהוּ בְּחִינַת רְעָמִים בְּנ"ל^פ, וְעַל-בֵּן צִרוּף -חִיבוּר אוֹתִיּוֹת] גְּרִי"ם הוּא רֵאשִׁי תְבוֹת (אֵיב כ"ו) "רְעָמִים גְּבוּרָתוֹ מֵי יִתְבוּנָן" [- מִי יִכּוֹל לְהִתְבוּנָן וּלְהִבִּין בְּרַעְמֵי גְבוּרוֹתָיו שֶׁל הַקַּב"ה (מִפְרָשִׁים)] כִּי גְרִי"ם הֵם בְּבַחֲיִינַת רְעָמִים בְּנ"ל^פ פח פט.

הערות והוספות

בודאי כאו"א נצרך לאכילה ושתייה ולזון את גופו, רק תאות מזונא דגופא היא כאשר הענן / הגוף נחשב למציאות בפני עצמה ולא כצמצום הנצרך לקבל את אור הנשמה, והתחברות מזונא דנשמתא היא הארת הבעל כח בתוכחתו ותפילתו להאיר בתוך הענן / הגוף את הנשמה הטהורה ואת ריחה הטוב.

פז. וכלליות כוונת הכתוב יתפרש עפי"ד, כי רעמים אלו נעשין ע"י תפילה בבחינת דין, אשר על ידה הסט"א מקיאה את מימי הדעת והחכמה אשר בקרבה, וז"ש רעם 'גבורותי' מי 'יתבונן'.

פח. מקשרי המאמר יובן, כי כשהאדם נופל למקום שנופל רח"ל, עד שהוא רואה עצמו בתוך בטן הסט"א ח"ו, וע"י תוכחתו של הצדיק שהוא בחינת דין בחינת תוכחה הוא מוציא אותו הוא מגלה עצמות מהותו, ואדרבא, על ידו דייקא מתגלה כבוד ד', והוא מגלה ומייחד מחדש וננער מעפרו ושב אל אלוקיו יותר מבתחילה בקול רעש גדול אדיר וחזק.

פט. נמצא כי רבינו מבאר ענין הרעמים, הן בבחינת עשיית הרעמים ממה וע"י מה הם נעשים, והם ב'פעולת' הרעמים הגורמים לקול רעש גדול שהוא התגלות הכבוד ע"י הגרים כנ"ל.

שבעולם שלא עבדה, אך כאשר שמע שמועה ובא כנ"ל, אזי הגה וטרח לגדל כבוד ד' עד שהעמיד שרי אלפים מאות ועשרות להגדיל כבוד ד' ותורתו בעולם.

פה. וזה שכתוב (יחזקאל ג, יב): ותשאני רוח ואשמע אחרי 'קול רעש גדול', 'ברוך כבוד ד' ממקומו'.

פו. לכאורה צ"ע, כי אמנם הסט"א עצמה אכן מוציאה ומקיאה את חיותה בבחינת הגרים, אבל מ"מ נתבטל בחינת ה'ענן' והקליפה שבו וחזרו לקדושתם, וא"ע מדוע כבוד ד' הראה ב'ענן', הרי המכסה וההסתר שהוא בחינת הענן כבר נתבטל לאחר שהוציאה את חיותה ושב וחזרו נשמות הגרים אל הקדושה, אלא ביאור הדברים הוא, כי מציאות של העלמה וכיסוי הוא הכרח בהנהגת הבריאה, ועל כן נקרא שמו 'עולם' מלשון העלמה וכיסוי על פעולות וגדולת השם יתברך, רק שכח הקליפה הוא להראות ולהגדיל ולהפוך את הענן למבדיל ומכסה שיכסה ויעלים לגמרי את ד' יתברך ח"ו, וביטול כח הקליפה הוא שיהיה ההעלם והענן רק לצמצום הנצרך ולא יותר, ואדרבא הענן יהיה ככלי לקבל כבוד ד' על ידו, בבחינת כבוד ד' נראה בענן.

ומקשרי המאמר יובן, כי זהו ענין מזונא דגופא ומזונא דנשמתא המובא למעלה, כי

סיכום שלבי התורה

✧ התוכחה היא דבר גדול וחיוב המוטל על כאו"א ✧ לאו כל אחד ראוי להוכיח כי יוכל לעורר ע"י ריח רע של החוטא ✧ המוכיח הראוי מעורר הריח הטוב ✧ ריח טוב זה מתעורר ע"י בחינת קול ✧ קול זה הוא הניגון שיתער לעתיד כשיחדש את עולמו ✧ כדי לזכות לקול זה צריך שיהיו בו הבחינות המבוארים לקמן ✧

סדר שלבי הבנין: איך זוכה הצדיק לקול המוכיח הראוי' - קול הניגון שיתער לעתיד:

עיקר התפילה היא בבחינת רחמים ✧ לפעמים הרחמנות מתמעטת ומתקלקלת ע"י יניקת הסט"א ✧ מזה בא תאוות ניאוף ✧ אזי אי אפשר להתפלל בבחינת רחמים ✧ כאשר מתפללים תפילה בבחינת דין הסט"א בולעת את התפילה ח"ו ✧ לכן צריכין בעל כח גדול שיוכל להתפלל תפילה כזו ✧ כאשר הבעל כח מתפלל את תפילתו היא עומדת בגרון הסט"א והיא מוכרחת להקיא את מה שבלעה ✧ לא זו בלבד, אלא היא גם מקיאה ומוציאה את עצמות חיותה אשר מזה נעשין גרים ✧ גרים אלו הם בבחינת רעמים ✧ ע"י הרעמים מתגלה כבוד ד' ✧

- ה -

יבאר כי ע"י התגלות הכבוד באה התפשטות הנבואה

וַיֵּלֶךְ יְדֵי הַתְּגָלוֹת הַכְּבוֹד בְּבַחֲיַנַת גְּרִים / רַעֲמִים כְּנ"ל, עַל יְדֵי זֶה בָּא הַתְּפִשְׁטוֹת כַּח הַנְּבוּאָה בְּעוֹלָם^צ, כִּי הַנְּבוּאָה בָּאָה מִבְּחִינַת שְׂרָשֵׁי נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל^{צא}, שֶׁנַּפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל בְּתַחֲלִיל שְׂרֵשֶׁם הֵם בְּחִינַת שְׁבָעִים נַפְשׁוֹת אֲשֶׁר

הערות והוספות

צ. כח הנבואה הוא כח השגת גילויי כבוד ד' על ידי הנביאים, אך כפי שמצינו בחז"ל בכו"כ מקומות, על חכמים שהיו 'ראויים לנבואה', אבל לא זכו לכך מחמת שלא היתה נבואה בעולם, או שבטלה נבואה וכיו"ב.

בחינה זו של השגה עליונה זו מתעוררת על ידי התגלות כבוד ד', לכאו"א לפי ערכו הראוי לו, להשיג יותר ויותר בגילויי האלוקות המתגלים בכל עת ורגע.

צא. כח נקראו ישראל 'בני נביאים' כמובא בחז"ל בכ"מ, כי השורש הוא 'אב' והענפים הם 'בנים', כי בני ישראל הם 'לימודי ד' / נצח והוד / אתר דנביאים ינקין.

צא. כח נקראו ישראל 'בני נביאים' כמובא בחז"ל בכ"מ, כי השורש הוא 'אב' והענפים הם 'בנים', כי בני ישראל הם 'לימודי ד' / נצח והוד / אתר דנביאים ינקין.

פשוט הוא ואי"צ לפנים, כי אין כוונתו ז"ל שתהיה נבואה בזמן הזה מאחר שבטלה כבר משמתו חגי זכריהו מלאכי, אלא לאחר

מהם נתרבו ונתהוו כל נפשות ישראל, והנבואה באה מהם **בְּחִינַת** (דברים י) "**בְּשִׁבְעִים נֶפֶשׁ יָרְדוּ אֲבוֹתֶיךָ**"^{צב} - **רְאִשֵׁי תְבוֹת נְבִיאִים**^{צד}, וְשָׂרֵשׁ הַנְּפֹשׁוֹת הוּא **בְּחִינַת כְּבוֹד**, כי ה'נפש' היא בחינת כבוד, **בְּחִינַת** מה שביקש יעקב: (בראשית מ"ט) "**בְּסֹדֶם אֵל תְּבֹא נַפְשִׁי וּבְקִהְלָם אֵל תַּחַד כְּבֹדִי**", [-שלא יתייחד ויזכר שמו במעשה זמרי ומעשה קרח], הרי שכינה עצמו בלשון 'נפשי' ו'כבודי' שהם ענין אחד, וְעַל כֵּן יְדֵי הַתְּגָלוֹת הַכְּבוֹד שֶׁהוּא **בְּחִינַת שָׂרֵשׁ הַנְּפֹשׁוֹת עַל יְדֵי זֶה בָּא הַתְּפִשְׁמוֹת הַנְּבוּאָה**^{צד}.

וְהַנְּבוּאָה הַבָּאָה ע"י הַתְּגָלוֹת ה'כבוד', זֶה **בְּחִינַת** (שבת צב) אֵין הַנְּבוּאָה שׁוֹרָה אֵלָּא עַל חֶכֶם גָּבוֹר וְעָשִׂיר, כִּי כָּל בְּחִינּוֹת אֵלּוּ הֵם **בְּחִינַת כְּבוֹד**, שְׁמֹשֶׁם נְמֹשֶׁךְ הַנְּבוּאָה, חֶכֶם הוּא **בְּחִינַת כְּבוֹד**: **בְּחִינַת** (משלי ג) "**כְּבוֹד חֶכְמִים יִנְחָלוּ**" [-הנוהגים בחוקי החכמה ינחלו כבוד], גָּבוֹר הוּא **בְּחִינַת כְּבוֹד**: **בְּחִינַת** (תהלים כ"ד) "**מִי זֶה מִלֶּךְ הַכְּבוֹד ה' עֲזוּז וְגָבוֹר**" [-מי זה מלך הכבוד? והתשובה: ד' עזוז וגבור (מפרשים)], עָשִׂיר הוּא **בְּחִינַת כְּבוֹד**: **בְּחִינַת** (בראשית ל"א) מה שאמרו בני לבן על עשירותו של יעקב: "**וּמֵאֲשֶׁר לָאֲבִינוּ עָשָׂה אֶת כָּל הַכְּבֹד הַזֶּה**", וכאשר יש בו ג' בחינות אלו, ומקיים: "**אֵל יִתְהַלֵּל חֶכֶם בְּחֶכְמָתוֹ וְאֵל יִתְהַלֵּל הַגָּבוֹר בְּגִבּוֹרָתוֹ אֵל יִתְהַלֵּל עָשִׂיר בְּעֲשָׂרוֹ**"^{צה}, כִּי אִם

הערות והוספות

והוד, ולכן על ידם דייקא באה הנבואה.

צד. אף כי באות ד' לעיל למדנו כי הכבוד מתגלה על ידי נשמות הגרים המתווספים אל בני ישראל, וכאן מובן כי שורש הכבוד הוא נפשות בני ישראל עצמם המושרשים בשבעים נפש, ביאור הדברים הוא, כי אדרבא, על ידי שבאים הגרים ורוצים להתווסף אל העם הנבחר בזה מתגלה כבודם של ישראל, אשר נשמות כאלו העשוקות בעומק הסט"א באים לקבל על עצמן עול המצוות ולחסות בצל כנפי השכינה.

צה. אשר בג' דברים אלו דרכו של האדם להתהלל בהם כמבוא בדבריו לעיל (קמא, יד).

צב. מקשרי המאמר יובן כי פסוק זה מדבר מירידת מצרים, אשר הכנעתה היא ע"י והשלך לפני פרעה יהי לתנין כנ"ל.

צג. בפשיטות אין מבואר בדבריו מדוע הנבואה באה מנפשות ישראל אלא מביא ראייה מצירוף ר"ת בשבעים נפש ירדו אבותיך, ומבאר כי הנבואה באה על ידי התגלות הכבוד כי שורש הנפשות הוא בבחינת כבוד, אמנם יש לבאר יותר מדוע הנבואה באה משורש נפשות ישראל, כי הנבואה באה מנצח והוד כמובא בדבריו (קמא ג) והוא אתר דנביאים ינקין כידוע, והוא בחינת יעקב כלליות נצח והוד כידוע, ושבעים נפש הם המכונים 'וצאי ירך' יעקב ובהם כלולים כוחות הנבואה הבאים מנצח

בזאת יתהלל המתהלל השכל וידע אותי" ומוסר ג' בחינות אלו אל ד' יתברך לגדל ולגלות שמו, עי"ז דייקא שיש בו בחינות אלו והוא מגדיל על ידם כבוד ד', עי"ז השכינה שורה עליו בבחינת השפעת הנבואה¹³.

וקלוקל הסט"א היונקת מן הרחמנות והתפילה ונלחמת עם ה'בעל כח' המתפלל תפילה בבחינת דין ומגלה כבוד ד' המביאה להתפשטות הנבואה, זה בחינת מה שהקב"ה מקונן על התגברות הסט"א בעת חורבן בית המקדש: (ברכות ג) **אזי לי שהחרבתי את ביתי, ועי"ז שרפתי את היכלי, ועי"ז הגליתי את בני לבין אמות העולם, כי החרבתי את ביתי זה בחינת פגם התפלה הנעשה על ידי יניקת הסט"א מן הרחמנות כנ"ל, כי ביהמ"ק הוא מקום התפילה כמו שכתוב (ישעיה נ"ו) "כי ביתי בית תפלה" וע"י פגם התפילה עד שאין מי שיוכל להתפלל, אזי אין הכבוד מתגלה, וזהו: שרפתי את היכלי זה בחינת פגם הכבוד בחינת (מהלים כ"ט) "וב' היכלי" כלו אומר 'כבוד' וע"י שאין הכבוד מתגלה אין הנבואה מתפשטת, וזהו: הגליתי את בני¹⁴ היינו ביטול כח 'בני ישראל', שזה בחינת בטול הנבואה שבאה מנפשות בני ישראל, בחינת: "בשבעים נפש ירדו אבתיד מצרימה" ר"ת נביא כנ"ל, כי גלות בני ישראל הוא בחינת בטול הנבואה שבאה מנפשותם כנ"ל¹⁵.**

הערות והוספות

צו. ומקשרי המאמר מבאר מוהרנ"ת (קריאת התורה ו, ב) כי כל הנביאים לא באו אלא להוכיח את ישראל על עונותיהם, וכמאמר הכתוב שהביא לעיל באות א' בענין התוכחה, 'הרם כשופר קולך' הנאמר לענין תוכחת הנביא, כי כל הנביאים והצדיקים כולם לא באו אלא בשביל זה שיש בהם קולו של משה הנמשך ע"י רוח נבואה.

צו. ובזה נבין מה שאמרו חז"ל (באחד מן המקומות שהוא מאמר זה - נדרים לח.) אין הקדוש ברוך הוא משרה שכינתו אלא על גבור ועשיר וחכם ועניו, כי הענוה היא מעלה את כל אלו הג' דברים למקומם הראוי להחזיר הכבוד לשרשו, וכמ"ש שם וכולן ממשה וכו'.

צז. גם 'בני' הוא ר"ת בשבעים נפש ירדו.

סיכום שלבי התורה

✧ התוכחה היא דבר גדול וחיוב המוטל על כאו"א ✧ לאו כל אחד ראוי להוכיח כי יוכל לעורר ע"י ריח רע של החוטא ✧ המוכיח הראוי מעורר הריח הטוב ✧ ריח טוב זה מתעורר ע"י בחינת קול ✧ קול זה הוא הניגון שיתער לעתיד כשיחדש את עולמו ✧ כדי לזכות לקול זה צריך שיהיו בו הבחינות המבוארים לקמן ✧

סדר שלבי הבנין: איך זוכה הצדיק לקול המוכיח הראוי - קול הניגון שיתער לעתיד:

עיקר התפילה היא בבחינת רחמים ✧ לפעמים הרחמנות מתמעטת ומתקלקלת ע"י יניקת הסט"א ✧ מזה בא תאוות ניאוף ✧ אזי אי אפשר להתפלל בבחינת רחמים ✧ כאשר מתפללים תפילה בבחינת דין הסט"א בולעת את התפילה ח"ו ✧ לכן צריכין בעל כח גדול שיוכל להתפלל תפילה כזו ✧ כאשר הבעל כח מתפלל את תפילתו היא עומדת בגרון הסט"א והיא מוכרחת להקיא את מה שבלעה ✧ לא זו בלבד, אלא היא גם מקיאה ומוציאה את עצמות חיותה אשר מזה נעשין גרים ✧ גרים אלו הם בבחינת רעמים ✧ ע"י הרעמים מתגלה כבוד ד' ✧ ע"י התגלות כבוד ד' באה התפשטות הנבואה ✧

- 7 -

יבאר כי הבחינות הנ"ל הנעשים ע"י תפילתו של ה'בעל כח' הם בחינת רפואה

וְזֶה בְּחִינַת רְפוּאָה צט, כִּי כָּל בְּחִינֹת הַנִּי"ל [תפילה, התגלות הכבוד, התפשטות הנבואה] הֵם בְּחִינַת רְפוּאָה.

כִּי הַתְּגָלוֹת הַכְּבוֹד הַנִּי"ל זֶה בְּחִינַת זְרִיחַת הַשֶּׁמֶשׁ בְּבִחִינַת מַה שֶּׁנֶּאמַר בַּעַת שִׁתְּגַלֶּה כְּבוֹד ד' בְּבִנְיַן יְרוּשָׁלַיִם: (שְׁעִיָּה ס) "קוֹמִי אוּרִי כִּי בָא אוֹרְךָ וְכְבוֹד ה' עִלְיֶךָ זָרַח", וְעַל יְדֵי זְרִיחַת הַשֶּׁמֶשׁ בָּא רְפוּאָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ וְזָרוּנָם לְבְרָכָה (בְּבָא בְּתָרָא טז): אֲדֹלָי יוֹמָא אֲדֹלָי קְצִירִי [-כַּשֶּׁהֲשַׁמַּשׁ זּוֹרַחַת מִקַּל הַחֹלִי (רש"י)], כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מְלָאכִי ג) "וְזָרְחָה לְכֶם יְרָאִי שְׁמִי שְׁמֵשׁ צְדָקָה וּמְרַפָּא", [-הַשֶּׁמֶשׁ אֲשֶׁר תִּלְהַט וְתַכְלֶה אֶת הַרְשָׁעִים, תִּהְיֶה לְשֹׁכֵר עֹבֵר יְרָאִי הַשֵּׁם לְרַפְאוֹתֶם בְּכַנְפֶיהָ (מְפָרְשִׁים)] הֲרִי כִי הַרִיפוּי נַעֲשֶׂה ע"י זְרִיחַת הַשֶּׁמֶשׁ.

נמצא כי התגלות הכבוד היא בחינת זריחת השמש, וכאשר השמש זורחת,

העדות והוספות

צט. כי תורה זו אמרה בעת החולאת, ח"י ימים וסדרם הסתלקותו, כאשר פעל להמשיך לו רפואה מן השמים, וכמעשהו בשאר המאמרים הקודמים שנאמרו בעת החולאת רח"ל.

[גם ענין ההקאה המדבר בזה לעיל בתחילת המאמר היה אצלו בחינה זו באותו ראש השנה מה שהקיא מגופו הקדוש הרבה דם, בבחינת זע"ז עשה האלוקים, והבן].

קרניה מאירים ומרפאים כמ"ש חז"ל (נדרים ח:) האי 'חירגא' דיומא מסי – [-'קרני' השמש המה המרפאים], ו'קרנים' מרפאים אלו היוצאים מן ה'שמש', הם בחינת 'רוח הנבואה' המתפשטת מן ה'כבוד', כִּי רוּחַ נְבוּאָה שְׁנִתְפָּשֵׁט עַל יְדֵי הַתְּגָלוֹת הַכְּבוֹד זֶה בְּחִינַת הַרְפוּאָה הַנְּפֹאָה עַל יְדֵי זְרִיחַת הַשְּׁמֶשׁ בְּבְחִינַת (משלי י"ח) "רוח איש יכַלֵּל מַחְלָהוּ"^ק, הרי כי 'רוח' הנבואה מרפאת מחלהו קא קב.

עד כאן ביאר מדוע התגלות הכבוד והתפשטות הנבואה הם בחינת רפואה, כעת יבאר מדוע גם התפילה 'עצמה' היא בבחינת רפואה

וְעִקַּר הַתְּגָלוֹת הַכְּבוֹד הוּא הִרִי עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה הַנִּי"ל שֶׁל הַבַּעַל כַּח גְּדוּל שִׁיּוּדַע לַהֲתַפְּלֵל תְּפִילָה בְּבְחִינַת דִּין כְּנִ"ל, שְׁעַל יְדֵה הָעֲנָנִים שָׁהֵם הַסְּטָרָא אַחֲרָא וְהַקְּלִפּוֹת פְּלִים וְהוֹלְכִים כְּנִ"ל, וְאֵז נַעֲשִׂין גְּרִים וְנִתְגַּלָּה הַכְּבוֹד כְּנִ"ל, וְתְּפִילָה זֹו 'עצמה', מלבד מה שהיא ממשיכה בחינות רפואה בבחינת התגלות הכבוד והתפשטות הנבואה, גם היא 'עצמה' בבחינת רפואה, כי ביטול העננים ע"י התפילה כנ"ל, זֶה בְּחִינַת סְלִיחַת הָעוּוֹן, שְׂבָא עַל יְדֵי רְבוּי הַתְּפִלּוֹת^{קב}, שְׁעַל יְדֵי זֶה – סְלִיחַת הָעוּוֹנוֹת הַשְּׁמֶשׁ זוֹרַחַת, שְׁעַל יְדֵה

הערות והוספות

ק. אין מקרא יוצא מדי פשוטו, כי בחינות אלו משפיעים רפואה שלימה לכל חולאי הגוף, אך מקשרי המאמר מובן כי עיקר הרפואה היא להאיר דעת בבני אדם, (וכפי שפירש כאן סמוך לענין העוונות), ולכן כשהצדיק ה'בעל כח' מבטל כח הסט"א אזי הוא ממשיך רפואה אמיתית, כי זהו עיקר החולי והוא גם סיבת החולי הגשמי רח"ל, וכמו שכתב בדבריו (קמא, ל) במשל הרופא והחולה, עיי"ש, וראה גם בסיפומ מעשה ג' בענין רפואת השמש, עיי"ש.

קב. ומקשרי המאמר מובן כי המדמה הוא בחינת חלום לילה, כי בלילה מכביד החולי וכמו שאמרו אידלי יומא אידלי קצירה כנ"ל כי רק כאשר השמש זורחת מיקל ומתרפא החולי, כי כאשר המדמה / חלום לילה / חושך מתתקן אזי מיקל החולי בבחינת חירגא דיומא הנ"ל.

קג. מה שכתב כאן ריבוי התפילות, יתכן כי כוונתו לפתוח בדברים למה שיבאר בהמשך על ענין ריבוי התפילות שנעשה בעת שניתוסף נפש אחת מישראל, אך מקשרי המאמר מובן יותר כי כוונתו לבאר כי בוודאי

קא. [פשטות פירוש דברי הכתוב הוא כי יוכל 'לסבול' מחלתו, וגם בדבריו לעיל הביא מאמרם ז"ל "אידלי יומא אידלי קצירא" ושם פירש רש"י 'הוקל' החולי, ויש להרחיב בזה

בא רפואה, כי ביטול העננים הוא בחינת ביטול החושך ע"י אור השמש, כי העוון הוא בחינת ענן שמהשיך אור השמש, כי טבע העוונות הם בחינת חשך כמו שכתוב (ישעיה כ"ט) "והיה במחשך מעשיהם" [-הרשעים עושים מעשיהם בחושך (מפרשים), ורבינו מוסיף לדייק כי גם מעשי העוונות עצמם הם בבחינת 'חושך' / והחושך / העוונות זה בחינת החולאת, כי עקר החולאת באה מעוונות כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (שבת נה) אין יסורין בלא עון שנאמר: "ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עונם", כי העוונות הם בחינת עננים שמהשיכים אור השמש שעל ידי הרפואה כנ"ל, ועל ידי התפלה נתכפרין העוונות' כי התפלה מכפרת כי היא במקום קרבן (ברכות כו:) כמו שכתוב (ישעיה נ"ו) "והביאותים אל הר קדשי, ושמהתים בבית תפלתי עלותיהם וזבחיהם" קד, וכשנתכפרין העוונות, זה בחינת שהעננים בלים והולכים בבחינת (שם מ"ד) מה שנאמר במחילת העוון: "מחיתי כעב פשעך וכענן חפאתיך" וכו', וכיון שנסתלקים העננים / העוונות ע"י התפלה, אזי הוא בחינת זריחת השמש שמש הרפואה כנ"ל, כי עקר החולאת היא בחינת העוון שהוא בחינת ענן וחשך, שמהשיך אור השמש שהוא בחינת רפואה, וכשנסלח העוון הוא בחינת שהענן בלה ואז השמש זורחת ואזי בא רפואה כנ"ל, וכל זה בא על ידי התפלה שהיא מכפרת עוונות כנ"ל, הרי כי התפלה 'עצמה' גם היא בבחינת רפואה.

יוסף לבאר ענין נוסף, כי עיקר כח תפלתו של הבעל כח, היא ע"י שניתוסף נפש מישראל ומתקבצים הרבה נפשות מישראל יחדיו

ועקר התפלה שעל ידי נסלח העוון ונצולין מהחולאת כנ"ל, הוא בא על ידי

הערות והוספות

כל תפילה ותפילה מביאה מחילה ורפואה כמבואר בסמוך, אך רפואה שלימה ואמיתית נמשכת על ידי תפלתו של הצדיק שהוא מרבה תפילה כזו על הסט"א שגורמת לה לבלוע את התפילה בבחינת דין כנ"ל, אשר על ידה דייקא היא מקיאה ומוציאה כל הקדושות שבלעה, עד שמקיאה עצמות חיותה כנ"ל.
קד. ובזהר שמות (ב). אמר רבי יוסי, כשהיה בית המקדש קיים, אדם מקריב קרבנו בענין זה ומתכפר לו, עכשיו תפלתו של אדם מכפר לו במקום הקרבן.

הערות והוספות

שְׁנַתּוֹסַף שָׁכַן מִיִּשְׂרָאֵל] - (לשון הכתוב המובא לקמן), היינו, שמתווסף עוד נפש ישראלית אל תפילתו של ה'בעל כח' (ראה הערות) קה קי, בִּי כָּל מִזֶּה שְׁנַתּוֹסַף שָׁכַן מִיִּשְׂרָאֵל לְהַצְטָרֵף לְחֻבְרֵיו לְכָל דְּבַר שֶׁבְקֹדֶשׁהּ קי, נִתְרַבֵּה וְנִתְגַּדֵּל הַתְּפִלָּה בְּמֵאֵד מְאֹד קח וכפי שיתבאר:

הערות והוספות

בסמוך, כי מהות ריבוי הבתים הוא שאף שאין מוסיפין אלא 'נפש / מספר אחד' התוצאה המתרבה על ידי זה היא גדולה וגבוה מאוד מאוד, והוא ממש ענין זה שאמנם רק נפש אחת מצטרפת, אבל השפעת הריבוי שנעשה עי"ז היא גבוהה מאוד כי נפשות אחרות המושלכין בחוץ מצטרפים עי"ז והם הריבויים הנעשין בחשבון הבתים, כך מבואר בליקו"ה (בשר וחלב ג, ד) בפנימיות ענין הצטרפות נפש אחת מישראל וריבוי הבתים הנעשים עי"ז, וכן בפריה ורביה ה, יב).

ושם (פ"ר ה, י) כתב לבאר באופן נפלא עפי"ז, כי "זֶה שְׂאִיתָא בְּזֵהר הַקְּדוֹשׁ שְׂאֶפְלוּ עַל-יְדֵי בִי כְּנִישְׁתָּא קְדָא אוּ מְתָא קְדָא וְכוּ' כְּשִׁישׁוּבוּ בְּתִשׁוּבָה תְּבוּא הַגְּאָלָה, אֲשֶׁר לְקִאֲוָרָה הַדְּבָר תְּמוּיָה אִיף יִתְתְּקוּן כָּל הָעוֹלָם עַל-יְדֵי מַעוֹט צְדִיקִים וְכִשְׂרִים כְּאֵלָה, שְׁהֵם רַק מְתָא קְדָא, מִכָּל שָׁכַן בִּי כְּנִישְׁתָּא קְדָא? אֵךְ עַל-פִּי הַנְּ"ל מְבַאֵר וּמוֹכֵן הַדְּבָר הַיָּטִב, כִּי אֶפְלוּ עַל-יְדֵי בִי כְּנִישְׁתָּא קְדָא וּמְתָא קְדָא יִתְרַבּוּ הַבְּתִים עַל-יְדֵי רַבּוּי הַצְּרוּפִים בְּרַבּוּי עֲצוּם כְּזֶה כְּנְ"ל, עַד שְׂמַמְיָא יִתְכַּסּוּ בְּתוֹכָם כָּל הַנְּפִשׁוֹת אֶפְלוּ הַנְּשָׁפְכִים בְּרֵאשׁ כָּל חוּצוֹת, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִתְקַיֵּם, "בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם ה' נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יִכְבְּסוּ". וְהַכֵּל בְּכַח הַצְּדִיק הַגְּדוֹל הַבֶּעַל כֹּחַ מְאֹד שְׁעוֹסֵק בְּכָל הַתְּקוּנִים הַמְּבַאֲרִים שָׁם, שְׁבוּנָה כָּל הַבְּתִים הַנְּ"ל שְׁעַל-יְדֵי-זֶה יִתְתְּקוּן הַכֵּל וְכַנְּ"ל".

קז. כי כפי שיתבאר לקמן 'בית התפילה' נבנה מן נפשות המצטרפים יחד לעבוד את

קה. בפשיטות יש לבאר כי כל אחד ואחד שמתווסף אל הקיבוץ מגדיל את התפילה מאוד, אך מקשרי המאמר מובן (וראה ב'אווה"ל), כי פנימיות כוונתו היא על אלו הרחוקים מתחילה מן התפילה ואינם שייכים אל התפילה כלל, דהיינו נשמות הגרים אשר היו תחילה מעצמות חיותה של הסט"א רח"ל, וכיון שהם באין אל הקדושה מתרבה התפילה מאוד מאוד, כך גם מובן מדברי חז"ל שאמרו כל תפילה שאין בה מפושיעי ישראל וכו', היינו שמתווסף אל התפילה איש כזה אשר מתחילה לא היה חלק מן התפילה והקדושה כלל, אזי מתגדל ומתרבה התפילה במאוד מאוד.

עוד נבאר כי בוודאי כל תפילה ותפילה הנעשית ברב עם, התפילה מתגדלת ומתרבה, אך שלימות 'ריבוי התפילה' הוא כאשר ניתוסף אחד ועוד אחד מישראל אל תפילתו של ה'בעל כח', אשר תפילתו מכניעה את הסט"א כנ"ל, אזי נתרבה ונתגדל בית התפילה כל כך עד שיש בכחו להכניע קליפות כאלו אשר אינו יכול להכניע בלעדיהם.

קו. עוד מובן מליקו"ה כי ע"י נפש אחת שחוזרת ומתקרבת להש"י ומצטרפת לתפילה זו, הצטרפות זו משיפיעה על נפשות שמושלכין לחוץ לגמרי, אשר על ידי זה שהאדם מתקרב ביותר וחוזר בתשובה אמיתית להש"י, עי"ז הנפשות המושלכין לחוץ נכנסים תחת כנפי השכינה על ידם, וזה פנימיות ענין 'ריבוי הבתים' המבואר

תחילה יבאר כח קיבוץ נפשות ישראל

וזה בְּחִינַת הַקְּבוּץ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כִּי כָּל מַה שֶׁנִּתְקַבְּצִין וְנִתְרַבֵּין בְּיוֹתֵר נַפְשוֹת יִשְׂרָאֵל בְּיַחַד לְכָל דָּבָר שֶׁבְקִדּוּשָׁה, נִתְרַבֶּה וְנִתְגַּדֵּל בְּיוֹתֵר מְאֹד מְאֹד בֵּית הַתְּפִלָּה^{קט} כִּי שָׁלֹש אֲבָנִים – אוֹתוֹת בּוֹנוֹת שֵׁשֶׁה בָּתִּים – אוֹפְנֵי צִירוּפִים, [כגון א-ב-ג ניתן לצרפם: כך אבג / אגב / בגא / באג / גאב / גבא] וכן ארבע אבנים בונות עשרים וארבעה בתים כנ"ל^{קי}, וכן חמש מאה ועשרים בתים וכו'^{קיא} עד שאין הפה יכול לדבר והלב לחשב, אשר נודע לבעלי חשבון, אשר אם יחיה האדם חמשה עשר אלף שנים ויותר, אינו מספיק לספר מספר הזה אחד לאחד אפילו לחשבון שיכולים לספר מספר מאה במינוט [בדקה] אחת. (חיי"מ מג), בדאיתא בספר יצירה. נמצא שכל מה שנתוסף אבן אחת נתרבין הבתים ביותר מאד מאד בכפלי כפלים כנ"ל, והנפשות הם בְּחִינַת האותיות והאבנים, בְּחִינַת (איכה ד) "תִּשְׁתַּכְּנֶה אֲבָנֵי קִדְשׁ" וכו' -] הנאמר שם על נפשות ישראל, וְהַבָּתִּים הַנִּבְנִין מֵאלוֹ האותיות / הנפשות / האבנים, וְהַבְּחִינַת "כִּי בֵּיתִי בֵּית תְּפִלָּה", כִּי בֵּית הַקְּדוּשָׁה מְכוֹנָה בְּשֵׁם 'בֵּית הַתְּפִלָּה', נִמְצָא שְׂכָל מַה שֶׁנִּתְוַסַּף וְנִתְרַבֶּה נֶפֶשׁ אַחַת לְהַקְּבוּץ שֶׁל יִשְׂרָאֵל נִתְרַבֶּה וְנִתְגַּדֵּל מְאֹד בֵּית הַתְּפִלָּה, כִּי עֲבָשׁוּ אֵף לְאַחַר שֶׁכָּבַד מְקוּבְצִים בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יַחְדוּ, מ"מ כִּשְׁנַתוֹסַף עוֹד נֶפֶשׁ אֶחָד לְהַקְּבוּץ, נַעֲשִׂין צִירוּפִים אַחֲרֵים

הערות והוספות

ס' צ' סקכ"ח).

קט. כי כך מכונה הבית הנבנה על ידי נפשות ישראל כמבואר בסמוך.

קי. כזה: אבגד, אבדג, אגבד, אגדב, אדגב, אדבג, באגד, באדג, בגאב, בגבא, בדגא, בדאג, גאדב, גאבד, גבדא, גבאד, גדאב, גדבא, דאגב, דאבג, דבאג, דבגא, דגבא, דגאב

קיא. ראה בנחל קדומים להחיד"א (פרשת בחוקותי) מה שפירש עפ"י את הפסוק ורדפו מכם חמשה מאה ורבה מאה ירדופו, כי הוא עפ"י חשבון זה, ראה שם דבריו המתוקים.

השם בכל דבר שבקדושה, כי האבנים הם הנפשות והבתים הנבנין מן האבנים מכונים 'בית' אשר בית זה הוא 'בית התפילה' כמבואר לקמן.

קח. וכך מתרבה ומתגדל התפילה יותר ויותר בכל פעם, וכפי שמצינו בקיום מצוות דין ד'ברוב עם הדרת מלך', כי כל אחד ואחד מרבה יותר ויותר איכות קיום המצווה כמבואר בסוגיא דפסחים (סד: ויומא לב וכו'), ואכן דין נאמר הן על כמה מצוות ובעיקר על סדר התפילה אשר מלבד חיוב תפילה בציבור יש לקיים בו ברב עם הדרת מלך כמובא במשנ"ב לגבי תפילת שבת ויו"ט (א"ח

חֲדָשִׁים הִרְבֵּה מְאֹד מְאֹד כְּפָלֵי כְּפָלִים כְּמָה וְכְמָה פְּעָמִים כִּנ"ל [ראה לעיל בהערות ביאור פנימיות הענין], קי"ב וְעַל כֵּן בְּשֵׁנְתוֹסָף 'שָׁכַן מִיִּשְׂרָאֵל', כְּגוֹן בְּמָקוֹם שְׁדָרִים שָׁם יְהוּדִים, בְּשֵׁנְתוֹסָף עֲלֵיהֶם עוֹד שָׁכַן קי"ג מִיִּשְׂרָאֵל, אֲזַי גִּתְרַבָּה

הערות והוספות

שם, כי הוא ענין השכנים המבואר בדברי כנ"ל.

[ומן הענין לציין בענין 'דירה' כפשוטו, את המובא בחיי מוהר"ן (ריז) בענין דירתו ז"ל: אָמַר בְּבֵית רַנ"ן שֵׁיִשֵּׁב שָׁם בְּשִׁכְנוֹת עֲנָה וְאָמַר מֵעוֹלָם לֹא יִשְׁבְּתִי בְּשִׁכְנוֹת וְעֵתָה אֲנִי שָׁכַן רְאוּי שֵׁיִתְבַּטֵּל הַחֹלְצֹת שְׁלִי. וְאָז אָמַר פְּסוּק זֶה: "וּבֹל יֵאמֶר שָׁכַן חֲלִיתִי" בְּדַבְרֵי צָחוֹת שְׁקוֹרִין וְעֵרְטִיל הִיגוֹ שְׁמַחְמַת שְׁהוּא שָׁכַן רְאוּי שְׁלֹא יִהְיֶה חוֹלָה. וְנִתְבַּהֲלוּ הַשׁוֹמְעִים וְנִפְלָא בְּעֵינֵיהֶם מְאֹד. כִּי כִשְׁיֻצָּא מִפִּי הַדְּבוּר הַקְּדוֹשׁ יֻצָּא בְּכָל מִינֵי חוֹן אֲמַת וְקְדוּשׁ מְאֹד. אַחַר כֵּךְ זְכִינוּ לְשִׁמְעַת תּוֹרָה נוֹרָאָה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה עַל זֶה וְהוּא מְחַבֵּר לְהַשְׁיִיחָה שֶׁל הַבְּתִים הַנ"ל. וְעֵינֵי לְקוּטֵי מוהר"ו חֲלַק ב' סִימָן ח' אוֹת ז. וְאִם עֵינֵי שְׁכָל לָךְ תִּבְיָן מְעַט עַד הֵיכָן הֵיךְ מְגִיעַ שִׁיחוּתֵי וְדַבְרֵי הַקְּדוֹשִׁים בְּפִרְט דְּבָרֵי צָחוֹת שְׁלוֹ, ע"כ, וּבוֹדָאֵי גַם זֶה מְרוֹמַז בְּעֵינֵי דִירָתוֹ, וְמִי יַעֲמוּד בְּסוּד קְדוּשִׁים].

קיג. רַבְּנוּ זְכָרוֹנוּ לְבָרְכָה דְּקָדֵק וְקָרָא הַנְּתוּסָף בְּשֵׁם שְׁכוֹ, וְכַמְרָמַז בְּפִסּוּק וּבֹל יֵאמֶר שָׁכַן חֲלִיתִי, 'שָׁכַן' דְּיָקָא. כְּמוֹ מִי שְׁדָר בְּשִׁכְנוֹת אֲצֵל אֵיזָה בְּעַל הַבַּיִת שְׁהוּא רַק לְפִי שְׁעָה, וְאַחַר כֵּךְ בְּמִשְׁפָּחָה הַזְּמָן יוֹצֵא מִשָּׁם. כְּמוֹ כֵּן כְּשֵׁנְתוֹסָף אָדָם אֵל הַקְּדוּשָׁה, אֵף עַל פִּי שְׁהוּא בְּבַחֲנֵינָת שְׁכְנוֹת שְׁאִינוּ נִקְבָּע עִמָּהֶם בְּקְבִיעוּת, אֵף עַל פִּי כֵּן עַל יְדֵי שְׁכַן בְּעִלְמָא לְדָבָר שְׁבִקְדוּשָׁה שְׁהוּא רַק לְפִי שְׁעָה, נִתְוַסְפִּין גַּם כֵּן הַבְּתִים שֶׁל הַתְּפִילָה בְּלִי שְׁעוֹר וְעֵרָף וּמְסָפָר וְכו' כְּמַבְאָר שָׁם. וְנִעֲשֶׂה

קיב. לכאורה יש לבאר יותר מה בא להוסיף בענין מקום שדרים שם יהודים, ומה ביאור ענין דירת ושכנות יהודים, והמתבאר מדברי מוהרנ"ת (נזקי שכנים ה"ד) בפשט דברי המאמר הוא כך: הקב"ה מסבב את האדם היכן יגור ואצל מי יגור, ומי יהיו שכניו ואם יזכה לשכנים טובים או להיפך ח"ו וכמו שאנו מתפללין כל יום שתצילני משכן רע וכו', וכהוראת חז"ל הרחק משכן רע, שיש לאדם לבחור לו שכנים טובים יראים וכשרים ולדור במקום יראי השם.

תכלית המכוון של שכנים ראויים אשר האדם מתפלל ומוזהר על ענין זה, הוא כדי שיוכל להתחבר אליהם ולהצטרף עמם יחד לכל דבר שבקדושה, אשר דברים אלו שבקדושה הם ענין 'בית התפילה' [כי בית התפילה הוא ענין בית הקדושה כמבואר לעיל בבחינת בית תפילתי - בית המקדש], ולכן כאו"א צריך להשתדל לדבר עם שכנו ביראת שמים עד שיהיו בבחינת טוב לצדיק טוב לשכנו וע"י חבור זה מצטרפים ומתרבים הבתים ביותר, וזה ביאור כוונתו כאן במש"כ כי בכל מקום שדרים שם יהודים הם נעשים ע"י השכן בבחינת העם ה'יושב' בה נשוא עון כנ"ל, וע"י נתרבה ונתגדל 'בית התפילה' מאוד.

וראה עוד בהל' (ו, כד) שמבאר שם ענין משא ומתן עם יהודים, שעל ידי שזוכר מד' יתברך בשעת משא ומתן ומתחבר עוד עם בני ישראל עד שמתגבר האמת בלב חבירו על ידי מתרבה ומתגדל בית התפילה, עכ"ד

וּנְתַגְדַּל הַתַּפְּלָה בְּמַאֲד מְאֹד, כִּי נִתְּוֶסֶף נַפְשׁ אַחַת לְהַקְבּוּץ כַּנִּי קִיד.

קעת יחזור לבאר כח המשכת הרפואה והמחילה ע"י ריבוי תפילה כזו דייקא

וְעַל יְדֵי רִבּוּי הַתַּפְּלָה הַמֵּתְרַבֶּה וּמִתְגַּדֵּל עַ"י הַקִּיבוּץ הַנִּי, עַל יְדֵי זֶה דֵּיּיקָא נַעֲשֶׂה פְּלִיחַת הַעֲוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת רְפוּאָה כַּנִּי, כִּי תַפִּילָה כְּזוֹ מַעֲבִירָה הַרְבֵּה עֲנָנִים וְחוּשֶׁךְ כַּפִּי רִיבּוּי הַתַּפִּילָה, וְמַחִילַת הַעֲוֹן עַ"י תַּפִּילָה כְּזוֹ דֵּיּיקָא, זֶה בְּחִינַת (וְשַׁעֲנָה ל"ג) "וְעַל יָאמֵר שְׂכֵן חֲלִיתִי הָעַם הַיֹּשֵׁב בָּהּ נִשְׂא עֹון", כִּי עַל יְדֵי שְׁנִתּוֹסֵף שְׂכֵן עַל יְדֵי זֶה נִצּוּלִין מִחַוְלַת כַּנִּי, הֵינּוּ: 'בֵּל יֵאמֵר' כִּי עִם ה'שְׂכֵן חִלִּיתִי, כִּי עַל יְדֵי ה'שְׂכֵן' מִתְּרַפָּא, כִּי "הָעַם הַיֹּשֵׁב בָּהּ" - בִּירוּשָׁלַיִם, מְקוֹם בֵּית הַתַּפִּילָה], נִשְׂוֵא עֲוֹן, כִּי הָעַם הַיּוֹשֵׁב בְּזֶה הַקִּיבוּץ, הוּא נִשְׂוֵא עֹון, כִּי עַל יְדֵי הַשְׂכֵן נִתְּרַבֶּה הַתַּפְּלָה, וְאֵזִי הוּא בְּחִינַת נְשִׂאוֹת עֹון כַּנִּי, וְעַל יְדֵי זֶה בָּא רְפוּאָה וְנִתְּבַטַּל הַחַוְלַת כַּנִּי.

[וְדַע, שֶׁלְּפַעֲמִים 'הָעַם הַיּוֹשֵׁב בָּהּ' הוּא בְּחִינַת 'נִשְׂא' עֹון עַל יְדֵי הַקְבּוּץ כַּנִּי, וְלְפַעֲמִים הוּא לְהִפְךָ, בְּחִינַת חֵם וְשָׁלוֹם (שֵׁם נ"ג) "אֲכַן חֲלִינוּ הוּא נִשְׂא", - חוּלִי שֶׁהִיא רֵאוּי לְבּוֹא עֲלֵינוּ - הוּא נִשְׂאו (רש"י)], הֵינּוּ, כִּי לְפַעֲמִים כִּי בְּשִׂאֵין בְּנֵי הַקְבּוּץ זְכָאִים אֵזִי אֵין זֹכִים לְבְּחִינַת נִשְׂא עֹון, וְאֵזִי הַצַּדִּיק מְכַרְח לְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ יְסוּרִין בְּשִׁבִיל יִשְׂרָאֵל וְאֵין נִצּוּלִים מִחַוְלַת רַק הַעוֹלָם, אֲבָל לֹא הַצַּדִּיק חֵם וְשָׁלוֹם, כִּי הוּא מְקַבֵּל יְסוּרִים בְּשִׁבִיל יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת אֲכַן חֲלִינוּ וְכו' קטו, אֲבָל כְּשֶׁהֵם זְכָאִים וְתַפְּלָתָם הַגּוֹנָה אֵזִי הַקִּיבוּץ הוּא בְּבְּחִינַת "הָעַם

הערות והוספות

ישראל שהם בחינת אבני קדש וכן הבעלי תשובה הם גם כן בבחינת גרים, כמובא במדרש (קהלת רבה א כ"ה) מעשה באשה אחת שבאת לפני ר' אליעזר להתגייר ופירשו שם לקבל תשובה (פל"ח אות ז).

קטו. ובכך רמז על ענין עצמו שהיה אז סמוך להסתלקותו, ולא היו אנשיו זכאים לגמרי שתהיה לו רפואה, וראה פל"ח אות ט'. [ויתכן כי גם בזה קיים דברי המאמר בתוכחה נפלאה שהוכיח את אנשיו, מלבד התוכחה שנאמרה אז לענין אכילה כמובא

על ידו שגשועים גדולים למעלה בלי שעור אף על פי שאחר כך נתרחק כמו השכן (ליקו"ה תפילת ערבית ד, לד).

קיד. מקשרי המאמר מובן (וכבר הובא לעיל בקצרה) כי על ידי ריבוי ושלמות הגדלת התפלה שנעשה על ידי שנתוספין ונתרבין השכנים, היינו על ידי התפלה בבחינת דין הנ"ל על ידי זה נעשין גרים נמצא שנתוספין שכנים על ישראל, כי גם הגרים האלו שנתקרבין אל הקדושה על ידי התפלה הנ"ל מסתמא יש בהם גם כן מבחינת חלקי נפשות

הַיֵּשֶׁב בָּהּ נִשְׂוֵא עֲוֹן וְאִזּוּ נִצּוּל גַּם הַצְּדִיק מִחֻלָּאת, בְּבַחֲיַנַּת "וּבֵל יֹאמֵר שְׂכָן חֲלִיתִי הָעַם הַיּוֹשֵׁב בָּהּ נִשְׂא עֲוֹן" כַּנִּזְכָּר קט"ז.

סיכום שלבי התורה

✧ התוכחה היא דבר גדול וחיוב המוטל על כאו"א ✧ לאו כל אחד ראוי להוכיח כי יוכל לעורר ע"י ריח רע של החוטא ✧ המוכיח הראוי מעורר הריח הטוב ✧ ריח טוב זה מתעורר ע"י בחינת קול ✧ קול זה הוא הניגון שיתער לעתיד כשיחדש את עולמו ✧ כדי לזכות לקול זה צריך שיהיו בו הבחינות המבוארים לקמן ✧

סדר שלבי הבנין: איך זוכה הצדיק לקול המוכיח הראוי - קול הניגון שיתער לעתיד:

עיקר התפילה היא בבחינת רחמים ✧ לפעמים הרחמנות מתמעטת ומתקלקלת ע"י יניקת הסט"א ✧ מזה בא תאוות ניאוף ✧ אזי אי אפשר להתפלל בבחינת רחמים ✧ כאשר מתפללים תפילה בבחינת דין הסט"א בולעת את התפילה ח"ו ✧ לכן צריכין בעל כח גדול שיוכל להתפלל תפילה כזו ✧ כאשר הבעל כח מתפלל את תפילתו היא עומדת בגרון הסט"א והיא מוכרחת להקיא את מה שבלעה ✧ לא זו בלבד, אלא היא גם מקיאה ומוציאה את עצמות חיותה אשר מזה נעשין גרים ✧ גרים אלו הם בבחינת רעמים ✧ ע"י הרעמים מתגלה כבוד ד' ✧ ע"י התגלות כבוד ד' באה התפשטות הנבואה ✧ [כל בחינות אלו הם בחינת רפואה ✧ רפואה זו היא בחינת מחילת עוונות] ✧ עיקר כח תפילתו של 'הבעל כח' היא כאשר ניתוסף נפש אחת, ומתקבצים עוד ועוד נפשות מישראל ✧ יחד ✧

- ז -

יבאר כי על ידי התפשטות הנבואה הנ"ל נתתקן כח המדמה

וְעַל יְדֵי הַתְּפִשְׁמוֹת הַנְּבוּאָה בְּעוֹלָם, עַל יְדֵי זֶה נִתְבָּרַר וְנִתְתַקַּן בְּחִינַת כַּח הַמְדָּמָה - כח השכלי שיש באדם להבין ולדמות בו דברים כדי להשיגם

הערות והוספות

בריש המאמר].
קטז. מתוך דבריו משמע כי תיבת שכן מתפרשת לכאן ולכאן, כי מתחילה פירש כי ה'שכן' הוא הנפש המתווספת, וכן משמע כי ה'שכן' הצדיק בעצמו, אשר בלי יאמר 'שכן' חליתי, ע"י שהעם הישב בה זכאים לכך, וראה פל"ח אות ט.
קיז. וכלול בזה גם ענין האחדות ואהבה שבין אנשיו, אשר על ידי האחדות שיש בין אנשיו זוכין לבנות ולצרף צירופים נפלאים כל כך, וראה ליקו"ה (נזקי שכנים ד, ב) שכורכן וכוללן כתנאי להצטרפות וחבור השכנים, וז"ל: "כִּי צְרִיכִין לְשֹׁמֵר מְאֹד שְׂיִהְיֶה אֲהָבָה וְאַחֻדוֹת בֵּין הַשְּׂכָנִים וְלֹא יִהְיֶה בֵּינֵיהֶם שׁוֹם שְׂנְאָה וְהִזְק כָּלֵל, כְּדֵי שְׂיֻכְלוּ הַשְּׂכָנִים לְהִצְטָרֵף וּלְהִתְחַבֵּר יַחַד לְכָל דְּבַר שֶׁבִקְדָּשָׁה, כְּדֵי שְׂיִתְרַבֶּה בֵּית הַתְּפִלָּה גְּרֻבֵי מְפֻלֵּג מְאֹד", ע"כ.

ולפעול על פיהם קי"ח, כאשר האדם נוטה אחר תאוות לבו הוא עלול לדמות לעצמו דברים שאינם נכונים וישרים ח"ו, לכן על כאו"א לברר את המדמה ולתקנו עד שיהיה בבחינת (הושע י"ב) "וּבִיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמָּה", פי עקר תקון וברור המדמה הוא פשהוא ביד הנביאים, כי כל דברי הנביאים הם חזיונות ומראות אלוקים, אשר ראו והשיגו ולמדו מהם דברי נבואה, נמצא כי כח השגת הנבואה הוא על ידי 'מדמה' מבורר ומתקון, אשר יש בידם לראות ולחוש משל ומחזה עליון, מבלי לטעות ולשגות ח"ו, וע"י התפשטות רוח הנבואה בעולם מתברר כח המדמה אצל כאו"א לפי בחינתו ולפי ערכו.

יבאר כי על ידי תיקון כח המדמה נתקן האמונה

ובשנת תקן ומתברר המדמה, על ידי זה נתקן האמונה האמתית דקדשה אצל כאו"א כפי מדריגת אמונתו קי"ט, ונתפלא אמונות פזביות – אמונות שקריות, שמאמין ח"ו בכוחות הטבעיים או שמאמין לדברי היצה"ר המימשו ומפילו וכדומה, פי עקר האמונה תלויה בתיקון ובירור כח המדמה קי"ב, פי

הערות והוספות

והצמצום, ראה שם והבן משם בפשט התורה לקמן].

קי"ט. כי גם אצל האדם המאמין, עדיין יש מדריגות הרבה באמונה, וכמובא הרבה בדבריו ז"ל, וכלשונו הקדוש: 'אצלי אמונה הוא דבר גדול', ואפילו המאמין השלם באמת לגמרי, יוכל לעלות ולהתעלות במדריגות האמונה עד שתהיה אצלו האמונה מוחשית כל כך שירגיש האמונה בנפשו כדברי מוהר"ת הנודעים: "איך גלייב אזוי ממש איך זהע!".

קכ. תוספת ביאור בענין תיקון המדמה והאמונה (המבואר בהל' שלוחין ג): המדמה תפקידו לקרב את הדבר אל האדם ע"י הדימוי וכמבואר בהערה לעיל, וכאשר המדמה מבורר אזי הוא ממלא תפקידו

קי"ח. כי כל ההבנות שיש לאדם אשר הוא פועל על פיהם לטוב ולמוטב ח"ו, הם על פי הבנת צרכיו הגשמיים וע"פ השגתו והרגשתו באור האלוקי, כח מופלא זה מכונה בשם 'מדמה' שהאדם מדמה וממשיל לעצמו את מציאות הדברים, כח זה הוא ממוצע בין השכל הרוחני אשר כולו אלוקות לבין הגוף הגשמי שהנשמה שוכנת בו, כדי לתקנו ולהעמידו כראוי צריך לבררו ביותר, היינו, לזכך ולנקות את מחו מכל סיג ופגם, ולהתגבר על נטיות לבו שאינם כראוי.

מדמה זה מכונה בספרים בכינויים שונים, כמו: 'שליח השכל' 'ממוצע' 'לבוש השכל' 'כח המציר' 'כח המשער' ועוד, ויש בזה אריכות רבה מאוד ואכה"מ [ראה נספחים]. וראה ליקו"ה ברכת הריח ד, יז, מה שמבאר בעומק בענין המדמה בסוד הרשימו

בְּמָה שֶׁהִשְׁכַּל מִבֵּין אֵין שְׂיָד אַמוּנָה וְעֵקֶר אַמוּנָה הִיא רַק בְּמָקוֹם שֶׁהִשְׁכַּל נִפְסָק וְאֵינוּ מִבֵּין הַדְּבָר בְּשִׁבְלוֹ, שֶׁם צְרִיכִין אַמוּנָה, וְכִשְׂאֵינוּ מִבֵּין וּמְשִׁיג הַדְּבָר בְּשִׁבְלוֹ, אֲזַי נִשְׁאָר לוֹ לִהְיוֹת וּלְדַמּוֹת אוֹתוֹ הַעֲנִין רַק בְּבַחֲיַנְתָּ בַּח הַמְדָּמָה, כִּי אִף שֶׁאֵינוּ יוֹכֵל לִהְיוֹת הַעֲנִין מִמֶּשׁ, יוֹכֵל לְדַמּוֹתוֹ וּלְהִמְשִׁילוֹ ע"י כַּח הַמְדָּמָה קכא, וְשֶׁם – בְּאוֹתָם הַדְּבָרִים שֶׁאֵין בָּהֶם הַבְּנָה וְהַשְׂגָּה שְׁכֵלִית מִמֶּשׁ כ"א ע"י הַמְדָּמָה, צְרִיכִין אַמוּנָה – שִׁיאֲמִין בְּקִיּוֹם הַדְּבָר וּבְמַצִּיאֹתוֹ אִף אִם אֵינוּ מִבֵּינוּ כ"כ, נִמְצָא שֶׁעֵקֶר הָאֲמוּנָה הִיא בְּבַחֲיַנְתָּ הַמְדָּמָה, וְעַל כֵּן, עַל יְדֵי הַתְּפַשְׁטוֹת הַנְּבוּאָה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה נִתְבָּרַר וְנִתְתַּקֵּן הַמְדָּמָה, עַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן הָאֲמוּנָה הָאֲמִתִּית דְּקִדְשָׁה בְּנ"ל קכב.

קעת ישלים לבאר ענין תיקון האמונה על ידי הנבואה

[המתקנת את המדמה שמתקנת את האמונה]

כִּי יֵשׁ עֲשָׂרָה מְדֻרְגוֹת בְּנְבוּאָה (עין מ"ד לך מד (כד, ו) שם מדבר מעשרה לשונות של נבואה [המכוונים נגד עשרת המדרגות] והם: נבואה, חזון, הטפה, דבור, אמירה, צווי, משא, משל, מליצה, חידה, והם כְּנֻגַד עֲשָׂרַת הַדְּבָרוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת עֲשָׂרָה מְדֻרְגוֹת שֶׁל נְבוּאָה כַּמ"ש בַּעַת נִתִּינַת 'עֲשֵׂרֵת הַדְּבָרוֹת': (דְּבָרִים

הערות והוספות

לממוצע שיתווך בינו לבין הענין הריהו משתמש בכח המדמה שבשכל, אך כח זה משמש כאמצעי יחיד לתפיסת הענין במקום שאין שם 'שכל' כלל, דהיינו במקום שצריכין אמונה.

קכב. תוספת הבנה וביאור: השכל האלוקי מאיר בתוך המדמה, אשר על ידי זה השכל יוכל לדמות ולפעול כראוי, ישנם השגות אשר יש בהם שכל ממש, אבל לפעמים ההשגה גבוהה יותר מן הכח השכלי ואז צריך בחינת אמונה, כאשר אין בהשגה 'שכל' להבין בו, אין השכל האלוקי מאיר בתוך המדמה, אבל על ידי התפשטות הנבואה, מאיר בתוך המדמה של האמונה אור שכל עליון של הנבואה שעל ידו ידמה באופן מבורר ונכון.

נאמנה, ואדרבא על ידו ניתן להתקרב יותר ולהבין דרכי ד' והשגחתו בכל פרט ופרט, ולהגדיל אצלו כבוד ד' יתברך ואמונתו השלימה, אך כאשר המדמה מתקלקל אזי הוא מרחיק את האדם מן האמונה ח"ו, ולכן כלל שהמדמה מתתקן הוא 'מתקרב' אל המונה ונהפך להיות כלי משרת אל שכלו ודעתו של האדם, וראה שם בליקו"ה בריש הלכות שלוחין דבריו הבהירים בביאור ענין ה'מדמה'.

קכא. אף אם למדנו לעיל כי השגת השכל וההבנה הוא ע"י המדמה, וכאן משמע כי המדמה נצרך במקום שאין בו 'שכל', ביאור הדבר פשוט הוא, כי המדמה הוא כלי להבנת דברים שכליים, שבכ"מ שנצרך

ה) "פְּנִיִּים בְּפָנִים דְּדָבָר ה" עִמָּכֶם" ולשון 'דְּבָר ה" זו נְבוּאָה, כְּמוֹ שְׁדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנוּם לְבָרְכָה (שְׂבַת קלח): כִּי 'דְּבָר ד' זו נְבוּאָה, וְעַל בֶּן עַל יְדֵי נְבוּאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִדְּרָגוֹת בְּחִינַת עֲשָׂרַת הַדְּבָרוֹת, זֹכֵינן לְאִמּוּנָה בְּהִשָּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי כִלְיוֹת הָאִמוּנָה הִיא גַם בְּבִחִינַת 'עֲשָׂרָה', לְהִאֲמִין שֶׁהַכֹּל בְּרָא ה' בְּ'עֲשָׂרָה' מְאֻמְרוֹת, וְאֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּים וּמִתְנַהֵג אֲלֵא בְּמֵאֵמֶר פִּי וּבְרַצוֹנוֹ קכג, נִמְצָא שֶׁעֵבֶר תִּקּוֹן הָאִמּוּנָה הַקְּדוּשָׁה הִיא עַל יְדֵי בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה.

סיכום שלבי התורה

✧ התוכחה היא דבר גדול וחיוב המוטל על כאו"א ✧ לאו כל אחד ראוי להוכיח כי יוכל לעורר ע"י ריח רע של החוטא ✧ המוכיח הראוי מעורר הריח הטוב ✧ ריח טוב זה מתעורר ע"י בחינת קול ✧ קול זה הוא הניגון שיתערר לעתיד כשיחדש את עולמו ✧ כדי לזכות לקול זה צריך שיהיו בו הבחינות המבוארים לקמן ✧

סדר שלבי הבנין: איך זוכה הצדיק לקול המוכיח הראוי - קול הניגון שיתערר לעתיד:

עיקר התפילה היא בבחינת רחמים ✧ לפעמים הרחמנות מתמעטת ומתקלקלת ע"י יניקת הסט"א ✧ מזה בא תאוות ניאוף ✧ אזי אי אפשר להתפלל בבחינת רחמים ✧ כאשר מתפללים תפילה בבחינת דין הסט"א בולעת את התפילה ח"ו ✧ לכן צריכין בעל כח גדול שיוכל להתפלל תפילה כזו ✧ כאשר הבעל כח מתפלל את תפילתו היא עומדת בגרון הסט"א והיא מוכרחת להקיא את מה שבלעה ✧ לא זו בלבד, אלא היא גם מקיאה ומוציאה את עצמות חיותה אשר מזה נעשין גרים ✧ גרים אלו הם בבחינת רעמים ✧ ע"י הרעמים מתגלה כבוד ד' ✧ ע"י התגלות כבוד ד' באה התפשטות הנבואה ✧ [כל בחינות אלו הם בחינת רפואה ✧ רפואה זו היא בחינת מחילת עוונות] ✧ עיקר כח תפילתו של 'הבעל כח' היא כאשר ניתוסף נפש אחת, ומתקבצים עוד ועוד נפשות מישראל יחד ✧ על ידי התפשטות הנבואה הנ"ל נתתקן המדמה ✧ ע"י תיקון המדמה נתתקן האמונה ✧

הערות והוספות

קכג. "קוֹדֶם מִתַּן תּוֹרָה הָיוּ הָעֲשָׂרֹת הַדְּבָרוֹת נִגְלָמוּ בְּעֲשָׂרָה מְאֻמְרוֹת שְׂבָהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם נִמְצָא שְׁהִיָּתָה כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה נִגְלָמָה וְנִסְתָּרָה בְּתוֹךְ יְשׁוּב הָעוֹלָם, שְׁנִבְרָא בְּעֲשָׂרָה מְאֻמְרוֹת" (עח תנינא) וכל הדברות כלולות בדברה הראשונה שהיא עיקר האמונה - אנוכי ד' אלוקיך וכו' כידוע. ואלו דברי רש"י כל שש מאות ושלוש עשרה מצוות בכלל עשרת הדברות הן ורבנו סעדיה פירש באזהרות שיסד לכל דבור ודבור מצוות התלויות בו" (שמות כ"ד י"ב).

- ח -

יבאר כי כדי לזכות לאמונה כזו צריך לחפש ולבקש אחר מנהיג אמתי

קכד וְכִיּוֹן שְׁצַרִיךְ לְזַכֵּךְ וּלְתַקֵּן אֶת הָאֲמוּנָה ע"י רוּחַ הַנְּבוּאָה כִּנ"ל, עַל בֵּן צְרִיכֵינִי לְחַפֵּשׁ וּלְבַקֵּשׁ מְאֹד אַחֲרֵי מְנַהִיג אֲמִתִּי לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו. כְּדֵי לְזַכּוֹת לְקַבֵּל עַל יְדוֹ רוּחַ נְבוּאָה, כִּי אִף שְׂרוּחַ הַנְּבוּאָה מִתְפַּשֵּׁט בְּעוֹלָם אֲצֵל כְּאוֹ"א כִּנ"ל, אֲבָל כָּל מְנַהִיג וּמְנַהִיג - צַדִּיק שֵׁישׁ בּוֹ כַח לְהַנְהִיג אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּדַרְכּוֹ וְעֲצוּתוֹ קכח], יֵשׁ לוֹ בְּיוֹתֵר בְּחֵינַת רוּחַ נְבוּאָה זֶה, וְגַם עֲכָשׁוּ שְׂבַמְלָה הַנְּבוּאָה לִידַע אֶת הַעֲתִידוֹת קכו, אִף עַל פִּי בֶן בְּהַכְרֵם שִׁיְהִיָּה לְהַמְנַהִיג בְּחֵינַת (בְּמִדְבָר י"ד) "רוּחַ אַחֲרֵת" - 'רוּחַ' הַקּוֹדֵשׁ 'רוּחַ' נְבוּאָה, מִה שְׂאִין נִמְצָא בְּשֵׂאֵר הַהֶמּוֹן, שְׂעַל יְדֵי זֶה ה'רוּחַ' אַחֲרֵת, זָכָה לְהִיּוֹת מְנַהִיג, כִּי בְּלֹא זֶה ה'רוּחַ' מִפְּנֵי מִה יִזְכָּה זֶה דִּיקָא לְהִיּוֹת מְנַהִיג וְלֹא אַחֲרַי, אֲךְ בְּאֲמַת כָּל מְנַהִיג וּמְנַהִיג שֶׁל יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ בְּחֵינַת רוּחַ אַחֲרֵת, אֲשֶׁר עַל יְדוֹ הוּא מְנַהִיג אֶת יִשְׂרָאֵל, כִּי הַמְנַהִיג הוּא בְּחֵינַת (בְּמִדְבָר כ"ז) "אִישׁ אֲשֶׁר 'רוּחַ' בּוֹ, אֲשֶׁר יוֹצִיאֵם וְאֲשֶׁר יִבְיֵאֵם" - יוֹלִיכֵם וַיַּחְזִירֵם מִן הַמִּלְחָמָה כְּפִי הַנְּהַגְתּוֹ קכ"ח] עַל יְדֵי זֶה ה'רוּחַ', כִּי הַמְנַהִיג הַמוֹצִיא וְהַמְבִּיא - מוֹרֵה הוֹרָאוֹת וְהַנְּהַגוֹת עֲצוֹת וְדַרְכִּים אֶת יִשְׂרָאֵל, בְּנִדְאֵי יֵשׁ לוֹ בְּחֵינַת 'רוּחַ אַחֲרֵת', אֲשֶׁר מִחֲמַת זֶה נַעֲשֶׂה הוּא דִּיקָא מְנַהִיג לְיִשְׂרָאֵל, וְזֶה הַרוּחַ אַחֲרֵת שֵׁישׁ לְהַמְנַהִיג הוּא בְּחֵינַת רוּחַ הַקּוֹדֵשׁ - רוּחַ נְבוּאָה קכח, אִף עַל פִּי שְׂעַכְשׁוּ אִין נִמְצָא רוּחַ נְבוּאָה - רוּחַ הַקּוֹדֵשׁ מִמֶּשׁ לִידַע

הַעֲדוֹת וְהוֹסְפוֹת

וקמבואר בחי"מ, וראה בחי"מ רנח מה שאמר על עצמו בענין ההנהגה.

קכו. כי משמתו חגי זכריה ומלאכי בטלה רוּחַ הַקּוֹדֵשׁ [נְבוּאָה] מִיִּשְׂרָאֵל (סוטה מח:).

קכז. מפרשים, או כפירש"י שם 'ילך ויבוא לפניהם במלחמה', וגם הוא מובן מאוד עפ"י קשרי המאמר, כי הצדיק בעצמו נכנס לצוואר הסט"א כדי להילחם ולהצילם.

קכח. כי אין כוונתו למה שקוראים היום 'רוח הקודש' כי ענין זה שייך גם אצל

קכד. "הַזְהִיר אוֹתִי בְּיוֹתֵר לְכַתֵּב אֲזַהֲרָה הַגְּדוּלָּה הַזֹּאת, שְׁצַרִיכִין לְזַהֵר בְּנַפְשׁוֹ מְאֹד מְאֹד לְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׁ הַרְבֵּה אַחֲרֵי הַצַּדִּיק הַאֲמִתִּי שֵׁישׁ לוֹ בְּחֵינַת רוּחַ הַקּוֹדֵשׁ" (שלוחין ה, ד), וּבִבְיָאוּה"ל (אות יג) "בְּמַה שְׂנוֹדַע מְדַבְּרִין הַקּוֹדֵשִׁים בְּעַת הַכְּתִיבָה שֶׁל הַתּוֹרָה הַזֹּאת, שְׂעִיקֵר הַפְּלַגְתּוֹ וְאִזְהַרְתּוֹ, הִיתָה בְּדַבֵּר הַחִפּוּשׁ וּבִקְשַׁת הַמְנַהִיג שֶׁהַזְכִּיר בֵּה".

קכה. כי לאו כל אחד זוכה, רק יש בין הצדיקים אשר מלבד צדקותם הנוראה, יש בהם כח הנהגה להנהיג את בני ישראל

את העתידות, אף על פי בן בודאי יש לו בחינת 'רוח אחרת' הנמשך מן הקדשה, מה שאין נמצא בשאר הקמון, שזהו גם בן בחינת רוח הקדש של נבואה, אף על פי שאינו רוח הקדש ממש לידע עתידות אף על פי בן הוא בבחינת רוח הקדש - רוח נבואה.

ולכן צריך לבקש ולחפש מאוד להתקרב אליו, כי על ידי בחינת הרוח הקדש שיש להמנהיג האמתי שהוא בחינת רוח נבואה, על ידי זה, כל המתקרבים אליו נתחזק ונתתקן אצלם האמונה האמתית דקדשה, כי כל מי שזוכה להתקרב למנהיג האמתי, אזי על ידי התקרבותו אליו, על ידי שמתבטל אל דעתו ואל הנהגתו של זה המנהיג, נתתקן ונתברר אצלו בחינת המדמה, כפי התקרבותו והתבטלותו, על ידי בחינת הרוח נבואה של המנהיג, כי עקר תקון המדמה, הוא על ידי בחינת רוח נבואה כנ"ל קט, ועל ידי תקון המדמה נתתקן ונתברר האמונה הקדושה כנ"ל, על בן כל המתקרבים למנהיג אמתי, זוכין לאמונה ישרה דקדשה.

אבל אל תדמה בנפשך שבנקל אפה יכול לזכות לזה, להתקרב למנהיג אמתי קל, כי באמת קלא צריכין לחפש ולבקש מאד מאד אחר מנהיג אמתי

הערות והוספות

ביום הששי כמבואר בספרים, והוא מובן מקשרי המאמר בכחו של המנהיג המבורר, ע"י כל הבחינות הנ"ל.

קל. לשון הליקוטי עצות צדיק, צח.

קלא. "ואני מדויק תמיד אלו התיבות 'אבל באמת צריכין' שכתוב שם, בשני אופנים; אופן אחד, שאמת מחייב לבקש ולחפש צדיק כזה. ואופן שני הוא כך, שצריכין לבקשו באמת לאמיתו שלא יטעה אדם את עצמו. כי שם לקמן מובא מבידור המדמה, ועוד שידוע שהאמת נעשה עדרים עדרים, וכל אחד חושב בעצמו שהוא פיון להאמת, שמזה נמשך שחם ושלום נתקרב למפורסם של שקר בחינת נביאי שקר המובא בהתורה הנ"ל" (טובות זכרונות עב).

צדיקים האחרונים ממש כידוע, אלא היה כוונתו לרוח הקודש - רוח נבואה כלשונו, היינו רוח הקודש באופן של 'רוח' נבואה וכמבואר עוד לקמן בתוך דבריו.

קכט. ובפנימיות קשרי המאמר מבאר מוהרנ"ת (שלוחין ה לח) כי עיקר בירור המדמה נעשה על ידי הצדיק, כי עיקר בלבול המדמה הוא בבחינת 'שש' שהוא בחינת יום 'הששי' הנ"ל, כי בלבול המדמה הוא בבחינת 'כשר, פסול, טמא, טהור, אסור, מותר', שהם שש בחינות בבחינת ששת ימי החול מלאכת מעשה בראשית המבואר לעיל שהם בחינת המדמה, ובירורם הוא ע"י בחינת יום 'הששי' כנ"ל, ולכן הצדיק הוא מברר המדמה כראוי כי הוא בבחינת 'שבת' שכולה יומא והוא ממשיך קדושת שבת

בְּזָה - ללמוד ולחפש בספריו ולעסוק בעצותיו ודרכיו והשארת דעתו קלב קלג,
 וְצָרִיד לְבַקֵּשׁ מְאֹד קלד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ קלה ולהשתוקק בכל לבו שְׂיִזְכֶּה לְהִתְקַרֵּב
 לְמִנְהִיג אֲמָתִי - לקיים דבריו בפשיטות ולבטל דעתו אליו קלו קלז, כְּדִי שְׂיִזְכֶּה

 הערות והוספות

הַרְבֵּה. וְזֶה גַם בְּחַיֵּיו, מְכַל שְׁכָן אַחַר
 הַסְתַּלְקוֹת לַעֲלֹא וּלְעֵלָא, צָרִיכִין לְחַפְּשׁוֹ
 וּלְבַקֵּשׁוֹ יוֹתֵר וְיוֹתֵר לְסַלֵּס לְחַפְּשׁ בְּתוֹרָתוֹ
 הַקְּדוּשָׁה וְלִילֵף בְּדַרְכָּיו וְאוֹרְחוֹתָיו הַקְּדוּשִׁים,
 וּלְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן הַרְבֵּה לְפָנָיו ה' יִתְבָּרַךְ עַד
 שְׂיִזְרִיד דְּמַעוֹת הַרְבֵּה עַד שְׂיִשְׁפֹּךְ לְבוֹ כַּמִּים
 לְפָנָיו ה' עַד שְׂיִזְכֶּה לְמִצָּא וּלְהַשִּׁיג פְּנִימִיּוֹת
 כְּנֶגֶת תּוֹרָתוֹ הַקְּדוּשָׁה שְׁזָהוּ בְּחִינַת הַצַּדִּיק
 בְּעֶצְמוֹ, וּמִתוֹ"ד מוֹבֵן כִּי הַצַּדִּיק מִסְתִּיר עֲצָמוֹ
 וְנִתְרַחַק מִחֲמַת הַקְּלִקוּל, נִמְצָא מִקְשָׁרֵי
 הַמֵּאֵמֵר כִּי הַתְּשׁוּבָה נִצְרַכְתָּ כְּדִי לְקַבֵּל זֶה
 הַמְּנַהֵג אֲשֶׁר עַל יְדוֹ יִתְעוֹרֵר הַרִּיחַ הַטּוֹב,
 כִּי גַם לְזֶה נִצְרָךְ תְּשׁוּבָה וּבִקְשָׁה, כִּי בְּכֹל
 דְּבָרָיו כְּלוּלִים כָּל הַבְּחִינּוֹת זֶה בְּזֶה כִּידוּעַ,
 וְהֵבֵן.

קלו. כִּי אִף אִם כָּבֵר יוֹדַע מֵהַצַּדִּיק הַזֶּה,
 עֵדִיין צָרִיךְ לִזְכּוֹת ל'רוח הקודש' של זה
 הַצַּדִּיק ה'בֵּעַל כַּח' הַמְּנַהֵג הָאֲמָתִי, וְאִף אִם
 מִצָּא ה'רוח הקודש', מ"מ יֵשׁ בְּזֶה מְדִרִיגוֹת
 רְבוֹת יוֹתֵר וְיוֹתֵר, כַּמְּבֹאֵר בְּאִרְכּוֹת בְּדַבְרֵי
 מוֹהַרנ"ת בְּהַלְכוֹת שְׁלוּחִין ה', לֶךְ נָא רֵאֵה
 שֵׁם דְּבָרָיו הָעֲרִבִים וְהַמְּתוּקִים הַמְּחִיִּים לֵב
 וּנְפֶשׁ, וְכִגוֹן מֵה שִׁכַּתָּב (שְׁלוּחִין ה' ו') "כִּי מִמָּה
 נִפְשָׁךְ אִם לֹא מִצָּאוּ עֲדִין כָּלֵל בְּיָדָיו הוּא
 צָרִיךְ לִילֵף עַל יְדָיו וְעַל רַגְלָיו לְבַקֵּשׁוֹ
 וּלְחַפְּשׁוֹ בְּכָל כַּחוֹ בְּכָל הָעוֹלָם כְּלוּ מִקְצֵה
 וְעַד קֶצֶה כֹּל יָמָיו אֲשֶׁר הוּא חַי עַל פְּנֵי
 הָאֲדָמָה אוֹלֵי יוֹכֵל לְמִצָּא חַיֵּי נִפְשׁוֹ לְנִצְחַת,
 עַל כָּל פְּנִים יוֹם אֶחָד אוֹ שְׁעָה אַחַת לְפָנָיו
 מוֹתוֹ. וְאִם כְּבֹר נִדְמָה לוֹ שְׂמִצָּא אֶת הַצַּדִּיק
 הָאֲמָתִי, בְּיָדָיו זֶה צָרִיךְ לְבַקֵּשׁ וּלְחַפְּשׁ עוֹד
 יוֹתֵר וְיוֹתֵר, כִּי יְכוֹל לְהִיּוֹת שְׁהוּא יוֹשֵׁב אֶצְל

קלב. כִּי בְּיָדָיו אֵין הַחֶפּוּשׁ וְהַבְּקִשָּׁה אַחֲרֵי
 גוּף הַגְּשָׁמִי שֶׁל הַצַּדִּיק כִּי אִם אַחֲרֵי רוּחַ
 הַקְּדוּשׁ שֶׁלּוֹ שְׁעַל יְדֵי זֶה עֵקֶר בְּרוּר הַמְּדַמָּה
 (שְׁלוּחִין ה' ו').

קלג. וּבְלִיקוּ"ה (שְׁלוּחִין ה', סוּף אוֹת ז') בְּבִיאוֹר
 עֵנִין הַחִיפּוּשׁ, כֹּתֵב בְּתוֹ"ד: וְצָרִיכִין לְזֶה
 חִיפּוּשׁ וּבִקְשָׁה הַרְבֵּה, הֵן מֵהַרְבֵּה, הֵן מֵהַחֲבֵר,
 הֵן מֵהַתְּלַמִּיד, וְאִז "אִם תִּדְרַשְׁנוּ יִמְצָא לָךְ".

קלד. מִקְשָׁרֵי הַמֵּאֵמֵר מוֹבֵן, כִּי הַתְּפִילָה
 וְהַבְּקִשָּׁה הִיא הַכְּנַעַת הַסֵּט"א אֲשֶׁר הִיא
 נִלְחַמַת וְיוֹנֶקֶת מִן הַתְּפִילָה כְּדִי שֶׁלֹּא יוֹכֵלוּ
 לְהַתְּפַלֵּל, וְה'בֵּעַל כַּח' מִתְּפַלֵּל תְּפִילָה בְּבַחֲיַנַת
 דִּין אֲשֶׁר עַל יְדֵי יְכוּלִין לְהַתְּפַלֵּל, וְלִכֵּן צָרִיךְ
 כְּאוֹ"א 'לְהַתְּפַלֵּל וּלְבַקֵּשׁ' מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
 שִׁיזְכֶּה לְזֶה הַמְּנַהֵג, אֲשֶׁר תְּפִילָה זֹו הִיא
 גּוֹפָא סִיבַת הַתְּפִילָה וְהַכְּנַעַת (בִּיאוּה"ל אוֹת
 כב).

קלה. כִּי הַהִתְקַרְבוֹת לְצַדִּיק תְּלוּיָה מְאֹד
 בְּבִקְשַׁת תְּפִילָה וְתַחֲנוּנִים מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
 שִׁיזְכֶּה לֶכְר, כַּמְּבֹאֵר הַרְבֵּה בְּדַבְרֵי מוֹהַרנ"ת,
 וְכַמּוֹבָא כַּמָּה פַּעֲמִים בְּדַבְרָיו כִּשְׂמִדְבַר
 מֵהַתְּקַרְבוֹת לְצַדִּיק, שֶׁצָּרִיךְ לְבַקֵּשׁ וּלְהַתְּפַלֵּל
 שִׁיזְכֶּה לֶכְר, וְהַדְּבָרִים עֵתִיקִים וְיודֵעִים.

וְכ"כ מוֹהַרנ"ת (שְׁלוּחִין ה', יב) כִּי בְּאֲמַת
 צָרִיכִין לְחַפְּשׁ אֶת הַצַּדִּיק הָאֲמָתִי תְּמִיד אֶפְלוּ
 הַמְּקַרְבִּין אֵלָיו וְכַנ"ל שְׂיִזְכּוּ לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו
 בְּיָגִיעוֹת יוֹתֵר וְיוֹתֵר כְּדִי לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ יוֹתֵר
 וְיוֹתֵר עֲצוֹת וְכו'. כִּי הַצַּדִּיק מְסִתֵּת בְּכָל
 פַּעַם מֵהָעוֹלָם מִחֲמַת קְלִקוּלָם וְנִתְרַחַק מֵהֶם
 הַרְבֵּה עַד שֶׁשֶׁקֶשָׁה לָהֶם לְקַבֵּל וּלְיַנֵּק מְאוּרָו
 הַגְּדוֹל כִּי אִם עַל יְדֵי יָגִיעוֹת וּבִקְשָׁה וְחֶפּוּשׁ

לְאִמוּנָה אֲמִתִּית בְּשֵׁלֵמוֹת קלח על ידו קלט, בִּי בְּשִׂמְתֶּךָ בֵּין חַס וְשָׁלוֹם לְמִנְהִיג

הערות והוספות

כדי שיברר לנו המדמה כדי שנזכה לאמונה שלמה בכל יום ויום כפי חדוש מעשה בראשית שבכל יום, כי בכל יום ויום אנו צריכין לברור חדש לברר המדמה כפי המחשבות הנמשכין בזה היום כפי חדוש מעשה בראשית שבאותו היום שהכל בשביל חזוק האמונה כנ"ל, אבל הבעל דבר מתגבר בכל יום בבלבולים חדשים לבלבל האמונה חס ושלום, כנ"ל על כן צריכין צדיק הדור דיקא. ואין די במה שכבר קבלנו התורה וזכינו לברור המדמה ולאמונה שלמה אז, כי אנו צריכין לברר המדמה בכל יום מחדש כדי לחזק האמונה בכל יום כפי חדוש מעשה בראשית שבאותו היום. לברר האמונה מהקלפה והסטרא אחרא המתגברת כנגדה מחדש בכל יום".

קלט. "לכאורה קשה. הלא גם להצדיק האמת בעצמו אי אפשר להתקרב כי אם על ידי אמונה, כי אם לא יהיה לו אמונה, לעולם לא יזכה להתקרב להצדיק האמת. כי יפלו לו עליו קשיות שאי אפשר להבינם בדעתו. מחמת שהצדיק גבה ונשגב ונעלם משכל העולם מאד. ואם כן נפל פתא בבירא, מהיכן יזכה לאמונה. הלא אי אפשר לזכות לאמונה כי אם על ידי הצדיק. ולהצדיק בעצמו אי אפשר להתקרב כי אם על ידי אמונה? כך מקשה מוהרנ"ת (בהל' ברכת הריח ד, ט), ומבאר שם בארוכה כי הדרך לזכות לזה הוא ע"י השתוקקות להתקרב אליו באמת, "כי יש נקודה דקדשה בכל אחד מישראל שהיא נקודת האמונה הקדושה. שעל ידי זה בפנימיות נפשו הוא רוצה וחפץ מאד להתקרב להאמת, דהיינו להצדיק האמת שהוא שרש כל העולמות, כמו שכתוב וצדיק יסוד עולם וכמבואר מזה בדברי חכמינו

הצדיק ועדין אורו תשוך אצלו ואינו מרגיש נעימות אמתת עצותיו הקדושים", ועוד הרבה בכ"מ.

והעיקר הוא לחפש בספריו, לסלסל בתורתו ולחפש ולחקור אחר פנימיות דעתו, עד שיבין בפשיטות עצותיו ודרכיו, ולעיין בתורתו כדי שביאו אל המעשה, הכל כמבואר באריכות שם ובכ"מ ואכהמ"ל **[וראה בנספחים כמה וכמה ביאורים המיוסדים ע"פ פשט התורה בענין חיפוש הצדיק]**.

קלז. עוד כלול בזה מה שתלמידיו של זה הצדיק מביאים חיות לכל העולם, אשר על ידם נקרא המנהיג 'איש צדיק ח' כמבואר בדברי מוהרנ"ת (שלוחין ד, יב) ואכהמ"מ **[ראה נספחים]**.

קלח. ואלו דברי מוהרנ"ת (ברכת הריח ד, לב) והנה לכאורה יש להקשות על ענין זה, הלא רבינו זכרונו לברכה כתב שם בעצמו בהתורה הנ"ל. שבשעת קבלת התורה זכו כל ישראל לבחינת רוח הקדש. ועל ידי זה נתברר המדמה שלהם וזכו לאמונת חדוש העולם וכו' כנ"ל. ואם כן קשה למה צריכין לנסוע להצדיק בשביל לקבל ממנו ברור המדמה על ידי רוח הקדש שלו. הלא כבר זכו ישראל לזה בשעת מתן תורה כנ"ל?

ומבאר שם בארוכה כי כל השינויים שיש בעולם והחידושים המתחדשים בכל יום מבלבלים את האדם בכל פעם והאמונה מתגלה ונעלמת בכל עת ורגע בסוד תכלית הבחירה "בשביל זה צריכין להשתדל מאד להתקרב דיקא להצדיקים אמיתיים שבדור. ואין די בהספרים שיש מכבר, כי אנו צריכין להצדיק האמת שבדור שיש לו רוח הקדש

שֶׁל שֶׁקֶר, עַל יְדֵי זֶה בָּאִין אֶל הַהִיפֶךְ חֶסֶם וְשִׁלּוּם דֵּהֵינּוּ לְאַמוּנוֹת כְּזָבוֹת, כִּי מִנְהִיג שֶׁל שֶׁקֶר הוּא בְּחִינַת נְבִיא הַשֶּׁקֶר, בְּחִינַת (מְלִכִים א כ"ב) "רוּחַ שֶׁקֶר" הַנֹּאמֵר שֶׁמֶּלְכֵי יִשְׂרָאֵל נִבְּאוּ עַל נְבוֹאֹת שֶׁקֶר, וְעַל יְדֵי זֶה, אֲדַרְבֵּא נִתְקַלְקַל הַמְדָּמָה וּבָאִים לְאַמוּנוֹת כְּזָבוֹת, כִּי עֵקֶר תְּקוּן הָאַמוּנָה הִיא, עַל יְדֵי בְּחִינַת רוּחַ נְבוֹאָה שְׂיִשׁ לְהַמְנַהֵג הָאֱמֶתִי שְׁעַל יְדֵי זֶה נִתְבָּרַר הַמְדָּמָה וְעַל יְדֵי זֶה נִתְתַקֵּן הָאַמוּנָה כַּנֶּ"ל, אֲבָל בְּלֹא בְּחִינַת רוּחַ הַנְּבוֹאָה שֶׁל הַמְנַהֵג הָאֱמֶתִי, אֵינן הַמְדָּמָה בְּרוּר וּמְתַקֵּן, וְאִזִּי הַמְדָּמָה מְעַרְבֵּל וּמְבַלְבֵּל אֶת הָאָדָם בְּאַמוּנוֹת כְּזָבוֹת קמ.

וּמִדְמָה זֶה הַמְתַּבָּרֵר עַל יְדֵי הַמְנַהֵג הָאֱמֶתִי, זֶה בְּחִינַת 'זְהֵמַת הַנְּחָשׁ' אֲשֶׁר הִטִּיל הַנְּחָשׁ בַּעַת חֲטָא עֵץ הַדַּעַת, וְהַתְּבָרֵר עַל יְדֵי מִשְׁרַע"ה בַּעַת מִתֵּן תּוֹרָה, כִּי עָרֹב וּבְלִבּוּל הַמְדָּמָה שְׂמַעְרָב וּמְבַלְבֵּל בְּאַמוּנוֹת כְּזָבוֹת, זֶה בְּחִינַת זְהֵמַת הַנְּחָשׁ קמא, כִּי כָּל הַמְּנַחֲשִׁים וְהַקּוֹסְמִים, - הַמוֹצִיאִים עֲצוֹת ע"פ מְאוֹרְעוֹת הַטְּבַע וְשׂוֹאֲלִים עֲצוֹת מִן הַדּוֹמָם וְהַצּוֹמַח וְכַדּוֹמָה, בְּלָם הֵם עַל יְדֵי כַח הַמְדָּמָה שְׂמַדְמִים בַּעֲצָמָם, עַל פִּי שְׂכֵלָם שְׂאִינוּ מְבָרֵר וּמְתַקֵּן, שְׂמַעְרָב וּמְבַלְבֵּל אוֹתָם בְּאַמוּנוֹת כְּזָבוֹת שֶׁל שְׂטוֹת וְשֶׁקֶר שֶׁהֵם זְהֵמַת הַנְּחָשׁ, וְכִיּוֹן שְׂמַדְמָה זֶה מִתְּבָרֵר עַל יְדֵי הַמְנַהֵג הָאֱמֶתִי שִׂישׁ בּוֹ רוּחַ נְבוֹאָה שֶׁל עֲשֵׂרֶת הַדְּבָרוֹת כַּנֶּ"ל, עַל כֵּן יִשְׂרָאֵל שְׂעַמְדוּ עַל הַר סִינַי פְּסָקָה זְהֵמַתָּן (שְׁבַת קמו) -] שֶׁהִטִּיל

הַעֲרוֹת וְהוֹסְפוֹת

וּמִתְּפָרְשִׁים בְּשִׁכְלוֹ, וְאִם לֹא יִקְבַּל עַל עֲצָמוֹ דְּבַרֵי הַמְנַהֵג הָאֱמֶתִי, מִמִּילָא יוֹנֵהֵג עַל פִּי מִנְהִיגֵי הַהֶמּוֹן אוֹ מִנְהִיגֵי שֶׁקֶר לְמִינֵיהֶם, (וְכַמְּבֹאֵר הֵיטֵב בְּרִישׁ תּוֹרָה סא קמא), וּמִזֶּה נִבִּין נְחִיצוֹת עֵינֵן הַתְּקַרְבוֹת לְצַדִּיקִים, לְתַקֵּן וּלְטַהֵר נִשְׁמוֹתֵינוּ וְאִמוּנוֹתֵינוּ.

קמא. מִקְשָׁרֵי הַמֵּאמֵר מוּבָן, מֵה שֶׁכָּתַב בְּתַחֲלִיל הַמֵּאמֵר כִּי תַחֲלִילֵת קַלְקוּל הַסֵּט"א הוּא ע"י בְּחִינַת וְהַנְּחָשׁ הִיָּה עָרוֹם, שֶׁהוּא יוֹנֵק מִן הַדַּעַת וְהַרְחַמְנוֹת עַד שֶׁא"א לְהַתְּפַלֵּל כָּלל, וְהִבְעֵל כַּח' מְכַנִּיעַ אֶת הַסֵּט"א עַל יְדֵי תְּפִילָה בְּבְחִינַת דִּין אֲשֶׁר עַל יְדֵי נַעֲשִׂין גְּרִים וּמִתְּגַלֵּה כְּבוֹד ד' אֲשֶׁר עַל יְדֵי מִתְּפַשְׁטֵת הָאִמוּנָה וּמִתְּתַקֵּן הָאִמוּנָה, הִיפֶךְ זֹהֵמַת הַנְּחָשׁ הַנֶּ"ל (בִּיאוּה"ל אוֹת ב).

זְכוֹרֵנוּם לְבִרְכָה. וְאִזִּי כִשֶׁהָאָדָם מִתְּחִיל לְהַשְׁתַּוֵּקֵק לְהַתְּקַרֵּב לְהַצַּדִּיק אֱמֶתִי. אִזִּי הַבֵּא לְטַהֵר מִסִּיעֵינּוּ לוֹ, הֵינּוּ שְׂנַמְשֵׁךְ עֲלֵיו הַהָאֵרָה מְשׁוֹרֵשׁ קִדְשַׁת הַצַּדִּיק בַּעֲצָמוֹ. וְעַל יְדֵי זֶה הוּא זוֹכֵה לְהַתְּגַבֵּר בְּהַשְׁתַּוֵּקְקוֹת וְכִסּוּפִים וְרַצּוֹנוֹת חֲזָקִים יוֹתֵר. וְכֹל מֵה שֶׁמִּתְּגַבֵּר בְּרַצּוֹן חֲזָק יוֹתֵר לְהַתְּקַרֵּב לְהַצַּדִּיק. נִמְשָׁךְ עֲלֵיו קִדְשַׁת הַצַּדִּיק יוֹתֵר. וּמִסִּיעוֹ בִּיּוֹתֵר לְשַׁבֵּר הַמְּנִיעוֹת עַד שֶׁזוֹכֵה לְבוֹא לְהַתְּקַרֵּב אֵלָיו. וְאִזִּי יִזְכֶּה עַל יְדֵי הַצַּדִּיק לְאִמוּנָה."

קמ. וְאִין הָאָדָם יִכּוֹל לְוֹמֵר בְּלִבּוֹ, דִּי לִי בְּמֵה שְׂאִינוּ מִקְרֹב לְמִנְהִיגֵי שֶׁל שֶׁקֶר אִף אִם לֹא אֶתְקַרֵּב וְאֶתְבַּטַּל לְמִנְהִיגֵי הָאֱמֶתִי, כִּי גַם בְּזֶה אֲנַצֵּל מִן הָאִמוּנוֹת כְּזָבוֹת, כִּי כָּל אֶחָד פּוֹעֵל וְנוֹהֵג עַל פִּי הַקְּדָמוֹת וְהוֹרָאוֹת מִתְּקַבְּלִים

בה (כחיה) הנחש הנ"ל, כי שם זכו בלם לנבואה על ידי משה רבנו - רבן של כל הנביאים, קמב שע"י רוח הנבואה שהיתה בו היה מנהיג האמת שללם קמב, ועל ידי זה נתברר ונתתקן המדמה אצלם וכיון שתקון האמונה תלויה בתקון המדמה כנ"ל, על כן זכו לאמונה שלמה בה, ועל כן פסקה זהמתן - זהמת הנחש שהוא אמונות פזביות, כי זכו לשלמות אמונה הישרה דקדשה על ידי ברור המדמה שזכו על ידי רוח נבואה כנ"ל קמד.

יֹסִיף לְבַאֵר כִּי עֵיקַר חִידוּשׁ הָעוֹלָם תְּלוּי בְּאִמוּנָה זו

כיון שזכו במתן תורה לאמונה זו, לכן נרמז בעת חידוש ובריאת העולם ענין מתן תורה, כי בריאת וחידוש העולם הוא על ידי האמונה כדלקמן: וְזֶה בְּחִינַת ה' דְּה' שְׁשִׁי, הַנֶּאֱמָר בְּגִמְרַ בְּרִיאַת מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית כְּמוֹ שְׁפָתוֹב: "וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם ה' שְׁשִׁי" וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ וְזָכוּנָם לְבִרְכָה (שְׁבַת פח), כִּי לֹא נֹאמַר יוֹם שְׁשִׁי כְּמוֹ שְׁנֹאמַר בְּשֹׁאֵר יְמֵי הַבְּרִיאָה, אֲלֵא יוֹם ה' שְׁשִׁי, לְהוֹרוֹת עַל יוֹם הַשְּׁשִׁי בְּסִיּוֹן הַעֲתִידִי, שְׁכָּל הָעוֹלָם הָיָה תְּלוּי עַד שֶׁשָּׂה בְּסִיּוֹן שְׁקִבְלוֹ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה, וְלִכֵּן רַמְזָה תּוֹרָה עֲנִין מִתֵּן תּוֹרָה בְּעַת בְּרִיאַת

הַעֲדוֹת וְהוֹסְפוֹת

קמב. מקשרי המאמר מובן כי מרע"ה המכניע בחינת מזונא דגופא ע"י מזונא דנשמטא שהיא סיבת התגברות וניקת הסט"א אשר ה'בעל כח' נלחם עמה שתקיא ותוציא עצמות חיותה וכו' כנ"ל, לכן היה משה פורש מבחינת 'מזונא דגופא' בעת הכנתו 'למתן תורה' - גילוי האמונה ע"י עשרת הדברות - התפשטות הנבואה הנ"ל, עד שלא אכל ולא שתה ארבעים יום וארבעים לילה כדי להגביר מזונא דנשמטא ולהכניע בחינת מזונא דגופא (ביאוה"ל אות ג).

קמג. מקשרי המאמר מובן, כי לאחר שנתתקן המדמה ע"י הנבואה על ידי התגלות כבוד ד' שנעשה ע"י הגרים שנעשין ע"י תפילתו של הבעל כח, אזי כל אחד ואחד 'לפי התקרבותו' אל זה המנהיג יכול

לברר ולתקן אמונתו, ולכן התחיל לדבר מענין המנהיג לאחר שנתתקן המדמה על ידי הגרים / כבוד ד' / התפשטות הנבואה שנעשה ע"י זה המנהיג הבעל כח / בעצמו. עוד מובן מקשרי המאמר, כי משה רבינו היה רבן של כל הנביאים ועל ידי זה היה המנהיג 'שלהם' היינו שהוא היה מנהיג כל הנביאים, כי מה שהם זכו לנבואה אינו רק על ידי התקרבותם אל רוח הנבואה של משרע"ה, כי על ידו זוכין לנבואה זו כי הוא מגלה כבוד ד' וכו'.

קמד. ואם תאמר, כיון שכבר פסקה זהמתן בהר סיני, מדוע צריך לבקש ולחפש כל כך אחר המנהיג האמתי הזה? לך נא ראה דבריו המלאים של מוהרנ"ת בליקו"ה (ברכת הרי"ת, ד, לג).

העולם, **כִּי עֲקַר חֲדוּשׁ הָעוֹלָם, דְּהֵינּוּ, לְיַדֵּעַ שְׁהַעוֹלָם מְחֻדָּשׁ – בְּרִיאָה חֲדָשָׁה שֶׁנִּבְרָא מִן הָאֵין הַמוֹחֲלָט קמ"ה, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרָא אֶת הָעוֹלָם בְּרִצּוֹנוֹ, הוּא תְּלֵוֹי בְּאַמוּנָה קמ"ו, אֲשֶׁר אִמוּנָה זֹאת מִתְקַנֶּת וּמִתְבַּרְרֶת עַל יְדֵי מִתְן תּוֹרָה כּנ"ל.**

הערות והוספות

החדושים שה' יתברך עושה בכל עת, כי כמו שאין יכולין להבין חדוש העולם של תחלת הבריאה, כמו כן אי אפשר להבין בשום שכל החדושים שה' יתברך מחדש בכל עת, כי בודאי אם לא היינו רואים בעינינו שנצמח מגרעין אחד אילן גדול כזה בודאי לא היה שום חכם ומחקר מאמין בזה. שיוכל להיות נצמח מגרעין קטן כזה. אילן גדול כזה עם ענפים ועלים ופרות כאלה. ואיך היה אפשר לציר זאת בשכל ואף על פי כן אנו רואין בעינינו פלאות הבורא כאלה בכל עת. שנצמח אילן גדול מגרעין אחד. ואדם בעל דעה ובעל שכל נברא מטפה סרוחה. וכיוצא בזה שאר פלאות הבריאה מה שלא היה אפשר להבין כלל. אם לא היינו רואין אותם בעינינו. וגם עכשו שאנו רואין אותם בעינינו. אי אפשר לציר זאת בשכל ולהבין איך נעשה זאת. איך נמשך שכל ודעת לטפה סרוחה שיהיה מטפה לחה וסרוחה כזאת אדם בעל קומה ובעל צורה ובעל שכל כזה. רק הוא יתברך אמר ויהי הוא צוה ויעמד. וזה הבורא יתברך. שהוא יכול לברא מגרעין אחד אילן שלם, הוא יכול בודאי גם כן לברא יש מאין המחלט לגמרי, כי כמו שאי אפשר להבין בריאת יש מאין כן אי אפשר להבין בריאת יש מיש כנ"ל.

ומאחר שאנו רואין בריאת יש מיש בכל יום ובכל עת. אף על פי שאין אנו מבינים זאת בודאי אנו מחיבים להאמין גם בבריאת יש מאין. רק מחמת שבריאת יש מאין לאו כל אדם זוכה לראות כי אם הצדיקים בעלי רוח הקדש, על כן אי אפשר לציר זאת

קמ"ה. לשון מוהרנ"ת בליקו"ה (ברכת הריח ד, ט).

קמ"ו. "כי מה שאחר הבריאה שברא ה' יתברך יש מיש, זה אינו חידוש אצל העולם כל כך, כי החידושים שה' יתברך מחדש יש מיש, זה אנו רואין בכל יום ובכל עת ובכל שעה כי באמת אנו רואין חדוש העולם בכל עת ובכל שעה. כי ה' יתברך מחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית. שבערב חמה שוקעת ונעשה חשך. ובבקר חוזר ומחדש אור החמה. וכן מחטה אחת שזורעין בארץ ה' יתברך מצמיח ממנה כמה שבלים גבוהים עם כמה מאות חטים. וכן מגרעין אחד מצמיח ברצונו אילן גדול ונפלא. ומטפה סרוחה הוא בורא ברצונו אדם גדול וחיה גדולה וכיוצא בזה פלאות הבריאה שאנו רואין בכל עת ובכל שעה. מה שה' יתברך בורא בריות נפלאות בכל יום ובכל עת ובכל רגע. אבל מחמת שכל אלו הבריות הנפלאות בורא אותם ה' יתברך יש מיש, כי כך גזר ברצונו שמיום הבריאה והלאה יברא הכל יש מיש. על כן אף על פי שאנו רואין בעינינו חדושי בריותיו בכל עת. אף על פי כן אי אפשר להבין בשכל חדוש העולם מחמת שאז היה יש מאין" (ליקו"ה ברכת הריח ד, ט).

רק על ידי שמאמינים בבריאת העולם יש מאין מוחלט עי"ז מתחדשת גם אמונת חידוש העולם במה שאנו רואים כל יום בבריאת 'יש מיש' וכלשון מוהרנ"ת שם: "ובאמת מי שיש לו מח אמתי בקדקדו ומסתכל על האמת. אין שום חלוק אצלו בין חדוש העולם בתחלת הבריאה. ובין

כי על ידי שב"ל אי אפשר לְהִבִּין חֲדוּשׁ הָעוֹלָם – להבין איך ברא הקב"ה חידוש ומופת כזה, וְעַל כֵּן הָאֲפִיקוֹרְסִים כּוֹפְרִים בְּזוֹת, מַחֲמֵת שְׂאֵי אֲפֻשֶׁר לְהִבִּין זֹאת בְּשִׁבְלִי, כִּי עֵקֶר חֲדוּשׁ הָעוֹלָם הוּא רַק עַל יְדֵי אַמוּנָה כִּי אֲנִי מְאֲמִינִים בַּה' שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ בְּרָא אֶת הָעוֹלָם מִחֲדָשׁ, כִּי בְּאֵמֶת מַלְבֵּד מֵה שְׁצָרִיךְ לְהֵאמִין בְּחֲדוּשׁ הָעוֹלָם, גַּם חֲדוּשׁ – בְּרִיאַת הָעוֹלָם עֲצֻמוֹ ע"י הַקַּב"ה, הִיָּה עַל יְדֵי בְּחִינַת אַמוּנָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ל"ג) "וְכָל מַעֲשָׂהוּ בְּאֲמוּנָה" הֵינּוּ, שֶׁהַקַּב"ה בְּרָא אֶת הָעוֹלָם עַל יְדֵי כַח ה'אמונה' וּמְצִיאוֹת קִיּוּמוֹ אֵינּוּ אֵלָּא עַל יְדֵי 'אמונה', לְהֵאמִין כִּי בִידּוֹ לְחַדֵּשׁ דְּבַר כְּרֻצּוֹנוֹ וּלְשַׁנּוֹת אֶת הַבְּרִיאָה בְּכָל עֵת וְרֹגַע קִמּוֹ, נִמְצָא שֶׁעֵקֶר חֲדוּשׁ הָעוֹלָם עֲצֻמוֹ תְּלוּי בְּאֲמוּנָה, וְעַל כֵּן הִיָּה הָעוֹלָם תְּלוּי עַד קְבֻלַּת הַתּוֹרָה כִּנ"ל, כִּי אִזּוֹ זְכוֹ לְאֲמוּנָה שְׁלֵמָה עַל יְדֵי רוּחַ נְבוּאָה ע"י מַרְע"ה רַבֵּן שֶׁל כָּל הַנְּבִיאִים כִּנ"ל, וְעַל כֵּן אִזּוֹ דִּיקָא נִתְגַּלְגַּל וְנִתְבַסַּס חֲדוּשׁ הָעוֹלָם בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית כִּי עֵקֶר חֲדוּשׁ הָעוֹלָם תְּלוּי בְּאֲמוּנָה כִּנ"ל קִמּוֹ.

הערות והוספות

וְיִתְחַזְּקוּ בְּאֲמוּנָה; וְרַק בְּשִׁבְלִי זֶה בְּרָא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל מַעֲשֵׂה-בְּרֵאשִׁית.

וְעַל יְדֵי דְבוּרִים אֵלּוּ נִתְחַזַּק זֶה הָאִישׁ מֵאֵד תְּמִיד בְּכָל עֵת שֶׁבָּאוּ עָלָיו בְּלִבּוֹלִים הַנ"ל. וְכֵן מִבְּאֵר בְּדַבְּרֵי רַבְּנוֹ ז"ל כְּפֹה פְּעָמִים " שֶׁעֵקֶר הַבְּרִיאָה הִיָּה בְּזְכוּת הָאֲמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים לג): "וְכָל מַעֲשָׂהוּ בְּאֲמוּנָה" (שיחות הר"ן רכב) וְרֵאָה פל"ח אוֹת ל'.

קמח. וּבְלִיקוּ"ה (בְּרַכַּת הַרִּיחַ ד, לד) מֵאֲרִיךְ לְבָאָר וּלְחֹבֵר פִּירוּשׁ הַפְּשוּט בְּמֵאמַר חז"ל שֶׁמֶת הַקַּב"ה עִם מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית אִם יִשְׂרָאֵל מִקִּיּוּמֵי הַתּוֹרָה מוּטָב, וְאִם לֹא אֲנִי מַחֲזִיר אֶת הָעוֹלָם כּוֹלּוֹ לְתוֹהוֹ וּבוֹהוֹ, עִם פִּירוּשׁוֹ שֶׁל רַבֵּינוֹ לְמֵאמַר זֶה, עֵי"ש.

בְּשִׁבְלִי. וְצָרִיכִין לְסַמֵּךְ רַק עַל אֲמוּנָה. הַנִּמְשַׁכֵּת עַל יְדֵי בְּעָלֵי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ הָאֲמִתִּיִּים. נִמְצָא שֶׁעֵקֶר הַתְּחֻזָּקוֹת מֵה שְׁצָרִיכִין לְהִתְחַזֵּק בְּאֲמוּנָה לְהֵאמִין בְּחֲדוּשׁ הָעוֹלָם. הוּא רַק עַל הַתְּחֻלַּת הַבְּרִיאָה שֶׁהִיָּתָה יֵשׁ מֵאִין".

קמז. שְׁמַעְתִּי בְּשִׁמוֹ שֶׁדָּבַר עִם אִישׁ אֶחָד שֶׁהָיָה לוֹ בְּלִבּוֹלֵי אַמוּנָה, וְחֻזַּק אוֹתוֹ רַבְּנוֹ ז"ל, וְאָמַר לוֹ שְׂאִיתָא שְׁכָל הַתְּהוּוֹת מַעֲשֵׂה-בְּרֵאשִׁית הִיָּה רַק בְּשִׁבְלִי מֵה שֶׁצָּפָה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהָיָה אֲנָשִׁים שֶׁהָיָה לָהֶם יְסוּרִים בְּעֵינֵי הָאֲמוּנָה הַקְּדוּשָׁה מִחֲמַת הַבְּלִבּוֹלִים וְהַכְּפִירוֹת הָעוֹלָם עַל מַחְשַׁבְתָּם, רַחֲמָנָא לְצַלוּ, וְהֵם יִתְגַּבְּרוּ כְּנֻגַד אֵלּוּ הַמַּחְשְׁבוֹת

סיכום שלבי התורה

✧ התוכחה היא דבר גדול וחיוב המוטל על כאו"א ✧ לאו כל אחד ראוי להוכיח כי יוכל לעורר ע"י ריח רע של החוטא ✧ המוכיח הראוי מעורר הריח הטוב ✧ ריח טוב זה מתעורר ע"י בחינת קול ✧ קול זה הוא הניגון שיתער לעתיד כשיחדש את עולמו ✧ כדי לזכות לקול זה צריך שיהיו בו הבחינות המבוארים לקמן ✧

סדר שלבי הבנין: איך זוכה הצדיק לקול המוכיח הראוי' – קול הניגון שיתער לעתיד:

עיקר התפילה היא בבחינת רחמים ✧ לפעמים הרחמנות מתמעטת ומתקלקלת ע"י יניקת הסט"א ✧ מזה בא תאוות ניאוף ✧ אזי אי אפשר להתפלל בבחינת רחמים ✧ כאשר מתפללים תפילה בבחינת דין הסט"א בולעת את התפילה ח"ו ✧ לכן צריכין בעל כח גדול שיוכל להתפלל תפילה כזו ✧ כאשר הבעל כח מתפלל את תפילתו היא עומדת בגרון הסט"א והיא מוכרחת להקיא את מה שבלעה ✧ לא זו בלבד, אלא היא גם מקיאה ומוציאה את עצמות חיותה אשר מזה נעשין גרים ✧ גרים אלו הם בבחינת רעמים ✧ ע"י הרעמים מתגלה כבוד ד' ✧ ע"י התגלות כבוד ד' באה התפשטות הנבואה ✧ [כל בחינות אלו הם בחינת רפואה ✧ רפואה זו היא בחינת מחילת עוונות] ✧ עיקר כח תפילתו של 'הבעל כח' היא כאשר ניתוסף נפש אחת, ומתקבצים עוד ועוד נפשות מישראל יחד ✧ על ידי התפשטות הנבואה הנ"ל נתתקן המדמה ✧ ע"י תיקון המדמה נתתקן האמונה ✧ כדי לזכות לאמונה מבוררת כזו צריך להתקרב אל המנהיג האמתי ✧ המקורב אל המנהיג האמתי זוכה לרוח אחרת / רוח נבואה שיש אצל המנהיג ✧ חידוש העולם בעת הבריאה ובכל רגע ורגע הוא ע"י אמונה זו ✧

- ט -

כעת יבאר כי גם 'חידוש העולם' שיהיה 'לעתיד', הוא ע"י אמונה זו

וְעַל יְדֵי אֱמוּנָה זו הַמִּתְקַנֶּת עַל יְדֵי הַמְנַהֵג הָאֱמִיתִי כנ"ל, יִהְיֶה גַם חִדּוּשׁ הָעוֹלָם לְעֵתִיד קִמַּט, אֲשֶׁר אִזּו יַחֲדָשׁ הַקִּבּוּץ אֶת עוֹלָמוֹ בְּאוֹפֵן מוֹפְלֵא (ראה הערה קב). כִּי הַתְּקַבּוּצוֹת הַחֲסִדִים – קִיבוּץ כַּח חֲסִדֵי הַש"י (ראה הערה קנא), שְׁעַל

הערות והוספות

כִּי זֶה עֶקֶר עֲבוּדָתְנוּ שְׂיִהְיֶה נִכְלָל זֶה הָעוֹלָם בְּבְחִינַת עֲלָמָא דְאַתִּי, שְׂיִהְיֶה כְּלוֹ אֶחָד. ובדבריו במקום אחר (ס"ח ד, כא) מבואר ענין נוסף, שע"י עבודתו של האדם להמשיך בחינת חידוש העולם שלעתיד, זוכה שיהיה לו חלק טוב בחידוש העולם הבא, ראה שם ביאורו בפשט דברי התורה. קנ. הרבה בחינות יש ב'חידוש העולם', בכל

קמט. ומלבד פשיטות הדברים, כוונת רבינו הוא גם על שלימות תקון האמונה שצריך שתהיה אמונתנו מתוקנת כל כך, עד שנמשיך בחינת חידוש העולם שלעתיד בזה העולם, וכדברי מוהרנ"ת (מעונן ומנחש ב, ב) "אֲנַחְנוּ עִם קְדוּשׁ מְצוּיִם גַּם עֲכָשׁוּ לְאֲדָבְקָא מְחֻשְׁבָּתָא בְּעֲלָמָא דְאַתִּי וְלִהְיֵשׁוּ בְּחִינַת עֲלָמָא דְאַתִּי, בְּחִינַת הַשְּׁגָחָה גַם בְּזֶה הָעוֹלָם,

ידם נברא העולם, ועל ידם יהיה חידוש העולם בבחינות (תהלים פ"ט) "כי אמרת קנב כי העולם שיבנה לעתיד, ע"י ה' חסד' יבנה קנב". ריבוי וקיבוץ 'חסדים' אלו הוא על ידי אמונה, בבחינת (שם צ"ב) "להגיד בבקר חסדך, על ידי ואמונתך המתקנת ע"י בירור בחינת בלילות", כי אמונתך בלילות, זה בחינת האמונה שהיא תלויה בבירור ותיקון כח המדמה כנ"ל, ש'מדמה' הוא בחינת 'ליילה' כי הוא בחינת חלום ליילה (איוב ל"ג) שבא על ידי המדמה – שהאדם מדמה בחלומו דברים ומאורעות שונות (כמובא לעיל: קמא נד, תנינא ה' ועוד), ועל ידי זה שהאמונה מתקנת ע"י תיקון בירור בחינת לילה / מדמה, ע"ז להגיד בבקר חסדך הינו בחינת חסד הנ"ל שעל ידו יהיה

הערות והוספות

בעת חידוש העולם, כי זה יהיה גם תכלית חידוש העולם אשר אז יגלה טובו ורוב חסדו באופן מופלא ונורא כמובא הרבה במאמר ומדרכי חז"ל, כדי לעורר חסד עליון זה יש לנו לתת לו כח המלוכה כביכול ע"י האמונה השלימה שאנו מאמינים בו כידוע, ולכן כדי לעורר חידוש העולם אשר יהיה נעשה ע"י התקבצות החסדים כמו בעת הבריאה במעשה בראשית, יש לתקן את האמונה כל כך שיתעוררו חסדיו ע"ז בבחינת עולם חסד יבנה כמבואר כאן בסמוך.

קנב. גם תיבת כי 'אמרת' מתפרש על פי קשרי המאמר, שהם העשרה מאמרות שעל ידם מתגדלת האמונה ע"י תיקון האמונה שהם התקבצות החסדים כמבואר כאן.

קנב. [כי זה האיש חסד האמת הוא באמת איש גדול מאד. והוא הינו זה הכבד פה) הולך ומקבץ כל החסדים של אמת, ומביא אותם אל זה האיש חסד האמת. ועקר התהוות הינו (פי הינו בעצמו הוא נברא) הוא על ידי החסדים של אמת. וזה הכבד פה הוא הולך ומקבץ כל החסדים של אמת, ומביא אותם אל זה האיש חסד האמת כנ"ל (סיפורי מעשיות - מעשה י"ג)].

בוקר הבריאה מתחדשת כמ"ש חדשים לבקרים רבה אמונתך, בכל שבת הבריאה מתחדשת, בראש חודש גם כן קיימת בחינה של התחדשות, ובפרט בכל ראש השנה אשר בה הבריאה מתחדשת לגמרי, כמו"כ יש בחינת התחדשות בכל רגע ורגע, וכל רגע היא בריאה חדשה לגמרי, אך כל אלו הם בחינות מסוימות של התחדשות בדרגת הבריאה, אבל לעתיד לבוא יחדש הקב"ה את עולמו בבחינה אחרת ממש, כאשר תחזור המלכות לישראל וכולם יתקבצו לארץ ישראל ויבנה הבית השלישי, אז תתחדש הבריאה לגמרי באופן מופלא.

קנא. ביאור ענין התקבצות החסדים: בבריאת העולם ירדו כל ה' חסדים למטה אל ספירת היסוד וע"י יחודה עם המלכות נברא העולם כמבואר בע"ח שער ר"ה פ"ב, והסבר הדברים הוא כי הקב"ה ברא את בריאתו בחסדו וברחמיו המרובים להיטיב מטובו לאחרים וזו היתה תכלית בריאתו כמובא, ולכן, קיבץ הקב"ה את החסדים כולם ואזי כאשר התייחדו הספירות נולד ונעשה העולם כביכול.

התקבצות חסדים זו תהיה גם לעתיד

חדוש העולם לעתיד כנ"ל, וְחִידוּשׁ הָעוֹלָם ע"י האמונה זֶה בְּחִינַת (איכה ג)
 "חֲדָשִׁים לְבָקָרִים - הַחִידוּשׁ שִׁיחִיהָ לְעֵתִיד ע"י בְּחִינַת בְּבוֹקֵר
 חֶסֶד / הַתְּקַבְּצוֹת הַחֶסֶדִים, יִהְיֶה ע"י רַבָּה אֲמוּנָתְךָ", - רַבָּה אֲמוּנָתְךָ הֵינּוּ
 אֲמוּנָה, שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִהְיֶה חֲדוּשׁ הָעוֹלָם - בְּחִינַת חֲדָשִׁים לְבָקָרִים - בְּחִינַת:
 "לְהַגִּיד בְּבֹקֵר חֶסֶדְךָ וְכוּ' כַּנ"ל קנ"ד.

סיכום שלבי התורה

סדר שלבי הבנין: איך זוכה הצדיק לקול המוכיח הראוי - קול הניגון שיתנער לעתיד:

עיקר התפילה היא בבחינת רחמים ✧ לפעמים הרחמנות מתמעטת ומתקלקלת ע"י יניקת
 הסט"א ✧ מזה בא תאוות ניאוף ✧ אזי אי אפשר להתפלל בבחינת רחמים ✧ כאשר מתפללים
 תפילה בבחינת דין הסט"א בולעת את התפילה ח"ו ✧ לכן צריכין בעל כח גדול שיוכל
 להתפלל תפילה כזו ✧ כאשר הבעל כח מתפלל את תפילתו היא עומדת בגרון הסט"א והיא
 מוכרחת להקיא את מה שבלעה ✧ לא זו בלבד, אלא היא גם מקיאה ומוציאה את עצמות
 חיותה אשר מזה נעשין גרים ✧ גרים אלו הם בבחינת רעמים ✧ ע"י הרעמים מתגלה כבוד
 ד' ✧ ע"י התגלות כבוד ד' באה התפשטות הנבואה ✧ [כל בחינות אלו הם בחינת רפואה ✧
 רפואה זו היא בחינת מחילת עוונות] ✧ עיקר כח תפילתו של 'הבעל כח' היא כאשר ניתוסף
 נפש אחת, ומתקבצים עוד ועוד נפשות מישראל יחד ✧ על ידי התפשטות הנבואה הנ"ל
 נתתקן המדמה ✧ ע"י תיקון המדמה נתתקן האמונה ✧ כדי לזכות לאמונה מבוררת כזו צריך
 להתקרב אל המנהיג האמתי ✧ המקורב אל המנהיג האמתי זוכה לרוח אחרת / רוח נבואה
 שיש אצל המנהיג ✧ חידוש העולם בעת הבריאה ובכל רגע ורגע הוא ע"י אמונה זו ✧ גם
 חידוש העולם שיהיה לעתיד הוא על ידי אמונה זו ✧

- 7 -

כשיתחדש העולם לעתיד, יתנהג העולם על ידי 'השגחה' בלבד

וּבְשִׂיחֵיהֶּה חֲדוּשׁ הָעוֹלָם לְעֵתִיד עַל יְדֵי תִיקוֹן הָאֲמוּנָה כַּנ"ל, אִזּוּ יִתְנַהֵג הָעוֹלָם
 עַל יְדֵי 'נַפְלְאוֹת' הֵינּוּ עַל יְדֵי 'הַשְּׁגָחָה' לְבַד שְׂחִיָּה בְּחִינַת נַפְלְאוֹת, הֵינּוּ,
 שִׁינְהִיג הַקַּב"ה אֶת הָעוֹלָם שְׂלֵא כְּדֶרֶךְ הַמַּבְע, (ראה הערה קנ"ה בביאור ענין

הערות והוספות

קנ"ד. ומקשרי המאמר מובן כי הרחמנות הנפגמת על ידי יניקת הסט"א (לעיל אות ב') מתקנת על ידי ה'חסד' שהוא ענין רחמנות, וכך מבואר בכתובים כי לעתיד לבוא כאשר יתנהג העולם בחסד, אז יתעורר מידת הרחמנות כדכתיב (ישעי' נו) ובחסד עולם רחמתיך (שופטים בקרקע ג, ד). קנה. בריאת העולם במעשה בראשית היה פלא מופלא, אשר הפליא הקב"ה בחכמתו לברוא את העולם יש מאין, והרכיב את

ולכן, לעתיד כאשר יחדש הקדוש ברוך הוא את כל העולם בל"ו כנ"ל, הוא יהיה בבחינת זה של ארץ ישראל קני, כי אז יתגלה שהשם יתברך ברא הכל כי הכל יתנהג ע"י השגחה לבר כנ"ל, ואז יחדש כל העולם בל"ו בבחינת ארץ ישראל, ועקר ענין קדשת ארץ ישראל הוא ששם הוא השגחתו יתברך תמיד בבחינת מה שנאמר על 'ארץ ישראל': (דברים י"א) "תמיד עיני ה' אלקיד בך מראשית השנה ועד אחרית שנה", ולעתיד, כשיחדש את כל העולם בל"ו בבחינת ארץ ישראל כנ"ל, אז יתנהג כל העולם בל"ו על ידי השגחה לבר כמו ארץ ישראל ואז יתבטל 'הנהגת הטבע' לגמרי, ויתנהג העולם על ידי השגחה לבר שהוא בחינת נפלאות שלא בדרך הטבע כנ"ל.

יבאר כי אזי כשיתחדש העולם יתעורר 'שיר חדש'

ואז כאשר יתחדש העולם לעתיד, יתער – יתעורר בעולם 'שיר חדש' שלא נשמע עדיין בעולם [ראה הערה בענין ה'שיר המתנגן בעולם' טו], בבחינת מה שנאמר על העתיד: (תהלים צ"ח) "שירו לה' 'שיר חדש' כי נפלאות עשה",

הערות והוספות

כאשר הבריאה כתיקונה וכמצוותה היא מנגנת ניגון כשר ונפלא, אך כאשר הבריאה מתקלקלת ח"ו אזי מתקלקל הניגון ע"י החטאים, כי אזי אין הבריאה מנגנת ומספרת את סיפורו של הבורא שברא את הבריאה, לכן יש לברר את הניגון בכל פעם ולתקן אותו כנדרש על ידי תשובת האדם מעומקא דליבא, ועל ידי מציאת נקודות טובות שהם בבחינת ניגון כמובא במאמר אזמרה, וע"י בירור הטוב מהרע כמובא בתורה נד קמא, אשר על ידי תשובתו הוא חוזר לנגן את ניגון הבריאה, גם בסיפ"מ במעשה הכסא הוא מדבר מזה הענין שיש ניגון שמתנגן רק כאשר הכל יושב על מקומו כנדרש, וכן ענין תיקון הכללי שהוא בסוד עשרה מיני נגינה אשר על ידם מתקן האדם את חטאיו, היינו שהוא מתקן את הניגון שנתקלקל ח"ו על ידי מעשיו.

ניגון זה, דהיינו מציאות הבריאה וקיומה

קנו. וזה שאמרו חז"ל (פסיקתא רבתא דשבת ור"ח פסיקתא דרב כהנא (פסקא רני עקרה), ספרי דברים א' ילקוט ישעי' רמז תק"ג) עתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות, כי כל העולם כולו יתחדש בבחינת זו של ארץ ישראל.

קנו. ביאור ענין הניגון המתנגן עכשיו בעולם ולאחר שיתחדש לעתיד: הבריאה כולה בעצם מציאותה מנגנת ניגון, בעצם תפקודה של השמש והירח כיו"ב הם מנגנים ניגון של קילוס להקב"ה, כי הם מורים ומראים ומספרים כי הקב"ה בראם ותלאם ברקיע ומוציאם ומכניסם בכל בוקר וערב, וכמו שאמרו חז"ל (ילקוט ישועי י, כב) כל שעה שהוא מהלך הוא מקלס להקב"ה, כמו"כ כל מציאות טבעיית שברא הקב"ה מנגנת ומספרת את מציאותו של הש"י וכל נברא ונברא מנגן ומספר כי יש בורא שבראו ומחייהו בכל עת ורגע.

היננו, שירו אל ד' את השיר שיתער - שיתעורר לעתיד שהוא נגון של השגחה בחינת נפלאות, כי אז יתנהג העולם על ידי השגחה ונפלאות ואז יתעורר 'שיר חדש' לגמרי, כי גם עכשיו בזה העולם קודם חידושו, יש נגון של בחינת דרך הטבע, וניגון זה זה בחינת (שם י"ט) "השמים מספרים ומנגנים כבוד אל, ומעשי ידיו מגיד הקייע" שהוא בחינת הנגון והשיר של דרך הטבע של תכונות השמים - מערכת הגלגלים והמזלות אשר בהם תלויה הנהגת הטבע, הינו בחינת השירים ותשבחות שמשבחין השמים והרקיע להשם יתברך על ההנהגה של עכשו שמהיג העולם בדרך הטבע, אבל לעתיד יתער שיר חדש של בחינת נפלאות השגחה כי אז יהיה ההנהגה על ידי השגחה לבד.

ושיר הקדש הזה שיתער לעתיד, הוא בחינת שיר שם הוי"ה באחוריים, דהיינו, פשוט - כפול - משלש - מרבע -] תחילה מנגנים פעם אחת, ושוב מנגנין וחוזרין וכופלין מתחילתו וכן משלשין ומרבעין] שעולה ע"ב [כזה קנח] בגימט'

הערות והוספות

כי כלול בזה גם ענין נוסף, כי התעוררות השיר היא מעצם מציאות הבריאה, ועל הנבראים לנגן את זה הניגון גם באופן של שירות ותשבחות, וכל הנבראים כולם משוררים הניגון הזה לקלס ולשבח ולהודות בברכת יוצר אור וכדומה, והחיות והעופות מזמרים את פרקי השירה שלהם כמובא בחז"ל, והשמים והרקיע מהללים ומספרים ומנגנים וכן כולם כיו"ב, ולעתיד נשיר ונשבח את הניגון החדש 'שיתעורר' אז על ידי חידוש העולם, וכן משמע ממה שהביא הכתוב: שירו ד' שיר חדש כי נפלאות עשה, שנצטוינו 'לשיר ולנגן' את השיר 'המתעורר', [וראה נספחים מש"כ בזה ומראה מקומות נוספים].

קנח. כי בתחילה מנגנים שם 'ו' -] פשוט (10), וחוזרין לכפול מן הי' י"ק' -] 'כפול' (15), ושוב משלשין מתחילת השם 'ק"ו' -] 'משולש' (21), ושוב מרבעים מתחילת השם

כמצוותו יתברך, מתעורר עכשיו בעולמו על ידי ה'הנהגה הטבעית', היינו, על ידי סדר הימים וסדר הברואים וכל המאורעות שיש בעולמו, המזכירים ומספרים כי יש בורא לעולם המייצר ומהווה את כל המציאות כולה, אך עדיין אין הניגון אלא ניגון של טבע המתעורר על ידי הנהגת הטבע, אבל לעתיד יתנגן ניגון אחר לגמרי, כי לאחר שיחדש הקב"ה את עולמו, והעולם יתנהג על ידי פלא והשגחה כמבואר למעלה, אזי הבריאה 'תספר ותנגן' מציאת מוחשית של ידיעת והכרת הבורא, וידע כל פעול כי אתה פעלתו ויבין כל יצור כי הוא מהווה בכל רגע ורגע את כל הפרטים והענינים באופן מושגח פלאי ומופלא, עד שניגון זה יורגש אצל כל בריה ובריה בעולם בשלימות כזו שלא יהיה אחד שיחטא ח"ו ויקלקל את הניגון הנפלא.

ומדברי רבינו ומלשונו כאן בסמוך נראה,

בְּחִינַת 'חֶסֶד', שְׁעַל יְדוֹ יְהִיָּה חֲדוּשׁ הָעוֹלָם לְעֵתִיד בְּבְחִינַת "עוֹלָם חֶסֶד יִבְנֶה" כנ"ל, כי חידוש העולם יהיה ע"י התקבצות החסדים כנ"ל.

יבאר כי זה השיר חדש' הוא ה'קול' שעל ידו יכולים להוכיח, וזוה חוזר לתחילת המאמר, איך זוכה ה'בעל כח' לקול המוכיח הראוי

וכיון שזוכה ה'בעל כח' ל'שיר חדש' כזה, ע"י תפילתו בבחינת דין שע"י נעשין גרים שעל ידם מתגלה הכבוד אשר עי"ז נתתקן המדמה אשר עי"ז נתתקן האמונה, אשר עי"ז זוכה לחידוש העולם בבחינת ארץ ישראל אשר אז יתער השיר חדש' על כן הוא יכול להוכיח כראוי ולעורר הריח טוב בנשמות ישראל, כי השיר חדש הנה, הוא בְּחִינַת קוֹל הַנֵּ"ל שֶׁהוּא מִשְׁקָה אֶת הַנֶּזֶן אֲשֶׁר שֵׁם גְּדִלִים כֹּל הַרִיחוֹת כִּנ"ל, שְׁעַל יְדֵי קוֹל הַנֶּזֶן יְכוּלִין לְהוֹכִיחַ בְּבְחִינַת "הָרֵם בְּשֹׁפָר קוֹלְךָ וְהִגַּד" וכו' [– לְעַמִּי פִשְׁעִים], אֲשֶׁר עַל יְדֵי הַקּוֹל שֶׁהוּא בְּחִינַת הָרֵם 'כֶּשֶׁפֶר' קוֹלְךָ (- פשוט כפול משולש מרובע), מְעוֹרֵר בְּהֵם רִיחַ טוֹב עַל יְדֵי תוֹכַחְתּוֹ בְּנ"ל, נִמְצָא שְׁעַל יְדֵי תְּפִלָּה בְּבְחִינַת דִּין עַל יְדֵי ה'בֶּעַל כח' זוכין לְבְּחִינַת הַנֵּ"ל שְׁעַל יְדֵי זֶה בְּאִין לְבְּחִינַת קוֹל הַנֵּ"ל שְׁעַל יְדֵי זֶה יְכוּלִין לְהוֹכִיחַ בְּנ"ל, הַיִּינוּ, כִּי עַל יְדֵי תְּפִלָּה הַנֵּ"ל נִעֲשִׂין גְּרִים וְנִתְגַּלֶּה הַכְּבוֹד בְּבְחִינַת רַעְמִים כִּנ"ל, וְעַל יְדֵי זֶה נִתְפַּשֵׁט הַנְּבוּאָה, וְעַל יְדֵי נְבוּאָה זוכין לְאִמוּנָה, וְעַל יְדֵי אִמוּנָה יְהִיָּה חֲדוּשׁ הָעוֹלָם לְעֵתִיד, וְחֲדוּשׁ הָעוֹלָם הוּא בְּבְחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הֵינּוּ בְּבְחִינַת הַשְּׂגָחָה כְּמוֹ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְאֵז יִתְעַר הַשִּׁיר שְׁלַ הַשְּׂגָחָה וְנִפְלְאוֹת, וְשִׁיר הַנֶּזֶן הוּא בְּחִינַת קוֹל הַתּוֹכַחָה הַנֵּ"ל קִנְט קס.

הערות והוספות

בדברי הרה"ק מטשעהרין ז"ל, המאריך לבאר כי הצדיק ממשיך תיקוני העתיד בבחינת עולם הבא וכמובא הרבה במאמרו כידוע, ובוודאי כלל תורותיו יש בהם שיר שלעתיד וכמובא בחי"מ (רסז) שהוא שיר שיר כזה וכו'.

גם כלול בזה ענין תיקון הכללי, שהם עשרה מיני נגינה, שהמשיך רבינו תקוני העתיד כדי לטהר ולברר את העולם, בסוד שיר פשוט כפול משולש מרובע כמובא בתיקו"ז.

'יקו"ק' [- 'מרובע' (26) 72=10+15+21+26] - גימט' חס"ד.

קנט. כי לעתיד יתעורר העולם לתשובה מאהבה, אשר על ידה העוונות נהפכים לזכויות, שזו היא בחינת התוכחה אשר על ידה מעוררין הריח טוב, והעוונות נהפכים לזכויות על ידי תשובה ותוכחה אמיתית של משיח כדלהלן (וראה ליקו"ה מאכלי עכו"ם ב, ט מש"כ בזה).

קס. וזוהי עבודת הצדיק בכל פעם להמשיך תיקוני ואורות העתיד, וראה לעיל (טו קמא)

עד כאן ביאר סדר השלשלות שלבי המאמר, כעת יבאר חלק משלבי המאמר בפסוק 'וירא מנוחה כי טוב וכו' הנאמר אצל ישכר קסא

וזה בחינת "וירא מנוחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה ויט שכמו לסבל ויהי לים עבד" (בראשית מ"ט).

כי 'מנוחה' זה בחינת נבואה, כמו שכתוב בברוך בן נריה שהיה מתאונן שלא שרתה עליו שכינה להינבא, והיה אומר: מה נשתניתי מכל הנביאים כולם (רש"י) כמ"ש "יגעתי באנחתי ומנוחה לא מצאתי" (ירמיה מ"ה) ו'מנוחה' - זו נבואה כמו שדרשו רבותינו זכרונם לברכה כי הוא מלשון 'ותנח' עליהם הרוח (מכילתא פרשת בא והובא בפרש"י שם). וזה שאמר הכתוב: 'וירא מנוחה כי טוב', דהיינו, כיון שמתפשטת הנבואה, עי"ז ואת הארץ כי נעמה הינו שמתגלה האמונה בחינת חידוש העולם בבחינת ארץ ישראל כנ"ל, כי ע"י הנבואה ובירור המדמה ותיקון האמונה נתגלה קדושת ארץ ישראל - השגחה הנ"ל. ועי"ז נתעורר הניגון שיתעורר לעתיד כנ"ל בבחינת ויט שכמו לסבל, כי נשיאה על שכמו / כתפו זה בחינת נגון בחינת שיר חדש הנ"ל, בחינת מה שנאמר אצל הלויים "בכתף ישאו", ודרשו רבותינו זכרונם לברכה (ערכין יא) אין ישאו אלא לשון שירה שנאמר "שאו זמרה ותנו תף". ועל ידי הנגון בחינת שיר חדש על ידי זה נתתקן הריח ע"י תוכחתו של המוכיח הראוי שזוכה לקול השיר כנ"ל, שתיקון הריח הוא בחינת משיח שידון וישפוט את העולם ע"י הריח כמובא, והוא יעורר בכאו"א את הריח הטוב בבחינת (איכה ד) "רוח אפינו (- ענין ריח ע"י האף) משיח ה", וזה שסיים הפסוק, כי ע"י שזוכה לבחינת ויט שכמו לסבול בחינת הניגון שיתער לעתיד כנ"ל, עי"ז מעורר בחינת הריח טוב הנ"ל וזה: ויהי לים עבד, כי 'עובד' זה בחינת משיח שהוא תקון הריח כנ"ל, וכמו שכתוב (רות ד) "ברוך ה' אשר לא השבית לך גאל וכו' קסב ותקראנה שמו עובד", הרי כי

הערות והוספות

קסא. ולכן נאמר ענין זה דייקא אצל ישכר, ומתגירין וכו', ועל ידי גרים בא התגלות הכבוד ועל ידי זה בא התפשטות הנבואה כמבואר שם באות הנ"ל (פל"ח אות י'). קסב. "ושמעתי שמתנועותיו הקדושות

הגואל / משיח הוא בחינת 'עובד' קסג, וזה שאמר הכתוב: ויהי 'למס' - עובד, כי ה'עובד' מעורר ה'ריח הטוב' על ידי תוכחתו, שהתוכחה היא בחינת מסמוס ש'ממסמסין ב'דבר שיש לו ריח שאינו מורגש, ומשפשפין בו ב'די שיהיה ה'ריח ג'דף, כי המוכיח הראוי ממסמס ומשפשף את האדם בתוכחתו, וע"י המסמוס והתוכחה, עי"ז דייקא הוא מעורר בו ריח טוב כנ"ל, כי על ידי בחינות הנ"ל נתתקן ה'ריח שהוא בחינת משיח בנ"ל קסד. קסה. וזה ביאור הכתוב: 'זירא מנוחה כי טוב' - ע"י התפשטות הנבואה עי"ז ואת הארץ כי נעמה' - נעשה חידוש העולם בבחינת הארץ ישראל, ועי"ז זיט שכמו לסבול' - נתגלה הניגון שיתער לעתיד, אשר עי"ז ויהי למס עובד' - מתגלה הריח הטוב ע"י התוכחה ע"י בחינת משיח.

הערות והוספות

משיח למצוא נקודות טובות בכל אחד ואחד אף אצל הגרעים שבגרועים רח"ל, כמובא בדברי רבינו ובדברי מוהרנ"ת בארוכה בכ"מ, ופנימיות הענין הוא, כי החטאים הם בחינת 'מות' וקיום חיי החוטאים בעולם הוא רק ע"י הנקודות טובות, ומשיח מעורר חיותם של החוטאים והרשעים ע"י שמנפח את הנקודה ומגדיל ומרחיב חיותם, לעורר בו ריח טוב ונפלא עד ששייבו בתשובה שלימה, וזהו הניגון המבואר במאמר רפ"ב, המתנגן על ידי אלו הנקודות על ידי מי שיודע להתפלל כמבואר שם.

קסה. ובחז"ל (יבמות כד:): מובא, כי אין מקבלים גרים לימות המשיח, ויתכן הכוונה, כי משיח יתקן כל בחינת הגרים ע"י שתקיא הס"א ותוציא עצמות חיותה, ולכן מי שיש בו ניצוץ של אמונה הראוי להתגייר כבר יתגיירו בתיקונו, אבל לאחמ"כ בימות מלך המשיח יהיו השאר לעבדים (רמ"ק).

זכרונו לברכה אז ומנעימות הקול והנגון שאמר פסוק זה ה'ה נראה כנותן בעצמו גם כן שבת והודאה להשם יתברך שנתן להם גואל כזה לעסק בתקוין וגאלת נפשותם ובהמשכת רוחו של משיח על ידי המשכת תקונים נפלאים ונוראים פא"ה" (חיי מוהרן מג).

קסג. במה שנקרא בשם עובד, יש לרמז כי כל ענינו של משיח הוא שע"י הקול מעורר הריח טוב וכו' כנ"ל, וזה נעשה ע"י שיר חדש בסוד שם החסד / שם ע"ב ע"י י' אותיות של שם הו"ה כנ"ל, וזה שנרמז בשמו 'עובד' כי עובד הוא אותיות: ע"ב - ואותיות ו"ד הם י' שהם י' אותיות דשם הויה באחוריים בבחינת פשוט כפול משולש מרובע (רמ"ק).

קסד. כי משיח ימליץ זכות על ישראל כמובא, ויאיר את הנקודות הטובות ועי"ז יעלה אותנו לכף זכות, כי זה כל כחו של

סיכום שלבי התורה

✧ התוכחה היא דבר גדול וחיוב המוטל על כא"א ✧ לאו כל אחד ראוי להוכיח כי יוכל לעורר ע"י ריח רע של החוטא ✧ המוכיח הראוי מעורר הריח הטוב ✧ ריח טוב זה מתעורר ע"י בחינת קול ✧ קול זה הוא הניגון שיתערר לעתיד כשיחדש את עולמו ✧ כדי לזכות לקול זה צריך שיהיו בו הבחינות המבוארים לקמן ✧

סדר שלבי הבנין: איך זוכה הצדיק לקול המוכיח הראוי' - קול הניגון שיתערר לעתיד:

עיקר התפילה היא בבחינת רחמים ✧ לפעמים הרחמנות מתמעטת ומתקלקלת ע"י יניקת הסט"א ✧ מזה בא תאוות ניאוף ✧ אזי אי אפשר להתפלל בבחינת רחמים ✧ כאשר מתפללים תפילה בבחינת דין הסט"א בולעת את התפילה ח"ו ✧ לכן צריכין בעל כח גדול שיוכל להתפלל תפילה כזו ✧ כאשר הבעל כח מתפלל את תפילתו היא עומדת בגרון הסט"א והיא מוכרחת להקיא את מה שבלעה ✧ לא זו בלבד, אלא היא גם מקיאה ומוציאה את עצמות חיותה אשר מזה נעשין גרים ✧ גרים אלו הם בבחינת רעמים ✧ ע"י הרעמים מתגלה כבוד ד' ✧ ע"י התגלות כבוד ד' באה התפשטות הנבואה ✧ [כל בחינות אלו הם בחינת רפואה ✧ רפואה זו היא בחינת מחילת עוונות] ✧ עיקר כח תפילתו של 'הבעל כח' היא כאשר ניתוסף נפש אחת, ומתקבצים עוד ועוד נפשות מישראל יחד ✧ על ידי התפשטות הנבואה הנ"ל נתתקן המדמה ✧ ע"י תיקון המדמה נתתקן האמונה ✧ כדי לזכות לאמונה מבוררת כזו צריך להתקרב אל המנהיג האמתי ✧ המקורב אל המנהיג האמתי זוכה לרוח אחרת / רוח נבואה שיש אצל המנהיג ✧ חידוש העולם בעת הבריאה ובכל רגע ורגע הוא ע"י אמונה זו ✧ גם חידוש העולם שיהיה לעתיד הוא על ידי אמונה זו ✧ כשיתחדש העולם לעתיד, יתנהג העולם ע"י נפלאות של השגחה למעלה מן הטבע ✧ הנהגה זו היא בבחינת 'ארץ ישראל' קסו ✧ אזי יתעורר שיר חדש - שיר של חסד - שיר פשוט כפול משולש מרובע ✧ שיר זה הוא בחינת קול המוכיח הראוי, אשר ה'בעל כח' זוכה לכך על ידי תפילתו ע"י כל הבחינות הנ"ל עד שזוכה לבחינת שיר חדש, אשר אז מתעורר שיר חדש שהוא קול המוכיח הנ"ל ✧

הערות והוספות

וכדכתיב ואותנו הוציא משם להביא אותנו אל הארץ, וכמאמר הכתוב בשירת הים תביאמו ותיטעמו בהר נחלתך וכו', כי זה היה כל מגמתם להמשיך כל תיקוני המאמר וכו' וכמבואר שם בליקו"ה בארוכה, ולכן א"י ובית הבחירה שבו הם תכלית ועיקר גילוי אמונתו, ע"י בית התפילה שיש בו אשר על ידו מתגלה האמונה בשלימות, וראה שם דבריו המופלאים אשר בזה מתבארים שלבי המאמר ביותר, ואכמ"ל.

קסו. תוספת קישור וביאור היוצא מדברי מוהרנ"ת ומבאר ביתר סדר שלבי המאמר, וכן מה שיצא לבאר ענין המנהיג ובית התפילה שלו, מה שנראה כאילו יצא בדרך אגב לבאר ענין זה וחזר לדבר מענין האמונה, מה שאינו כן בדבריו אלא הולך משלב לשלב לבאר סדר בגילוי והתיקון: מוהרנ"ת בליקו"ה (חול המועד ד, יב) מבאר, כי כל סדר יציאת מצרים לא היה בשביל שנזכה ליכנס לא"י ולבנות שם בית הבחירה

- יא -

יבאר מעניני 'ראש השנה' ע"פ כל הבחינות המבוארים בזה המאמר

וכלל הבחינות המבוארים בזה המאמר זה בחינת תיקוני ראש השנה וחודש תשרי^{סד}, כי בראש השנה אז התפלה בבחינת דין ומשפט, כי ראש השנה הוא 'יום המשפט' שהוא בחינת 'דין' כמ"ש: "המשפט לאלקים הוא" (דברים א) ו'אלוקים' הוא בחינת 'דין' כידוע^{קסט}, ועל ידי זה שה'בעל כח' מתפלל קסט תפילה בבחינת דין מוציאים כל החיות של הפמ"ר אחרא שניק מדעת ומתפלות ישראל כנ"ל, וזה בחינת מה שנאמר על יום ראש השנה, (תהלים פ"א) "תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו כי חק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב", כי חק לשנא דמזונא כמו שדרשו רבותינו, זכרונם לברכה על פסוק זה (ביצה טז) מדכתיב ואכלו את 'חקם' אשר נתן להם פרעה, הינו, שמוציאים כל המזון והחיות מהפמ"ר אחרא, כי הוא מברך להוציא ולהקיא הכל, על ידי בחינת משפט לאלקי יעקב, הינו, על ידי התפלה שהיא בבחינת דין ומשפט, שהיא בבחינת מטה עז שעל ידי זה הוא מקיא כל הקדשה שבלע מן הדעת ומתפלות ישראל כנ"ל, ועל ידי זה המשפט קע, חוזר ה'חק' / המזון שבלעה הסט"א לישראל.

וזה בחינת חודש תשרי שחל בו ראש השנה, בחינת מש"כ: "אתה פוררת בעוז ים, שברת ראשי תנינים על המים" (תהלים ע"ד) המובא לעיל כי הוא ענין הכנעת הסט"א ע"י תפילה בבחינת דין, כי ים שברת ראשי תנינים

העדות והוספות

קסז. שכל התקונים שהזכיר שם הכל נעשה

בראש השנה ובכל חדש תשרי, עין שם. ועקר התקון הוא בשביל האמונה שהוא יסוד הכל שנעשה על-ידי בחינת רוח נבואה וכו', עין שם. שעל-ידי-זה זוכין לבחינת קול השיר שיתער לעתיד וכו', כי תקון ובגין האמונה זהו בחינת תקון ובגין המלכות המבאר בכתבים, שעוסקים בזה לתקן מראש השנה עד שמיני עצרת (ליקו"ה הל' ס"ת ד, ד).

קסח. כי אף שבכל מקום, משפט הוא ענין רחמים, אך כאן מרמז על בחינת דין בבחינת

קסט. כי בוודאי אף כי כל אחד ואחד מתפלל בראש השנה תפילה בבחינת דין, אך שלימות התפילה בבחינת דין היא רק ע"י הבעל כח כנ"ל, ולכן מתקבצים אליו בימי ראש השנה כי הוא יודע להתפלל תפילה זו בשלימות.

קע. וז"ש לאלוקי יעקב / וידו אוחזת בעקב עשו / עקב ענוה יראת ד' כנ"ל בריש המאמר.

ר'אשי תבות הוא צרוף (- חיבור אותיות) תשרי קעא.

ואז בשמחזיר קדשת הדעת שבלע בבחינת תשרי הנ"ל, אז הדעת והמח בשלמות, וזהו בחינת ראש השנה שחל אז בימי תשרי, כי על ידי בחינת תשרי נעשה בחינת ראש דיקא בחינת תקון הראש והמח על ידי מפה על הנ"ל. עוד מרומז בענין תשרי, המשך התיקון הנעשה ע"י תפילת הבעל כח, כי בתפילתו בבחינת דין, גורם הבעל כח שתקיא הסט"א כל הקדושות שבלעה, וכשמוציאין מהסטרך אחרא מה שבלע אז מוציאין גם עצמות חיותו שהוא בחינת גרים כנ"ל, וגם זה בחינת תשרי בחינת (שמות כ"ג) "ואתם ידעתם את נפש הגר כי גרים הייתם" וכו' סופי תבות תשרי קעב.

ועל ידי גרים נתגלה הכבוד ועי"ז נתפשט הנבואה ועי"ז נתתקן האמונה הקדושה ועי"ז נתבטל אמונות מזביות כנ"ל, ובחינות האלו המתגלים על ידי תפילת ראש השנה הנ"ל, זה בחינות תקיעה - תרועה - שברים, כי תקיעה זה בחינת התגלות הכבוד בבחינת (ישעיה כ"ב) "ותקעתי יתד במקום נאמן והיה לבסא כבוד", הרי כי הכבוד מתגלה ע"י ותקעתי ותרועה זה בחינת רוח נבואה, בבחינת (במדבר כ"ג) "ו'תרועת' מלך בו" ותרגומו של 'ה' אלקיו עמו' הוא: ושכינת מלכיהון בהון, הינו השראת השכינה בחינת נבואה קע, קעד, קעה, ועי"ז נעשה בחינת שברים קע, זה בחינת בטול אמונות

הערות והוספות

קעא. גם פנימיות ענין 'תשרי' הוא בבחינת דין, כי הוא בחינת תשרי, בחינת שלא כסדר כמובא בספרים.

קעב. ועל-כן אחר ראש השנה שאז התפלה בבחינת דין ואז מוציאין מהסטרך אחרא כל הקדושה שבלעה, והסטרך אחרא, שהוא בחינת עננים קליו והולכין, ועל-כן אחר ראש השנה הוא יום הכפורים שהוא סליחת עוונות בחינת הסתלקות ובטול העננים שהם הסטרך אחרא, בחינת מחיתי קעב פשעיה וקעגן חטואתיה וכו' כנ"ל. ואז נתתקן פגם המח והתפלה, כי על-ידי ראש השנה, שהוא בחינת תפלה, בבחינת דין מוציאין

מהסטרך אחרא מימי הדעת וכו' וחזרין ונתתקנין המחין, שהם בחינת מחצות פרוסות בפני תאות נאוף. (ליקו"ה סוכה ו ב).

קעג. ומצינו הרבה כגון דא שהנבואה נקראת: 'השראת השכינה', וכגון מה דאיתא בגמ' (שבת ל:) אין השכינה שורה אלא מתוך שמחה שנאמר והיה כנגן המנגן ותהי עליו רוח ד', וכן ברש"י עה"פ (שמות לג, טז) ונפלינו אני ועמך וגו': "אני מבקש ממך שלא תשרה שכינה על אומות העולם" [כדי שלא תהיה להם נבואה] כמבואר בחז"ל.

קעד. עוד מתבאר פשט הדברים, לפמ"ש רש"י שם, כי תרועה הוא ענין רעות

בְּבִינָתָא, בְּבִינָתָא מַה שְׁנֵאמַר עַל פְּסִילֵי הָאֱלִילִים (שְׁמוֹת כ"ג) "שֶׁבֶר תִּשְׁבֵּר מִצְבַּתֵיהֶם", (כְּמוֹכָא בְּתַקוּן י"ח וּבְתַקוּן כ"א אֲשֶׁר שָׁם נִדְרַשׁ פְּסוּק זֶה עַל עֲנִין 'שְׁבָרִים'), הִנְנִנוּ בְּחִינַת גְּפוּל אֱמוּנוֹת בְּבִינָתָא, וְתַקוּן הָאֱמוּנוֹהַּ הַקְּדוּשָׁה הַנַּעֲשֶׂה ע"י כָּל הַבְּחִינּוֹת הַנ"ל, מְרוֹמַז ג"כ בְּעֵינֵי 'שְׁבָרִים' בְּבִינָתָא (תְּהִלִּים קמ"ה): "עֵינַי כֹּל אֶלְקִיךָ יִשְׁבְּרוּ", כִּי תִיבַת יִשְׁבְּרוּ מְרַמֵּז עַל עֲנִין שְׁבָרִים, וְגַם הַבְּנֵת הָעֲנִין מוֹרָה עַל בִּיטְחוֹן וְאֱמוּנָה אֶל הַש"י כִּי הוּא זֶן וּמְפָרְנֵס לְכָל, שֶׁהוּא עֲנִין תַּקוּן הָאֱמוּנָה הַקְּדוּשָׁה.

וְעַל-יְדֵי אֱמוּנָהּ זוֹכִין לְחִדוּשׁ הָעוֹלָם כְּנ"ל. וְגַם זֶה בְּחִינַת תִּשְׁרֵי, כִּי בְּתִשְׁרֵי נִבְרָא הָעוֹלָם (ר"ה י.) וְחִדוּשׁ הָעוֹלָם יִהְיֶה בְּבִינָתָא אֶרְצֵי יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת הַשְּׁנֵחָה, וְהַשְּׁנֵחָה זֶה בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּבִינָתָא מַה שְׁנֵאמַר עַל הַשְּׁנֵחָה הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל: "תְּמִיד עֵינַי ה' אֶלְקִיךָ בְּהַ מְרֹאשֵׁית הַשָּׁנָה" וְכו', כִּי 'מְרֹאשֵׁית הַשָּׁנָה' הוּא בְּחִינַת 'רֹאשׁ הַשָּׁנָה', וְזֶה יִתְעַר שִׁיר חֲדָשׁ כְּנ"ל וְגַם זֶה ה'שִׁיר חֲדָשׁ' הוּא בְּחִינַת תִּשְׁרֵי, בְּבִינָתָא מַה שְׁנֵאמַר עַל הַשִּׁיר שִׁיתְעַר לַעֲתִיד: (שִׁיר הַשִּׁירִים ד) "תְּבוֹאֵי תִשׁוּרֵי – לְשׁוֹן תִּשְׁרֵי מְרֹאשׁ אֱמוּנָה" בְּקִבְצֵי אֶת נִידְחֵיךְ (רש"י שם).

- יב -

 יבאר ענין ה'דיאה' ע"פ כל הבחינות המבוארים בזה המאמר קעז

וְזֶה בְּחִינַת הַרְאָה, כִּי בְּשִׁמּוֹנֵי הַרְאָה בְּשִׁלְמוֹת -] שְׁכַל חֲלָקֵי הַרְיָאָה מִתְנַהֲגִים וּבְרִיאִים כְּרֹאֵי קַעֲחַ] נִמְצְאוּ בְּהַ כָּל הַבְּחִינּוֹת הַנ"ל.

הַעֲדוֹת וְהוֹסְפוֹת

קעז. שְׁמַעְתִּי בְּשִׁמוֹ, שְׁאֲמַר שֶׁכָּבֶר אֲמַר כְּמָה תוֹרוֹת עַל חוֹלְאֵת שְׁלוֹ. כִּי אַחַר שֶׁבָּא מִלְּמַבְרַגְ הַזְּכִיר כְּמַעֲט בְּכָל תּוֹרָה מְעַנֵּן הַרְאָה, שְׁזָה הִנֵּה הַחוֹלְאֵת שְׁלוֹ, כִּי הִנֵּה לוֹ חֲלֵי הַהוֹסֵט (שְׁעוּל, שְׁחַפָּת), וְחַמְמָא לְצָלוֹ, שֶׁהוּא חֲלֵי הַרְאָה (שִׁיחוֹת הַר"ן קנ"ז).

קעח. וְכִמוּ שְׁכַתַּב לְעִיל (קמא, יד) כִּי כָּל הַחוֹלְאֵת הֵם בְּחִינַת מַחְלָקָת, שְׁאִין שְׁלוֹם בְּעֶצְמֵי, וְהִיסוּדוֹת מִתְגַּבְּרִין זֶה עַל זֶה וְאִין מִתְנַהֲגִים בְּשְׁלוֹם, בְּמַגְז הַשְּׁוֹה, וְעַל-יְדֵי-זֶה בָּא חוֹלְאֵת, כְּיָדוּעַ, וְרֹאה חִי"מ (רִיט) מַה

וְהַתְּחַבְּרוֹת, כִּי הַנְּבִיא מִתְחַבֵּר וּמִתְדַּבֵּק לְשִׁרְשׁוֹ ע"י בְּחִינַת הַנְּבוּאָה שֶׁהוּא עֲנִין לִיוֵי וְהַתְּחַבְּרוֹת כִּידוּעַ.

קעה. וְתִרְעוּהָ הוּא גַם עֲנִין הַנִּיגוּן הַנ"ל, וְכַמ"ש (תְּהִלִּים לָג, ג) הַטִּיבּוֹ נִגַן בְּתִרְעוּהָ.

קעו. יֵשׁ מְקוֹם לְעִיין מְדוּעַ הַפֶּךְ סֹדֵר הַסֵּבֵר הַתְּקִיעוֹת, תְּקִיעָה תִרְעוּהָ שְׁבָרִים, וְלֹא תְקִיעָה שְׁבָרִים תִרְעוּהָ כְּסֹדֵר הַתְּקִיעוֹת, אִף שֶׁהִיא יִכוֹל לְבַאֵר סֹדֵר הַבְּחִינּוֹת גַּם בְּאוֹפֵן זֶה, וְיִל"ע.

כי זה הבעל כח הנ"ל שמתפלל תפלה בבחינת דין, שעל ידי זה מוציא כל הקדשה מהפטור אחרת בחינת "ויעמד פינחס ויפלל" כנ"ל, הוא בחינת ציר נאמן – שליח נאמן לשולחיו המשמר נאמנותו לבני ישראל, כי הוא מופר נפשו קעט בשביל ישראל להיכנס לתוך צוואר הסט"א ולהילחם עמה שם קפ, ונאמנות' זו זה בחינת הראה בבחינת (משלי כ"ה) "בצנת שלג ביום קציר בן ציר נאמן לשולחיו" קפא, הרי שנאמנות השליח / הצדיק היא כנאמנות הצינה, וצנה וקרירות הוא בחינת הראה, כי הראה מקרר חמימות הגוף, כי אלמלא כנפי ראה דנשבין על לבא הוי לבא אוקיד כל גופא קפב (תקון י"ג, דף כז:)- [אלמלא כנפי הריאה המנשבות לקרר את הלב, היה תבערת הלב מבעיר ושורף את הגוף], הרי כי רפואת ותיקון הריאה תלויה בתיקונו של ה'בעל כח' שהוא ציר נאמן לשולחיו.

גם שלמות הדעת הנ"ל, אשר הסט"א יונקת ממנה וה'בעל כח' נלחם עמה שתוציא ותקיא כל הקדושות והדעת שבלעה כנ"ל, הוא בבחינת הראה, כי עקר הדעת והמוחין הוא על ידי שמנונית הגוף, כי השכל דולק כמו נר על ידי שמנונית הגוף קפג, והראה היא מעלה שמנונית הגוף אל המוח על ידי הנשימה של הראה, גם על ידי הנשימה נתקדם כל השמנונית של הגוף, שעל ידי זה השמנונית שיש בגוף, עקר קיום השכל הדולק ומתקיים ע"י זו השמנונית שיש בגוף, וכיון שקיום המוחין והדעת הוא ע"י 'נשימת' הריאה

הערות והוספות

הציר, (וראה עוד במפרשים שם).
קפב. ומקשרי המאמר מובן, כי הדין נמתק על ידי מסירות נפשו של הצדיק, כי זוהי צינת התפילה הממתיקה את חמימות הדין.
קפג. כי עקר השכל הוא על-ידי הלחלוחית העולים אל המוח, שהם בחינת השמן, והמוח היא הפתילה, והנשימה שבמוח הוא האור, נמצא שעקר קיום השכל הוא על-ידי הלחלוחית שבגוף כנ"ל, והלחלוחית הוא על ידי הראה, כמוכא אלמלא כנפי ראה דמנשבי על לבא הוי לבא אוקיד כל גופא (ליקו"מ קמא רכה).

שהתגברה עליו חולאת הריאה ביותר באותו היום.

קעט. וראה בפרפראות לחכמה (אות יג) על מסירות נפשו של רביז"ל בעת אמירת מאמר זה, וכך ענה ואמר קודם מסירת המאמר "אם כן אמסור נפשי!"

קפ. ראה לעיל אות ג' ובהערות שם.

קפא. פשטות הכתוב מדבר מעריבות הציר נאמן שהיא כעריבות הצינה, אך מלשון הכתוב על 'נאמנות' הציר, משמע כי הצינה נאמנת ביום שלג לקיים שליחותה כנאמנות

המעלה שמנונית אל המח, ו'נשימה' זו גם מרבה שמנונית בגוף כנ"ל, על
 בן נקראין המחין נשמה בבחינת (איוב ל"ב) 'וְנִשְׁמַת שְׂדֵי תְבִינָם', כי 'תבינם'
 הוא ענין בינה ודעת, והוא נקרא 'נשמת' שדי פי עקר המוח והדעת על ידי
 הנשימה של הריאה קפד כנ"ל וזה בחינת (משלי כ) "גַר ה' נִשְׁמַת אָדָם", פי
 השכל הוא גר דולק על ידי השמנונית שפגוף שמתקמין ועולין אל המוח על
 ידי הנשימה של הריאה, נמצא שנקר קיום הדעת על ידי הריאה, כי לפי
 שלימות מזג הריאה כך מתקיים ונשלם הדעת.

גם גרים הנ"ל הם בבחינת הריאה, כי ה'גרים' זה בחינת הכל נחית הכל
 סליק [- מכניס ומוציא הבל] הנאמר בהריאה פמובא (בתקוני זמר תקון ס"ט דף
 צו), כי כאו"א כשמתחזק לשוב בתשובה ולהרפות ממנו אחיזת הסט"א
 רח"ל, הוא בבחינת 'גרים', פי יש הכלים באויר העולם שהם בחינת (ירמיה
 י"א) "הַבֵּל הַמָּה מַעֲשֵׂה תַעֲתָעִים" קפח [- פסילי האלילים המה הבל ורעות
 רוח ומעשה תעותעים המתעים את בני האדם], הינו הכלי עולם של
 שמוות קפד, אשר אויר העולם מלא מאלו ההבלים, וכשמתקבלין אלו ההבלים
 מתגברים באדם תאוות ומחשבות רעות ח"ו, וכשמתגברים עליהם ומכניסין
 אותם ההבלים בתוך תורה ותפלה קפז, ע"י התגברות דקדושה וניצוח היצר
 ונעשה מהם הכלים דקדושה, זה בחינת גרים, פי מהכל מעשה תעותעים
 נעשה הכל דקדושה של תורה ותפלה שזה הוא בחינת גרים, וזה בחינת
 'הכל נחית הכל סליק' הנאמר בהריאה כנ"ל שמתקבלת הכל ומוציאה הכל,
 הינו בחינת גרים הנעשין על ידי שמתקבלין הכלים של העולם שהם בחינת
 הכל המה מעשה תעותעים ומעלין אותן לבחינת הכל דקדושה על ידי תורה

 הערות והוספות

קפו. מובן גם מדבריו כי העולם מלא
 באוירים רעים עד הבל זה מתפשט בעולם
 ונכנס ח"ו בלבבות הכשרים, וראה לעיל (קמא
 לא) מענין הבל הכיסופים רעים הנעשים על
 הארץ.

קפז. נקט תורה ותפילה שהם עניני דיבור
 שיש בהם הבל, אך כוונתו לכלליות מעשים
 טובים הנעשים על ידי התגברות והחזרת
 ההבלים אל הקדושה.

קפד. וראה גם ברכות כה: מה שפירש"י
 עה"פ כל הנשמה כל הנשמה תהלל יה -
 מלשון נשימה, ושם: כל הנשמה - הפה
 והחוטם בכלל ההילול.

קפה. ורישא דהאי קרא היא: נבער כל-
 אדם מדעת וכו' כי ע"י חסרון ויניקת הסט"א
 מן הדעת נעשה ענין זה אשר הפסילים
 והאלילים אשר הבל המה מתעתעים בדעת
 בני אדם.

וּתְפִלָּה כַּנֶּפֶט, קפח, קפט, וכאשר מתגיירים גרים ממש על ידי תפילתו של ה'בעל כח', היינו, נשמות כאלו שהיו שקועים ואחוזין בהבל הסט"א לגמרי ובאו והתגיירו מחדש, בוודאי נעשה ענין זה בשלימות גדול קצ, נמצא כי שלימות הריאה תלויה גם בענין גרים הנ"ל.

גם הַתְנַלְלוֹת הַכְבוֹד הַנֶּפֶט הוא בחינת הריאה, כי זֶה בְּחִינַת (משלי ג) "כִּי בְּכֹד אֶת ה' מְהוֹנֵךְ" אֵל תִּקְרִי מְהוֹנֵךְ אֵלֶּךָ מְגֹרֵנְךָ קצא [-אם חננך ד' בקול ערב כבדהו בקולך], הרי כי כבוד ד' הוא ע"י בחינת 'קול הגרון', וְקוֹל הַגְּרוֹן יוֹצֵא מִהֲרָאָה.

גם הַתְּפִשְׁטוֹת הַנְּבוּאָה הַנֶּפֶט, זֶה בְּחִינַת הַרוּחַ' אֵל בְּנִפְי רָאָה הַמְּנַשְׁכִּין עַל הַלֵּב כִּנ"ל, שְׁהוּא בְּחִינַת 'רוּחַ' נְבוּאָה בְּחִינַת (שמואל ב כ"ג) "רוּחַ ה' דָּבַר בִּי" בְּנְבוּאָה.

גם תְּקוּן הַמְּדַמָּה הַמְּתַכַּרֵּר ע"י הַתְּפִשְׁטוֹת הַנְּבוּאָה כִּנ"ל, הוּא בְּבְחִינַת הַרָאָה, כִּי שִׁנָּה וְדַמְיוֹן [הבא בשעת שינה בבחינת חלום לילה כנ"ל] הוּא תִּלְוִי בְּהַרָאָה, קצב כִּי עֵקֶר שִׁנָּה וְדַמְיוֹן [שאז מתגבר המדמה ביותר] הוּא עַל יְדֵי

הערות והוספות

ענין הגירות שהופכין ההבל דטומאה להבל דקדושה, אך בוודאי כי ענין זה נעשה בשלימות גדול כאשר מתגיירין אל הנשמות החוזרים אל הקדושה כאשר הסט"א מקיאה עצמות חיותה, ועפ"ז פירשנו למעלה גוף הביאור.

קצא. עין משלי ג ברש"י שם, וכן הובא בבאה"ט או"ח סי' נג בשם הפסיקתא. אמנם בפסיקתא עצמה איתא ממה שחננך אם נתן לך קול ערב וכו' (מתוך המ"מ הנדפסים בגוף המאמר).

קצב. תוספת ביאור נחוצה בענין מה שכתב 'שינה ודמיון' וכן מה שהביא מענין הגשמים שאז מתגבר השינה: ראשית, מובן ממש"כ לעיל כי המדמה הוא בחינת לילה והוא מתגבר ביותר בעת השינה וכו', אך מדברי מוהרנ"ת (ציצית ז, כ"ה) מובן ביותר הענין

קפח. כי זוהי עבודה כל אחד ואחד המהפך אל הקדושה את ההבלים שהוא נושם ממלא בעל כרחו, וע"י שמתגבר ועובד את השם בתמימות, הוא מהפך את ההבלים ומחזירם אל הקדושה שהוא בחינת גרים.

קפט. ומקשרי דבריו ממה שכתב לעיל כי הריאה הוא ענין הנשימה מובן ביותר כשאדם נושם הוא מכניס מהפה ומוציא מהאף, והשערות שבאף מסננים, אז ההבל הטוב נכנס בפה וההבל המכוער יוצא מהאף עכ"פ נמצא כי בסדר הנשימה עושים פעולה זו של הפיכות ובירור ההבל.

קצ. יש לחדד הדברים, כי רבינו מוסיף כאן ענין נוסף, והוא התגברות והפיכת הבלי העולם להבל של תורה ותפילה שהיא בבחינת גירות, וכאן לא דיבר בפירוש מן הגרים עצמם, כי בא להסביר פנימיות מעלת

שהאוויר קר וְלַח - וְעַל כֵּן בְּעַת הַגְּשָׁמִים אֲזוּ נּוֹפֵל שְׁנֵה עַל הָאָדָם, וְהִרְאָה
הִיא קַר וְלַח קצו, שְׁעַל יְדֵי זֶה בָּא שְׁנֵה וְדַמְיוֹן הֵינּוּ הַדְּמִיוֹנוֹת הַבְּאִין לְאָדָם
בְּעַת הַשְּׁנֵה בְּבַחֲיַנַת חֲלוּם לִילָה כַּנ"ל, שְׁנֵה בְּחִינַת כַּח הַמְדָמָה, וּלְכֵן שְׁלִימוֹת
מִזַּג הַרְיָאָה תְלוּיָה בְּתִיקוֹן וּבִירוּר כַּח הַמְדָמָה קצו.

גַּם חֲדוּשׁ הָעוֹלָם בְּבַחֲיַנַת הַרְאָה, כִּי זֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁנֶּאֱמַר כִּי חֲדוּשׁ הָעוֹלָם
יְהִיָּה עַל יְדֵי ה'רוּחַ' כְּדַכְתִּיב: (תְּהִלִּים ק"ד) "תִּשְׁלַח רֹחֶךָ יִבְרָאוּ וְעִי"ז תַּחֲדָשׁ
פְּנֵי אֲדָמָה" בְּחִינַת הַרוּחַ שֶׁל כְּנַפֵּי רֵאָה

וְהַחֲדוּשׁ הָעוֹלָם הוּא בְּבַחֲיַנַת הַשְּׁנֵה בְּחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כַּנ"ל, וְגַם זֶה הוּא
בְּחִינַת הַרְאָה, בְּבַחֲיַנַת מַה שֶּׁאֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ וְזָכוֹנָם לְבִרְכָה (חֲלִין מַט) לָמָּה נִקְרָא
שְׁמָה רֵאָה שְׁמֵאֵירַת אֶת הָעֵינַיִם, כִּי אֲכִילַת הַרְיָאָה (- כַּשֶּׁהִיא נֹאכֶלֶת עִם סַמְמָנֵי
רְפוּאָה נּוֹסְפִים) מוֹעִילָה לְאוֹר הָעֵינַיִם, וְהָעֵינַיִם זֶה בְּחִינַת "תְּמִיד עֵינַי ה' אֶלְקִיךָ
בְּה" וְכו' הַנֶּאֱמָר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשְּׁנֵה כַּנ"ל.

גַּם הַנְּגוּן וְיָשִׁיר חֲדָשׁ הַנ"ל שִׁיתַּעַר לַעֲתִיד הוּא בְּבַחֲיַנַת הַרְאָה, כִּי הַשִּׁיר
שִׁיתַּעַר לַעֲתִיד הוּא שִׁיר פְּשוֹט כְּפוֹל מְשׁוֹלֵשׁ מְרוּבַע, בְּבַחֲיַנַת הָרֵם כַּשֶּׁפ"ר
קוֹלֵךְ כַּנ"ל, וְזֶה בְּחִינַת "קָרָא בְּגוֹן אֵל תַּחֲשֶׁךְ בְּשֶׁפֶר הָרֵם קוֹלֶךָ" [קְרוּא בְּקוֹל
גְּדוֹל מִן הַגְּרוֹן כַּהֲרַמַת קוֹל הַשׁוֹפֵר (מִפְרָשִׁים)], הִרִי כִי קוֹל 'כַּשֶּׁפ"ר' יוֹצֵא

הַעֲדוֹת וְהוֹסְפוֹת

הַמְדָמָה הֵינּוּ בְּתִיקוֹן מִזַּג הַרְיָאָה כְּפִי
בְּרִיאוֹתָה וְתִיקוֹנָה.

קצו. כִּי הַרְיָאָה שׁוֹאֲבַת מִן ה'לַח' שְׁבַמַּח
וּמְקַרְרַת אֶת הַלֵּב כַּנ"ל, וְחֲצִיָּה מִיִּסוּד הַמִּים'
כְּמוֹבָא, גַּם רִיָּאָה גִימַט' רִי"ו שֶׁהֵם מִסְפַּר
הָאוֹתִיּוֹת בְּשֵׁם ע"ב שֵׁם הַחֲסֵד כְּמוֹבָא.

קצד. וְלִכֵּן כַּאֲשֶׁר הַמְדָמָה אֵינוּ מְבוֹרֵר כֹּל
כֵּךְ, אֲזִי בְּזַמַּן הַשִּׁינָה נּוֹפְלִים עַל הָאָדָם
דְּמִיוֹנוֹת וּמַחֲשָׁבוֹת וְתַאוּוֹת רַעוֹת ח"ו, אֲךָ
כַּאֲשֶׁר הַמְדָמָה מְבוֹרֵר, אֲזִי אֲדַרְבָּא אֲצֵל
הַצְּדִיקִים, הַשִּׁינָה שֶׁלֵּהֶם הִיא בְּבַחֲיַנָּה גְבוּהָה
מְאוֹד, וְכְמוֹבָא הַרְבֵּה בְּסִפְרֵים (רֵאָה פְּרִי צְדִיק
פְּרַשְׁת וַיִּלֵּךְ אֲרִיכּוֹת נִפְלָאָה בְּעֵינֵי זֶה).

(וְהוּא מְבוֹאֵר בְּדַבְרֵי רַבֵּינוּ, אֲךָ שֵׁם הוּא מְבַאֵרוּ בִּזְה
הַמְאֵמֵר) כִּי עֵיקַר הַשִּׁינָה הוּא בְּשִׁבִיל בִּירוּר
הַמְדָמָה, וְכַאֲשֶׁר הַמְדָמָה מְבוֹרֵר - אֲזִי אֵין
צְרִיכִין שִׁינָה כֹּלל, וּבִזְה מְבַאֵר שֵׁם עֵינֵין נִס
פּוֹרִים אֲשֶׁר בְּלִילָה הוּא נִדְדָה שְׁנַת הַמֶּלֶךְ,
כִּי עֵיקַר הַכְּנַעַת עֵמֶלֶק הוּא ע"י נְדוּד וּבִיטוּל
הַשִּׁינָה בְּחִינַת הַמְדָמָה כְּמוֹבָא בִּזְה הַמְאֵמֵר,
עֵינַיִם, זֶה בִּיאוֹר דְּבִרֵי רַבֵּינוּ כֵּאֵן, כִּי הַשִּׁינָה
הוּא כְּדִי לְבַרֵּר הַמְדָמָה וְלִכֵּן הַשִּׁינָה הַדְּמִיוֹן
הֵם עֵינֵין אֶחָד מִמֶּשׁ זֶה שְׁכַתְּבָה, כִּי עֵיקַר
שִׁינָה דְּמִיוֹן תְלוּי בְּרִיָּאָה וְעַל כֵּן
בְּעַת־הַגְּשָׁמִים אֲזוּ נּוֹפֵל שִׁינָה עַל הָאָדָם הֵינּוּ
עֵינֵין הַמְדָמָה שֶׁאֲזוּ הוּא נִצְרָךְ בִּיּוֹתֵר לְבִירוּר
כִּי הוּא בְּחִינַת קַר וְלַח, וְהַכֹּל תְלוּי בְּתִיקוֹן

מן הגרון, והגרזן הוא הרָאָה כנ"ל, וְשֵׁם הוּא בְּחִינַת הַנְּגוּן שִׁיתַּעַר לַעֲתִיד כנ"ל קצה שְׁהוּא בְּחִינַת כְּשִׁפָּר וְכו' כנ"ל.

גם תקון הריח והיראה שְׁהוּא מוֹזְנָא דְנִשְׁמָתָא שְׁנַתְּתֵקֵן עַל יְדֵי כָּל בְּחִינּוֹת הַנ"ל, הוּא בְּבִחִינַת הַרְאָה, כִּי צְרוּף (- חיבור אותיות) ה'רִיָּאָה' הוּא סוֹפֵי תְבוּת: ה' רַעֲי ל'א אָחְסֵר, הַיִּינוּ, מַה שֶּׁאִמַּר דּוּד כִּי הַקב"ה מִזִּין וְרוּעָה אוֹתוֹ בְּבִחִינַת (תהלים כ"ג) "ה' רַעֲי ל'א אָחְסֵר", כִּי ה' רועֵי זֶה בְּחִינַת מוֹזְנָא דְנִשְׁמָתָא, וְזֶהוּ, 'ל'א אָחְסֵר' בְּחִינַת (שם לד) "כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירְאִיו" הִינּוּ בְּחִינַת יְרָאָה קצב, שְׁהִיא בְּחִינַת רִיחַ שְׁהוּא מוֹזְנָא דְנִשְׁמָתָא כנ"ל קצב קצב.

 יבאר מאמר חז"ל בענין 'הכנעת עוג' ע"פ ככל הבחינות המבוארים בזה המאמר

וְזֶה פְּרוּשׁ מֵאִמַּר רַבּוֹתֵינוּ, וְזָרוּנָם לְבִרְכָה, עַל עוֹג מִלֶּךְ הַבָּשָׂן אָמַר: מַחְנֶה יִשְׂרָאֵל כְּמָה הָיִי – מַחְנֶה יִשְׂרָאֵל כְּמָה גוֹדְלוֹ? תִּלְתָּא פְּרָסִי – ג' פְּרָסוֹת! אֲזִיל וְאֶעְקֵר טוּרָא בֵּת תִּלְתָּא פְּרָסִי וְאֶשְׁדִּי עֲלֵיהּ – אֵלֶךְ וְאֶעְקֹר הַר שֶׁל ג' פְּרָסוֹת וְאֶזְרוֹק עֲלֵיהֶם, עֶקֶר טוּרָא בֵּת תִּלְתָּא פְּרָסִי וְאוֹתְבָה אַרְיִשָּׁה – עֶקֶר הַר שֶׁל ג' פְּרָסוֹת וְהַנִּיחַ עַל רֵאשׁוֹ לְהוֹלִיכּוֹ כְּדִי לְזָרוֹק עֲלֵיהֶם, אֵינִי עֲלֵה קוֹמְצָא וְנִקְבִיָּה וְנִחַת עֲלֵה אֲצוּאָרָה – בָּאוּ נַמְלִים וְנִקְבוּ אֶת הַהַר עַד שֶׁנִּכְנַס רֵשׁוֹ לַתּוֹךְ הַהַר עַד הַצּוּאָר, בְּעַא לְמִשְׁלָפִיה מִשְׁכּוּהַ שִׁנִּיָּה לְהֵאֵי גִיסָא וְלֵהֵאֵי גִיסָא – בָּא לְהוֹצִיא אֶת הַהַר, נִמְשְׁכוּ וְנִשְׁתַּרְבְּבוּ שִׁנִּיָּה לְשֵׁנֵי הַצַּדִּידִים וְלֹא יִכּוֹל לְהוֹצִיא אֶת הַהַר, מִשָּׁה כְּמָה הָיִי – כְּמָה הִיָּה גּוֹבְהוּ

הַעֲדוֹת וְהוֹסְפוֹת

קצה. גם מובן כי הדרש המובא לעיל על

כבד את ד' מהונך, נאמר על ניגון בקול ערב כמבואר שם.

קצו. גם ירא"ה אותיות ירא"ה וכן ירא"ה היא אותיות רא"ה המדבר מענין עיני ד' אלוקיך, ענין ההשגחה בבחינת ארץ ישראל.

קצז. ומקשרי המאמר מובן, כי כוונתו לבאר כל מהות הריח הוא על ידי הנשימה, וכך הוא בתיקו"ז (תקון ו): "ריחא בריאה דנפיק

לחוטמא."
קצח. כי אכילת ישראל צריכין להיות בבחינת מזונא דנשמטא שהוא בחינת שלמות בלי חסרון בבחינת ה' רעי לא אחסר הנאמר במזונא דנשמטא בחינת כי אין מחסור ליראיו" (ליקו"ה נט"ו ג. י). ואכן, בסעודה הנאכלת ביראה טהורה כהלכתה, אומרים בה מזמור זה כמובא, המדבר ממזונא דנשמטא שהיא אכילה דקדושה כנ"ל בתחילת המאמר (רמ"ק).

של משה? עֶשֶׂר אַמִּין – עשר אמות! שְׁקֵל נִרְגָא בַת עֶשֶׂר אַמִּין – לקח גרזן בן עשר אמות, וְשׁוֹר עֶשֶׂר אַמִּין – קפץ עשר אמות, וּמְחִינָה בְּקִרְסָלָה וְקִטְלָה והכה בקרסולו והרגו! (בְּרֵכוֹת נד:).

פי עוג הָיָה אֲחֻזָּתוֹ וּיְנִיקָתוֹ בְּיָמֵיִן הַקְּדוּשָׁה, כְּמוֹבָא (זהר חקת דף קפד קצ"ט) וְלֹכֵן הָיָה יוֹנֵק מִבְּחִינַת הַדְּעַת דְּקַדְשָׁה, כִּי הַדְּעַת הוּא ב'ימין', כְּמוֹבָא בְּתִיקוּ"ז פִּי "מִסְפָּרָא דִּימִינָא - מוֹחָא, הוֹרָא כְּכִסְפָּא [מי שהוא בבחינת ימין - מוחין, פניו חוורים כצבע הכסף] (תקין ע, דף קיח) הרי כי הדעת / מוחין הוא בבחינת ימין, וְכִיוֹן שֶׁהִיָּה יוֹנֵק מִן הַדְּעַת וְהַרְחַמְנוֹת וְהַתְּפִילָה כִּנ"ל, ע"ל פֶּן רִצָּה לְהַתְּגַבֵּר בְּכַח יְנִיקָה זו ע"ל יִשְׂרָאֵל לְהַפִּילֵם אֶל הַטּוֹמְאָה וְהַתְּאוּהָ ח"ו כְּאֲשֶׁר יִתְבָּאֵר.

וְזֶה שֶׁאָמַר עוּג: מִחְנֵה יִשְׂרָאֵל בְּמָה הוּי תִלְתָּא פְּרָסִי, 'מִחְנֵה יִשְׂרָאֵל' זֶה בְּחִינַת קְדוּשַׁת הַמִּחְנֵה שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת (דְּבָרִים כ"ג) "וְהָיָה מִחְנֵיךָ קְדוֹשׁ", וְעָקֵר קְדוּשַׁת מִחְנֵה יִשְׂרָאֵל הוּא ע"ל יְדֵי שְׁמִירָה מִתְּאוּהָ נְאוּף מִבְּחִינַת מְקַרְהָ לְיִלְדָה חֵם וְשָׁלוֹם כְּמוֹ שְׂכֵתוֹב שָׁם בְּפָרְשָׁה [-] וְהָיָה מִחְנֵיךָ קְדוֹשׁ וְלֹא יִרְאֶה כֵךְ עֲרוֹת דְּכָר וְשָׁב מֵאֲחֵרֶיךָ], וְעָקֵר הַשְּׁמִירָה מִתְּאוּהָ זו הוּא ע"ל יְדֵי בְּחִינַת תִּלְתָּא פְּרָסִי הֵינּוּ תִלְתָּת מוֹחִין שְׂכָל אֶחָד וְאֶחָד הוּא מְחַצֵּה פְּרוּסָה בְּפָנֵי תְּאוּהָ זו כְּנ"ל, וְזֶה: מִחְנֵה יִשְׂרָאֵל בְּמָה הוּי? תִּלְתָּא פְּרָסִי, הֵינּוּ עָקֵר הַקְּדוּשָׁה שֶׁל מִחְנֵה יִשְׂרָאֵל, שִׁיחֵיו קְדוּשִׁים מִתְּאוּהָ זו מִמְקַרְהָ לְיִלְדָה, חֵם וְשָׁלוֹם הוּא ע"ל יְדֵי בְּחִינַת תִּלְתָּא פְּרָסִי הֵינּוּ תִלְתָּת מוֹחִין, שְׁהֵם מְחַצֵּה פְּרוּסָה בְּפָנֵי תְּאוּהָ הִרְיָא כְּנ"ל.

וע"י שנפגם הדעת נפגמת התפילה כנ"ל, וזה שאמר עוג: 'אזיל ואַעְקֵר מוֹרָא בַת תִּלְתָּא פְּרָסִי וְאֲשַׁדֵּי עֲלֵיהּ', 'טורא' – הר, זֶה בְּחִינַת הַתְּפִילָה בְּבְחִינַת "וְהִבִּיאֹתִים אֵל 'הר' קְדוּשִׁי, וְשִׁמְחֹתִים בְּבֵית תְּפִילָתִי", הרי כי 'בית התפילה' הוא בבחינת 'הר', וְזֶהוּ 'בַת תִּלְתָּא פְּרָסִי' כִּי הָר זֶה הוּא בֶן ג' פְּרָסָאוֹת,

הערות והוספות

קצט. ושם מבואר טעם הדבר, כי על ידי שנימול ע"י אברהם איש החסד, היה בו כח זה לינוק ולהיאחז בבחינתו.
 ר. וכן הרבה בחז"ל כי מוחין הוא מבחינת ר.א. מקשרי המאמר במה שכתב למעלה כי 'בית התפילה' נתגדל ע"י שניטוסף שכן

כי התפלה נמשכת גם בן משלש המחזין שהם בחינת מחצות פרוסות שמשם נמשך שלשה מיני רחמנות שהם בחינות שלש תפלות ביום כנ"ל, הינו שהפטרן אחר א"ש ל"ה יניקה מן הדעת חס ושלום, בחינת עוג היא רוצה לעקר חס ושלום תפלות ישראל להמשיכם אליהם ולבלעם כי לאחר שפגמו את הדעת אזי התפילה אינה בבחינת רחמים, ואזי הם יונקים מן התפילה חס ושלום כנ"ל.

וזהו שלאחר שיבלע התפילות רוצה להשליכם אליהם, כי כוונתו לפגום יותר בתפילותיהם עי"ז, וזה שאמר: 'ואשדי עליהו' [- ואזרוק עליהם], כי עקר רצונו הוא רק להמשיך אליו תפלות ישראל להתאחו בהם, אבל אחר כך בשהם אצלו חס ושלום, אזי מרצה לחור ולהשליכם על ישראל, כי מאחר שכתב ינק מהם, אזי אף על פי שהוא מעצמו מחזיר ומשליכם לישראל עדין הם פגומים על ידי א"ש ל"ה יניקה מהם, כי לאחר שנפגמה הדעת אזי התפילה היא בבחינת דין ויש בה יניקה ואחיזה גדולה לסט"א ח"ו, כי רחמי רשעים אכזרי וע"י יניקתו הוא פוגם את הרחמנות של ישראל כנ"ל, ועל כן לכן

הערות והוספות

רוצה לקלקל כל הרחמנות ועל כן היא בוודאי עוסקת ברחמנות דסט"א להרבות רחמנות קלוקלת זו ח"ו, כמו כן ממש הוא ענין פגם התפילה, כי רצון הסט"א הוא להרבות תפילה בבחינת דין, כי תפילה כזו אין יכולין להתפלל אותה, וכאשר האדם מתפלל תפילה בבחינת דין אזי יש לסט"א עוד מקום לינוק משם ח"ו ולכן היא מרוצה שיתפלל תפילה כזו הכוללת הטחת דברים וטענות כלפי מעלה ח"ו כמבואר למעלה, נמצא כי הסט"א, לא די שהם פוגמין את התפילה אלא גם עוסקין להרבות תפילה בבחינת דין, שיהיה לאדם טרוניא וכדומה ח"ו, וזה שאמר כאן שהיא מרוצה להשליך את התפילה לישראל לאחר שיניקה ממנה והיא נפגמה בבחינת ואשדי עליהו, נמצא כי לאחר העיון, כל הענין האמור כאן כלול במש"כ למעלה על קלקולה של הסט"א בפגם התפילה והרחמנות.

מישראל וכו' כנ"ל, מובן גם מה שמכונה ההר 'בית תפילתי' לאחר הכנעת הסט"א.

רב. כלל ענין זה, שהסט"א רוצה להחזיר התפילה מעצמה, צ"ע לכאורה היכן מוזכר ענין זה בגוף המאמר למעלה, וגם מה ביאור הענין למעשה בסדר שלבי הקלקול.

וביאור הענין נראה בס"ד, כי מבואר למעלה שכאשר הרחמנות נפגמת ע"י היניקה, אזי גם הרחמנות 'שנשאר' אצלינו הוא בבחינת רחמי רשעים אכזרי בבחינת גם תנים חלצו שד המבואר למעלה, והמובן שם למעלה בדבריו לאחר העיון הוא, כי כאשר הרחמנות נפגמת אזי הסט"א מרוצה מן רחמנות כזו וכמובא בפ"ח דברים נפלאים על הרחמנות המזויפת דסט"א ראה דבריו בזה המאמר, היינו כי אין כוונתו למעלה רק לבאר כי 'ממילא' הרחמנות נפגמת, אלא כוונתו כי הסט"א בוודאי

הוא מרוצה להשליכם אל ישראל, כי בשהוא יזנק חס ושלום מהרחמנות ומתפלות ישראל, אף על פי שהוא נותנם מעצמו לישראל, אף על פי כן הם פגומים על ידי אחיזתו בהם כנ"ל, וזה שאמר עוג: 'ואשדי עליהו, כי אחר כך כשיעקרום ויבלעם חס ושלום, הוא רוצה לחזור ולהשליכם לישראל, כי כבר הם פגומים על ידו כנ"ל' [מבאר מוהרנ"ת: פי מאחר שהסטרא אחרא לא נכנעת, רק מעצמה היא מחזרת לישראל על פן הם פגומים, אבל בוודאי כשמוציאין ממנו בעל פרחו על ידי מטה עז – תפלתו של ה'בעל כח' כנ"ל, אזי הסטרא אחרא נכנעת לגמרי ואז חוזר הפל אל הקדשה בשלמות, והבן. נראה ל'יג].

ואכן, לאחר שאמר בלבו לעשות ככל הנ"ל, לפגום בדעת / ברחמנות / בתפלות ישראל, אזל עוג ועשה כן, ועקר טורא בת תלתא פרסי וקלקל את התפילה, על ידי בחינת 'ואותבה ברישה', הינו שהתגבר ועקר תפלות ישראל שהם בחינת טורא בת תלתא פרסי כנ"ל, ואותבה ברישה שהמשיך התפלות שהם בחינות דעת ורחמים לתוך הראש והמח שזו בחינת יניקת הדעת, בבחינת והנחש הנה ערום בדעת כנ"ל, ועי"ז קלקל את התפילה, עד שלא היו יכולין להתפלל תפילה בבחינת רחמים.

ואזי אי אפשר להתפלל אלא בבחינת דין, אשר לזה צריכין בעל כח גדול כנ"ל שיכול להתפלל תפילה זו, וזהו שאמרו חז"ל וגילו סדר הכנעת עוג / הסט"א: 'איתי קומצא' - זהו בחינות התפילה של הבעל כח שהיא בבחינת קמוץ [- צמצום] ודין, בחינות מטה עז הנ"ל, ועי"ז 'ונקבוה' זה בחינת מה שנאמר על 'הכנעת' שנחריב: "נקבת במטיו ראש פרזו"¹¹ (חבוקק ג), כי על ידי התפילה שהיא בבחינת קמוץ ודין של הבעל כח הנ"ל שהוא בבחינת מטה עז, על ידה משברין ומכניעין אותו כנ"ל, וסדר ההכנעה הוא, על ידי שהתפילה

הערות והוספות

את התפילה / הרחמנות הפגומה כדי לפגום עוד את תפילתם ורחמנותם עי"ז ח"ו וכמבואר לעיל בהערה בארוכה.
רד. וראה פלאות דבריו, כי בפסוק הקודם נכתב: "מחצת ראש מבית רשע, ערות יסוד עד צואר סלה. (רמ"ק).

רג. ומקשרי המאמר מובן מאוד מה שנקט לשון 'אשדי עליהו, כי הוא מה שמובא לעיל אשר שם שד"י הוא ענין הרחמנות, וכאשר היא מתקלקלת היא בבחינת כשד משד"י, בחינת גם תנים חלצו ש"ד, כי זה בעצמו סיבת הענין שרוצה ללזרוק עליהם

עומדת בצוארו וחונקת אותו בגרונו כי היא עומדת בבית הבליעה שאלו בבחינת "בצוארו ילין עז", וזהו שפירשו חז"ל 'איך נקבוה' ע"י 'הקמצא', דהיינו איך הכניעו הבעל כח על ידי תפילתו: כי תחילה ירדה התפילה לתוך הסט"א, בבחינת 'ונחת אצנארה' שהיא עומדת בצוארו בבחינת "בצוארו ילין עז" כנ"ל, וכיון שהתפילה חונקת אותה לכן הוא מוכרחת להקיא ולהוציא מה שבלעה, וזהו בעא למשלפה, היינו שהסט"א רוצה להוציא ממנה את התפילות שהם בבחינת הר כנ"ל, כי הוא מכרח להוציא ולקיא כל הקדשות של התפילות והדעת שבלע בבחינת "חיל בלע וקאנו" כנ"ל.

ואזי, לא די שמקיא את מה שבלע, אלא גם מוציא עצמות חיותו כנ"ל, וזהו 'משכוה שנה' וכו', כי לא די שהוא מקיא ומוציא קדשת תפילת ישראל וכו', אף גם "מבטנו יורישנו אל", הינו שמכרח להוציא עצמות חיותו ממש שנהו בבחינת גרים כנ"ל, והקאה נוספת זו, זהו בבחינת: משכוה שנה, בבחינת "מעיו עשת שן" [- מעיו עשויים מעשת 'שן'] (שיר השירים ה), הינו שמכרח להוציא עצמות חיותו מתוך קרבו ומעיו בבחינת "מבטנו יורישנו אל", בבחינת "רדה בקרב אויביו" [- כי 'קרב' הוא ענין 'פנימיות' בטן האויב, אשר מבטנו הוא מוציא ומקיא עצם חיותו] כנ"ל.

וכיון שנעשין גרים ע"י תפילתו של הבעל כח אזי נתגלה הכבוד, וע"י התגלות הכבוד באה התפשטות הנבואה, וז"ש: משה במה הוי? עשר אמין! משה הוא בבחינת נבואה, כי משה רבן של כל הנביאים כנ"ל, וזה בבחינת עשר אמין של 'גבהו' של משה, כי הם בבחינת עשרה מדרגות של נבואה אשר כל אמה ואמה גבוהה מחבירתה, כי על ידי משה עז הנ"ל שעל ידו נתגלה הכבוד כנ"ל, על ידי זה זוכין לנבואה כנ"ל.

וע"י התפשטות הנבואה נתתקן המדמה ונתחדש אמונת חידוש העולם 'כנ"ל, וזהו: שקל נרגא בת עשר אמין, כי נרגא זה בבחינת 'כלי מלאכה' של מעשה בראשית שהיה הקב"ה עוסק בששת ימי ה'מלאכה', וזהו בת עשר

הערות והוספות

רו. ואכן, כך מובא בחז"ל (חולין נט) ששאלו את רבי יהושע בן חנניה עמ"ש 'המקרה' במים עליותיו, וכי אלוקים נגר הוא?!, כי

רה. וראה ביאורה"ל אות יח, מה שמבאר ענין ההקאה בבחינת זלע"ז, מה שהיה אדמו"ר ז"ל מרבה בהקאות באותו היום, עיי"ש.

אמין, כי כלי מלאכת מעשה בראשית הם בחינת 'עשרה' מאמרות¹ הנ"ל (באות ז) שבהם נברא העולם, שהם בחינת פלי מלאכה של מעשה בראשית, כי על ידי נבואה זוכין לאמונה בחידוש העולם בעת בריאת מעשה בראשית, שבריות מעשה בראשית היא בחינת עשרה מאמרות שהם פלי מלאכה של מעשה בראשית, כי על ידי אמונה מאמינים בחדוש העולם שהשם יתברך ברא הכל בעשרה מאמרות כנ"ל.

ועל ידי 'משה' / בעל רוח הנבואה זוכין לאמונה בחידוש העולם, אשר על ידי אמונה זו זוכין להמשיך בחינת חידוש העולם שלעתידי, ואז כשיתחדש העולם יתער שיר חדש בבחינת שיר פשוט כפול משולש מרובע הנ"ל וזהו: 'ישור עשר אמין' – וקפץ משה עשר אמות, זה בחינת מה שהשיג משה השיר שלעתידי שהוא שיר פשוט וכו', שהוא יוד אותיות יי - י / יק / יקו / יקוק] בחינת 'עשר אמין'², וזה שאמר: 'ישור' – וקפץ, זה בחינת מה שה'בעל כח' / המוכיח הראוי, מעורר ריח טוב ע"י ניגון קול תוכחתו שהוא קול השיר חדש כנ"ל, כי [ניגון השיר הוא בחינת מדלג ו'מקפץ' כאשר יבאר בסמוך] וה'ריח הטוב' המתעורר ע"י הניגון הוא בחינת הרים וגבעות, בבחינת (שיר השירים ב) "מדלג על ההרים, מקפץ על הגבעות", כי הרים וגבעות הם בחינת ריחות, בבחינת (שם ד) "אלך לי אל הר המור ואל גבעת הזבונה", הינו הריחות הגדלים בגן על ידי קול הניגון שהוא משקה את הגן כנ"ל.

הערות והוספות

1. מרמזת על השיר 'שיתחדש ויתעורר לעתיד, ומשה זכה לשיר שיר נפלא זה כי הוא המשיכו על ידי אתה פוררת בעזך ים לאחר קריעת ים סוף כמובן מקשרי המאמר.

2. גם כאן יש לבאר ענין האותיות 'ברמז ענין האמות', עפ"י המובא לעיל קיב קמא, (ראה הערה רז), כי הם האותיות היוצאות ע"י מוצאות הפה ע"י השיר חדש בבחינת פשוט כפול וכו'.

3. ובגוף פסוק זה מתבאר ביותר ענין תוכחתו של משה, כי תחילת הפסוק הוא 'קול דודי דופק וכו'', הנדרש בזהוהר על קול

הוא ענין מלאכת מעשה בראשית כמבואר בדבריו.

רז. ורמז ענין האמות' בענין האמות, נראה לבאר עפ"י המובא לעיל (קיב, קמא) בפירוש פסוק ואל אמה תכלנה מלמעלה, וז"ל: "ואל אמה - כי הדיבור נקרא אמה, אמה" ראשי תיבות: א'ש מ'ים - שהדיבור כלול מהם - והה"א הוא חמשת מוצאות הפה".

רח. גם נרמז בענין 'אמין, מש"כ רש"י (בשלח) עה"פ אז ישיר, אז שר לא נאמר אל אז ישיר הנאמר על העתיד, עיי"ש, כי אות

ו'מדלג ומקפץ' זה בחינת הניגון שעל ידו מתעורר ה'ריח טוב', וְזֶה בְּחִינַת "מְדַלֵּג עַל הַהָרִים 'מִקְפֵּץ' וְכוּ', זֶה בְּחִינַת הַנְּגוּן הַנִּלְשָׁה שְׁעַל יְדוֹ גְדֻלָּיִם הַרְיחוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת הָרִים וּגְבָעוֹת הַנְּעֻשִׂין ע"י הַמְדַלֵּג וְהַמְקַפֵּץ / הַנְּיָגוֹן הַנִּלְשָׁה, וְזֶה שְׁפִעוּלַת הַנְּיָגוֹן נִקְרָא 'מְדַלֵּג' וְכוּ' [- וּמְקַפֵּץ], כִּי זֶה בְּחִינַת הַמְדוּת [מִשְׁקָלִי וְחִלְקֵי הַשִּׁיר] שֶׁל הַנְּגוּן שְׁקוּרִין מְאִסִּין [תוּרִים - נִאט"ן] ר"א, שֶׁהֵם נְעֻשִׂין עַל יְדֵי דְלוּג וְקַפִּיצָה עַל הַנְּיָמִין שְׁבַכְנֹר, וְזֶהוּ בְּחִינַת וְשׁוֹר עֶשֶׂר אֲמִין - שֶׁהִיא 'מִקְפֵּץ עַל הַכִּינּוֹר' - 'מִנְגֵן', אֵת ה'עֶשֶׂר אֲמִין' - י' אוֹתוֹת, הֵינּוּ בְּחִינַת הַנְּגוּן הַנִּלְשָׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת: מְדַלֵּג עַל הַהָרִים וְכוּ' כְּנ"ל, כִּי עַל יְדֵי בְּחִינַת הַנִּלְשָׁה שֶׁל הַתְּגֻלוֹת הַכְּבוֹד וְהַתְּפִשּׁוּת הַנְּבוּאָה וְתִקּוּן הָאֲמוּנָה בְּחִידוּשׁ הָעוֹלָם וְכוּ' כְּנ"ל זֹכִין לְזֶה הַנְּגוּן ריב.

וְזֶה הַנְּגוּן הוּא בְּחִינַת הַקּוֹל הַנִּלְשָׁה, בְּחִינַת קוֹל יַעֲקֹב שֶׁהוּא מְכַנֵּיעַ עַקֵּב דְּסַטְרָא אַחֲרָא, וְזֶהוּ וּמְחִיָּה בְּקַרְסָלָה וְקַטְלָה [- וְהַכְּהוּ בְּקַרְסוּלוֹ / עַקְבוֹ וְהַרְגוּ] שֶׁהִכָּה מֹשֶׁה וְהַכְּנִיעַ עַקֵּב דְּסַטְרָא אַחֲרָא עַל יְדֵי בְּחִינַת קוֹל הַנְּגוּן הַנִּלְשָׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל יַעֲקֹב, שֶׁהוּא מְכַנֵּיעַ עַקֵּב דְּסַטְרָא אַחֲרָא, בְּבְחִינַת וַיְדוּרֵי אוֹחֹת בַּעֲקֵב עֶשׂוֹ, כְּנ"ל ריד.

הַעֲדוֹת וְהוֹסְפוֹת

ריב. וְקִשְׁרֵי הַמְאֹמֵר מִתְּבָאִים בְּאוֹפֵן מוּפְלָא עַל פִּי מַה שֶׁכְּתַב בְּלִיקוּ"ה (סוּכָה ו, ט) שֶׁמְבָאֵר שֶׁם עֵינֵי הַנְּעוּנָעִים בְּחַג הַסּוּכוֹת, וְז"ל: "כִּי עָקַר הַנְּגוּן עַל-יְדֵי בְּחִינַת גְּעוּנָעִים שְׁמֻנְעָנָעִים בְּנִימִין שְׁבַכְנֹר, בְּחִינַת מְדַלֵּג עַל הַהָרִים מְקַפֵּץ עַל הַגְּבָעוֹת", וְהוּא מִתְקַשֵּׁר לְמַה שֶׁהַמְשִׁיל בְּתַחֲלִילַת הַמְאֹמֵר בְּעֵינֵי מַה שֶׁמְזִיזִין וּמְנַעֲנְעִין דְּבַר שֶׁאֵין בּוֹ רִיחַ טוֹב, אֲשֶׁר הַמּוֹכִיחַ הָרְאוּי מְעוֹרֵר עִי"ז דִּיקָא רִיחַ טוֹב, (וְרָאָה הָעֵרָה שֶׁם בְּעֵינֵי זְדוּנוֹת הַמְתַּהַפְכִּין לְזַכוּיוֹת ע"י תּוֹכַחְתּוֹ שֶׁל הַמּוֹכִיחַ הָרְאוּי).

ריג. נִרְמַז בְּזֶה גַם, כִּי הַדִּילוּג וְהַקַּפִּיצָה שֶׁל הַנְּיָגוֹן הַנִּלְשָׁה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי ה'יָד' הַפּוֹרְטַת עַל נִימֵי הַכִּינּוֹר וְז"ש לְעִיל, 'וְבִיד' הַנְּבִיאִים אֲדַמָּה, רָאָה תוֹרָה נ"ד קָמָא (רמ"ק).

ריד. וּמִן הָעֵינֵי לְצִיּוֹן מַה שֶׁהִיא אֲצִלוֹ ז"ל

הַמּוֹכִיחַ הָרְאוּי, וּבְתִיקוּ"ז (תִּיקוּן סט דף כה), דוֹרֵשׁ פְּסוּקַת זֶה עַל עֶשְׂרֵה מִינֵי נְגִינָה שֶׁהֵם הָעֶשְׂרֵה מִינֵי דְפִיקוּן שְׁעִי"ז מְדַלֵּג עַל הַהָרִים וּמְקַפֵּץ עַל הַגְּבָעוֹת, כִּי עִי"ז מְעוֹרֵר בּוֹ הַרְיחוֹת הַגְּדֻלִּים בְּגַן כְּמוֹבָא בְּדַבְרֵיו.

ריא. מְקַשְׁרֵי הַמְאֹמֵר מוּבֵן מְאוֹד עֵינֵי ה'מְדוּת' שֶׁל הַשִּׁיר, כִּי שִׁיר זֶה הוּא בְּשֵׁם אַחֲרוּיִים שֶׁהוּא בְּבְחִינַת 'דִּין' וְהַצִּדִּיק יֵשׁ בּוֹ לְצַמְצַם בְּמִדּוֹת וְצַמְצוּמִים שֶׁל הַמְתַּקְשָׁה, לְהוֹצִיא ע"י שִׁיר זֶה רִיחַ טוֹב מִהַנְּמוּכִים וְהַשְּׁפִלִּים, וְהוּא ע"י 'מְדוּת' וְצַמְצוּמִים שֶׁל הַמְתַּקָּה הַמְּבּוֹאֲרִים בְּתוֹרָה לְקָמָא וְעוֹד, וּבִיּוֹתֵר יִתְבָּאֵר כִּי הַנְּיָגוֹן עֲצָמוֹ הוּא מְסַטְרָא דְלִיּוּאֵי בְּבְחִינַת דִּין וְדִיקָא ע"י דִּין זֶה, דֵּהֵינּוּ ע"י הַתּוֹכַחָה שֶׁל הַמּוֹכִיחַ הָרְאוּי, נִמְתַּקִּים הָעוֹנוּת וְהַפְּכִים לְזַכוּיוֹת.

יבאר פסוק 'תקעו בחודש שופר' המובא בתחילת המאמר,
ע"פ כלל הבחינות המבוארים בזה המאמר

וְזֶה פְּרוּשׁ 'תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר', 'תִּקְעוּ', זֶה בְּחִינַת הַתְּגָלוֹת הַכְּבוֹד בְּחִינַת
'וּתְקַנְתִּיו' יִתֵּן בְּמָקוֹם נֶאֱמָן וְהִיָּה לְכֹסֵא כְבוֹד, 'בַּחֹדֶשׁ' זֶה בְּחִינַת חֲדוּשׁ הָעוֹלָם,
שִׁיתְחַדֵּשׁ וְיִתְעוֹרֵר בּוֹ בְּחִינַת שִׁיר חֲדָשׁ הַנִּי"ל, וְשִׁיר זֶה שִׁיתְחַדֵּשׁ לַעֲתִיד, זֶהוּ
בְּחִינַת 'שׁוֹפָר', - שִׁיר פְּשוּט כְּפֹל מְשׁוּלֵשׁ מְרֻבֵּעַ כִּנ"ל, בְּחִינַת הָרֶם בְּשִׁפְר
קוֹלְךָ כִּנ"ל, הֵינּוּ עַל יְדֵי בַחֲיִנַת תִּקְעוּ - הַתְּגָלוֹת הַכְּבוֹד, זֹכִינ׳ן בְּסוּפּוֹ לְבַחֲיִנַת
'בַּחֹדֶשׁ שׁוֹפָר' - שִׁיר חֲדָשׁ שֶׁהוּא בַחֲיִנַת כִּשְׁפ"ר'.

וְהִדְר מְפָרֵשׁ הַכְּתוּב, אִיךְ זֹכִינ׳ן עַל יְדֵי הַתְּגָלוֹת הַכְּבוֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת 'תִּקְעוּ',
לְבַחֲיִנַת חֲדוּשׁ הָעוֹלָם בְּחִינַת שִׁיר חֲדָשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת 'בַּחֹדֶשׁ שׁוֹפָר' כִּנ"ל,
וְזֶהוּ הַמִּשְׁךְ דְּבַרֵי הַפְּסוּק, 'בַּפֶּסָא לְיוֹם חַגְנוֹ' 'בַּפֶּסָא' זֶה בְּחִינַת נְבוּאָה בְּחִינַת
(בְּרֵאשִׁית י"ח) "הַמְּכַסֶּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם אֲשֶׁר אָנִי עֹשֶׂה" [הַאֵם לֹא אִסְפַּר וְאִגְלָה
לְאַבְרָהָם אֵת מָה שֶׁאֲנִי עוֹשֶׂה], הֵרִי כִי הוּא עֵנִין גִּילּוֹי וְסִיפּוֹר הַעֲתִידוֹת רִטו
שְׁנֵיהֶם בְּחִינַת נְבוּאָה, כִּי הַנְּבִיאִים הֵם מַגְלִים הַסּוּד וְהַכִּסּוּי בְּבַחֲיִנַת (עֲמוֹס ג)
"כִּי לֹא יַעֲשֶׂה ה' אֱלֹהִים דְּבָר, כִּי אִם גָּזָה סוּדוֹ אֶל עַבְדָּיו הַנְּבִיאִים", נִמְצָא
כִּי עַל יְדֵי הַתְּגָלוֹת הַכְּבוֹד בְּבַחֲיִנַת קִעוּ נַעֲשֶׂה בַחֲיִנַת בְּכֹסֵא' שֶׁהוּא בַחֲיִנַת
הַתְּפַשּׁוֹת הַנְּבוּאָה וְעִי"ז נַעֲשֶׂה בַחֲיִנַת 'לְיוֹם חַגְנוֹ' - הוּא רֵאשׁ הַשְּׁנָה [כְּמוֹ

הַעֲדוֹת וְהוֹסְפוֹת

וּא"כ אִיךְ הִבִּיא מִכָּאן רֵאיהִ כִּי 'בְּכֹסֵא' הוּא
עֵנִין גִּילּוֹי וְנְבוּאָה, אִלָּא הַבִּיאור הוּא כִּי
הַנְּבוּאָה הוּא עֵנִין מְכֹסֶה טְמִיר וְנַעֲלָם, וְאִף
לְאַחַר גִּילּוּיוֹ אֵין הַדְּבַר מֵתְגַלֶּה אִלָּא לְנְבִיא
ע"י מַחְזָה עֲלִיוֹן נִפְלֵא, אֲבָל אֵין זֶה גִּילּוֹי
אִלָּא 'גִּילּוֹי הַכִּסּוּי' הֵינּוּ שֶׁאַבְרָהָם בּוֹדֵאֵי
רֵאוּי לוֹ לִידַע אֵת הַדְּבָרִים הַמְּכֹסִים, וְזֶה
שֶׁמֵאֵר הַכְּתוּב, הַמְּכַסֶּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם הֵרִי
הוּא כֵן צָרִיךְ לְדַעַת מִן 'הַכִּסּוּי', נִמְצָא כִּי
הַנְּבוּאָה בַמְהוּתָהּ הוּא עֵנִין מְכֹסֶה, וְכֵן
מִבּוֹאֵר מִפְּסוּקֵי כִינּוּי הַנְּבוּאוֹת וְהִידִיעוֹת
הַנְּסִתְרוֹת, כְּמוֹ בְּמְכֹסֶה מִמֶּךָ וּבְמוֹפְלֵא מִמֶּךָ
וְכִי"ב.

סוּמֹךְ לְסַתְּלָקוֹתוֹ אֲשֶׁר אִז הִיָּה עוֹסֵק אִז
בַּהֲכַנְעַת הַקְּלִיפּוֹת כִּידוּעַ, וְדִיבַר אִז מִגּוֹדֵל
יִסּוּרֵי רַח"ל, בְּתוֹף כֶּף סֵתֵם יְדָיו בְּחִזְקָה
וְעֹשֶׂה אֲרוֹף וְנִגְעֵנֵעַ בְּאַגְרוֹף יְדָיו בְּכַח כְּאוֹמֵר
אִף עַל פִּי כֵן כְּחֵי חִזְקָה בְּקִרְבֵי מֵאֵד וְאֵי
אֶפְשָׁר לְצַיֵּר זֹאת בְּכֹתֵב. וְהַמוֹכֵן מִדְּבָרָיו שְׁגָם
בְּעֵצָם חֲלִישַׁת הַגּוֹף עֲדִין כְּחוֹ חִזְקָה וְאֶמִּיץ
וְעֲדִין כְּחוֹ הוֹלֵךְ וּמִתְגַבֵּר לְגַמֵּר הַכֹּל כְּרִצּוֹנוֹ
בְּעֲזַרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ (חִי"מ רַג).
רִטו. לְכַאוּרָה צ"ב, כִּי מִפְּשִׁטוֹת הַכְּתוּב
מִשְׁמַע שְׁכִיסוּי הוּא עֵנִין הַעֲלֵם הַנְּבוּאָה,
וְלִכֵּן אִמֵּר 'הַמְּכַסֶּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם?' הֵינּוּ
שְׂאִינֵי מְכֹסֶה מִמֶּנּוּ אִלָּא אִגְלָה לוֹ נְבוּאָתִי,

שאמרו חז"ל איזהו 'חג' שהחודש מתכסה בו זה ר"ה], ו'חגנו' זה בחינת האמונה שנתתקן על ידי תקון פח המדמה שנתתקן ע"י התפשטות הנבואה / בכסא הנ"ל, שהמדמה הוא בחינת חג, בבחינת (ישעיה מ"ד) "ובמחוגה יתארהו" (ראה הערה רטז), כי יתארהו הינו תארים ושבתים שהם בחינת פח המדמה, פי כל התארים והשבתים שאנו מדמין אותו יתברך הם בבחינת המדמה שאנו מדמין בנפשינו משלים ותיאורים להעריך גדלותו יתברך בעינינו, פי בפנימיות השכל הוא יתברך מפשט לגמרי מכל השבתים והתארים, נמצא שכל השבתים והתארים הם בבחינת המדמה, ועל פן פשהמדמה מברך ומתקן, אז יכולים לסדר שבתים ותארים לו יתברך, פי פשטין המדמה מתקן אזי אין יודעים כלל לתאר אותו יתברך בביכול בשבתים ותארים, פי כל השבתים והתארים הם בבחינת המדמה בנ"ל, ועל כל ככל שהמדמה מתתקן ומתברר יותר, ניתן לשבחו ולתארו יותר, וה'מחוגה' היא כלי ציור העיגול אשר על ידו מציירין ומתארין את העיגול, שזה בחינת 'חג', בחינת תקון המדמה אשר על ידו מתארים ומשבחין אותו יתברך בחינת "ובמחוגה יתארהו" כנ"ל (ראה הערה ר"ז), וזה בחינת 'יום חגנו' – ראש השנה' כנ"ל, כי על ידי תיקון המדמה ע"י זה נתתקן האמונה כנ"ל, שתיקון האמונה היא בחינת ראש השנה, פי עקר ראש השנה שאז הוא חדוש העולם פי בתשרי נברא העולם [- 'זה היום תחילת מעשיך' – 'היום הרת עולם']. הוא תלוי באמונה בנ"ל, וזה 'בכסא' ליום חגנו' כי על ידי בחינת 'בכסא'

הערות והוספות

לית מחשבה תפיסא בה כלל. רק על ידי תפלות ושירות ותשבחות, דהינו תארים ושבתים שנתן לנו ברחמיו רשות לתארו ולשבחו בהם. על ידי זה יש לנו כח להמשיך עלינו האמונה הקדושה שעל ידי זה נעשין בחינת כלים לקבל בהם השגת אלקותו כל חד כפום מה דמשער בלבה. ריז. ליתר הבנה יש לבאר כי תיבת 'חג' הוא ענין עיגול כענין 'מועד' שמשמעו זמן, כי הוא חוזר לאחר השלמת זמן זה בכל שנה ושנה, ולכן יום 'חגנו' הוא ענין מחוגת העיגול בבחינת ובמחוגה יתארהו.

רטז. תוספת ביאור מדברי מוהר"ת (נט"י ד' בפשט דבריו: המחוגה היא כלי וכמו שכתוב שם "יעשוה במקצועות ובמחוגה יתארהו", כי שם מדבר מכלים דסט"א ואמונות תכזביות שמאמין בעץ ואבן וכו', ולהיפך בקדושה, אמונה הקדושה בה' יתברך שהוא בבחינת המדמה המברר שעל ידי זה זוכין לתאר ולשבח אותו יתברך בתארים ושבתים הגונים כראוי. כל זה הוא בחינת כלי ברוחניות, כי התארים והשבתים שמתארין ומשבחין אותו הם כלים לקבל השגת אלקותו כל חד כפום מה דמשער בלבה. כי באמת

נעשה בחינת 'ליום חגנו', כי עקר תקון המדמה והאמונה – 'ליום חגנו' היא על ידי נבואה – 'בכסא' כנ"ל, ועל פני ראש השנה שהוא בחינת אמונה, עקר ראש השנה תלוי בסיון שהוא קבלת התורה ר"ח אשר אז ניתנו עשרת הדברות שהם בחינת עשרה מדרגות של נבואה כנ"ל, אשר ע"ז נתקן המדמה שעל ידי זה נתקן האמונה כנ"ל, ועל ידי תקון המדמה והאמונה שנתקן על ידי נבואה, בחינת "בכסא ליום חגנו" על ידי זה זוכין לבחינת חודש העולם, בחינת שיר חדש הנ"ל שהוא בחינת "בחדש שופר" וכל זה נמשך מבחינת התגלות הכבוד בחינת תקנו כנ"ל, כי על ידי התגלות הכבוד זוכין להתפשטות הנבואה וכו' כנ"ל.

וזה פירוש הכתוב: 'תקעו בחודש שופר' – ע"י התגלות הכבוד נעשה בחינת שיר חדש בבחינת כשפ"ר, וכל זה נעשה ע"י 'בכסא ליום חגנו' – התפשטות הנבואה הנעשה ע"י התגלות הכבוד, המביאה לידי תקון המדמה והאמונה בבחינת חידוש העולם כנ"ל, וזה שסיים הכתוב 'כי חק לישראל הוא וכו'', כי תחילת כלל כל הבחינות האלו נעשין על ידי בחינת כי חק לישראל הוא משפט אלקי יעקב שהוא בחינת מטה עז – תפילתו של ה'בעל כח' בבחינת דין הנ"ל, שע"י זה מוציא המזון מבטן הסט"א בבחינת 'חק' והיא מקיאה כל הקדושות שבלעה, והוא מכניע עקב הסט"א בבחינת וידו אוחזת בעקב עשו בחינת לאלוקי יעקב' כנ"ל שעל ידי זה נעשין כל הבחינות כי ע"ז היא מקיאה גם עצמות חיותה

הערות והוספות

הוא בחינת ראש השנה וכן ענין ראש השנה שהוא בחינת חידוש העולם תלוי בסיון, על דרך שדרשו רז"ל (שבת פ"ח) על ה"א דהששי, שכל העולם היה תלוי עד ששה בסיון שקבלו התורה כמבואר בפנים לעיל אות ח' ועל כן באמת בתפלת ראש השנה אומרים אתה נגלית וכו', ומזכירין פסוקים הרבה ממתן תורה כי קשורים וכלולים זה בזה (פרפראות לחכמה אות יא), וראה בליקו"ה (שלוחין ה, סוף אות יג) בענין שבועות וראש השנה כיהם ענין אחד כמו שאומרים אתה נגלית וכו'.

ריח. ובימי חג השבועות נתקבצו לשם גם כן הרבה מאנ"ש והיו סבורים שיאמר לפנייהם תורה כאשר היה מנהגו בכל חג השבועות, אבל לא אמר אז שום תורה בשבועות הנ"ל ואמר אז דברי צחות על ענין זה כמבואר במקום אחר (עין חיי מוהר"ן, נסיעתו וישיבתו באומין סימן י"ח), ולעניות דעתי מרומז זה גם כן בסוף המאמר שכתב שם, ועל כן ראש השנה שהוא בחינת אמונה עיקר ראש השנה תלוי בסיון וכו' היינו שרימז שגמר הענין של סיון שהוא קבלת התורה, שזוכין על ידי זה לתקון האמונה

שעי"ז נעשיין גרים אשר על ידם מתגלה הכבוד ונעשיין כל הבחינות
 ה"ה, כ"ה.

סיכום שלבי התורה

✧ התוכחה היא דבר גדול וחיוב המוטל על כאו"א ✧ לאו כל אחד ראוי להוכיח כי יוכל
 לעורר ע"י ריח רע של החוטא ✧ המוכיח הראוי מעורר הריח הטוב ✧ ריח טוב זה
 מתעורר ע"י בחינת קול ✧ קול זה הוא הניגון שיתער לעתיד כשיחדש את עולמו ✧
 כדי לזכות לקול זה צריך שיהיו בו הבחינות המבוארים לקמן ✧

סדר שלבי הבנין: איך זוכה הצדיק לקול המוכיח הראוי' – קול הניגון שיתער לעתיד:

עיקר התפילה היא בבחינת רחמים ✧ לפעמים הרחמנות מתמעטת ומתקלקלת ע"י יניקת
 הסט"א ✧ מזה בא תאוות ניאוף ✧ אזי אי אפשר להתפלל בבחינת רחמים ✧ כאשר
 מתפללים תפילה בבחינת דין הסט"א בולעת את התפילה ח"ו ✧ לכן צריכין בעל כח
 גדול שיוכל להתפלל תפילה כזו ✧ כאשר הבעל כח מתפלל את תפילתו היא עומדת
 בגרון הסט"א והיא מוכרחת להקיא את מה שבלעה ✧ לא זו בלבד, אלא היא גם מקיאה
 ומוציאה את עצמות חיותה אשר מזה נעשיין גרים ✧ גרים אלו הם בבחינת רעמים ✧
 ע"י הרעמים מתגלה כבוד ד' ✧ ע"י התגלות כבוד ד' באה התפשטות הנבואה ✧ [כל
 בחינות אלו הם בחינת רפואה ✧ רפואה זו היא בחינת מחילת עוונות] ✧ עיקר כח
 תפילתו של הבעל כח' היא כאשר ניתוסף נפש אחת, ומתקבצים עוד ועוד נפשות
 מישראל יחד ✧ על ידי התפשטות הנבואה הנ"ל נתתקן המדמה ✧ ע"י תיקון המדמה
 נתתקן האמונה ✧ כדי לזכות לאמונה מבוררת כזו צריך להתקרב אל המנהיג האמתי ✧
 המקורב אל המנהיג האמתי זוכה לרוח אחרת / רוח נבואה שיש אצל המנהיג ✧ חידוש
 העולם בעת הבריאה ובכל רגע ורגע הוא ע"י אמונה זו ✧ גם חידוש העולם שיהיה
 לעתיד הוא על ידי אמונה זו ✧ כשיתחדש העולם לעתיד, יתנהג העולם ע"י נפלאות
 של השגחה למעלה מן הטבע ✧ הנהגה זו היא בבחינת 'ארץ ישראל' ✧ אזי יתעורר
 שיר חדש – שיר של חסד – שיר פשוט כפול משולש מרובע ✧ שיר זה הוא בחינת
 קול המוכיח הראוי, אשר הבעל כח' זוכה לכך על ידי תפילתו ע"י כל הבחינות הנ"ל עד
 שזוכה לבחינת שיר חדש, אשר אז מתעורר שיר חדש שהוא קול המוכיח הנ"ל ✧

✧ ביאור ענין 'ראש' השנה' ע"פ כלל הבחינות המבוארים ✧ ביאור ענין ה'ריאה' ע"פ
 כלל הבחינות המבוארים ✧ ביאור מאמר 'הכנעת עוג מלך הבשן' ע"פ כלל הבחינת
 המבוארים ✧ ביאור הפסוק: 'תקעו בחודש שופר' ע"פ כלל הבחינות המבוארים ✧

